

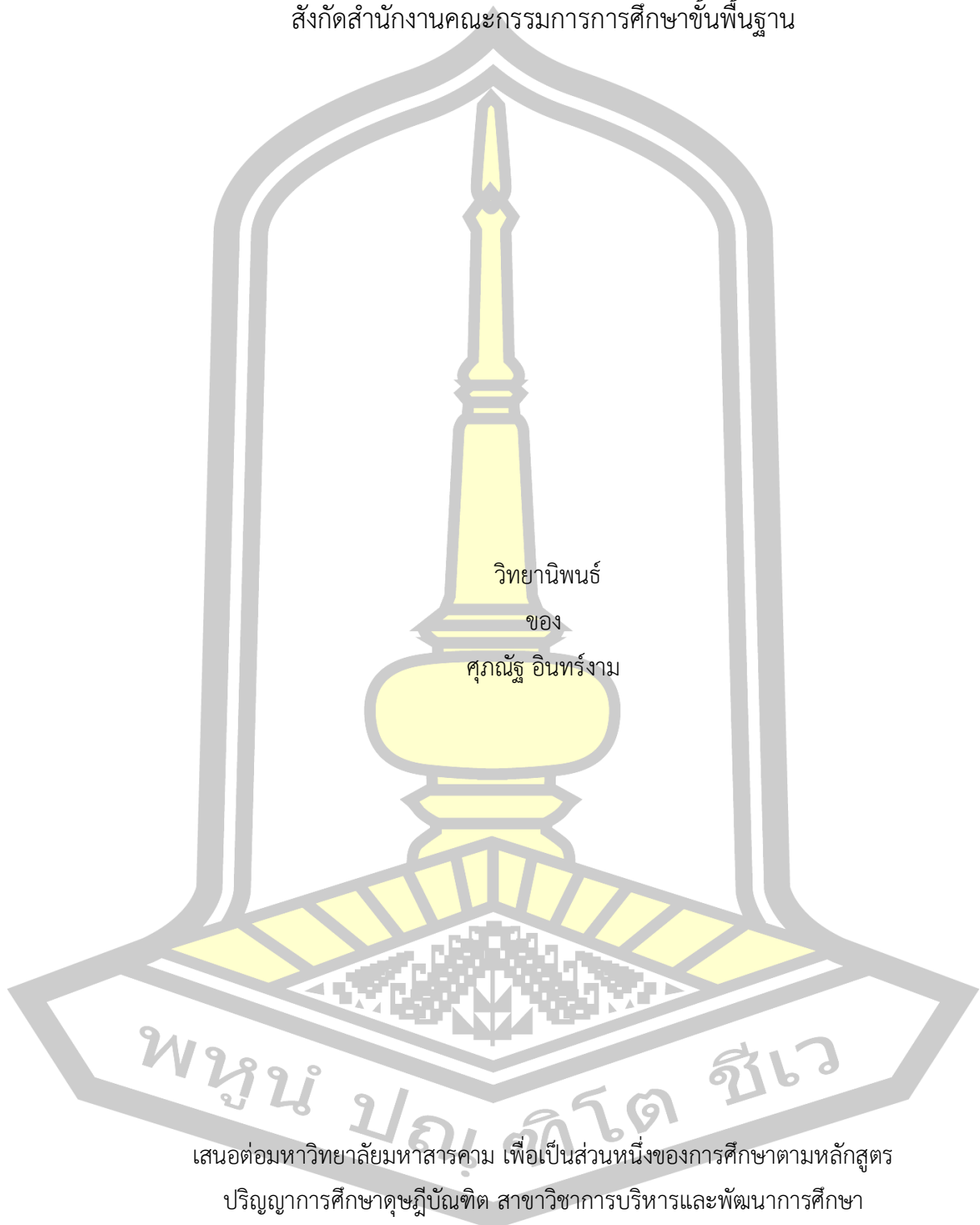
การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์
ของ
ศุภณัฐ อินทร์งาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
ปีการศึกษา 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

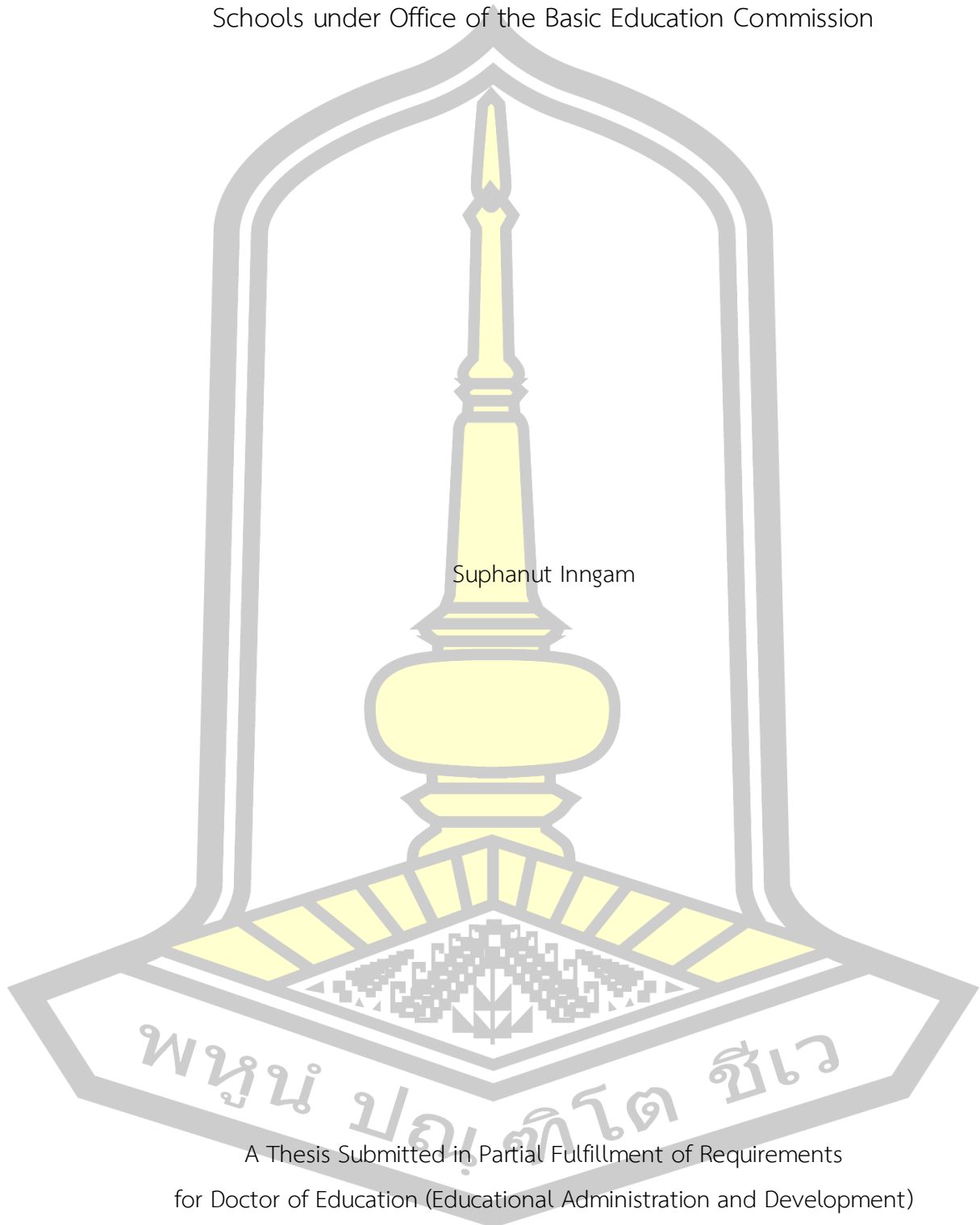
การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
ปีการศึกษา 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development of a System for Effective Early Childhood Education in
Schools under Office of the Basic Education Commission

Suphanut Inngam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Education (Educational Administration and Development)

Academic Year 2018

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายศุภณัฐ อินทร์งาม
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนะวงศ์)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. พุทธรัตน์ ทะสา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ผู้วิจัย	ศุภณัฐ อินทร์งาม		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ ชนระวงศ์		
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ระยะที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหาร ครูปฐมวัย จำนวน 750 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 3 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ระยะที่ 4 ได้แก่ ครูและบุคลากร กรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 65 คน และนักเรียนชั้นอนุบาล จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบสังเกตพฤติกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล พบว่ามี 11 องค์ประกอบ 41 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3 ตัวบ่งชี้ 2) คุณลักษณะครูปฐมวัย

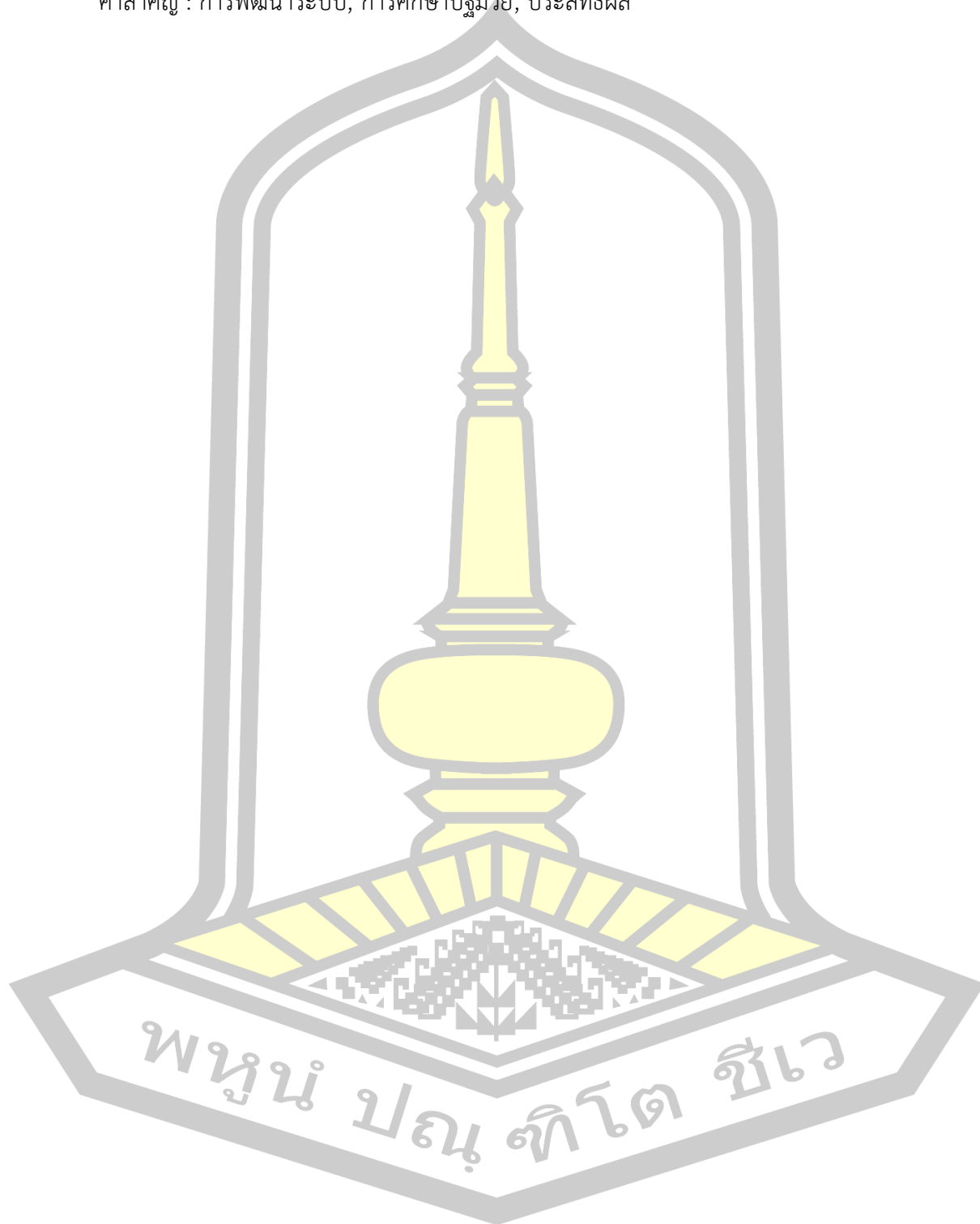
4 ตัวบ่งชี้ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 4 ตัวบ่งชี้ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5 ตัวบ่งชี้ 5) ความพร้อมของผู้เรียน 3 ตัวบ่งชี้ 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง 2 ตัวบ่งชี้ 7) การพัฒนาหลักสูตร 4 ตัวบ่งชี้ 8) การพัฒนาครู 4 ตัวบ่งชี้ 9) การจัดประสบการณ์ 3 ตัวบ่งชี้ 10) การจัดสภาพแวดล้อม 4 ตัวบ่งชี้ และ 11) การประเมินพัฒนาการ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 25 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย 5 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 4 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสังคม 6 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสติปัญญา 7 ตัวบ่งชี้ ความพึงพอใจ 3 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมิน องค์ประกอบตัวบ่งชี้ โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัยสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณลักษณะของครูปฐมวัย 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5) ความพร้อมของผู้เรียน และ 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบกระบวนการ ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้งคณะทำงาน 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจ 3) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมิน 4) การพัฒนาครู 5) การพัฒนาหลักสูตร 6) การจัดประสบการณ์ 7) การจัดสภาพแวดล้อม 8) การประเมินพัฒนาการ 9) การนิเทศติดตามและ 10) การประเมินผล องค์ประกอบผลผลิต ประกอบด้วย 1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 3) พัฒนาการด้านสังคม 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ความพึงพอใจ องค์ประกอบข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย 1) รายงานผล ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบการพัฒนาหลักสูตร 2) ระบบการพัฒนาครู 3) ระบบการจัดประสบการณ์ 4) ระบบการจัดสภาพแวดล้อม และ 5) ระบบการประเมินพัฒนาการ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ พบว่า 1) ผลการดำเนินงานตามกระบวนการของระบบก่อนใช้และหลังใช้ระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) พัฒนาการของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบ, การศึกษาปฐมวัย, ประสิทธิภาพ

TITLE	Development of a System for Effective Early Childhood Education in Schools under Office of the Basic Education Commission		
AUTHOR	Suphanut Inngam		
ADVISORS	Assistant Professor Umnat Chanavong , Ph.D.		
DEGREE	Doctor of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2018

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to investigate components and indicators for the effectiveness of early childhood education management in schools under Office of the Basic Education Commission 2) to analyze current conditions and desirable conditions for the effectiveness of early childhood education management in schools under Office of the Basic Education Commission 3) to develop a system for effective early childhood education in schools under Office of the Basic Education Commission 4) to study the result of a system for effective early childhood development in schools under Office of the Basic Education Commission. The research methodology was divided into 4 phases: 1) to study of components and indicators for the effectiveness of early childhood education management from seven experts 2) to analyze current conditions and desirable conditions for the effectiveness of early childhood education management. Sample of this research; school administrators, early childhood teachers of 750 were selected by Multi-stage sampling 3) to develop a system for effective early childhood education from seven experts 4) to evaluate result of a system for effective early childhood education. The sample consisted of 65: teachers, academicians, educational institution board, parents/guardians and 24 early childhood students. The research instruments were: questionnaires, assessment forms and interview forms. Statistics used for data

analysis were frequency, percentage, average and standard deviation.

The results of this study were as follow:

1. The finding indicted that the components of the early childhood education management consisted of 11 components and 41 indicators 1) leadership of administrators 3 indicators, 2) early childhood teacher's personality 4 indicators 3) facilities and service 4 indicators 4) participation of community and parents/guardians 5 indicators 5) readiness of learners 3 indicators 6) reference policies 2 indicators 7) curriculum development 4 indicators 8) teacher development 4 indicators 9) experience for early childhood 3 indicators 10) environmental management 4 indicators 11) early childhood development assessment 5 indicators. The components of the effectiveness of early childhood education management consisted of 5 components and 25 indicators: physical development 5 indicators, emotional development 4 indicators, social development 6 indicators, intellectual development 7 indicators, satisfaction 3 indicators and satisfaction overall were in the highest level.

2. Current conditions for the effectiveness of early childhood education management 1) current conditions overall practice was in high level 2) desirable conditions overall requirement was in the highest level.

3. A system for effective early childhood education consisted of: the input elements including 1) the leadership of administrators 2) early childhood teacher's personality 3) facilities and service 4) participation of community parents/guardians 5) readiness of learners 6) reference policies; the process elements including 1) appointment and responsibilities of working groups 2) enhancing knowledge and understanding 3) preparation of assessment tools 4) early childhood teacher development 5) childhood curriculum development 6) experience for early childhood 7) environmental management 8) early childhood development assessment 9) supervision 10) evaluation; the output elements including 1) physical development, 2) emotional development 3) social development 4)intellectual

development 5) satisfaction ; the feedback elements including reporting, the sub-system of school including early childhood teacher development system, early childhood curriculum development system, experience for early childhood system, environmental management system, early childhood development assessment. The system of school overall appropriate and feasibility were in the highest level.

4. The result of a system for the effective early childhood education found that 1) the pre-used system and the post-used system were in high level 2) early childhood development overall was in high level 3) satisfaction to a system for effective early childhood education in schools under Office of the Basic Education Commission overall was in highest level.

Keyword : System Development, Early Childhood Education, Effective

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาเอาใจใส่และความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

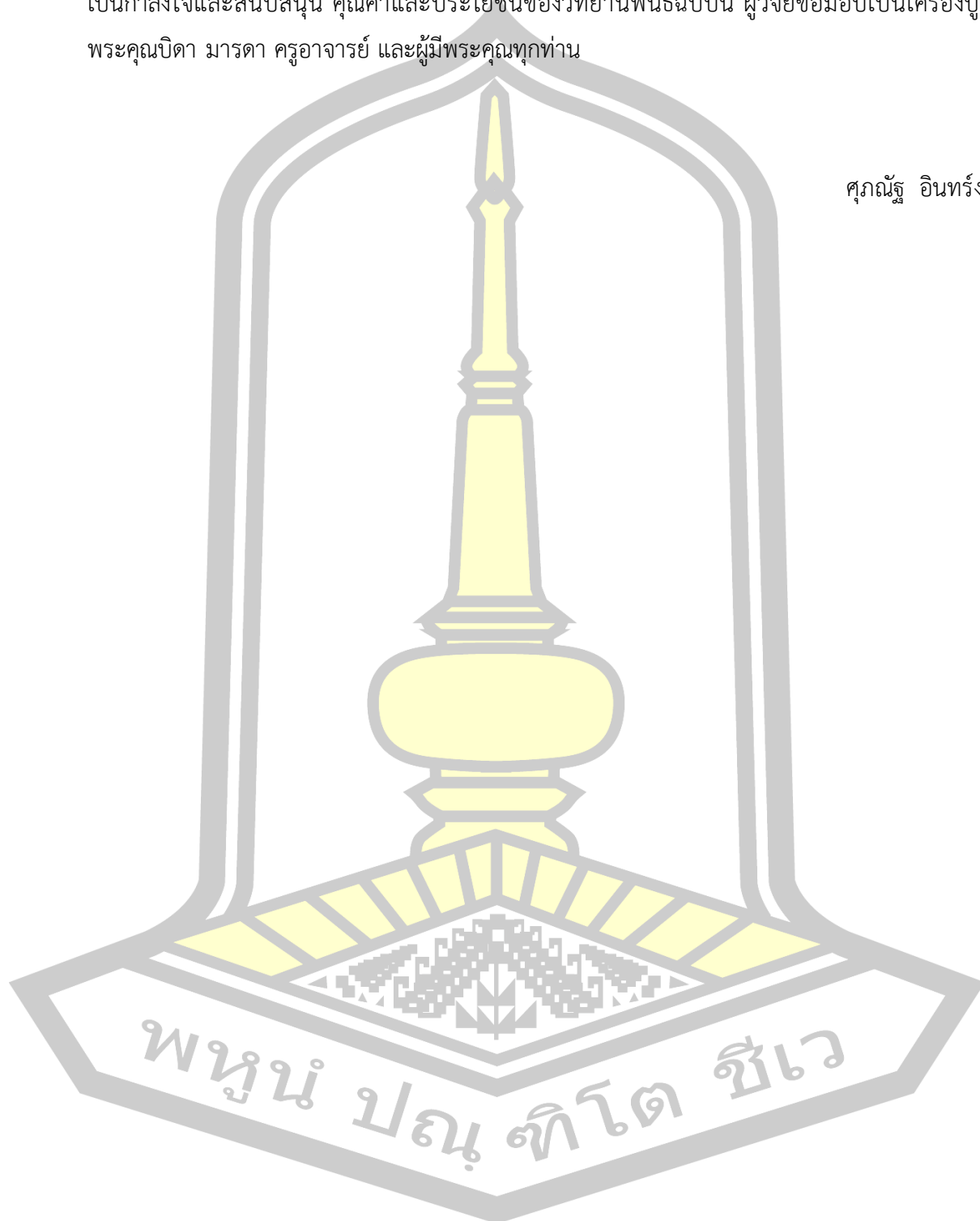
ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ กรรมการสอบ อาจารย์ ดร.พุทธรัตน์ ทะสา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข ในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดร.วสันต์ชัย กากแก้ว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดร.กิตติภัทท์ ไกรเพชร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 นางวาทีณี ธีระตระกูล ข้าราชการบำนาญ อดีตที่ปรึกษาด้านมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดร.ยรรยง ผิวอ่อน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดร.สุภพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 นายมานะ ครุฑาโรจน์ ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมณีราษฎร์คณาสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 นายสุรชาติ ทอนศรี ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกัณฑ์ธรรมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดร.ประเสริฐศักดิ์ เทินไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ดร.ปริยานันท์ เทินไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ่มอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 นางสำราญ ทองคำ ครูโรงเรียนอนุบาล ศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดร.วรภากรณ์ บุญเยี่ยม ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ดร. แรกขวัญ นามสว่าง โรงเรียนอนุบาลรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ร่างระบบและคู่มือระบบ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ปฐมวัยโรงเรียนบ้านโนนครก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการนำระบบที่ไปใช้ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น

ที่ 11 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ดูแลช่วยเหลือด้วยดีมาตลอด ขอคุณบิดา มารดา ภรรยา บุตรธิดาที่เป็นกำลังใจและสนับสนุน คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศุภณัฐ อินทร์งาม

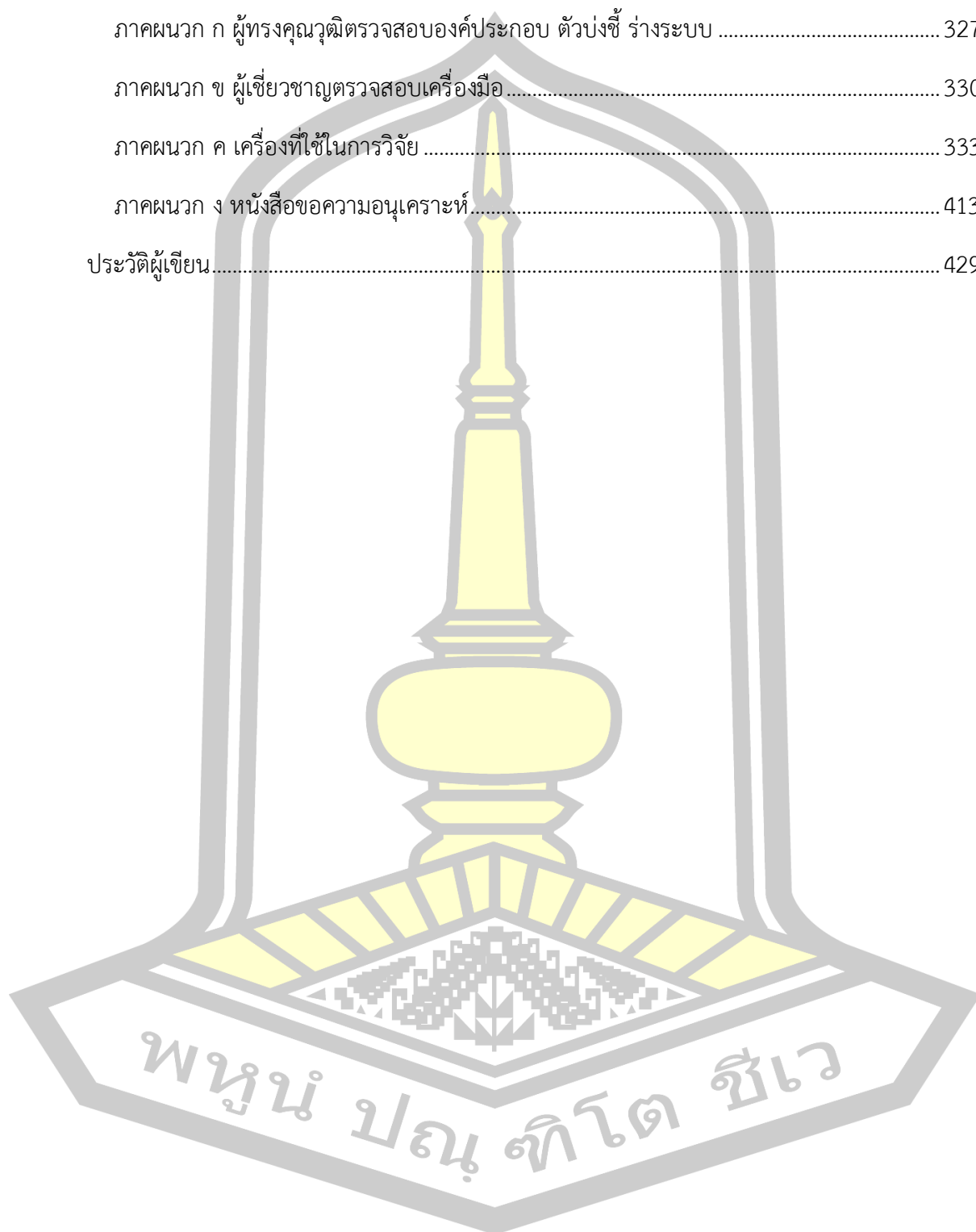

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ธ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การบริหารการศึกษา.....	14
การบริหารสถานศึกษา.....	17
การจัดการศึกษาปฐมวัย.....	22
องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	28
ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	116
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	143

ระบบและการพัฒนาระบบ	146
บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	164
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	171
งานวิจัยในประเทศ.....	171
งานวิจัยในต่างประเทศ	177
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	180
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	182
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	186
ระยะที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	194
ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	198
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	206
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	206
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	206
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	207
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	303
ความมุ่งหมายของการวิจัย	303
สรุปผล	303
อภิปรายผล	304
ข้อเสนอแนะ	309
บรรณานุกรม.....	311

ภาคผนวก	326
ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ร่างระบบ	327
ภาคผนวก ข ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	330
ภาคผนวก ค เครื่องที่ใช้ในการวิจัย	333
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	413
ประวัติผู้เขียน	429

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย	36
ตาราง 2 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร.....	41
ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะของครูปฐมวัย.....	46
ตาราง 4 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและการบริการ	52
ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง	56
ตาราง 6 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน	63
ตาราง 7 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง	68
ตาราง 8 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร	76
ตาราง 9 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาครู	86
ตาราง 10 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดประสบการณ์.....	96
ตาราง 11 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม	105
ตาราง 12 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ.....	114
ตาราง 13 สังเคราะห์ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย	127
ตาราง 14 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกาย.....	131
ตาราง 15 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ	134
ตาราง 16 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม	138
ตาราง 17 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา	142
ตาราง 18 สังเคราะห์องค์ประกอบของระบบ	155
ตาราง 19 สังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาาระบบ.....	158
ตาราง 20 จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	170

ตาราง 21 จำนวนห้องเรียนและนักเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	170
ตาราง 22 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	186
ตาราง 23 องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	207
ตาราง 24 ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	208
ตาราง 25 องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	216
ตาราง 26 ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	217
ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	221
ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	222
ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบประสิทธิผลจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	225
ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมตัวบ่งชี้ประสิทธิผลจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	225
ตาราง 31 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม.....	227
ตาราง 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม.....	228

ตาราง 42	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็น ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม	239
ตาราง 43	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ	241
ตาราง 44	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการจำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม	242
ตาราง 45	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการจำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกาย.....	243
ตาราง 46	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็น ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ	244
ตาราง 47	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการจำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม	245
ตาราง 48	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการจำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา	246
ตาราง 49	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบความพึงพอใจ.....	247
ตาราง 50	ข้อเสนอแนะข้อเสนอเพิ่มเติมจากแบบการตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	264

ตาราง 51 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบบย่อย ที่ 1 การพัฒนาครู.....	269
ตาราง 52 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบบย่อย ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร.....	271
ตาราง 53 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบบย่อย ที่ 3 การจัดประสบการณ์.....	274
ตาราง 54 ความสัมพันธ์ของกระบวนการการดำเนินงานตัวบ่งชี้ความสำเร็จและผลผลิตระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม.....	276
ตาราง 55 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบบ ย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ.....	279
ตาราง 56 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ระบบหลักระบบย่อยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	280
ตาราง 57 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	281
ตาราง 58 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	282
ตาราง 59 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	283
ตาราง 60 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานระบบย่อยที่ 3 การจัดประสบการณ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	285
ตาราง 61 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	286

ตาราง 62 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	287
ตาราง 63 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานโดยรวม.....	288
ตาราง 64 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานจำแนกตามองค์ประกอบ	289
ตาราง 65 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนโดยรวม	293
ตาราง 66 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามองค์ประกอบ	294
ตาราง 67 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ.....	295
ตาราง 68 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม.....	296
ตาราง 69 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านปัจจัยนำเข้า.....	297
ตาราง 70 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการ	300
ตาราง 71 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต.....	302

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์.....	149
ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของระบบที่ใช้ในการวิจัย.....	152
ภาพประกอบ 4 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	181
ภาพประกอบ 5 ร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	258
ภาพประกอบ 6 ร่างระบบย่อยที่ 1 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร.....	259
ภาพประกอบ 7 ร่างหน่วยระบบย่อยที่ 2 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาครู.....	260
ภาพประกอบ 8 ร่างระบบย่อยที่ 3 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดประสบการณ์.....	261
ภาพประกอบ 9 ร่างระบบย่อยที่ 4 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดสภาพแวดล้อม.....	262
ภาพประกอบ 10 ร่างระบบย่อยที่ 5 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินพัฒนาการ.....	263
ภาพประกอบ 11 ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	266
ภาพประกอบ 12 ระบบย่อยที่ 1 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาครู.....	268
ภาพประกอบ 13 ระบบย่อยที่ 2 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร.....	270

ภาพประกอบ 14 ระบบย่อยที่ 3 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดประสบการณ์..... 273

ภาพประกอบ 15 ระบบย่อยที่ 4 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดสภาพแวดล้อม 275

ภาพประกอบ 16 ระบบย่อยที่ 5 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการประเมินพัฒนาการ 278

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษานับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เพื่อให้การจัดการศึกษามีการพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาร่วมกันในปัจจุบันถึงปี 2030 โดยมีเป้าหมายการทำงาน 10 ประการ ได้แก่

- 1) การสร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วถึงและเป็นธรรมแก่เด็กเยาวชนทุกคนทั้งหญิงชาย ในระดับประถม ศึกษาและมัธยมศึกษา
- 2) การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหญิงชายและการศึกษาระดับอนุบาล
- 3) การสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ
- 4) เพิ่มโอกาสให้แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ในการพัฒนาทักษะสำหรับการใช้ชีวิตและการทำงานที่ดี
- 5) ขจัดความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษา ในทุกระดับของผู้หญิงและผู้ด้อยโอกาสทุกประเภท
- 6) ขจัดปัญหาการไม่รู้หนังสือและการคิดคำนวณ ให้หมดไปในกลุ่มเด็กเยาวชนและประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ
- 7) ส่งเสริมทักษะพลเมืองที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ทักษะการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การเป็นพลเมืองโลกที่ดีการจัดการความขัดแย้งและส่งเสริมสันติภาพ เป็นต้น
- 8) พัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาให้รองรับการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคม
- 9) เพิ่มทุนการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นที่ยากจนและทุรกันดาร โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา
- 10) เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับชาติให้เพียงพอต่อความต้องการทางการศึกษาที่จะเพิ่มขึ้น (ไกรยศ ภัทรวาท, 2558)

การศึกษาปฐมวัยเป็นหนึ่งในเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกันขององค์การสหประชาชาติ และเป็นการศึกษาในระดับหนึ่งที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” วรรคสอง “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย” วรรคสาม “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตาม

ความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญให้เป็นคุณภาพและมาตรฐานสากล ทั้งนี้เนื่องจากจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบเฉพาะตัวและเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในระดับเริ่มต้น และเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการวางรากฐานในการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาโดยเฉพาะ เป็นวัยที่เซลล์สมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและจะเกิดการเรียนรู้มากที่สุด (Bloom, 1964) เป็นช่วงที่จำเป็นและสำคัญที่สุดในการพัฒนาสมอง และเป็นช่วงเวลาที่ได้มีการพัฒนาทางการรับรู้ ภาษา สังคม อารมณ์และกล้ามเนื้ออย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นช่วงอายุที่สมองมีการพัฒนาสูงที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 ปีแรก เซลล์สมองและระบบประสาทจะเจริญเต็มที่และเป็นพื้นฐานการเจริญเติบโตของสมองในช่วงต่อไป หากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ที่ดี ขาดสิ่งเร้าที่เหมาะสมทำให้ได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับวัย ก็จะทำให้ระบบประสาทที่กำลังเจริญเติบโตทำงานได้อย่างไม่สมบูรณ์ (นิตยา คชภักดี, 2530) จะส่งผลต่อสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ (ศุภสิทธิ์ พรธมนารุโณทัย, 2559) เด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีคุณภาพมีโอกาสน้อยที่จะประสบความสำเร็จในระดับประถมและระดับที่สูงกว่านั้น (UNESCO, 2015) ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสุข สนุกสนาน มีพัฒนาการตามช่วงวัย และเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และการเรียนรู้ในการทำงานด้วยตนเองมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักการของหลักสูตรเข้าใจการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาโดยต้องคำนึงถึงความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2554) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เรียนรู้จากกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม ผ่านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 อัน ได้แก่ การฟัง การดม การมอง การสัมผัส และการชิมรส (นิตยา คชภักดี, 2530) มีกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นและความต้องการของเด็กทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรได้รับการดูแลที่ดีทั้งอาหารและการดูแลสุขภาพ ในช่วงแรกของชีวิตจะต้องเริ่มต้นที่พ่อแม่ ให้การดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ดูแลตั้งแต่แรกเกิด

โดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัส พุดคุยและเล่นกับเด็ก เพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2554) จะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่คุ้มค่าเป็นการพัฒนาบุคคลกรที่มีคุณค่าในอนาคต เป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) จึงกล่าวได้ว่าการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่ระยะแรกเริ่มของชีวิตส่งผลกระทบอย่างมหาศาลในรูปของผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีกว่าและทางสังคมที่กว้างขวางกว่า (UNESCO, 2015) การลงทุนในเด็กปฐมวัยจะได้ผลตอบแทนกลับคืนในอนาคตถึง 7 เท่า (ศุภสิทธิ์พรพรรณารุโณทัย, 2559)

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่กล่าวข้างต้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างมาก ได้มีการประสานความร่วมมือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้แทนองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กไม่น้อยกว่า 35 หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550- 2559 โดยมีสาระสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาที่ดี ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริมสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการพัฒนารูปแบบพัฒนาระบบที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ข้อ 6 ที่กล่าวว่า การจัดการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมเลี้ยงดู การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษา มิใช่มีผลต่อความสำเร็จทางด้านการศึกษาเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในชีวิตของเด็กอีกด้วย นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นกัน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ จำเป็นจะต้องพัฒนาจัดการศึกษาเชิงระบบ เพราะทำให้ทุกองค์ประกอบของระบบได้มีการปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวที่เอื้อและส่งผลต่อการขับเคลื่อนได้เป็นอย่างดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) จากนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งผลให้นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเป้าหมายผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียนในการจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกันคือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการที่สมกับวัย 4 ด้าน คือการพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ การพัฒนาการด้านสังคม และการพัฒนาการด้านสติปัญญา (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547) ; (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556) ; (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ; (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ; (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยที่ผ่านมา มีหลายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน รวมถึงความพยายามของรัฐบาลในการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง แต่มีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัย ยังดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผลการจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน พบว่า มีปัญหา อยู่หลายประการทั้งด้านการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และ ผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัย ขาดวิธีการบริหารจัดการที่มี คุณภาพและประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งด้านครู อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) ขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มเด็กเล็ก (0-3 ปี) ยังมีปัญหาพัฒนาการไม่สมวัย และพัฒนาการล่าช้า โดยพัฒนาการที่ล่าช้าที่สุดคือ พัฒนาการด้าน ภาษา สาเหตุส่วนใหญ่ มาจากครอบครัวไม่มีความรู้และเวลาในการเลี้ยงดู ทั้งในช่วงวัย 0-3 ปี สมอง จะมีพัฒนาการสูงสุด ปัญหาที่ส่งผลต่อระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ใน ระยะยาว ส่วนกลุ่มเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-5 ปี ที่ต้องเริ่มพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคม พบว่า เด็กไทย ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐาน โดยปัจจุบันมีมาตรฐาน ที่หลากหลาย ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและครู ยังมีความแตกต่างในด้านมาตรฐาน ส่งผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ; (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2559) ขาดแนวทางจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องและไปในทิศทางเดียวกัน ขาดงบประมาณการ พัฒนาสื่อ ขาดการอบรมและพัฒนาผู้สอน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2554) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ จะส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต เป็นการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ ของเด็กในช่วงปฐมวัย เพราะเป็นช่วงที่สมองจะเปิดรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้าน พฤติกรรม เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางอารมณ์ การพูดและการเคลื่อนไหว ซึ่งจะส่งผลต่อ คุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคตของเด็ก (ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ, 2558)

ปัจจุบันการจัดการการศึกษาปฐมวัย มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อคุณภาพการจัดการการศึกษา ปฐมวัยมากขึ้น เป็นการยากที่พิจารณาถึงพฤติกรรมขององค์กรได้หมดทุกแง่มุม การแก้ปัญหาใน ปัจจุบัน จำเป็นต้องมองที่ระบบมากกว่าพิจารณารายละเอียดของแต่ละปัญหา (Schoderbek and Others, 1990) เพราะการจัดการเชิงระบบเป็นการจัดการที่เป็นองค์รวมของสถานการณ์หรือ สภาพปัญหาของหน่วยงานในภาพรวมทั้งหมดอย่างมีแบบแผน มีความคงที่แน่นอน เพื่อเป็นหลัก ประกันว่ากระบวนการทำงานทุกอย่างในทุกๆ ขั้นตอน จะไม่เบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายโดยรวมของ ระบบ ช่วยให้การจัดการ การแก้ปัญหา แก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Checkland,

1981) และวิธีการพัฒนาเชิงระบบเป็นการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน ที่เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีการกำหนดปัญหา สมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล และการดำเนินการทดลอง (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2555) อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ (เฉลียว บุรีภักดิ์, 2552) ด้วยเหตุผลการจัดการเชิงระบบและเป้าหมายการจัดการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา ข้อ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึง โดยสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล จัดให้มีระบบการจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ที่ก่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุศักยภาพและขีดความสามารถของตน และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วม ในการระดมทุนและร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะสถานประกอบการ สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม และผู้เรียน ผ่านมาตรการทางการเงินและการคลังที่เหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับใด
3. ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร
4. การนำระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ได้ผลเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญทั้งในเชิงหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ผลการวิจัยนี้ในการประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

2. ได้ทราบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ผลการวิจัยนี้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ได้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัยในหน่วยงาน

4. เป็นข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น และเป็นแนวทางการต่อยอดองค์ความรู้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษา

ปฐมวัยแนวคิดของปรัชญา เวสาร์ซซ์ (2545) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) ; Weikart (1962) พัทรี ผลโยธิน และคณะ (2550) ; Steiner (1861-1925) ; บุษบง ตันติวงศ์ (2546) ; Malaguzzi (1980) ; สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พิทักษ์สินสุข (2543) ; Montessori (1998) จีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2546) ; Massoglia (1977) และประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยจากแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2535) ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2555) เป็นขอบเขตเนื้อหาของกรวิจัย ดังนี้

1.1 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

- 1.1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
- 1.1.2 คุณลักษณะครูปฐมวัย
- 1.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ
- 1.1.4 ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง
- 1.1.5 ความพร้อมของผู้เรียน
- 1.1.6 นโยบายที่เกี่ยวข้อง
- 1.1.7 การพัฒนาหลักสูตร
- 1.1.8 การพัฒนาครู
- 1.1.9 การจัดประสบการณ์
- 1.1.10 การจัดสภาพแวดล้อม
- 1.1.11 การประเมินพัฒนาการ

1.2 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

- 1.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
- 1.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์
- 1.2.3 พัฒนาการสังคม
- 1.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา
- 1.2.5 ความพึงพอใจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูปฐมวัย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12,482 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 375 คน และครูผู้ปฐมวัย จำนวน 375 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ตอนที่ 2 ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นที่มีสูง

2.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา แห่งละ 1 คน ครูปฐมวัย แห่งละ 2 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำผลจากศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ แล้วตรวจสอบร่างระบบโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับระบบและการพัฒนาระบบ

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับระบบ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้สังเคราะห์

1.1 องค์ประกอบของระบบตามแนวคิดของ กิดานันท์ มลิทอง (2543) ; ทิศนา แคมมณี (2554) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ; สุทธิวรรณ ตันติรจนางค์ และสมคิด พรหมจ้อย (2557) ; Bertalanffy (1968) ; Katz และ Kahn (1978) ; Lunenburg และ Ornstein (2004) ; Hoy และ Miskel (2008) ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต 4) ข้อมูลป้อนกลับ

1.2 ขั้นตอนการพัฒนาระบบแนวคิดของ Bigs และคณะ (1980) ; Edwards (1985) ; Smith (1993) ; Stair และ Reynolds (2001) ประกอบด้วย 1) ขั้นการศึกษาระบบ 2) การศึกษาความต้องการระบบ 3) ขั้นตอนการระบบ 4) ขั้นนำระบบไปใช้และประเมินผล

1.3 การประเมินระบบแนวคิดรูปแบบการประเมินของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) ; พิสนุ พงศ์ศรี (2551) ; Fitzpatrick, Sanders และ Worthen (2004) ประกอบด้วย 1) ประเมินปัจจัยนำเข้า 2) ประเมินกระบวนการ 3) ประเมินผลผลิต แนวคิดเกณฑ์การประเมิน McMillan และ Schumacher (2001) ; Stone (1998) ; Cascio (1992) ประกอบด้วย ประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้

2. กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

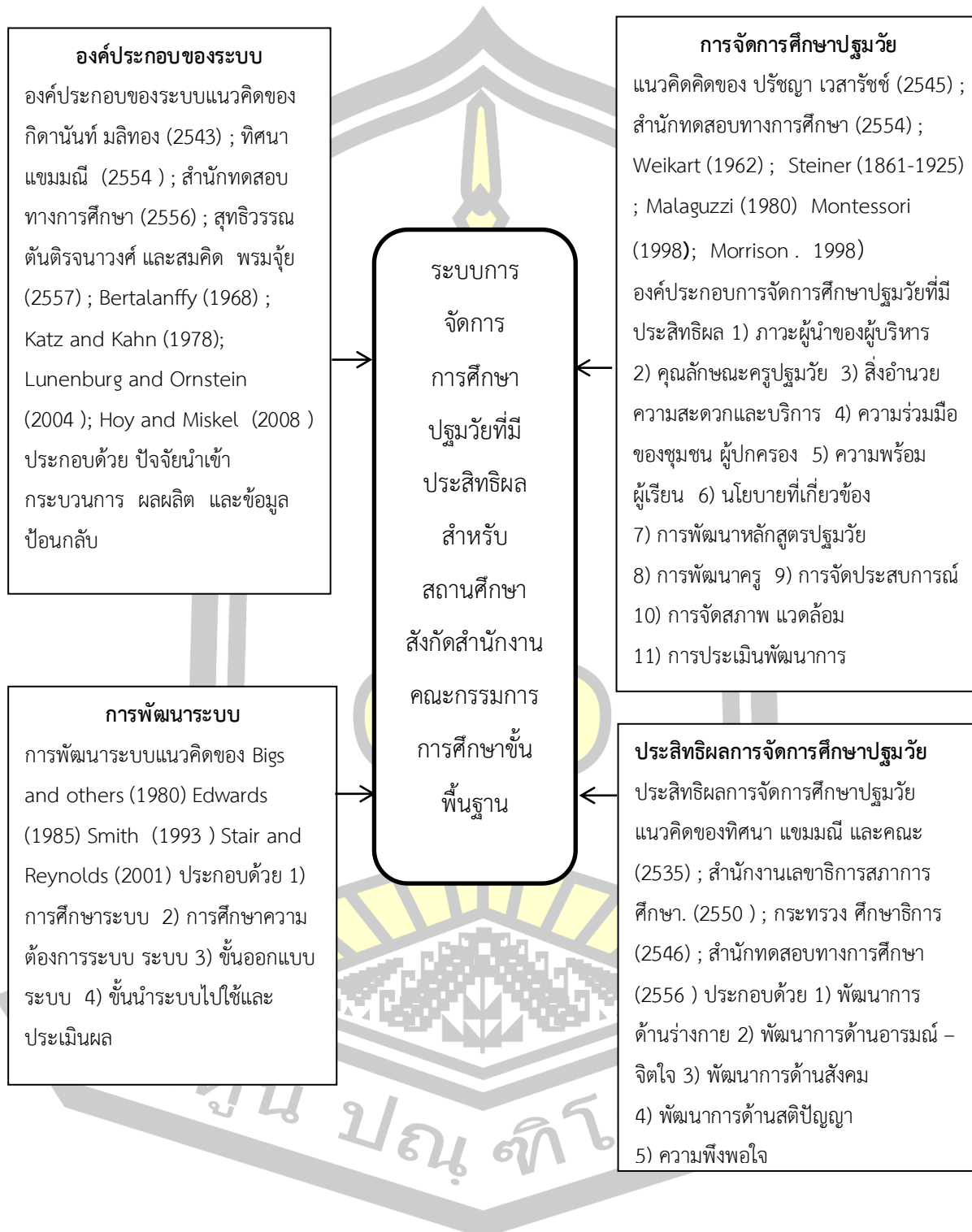
กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ปรัชญา เวสารัชช (2545) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) ; Weikart (1962) ; พัชรี ผลโยธิน และคณะ (2550) ; Steiner (1861) ; บุษบง ตันติวงศ์ (2546) ; Malaguzzi (1980) ; สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พิทักษ์สินสุข (2543) ; Montessori (1998) ; จิระพันธ์ พูลพัฒน์ (2546) และ Morrison (1998) สังเคราะห์ได้องค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ลักษณะครูปฐมวัย 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5) ความพร้อมของผู้เรียน 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง 7) การพัฒนาหลักสูตร 8) การพัฒนาครู 9) การจัดประสบการณ์ 10) การจัดสภาพแวดล้อม 11) การประเมินพัฒนาการ

3. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2535) ; สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2550) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2555) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ 1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ 3) พัฒนาการด้านสังคม 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ความพึงพอใจ

จากกรอบแนวคิดที่ศึกษาข้างต้น แสดงด้วยภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัย การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล หมายถึง องค์ประกอบของการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย
  - 1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ
  - 1.2 คุณลักษณะครูของปฐมวัย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย ทักษะ การจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ บุคลิกภาพของ ครูปฐมวัย
  - 1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ หมายถึง อาคารเรียนและอาคาร ประกอบ สภาพแวดล้อม บริการโภชนาการและการดูแลสุขภาพอนามัย การดูแลความปลอดภัย
  - 1.4 ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง หมายถึง ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ ร่วมร่วมสนับสนุน ร่วมประเมิน
  - 1.5 ความพร้อมของผู้เรียน หมายถึง อายุของผู้เรียน การเรียนรู้เบื้องต้น การเลี้ยงดู ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง
  - 1.6 นโยบายที่เกี่ยวข้อง หมายถึง นโยบายของรัฐ นโยบายของสถานศึกษา
  - 1.7 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ ออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ประเมินหลักสูตร
  - 1.8 การพัฒนาครู หมายถึง สืบรวจความต้องการพัฒนา กำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนา วางแผนการพัฒนา ดำเนินการพัฒนา ประเมินผลการพัฒนา
  - 1.9 การจัดประสบการณ์ หมายถึง จัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย จัดกิจกรรมประจำวัน
  - 1.10 การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และสังคม การจัดสภาพแวดล้อมทางความคิดสติปัญญา การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล
  - 1.11 การประเมินพัฒนาการ หมายถึง สร้างความรู้ความเข้าใจ วางแผน และสร้างเครื่องมือ ประเมินพัฒนาการ สรุปผลการประเมิน รายงานผลการประเมิน

2. ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การเจริญเติบโตหรือการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของนักเรียนอนุบาล ได้แก่ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน สุขภาพแข็งแรง สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัยและสิ่งเสพติด

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ หมายถึง ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ของนักเรียนอนุบาล ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการออกกำลังกาย ศิลปะดนตรี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก

2.3 พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนอนุบาล ได้แก่ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น วินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้ มารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย ซื่อสัตย์สุจริตช่วยเหลือแบ่งปัน ประหยัดรู้จักใช้สิ่งของและของเล่น

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนอนุบาล ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ความสามารถในการสังเกตจำแนกและเปรียบเทียบ ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหา จินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์ ความสนใจใฝ่รู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

2.5 ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของครูและบุคลากร กรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน ที่มีต่อองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และผลผลิตของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียน อายุ 3-6 ปี กำลังเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีองค์ประกอบของระบบ ดังนี้

4.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะครูของปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน นโยบายที่เกี่ยวข้อง

4.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะทำงาน การสร้าง
ความรู้ความเข้าใจ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมิน การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร
การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ การนิเทศติดตาม และการ
ประเมินผล

4.3 องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย พัฒนาการของผู้เรียน ความพึงพอใจ
ของผู้เกี่ยวข้อง

4.4 ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การรายงานผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินงานตาม
กระบวนการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การจัดการศึกษาปฐมวัย
4. องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย
5. ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย
6. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
7. ระบบและการพัฒนาระบบ
8. บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

ความหมายการบริหารการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาไว้หลายประการ

ดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2548) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2553) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม

สุนทร โคตรบรรเทา (2554) ได้ให้ความหมายการ บริหารการศึกษา หมายถึง การทำให้แต่ละคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Good (1973) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษาทั้งการบริหารธุรกิจ ในสถานศึกษา และการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

Hoy and Miskel (2008) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจ องค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำโดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมในด้านสังคมการเมืองเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าว เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ทองหล่อ เดชไทย (2544) สรุปสำคัญการบริหารการศึกษาไว้ว่า เป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล คำว่า การบริหาร และการจัดการนั้น บางครั้งใช้แทนกันได้ เพราะคำสองคำนี้เป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดทำอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน

ปรัชญา เวสารัชช (2554) สรุปสำคัญการบริหารการศึกษาไว้ว่า เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผล การศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

พิทยา บวรวัฒนา (2546) สรุปสำคัญการบริหารการศึกษาไว้ว่า เป็นการนำเอากฎหมาย และนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรม และอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กระบวนการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกัน การบริหารที่ดีจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) สรุปไว้ว่า กระบวนการบริหารประกอบกันขึ้นเป็นกระบวนการที่สำคัญ 5 อย่าง ดังนี้

1. การวางแผน คือ การศึกษาอนาคตและความต้องการแล้ววางแผนทางการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า
2. การจัดการองค์การ คือ การจัดแบ่งหน่วยงานออกเป็นแผนก เป็นฝ่าย หรือเป็นกลุ่มลักษณะของงาน และการแบ่งงานกันทำ
3. การจัดคนเข้าทำงาน คือ การจัดตัวบุคคลเป็นการบริหารงานด้านบุคลากรอันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคคล การสร้างบรรยากาศที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน
4. การอำนวยการสั่งการ คือ การบังคับบัญชาสั่งการให้คนงานทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามลำดับขั้น
5. การควบคุม คือ การควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้หรือตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็ว หน้าที่ในการบริหารเป็นของผู้บริหารทุกระดับขั้น

Jesse (1999) ได้สรุปว่าการบริหารการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร ซึ่งมี 5 ขั้น ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน
3. การสั่งการ (Directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน
5. การควบคุมงาน (Controlling) คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

Koontz and Odonnell (2001) เป็นนักวิชาการบริหารปัจจุบัน
ให้ความเห็นว่างานในหน้าที่ของผู้บริหาร (Managerial Functions) ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร และการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นแผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ซึ่งประกอบด้วย การนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหาร ที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึง การนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภท มาบูรณาการเพื่อดำเนินการ
3. การจูงใจ (Motivating) คือ การจูงใจที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจูงใจในที่นี้หมายถึง การอำนวยการ (Directing) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) และการเป็นผู้นำในการดำเนินการ (Leading)
4. การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผล เพื่อเปรียบเทียบ ผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารการศึกษาเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่จะมีผลต่อการทำงาน ของกลุ่มคน เพื่อที่จะทำให้บรรลุตามจุดประสงค์ของกลุ่มสำเร็จได้ โดยเริ่มต้นจากการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกันไป

การบริหารสถานศึกษา

ความหมายการบริหารสถานศึกษา

ธงชัย สันติวงษ์ (2545) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง งานของหัวหน้า หรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่รวมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ

สุรพล พุฒคำ (2544) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดหาวิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงควมมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

Campbell (1977) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อต้องการพัฒนาหรือการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนด

ความสำคัญการบริหารสถานศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) สรุปความสำคัญการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2544) สรุปสำคัญการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน

จากการศึกษาสรุปความสำคัญการบริหารสถานศึกษาได้ว่า เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และได้รับความร่วมมือจากครูและบุคลากร หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหาร ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ณ ระดับใดระดับหนึ่ง อาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา ประกอบกับกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 กำหนดข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ คือ

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

- 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.9 การนิเทศการศึกษา
- 1.10 การแนะแนว
- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร
หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ คือ
  - 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
  - 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
  - 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
  - 2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
  - 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
  - 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
  - 2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
  - 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
  - 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
  - 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
  - 2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคลมีภาระหน้าที่ คือ

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา

3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปมีภาระหน้าที่ คือ
- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ประกอบด้วยงานหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป

การจัดการศึกษาปฐมวัย

ความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ นักวิชาการ หน่วยงานได้ให้ความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542) ได้สรุปความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ได้สรุปความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 6 ขวบ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อดูแลและเสริมสร้างเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพ ด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ลักษณะการเรียนการสอนมุ่งจำเพาะไปที่การพัฒนาเด็ก โดยการจัดการเรียนการสอนให้ตรงระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ให้ความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ตามวัย

Woodill (1992) ได้ให้ความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การบริการ การดูแลและการให้การศึกษาแก่เด็กจากแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดเป็นระบบเดียวกัน เรียกว่า Educare ทำให้การศึกษาเด็กเดิมขยายขอบเขตของการศึกษา ให้ครอบคลุมตั้งแต่การดูแลเด็กทารก การดูแลเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล จากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การบริการ การเลี้ยงดู และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 8 ปี แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญ การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในช่วงอายุ 4-6 ปี เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเหมาะสมกับวัย

ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ทางการแพทย์พบว่ามนุษย์ที่มีอายุตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึงช่วง 8 ปี นับว่าเป็นช่วงทองของชีวิต เนื่องจากเป็นระยะที่ระบบประสาทและสมองของเด็กเจริญเติบโตในอัตราสูงสุด การปลูกฝังและสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้แก่เด็กในวัยนี้ จึงย่อมได้ผลอย่างเต็มศักยภาพ มากกว่า การปลูกฝังและสร้างเสริมในช่วงวัยอื่น ๆ โดยพัฒนาการแต่ละด้านจะเป็นไปตามลำดับตามระยะเวลา เช่น การพัฒนาอวัยวะและระบบทำงานต่าง ๆ ภายในร่างกายจะเกิดขึ้นเมื่อทารกยังอยู่ในครรภ์ มารดา ทารกแรกคลอดจะพัฒนาระบบหายใจ ระบบย่อยอาหาร และระบบขับถ่าย ในขณะที่พัฒนาการทางสมองจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนสามารถควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อต่างๆ จดจำ เข้าใจ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ นักวิชาการมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกัน

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542) ให้ความสำคัญการจัดการศึกษาปฐมวัย ว่าเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ สิ่งที่ได้เด็กได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเราที่เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยทำให้เขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

นิตยา คชภักดี (2530) ให้ความสำคัญการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญเพราะเด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการวางรากฐานในการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เป็นวัยที่เซลล์สมองและระบบประสาทจะเจริญเต็มที่และเป็นพื้นฐานการเจริญเติบโตของสมองในช่วงต่อไป หากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ที่ดีขาดสิ่งเร้าที่เหมาะสม ทำให้ได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับวัย ก็จะขาดสิ่งที่ไปกระตุ้นให้ระบบประสาทที่กำลังเจริญเติบโตทำงานได้อย่างไม่สมบูรณ์ โดยธรรมชาติแล้วการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยประสบการณ์ตรงหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยผ่านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 อันได้แก่ การฟัง การดม การมอง การสัมผัส และการชิมรส ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงมี

ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานชีวิตในการที่เป็นผู้ใหญ่มีความสามารถและมีคุณภาพในวันข้างหน้า

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของมนุษย์ในอนาคตเป็นอย่างมาก เพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงอายุที่สมองมีการพัฒนาการสูงสุด และเป็นช่วงอายุของการปลูกฝังวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน อันจะเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในอนาคต

ปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดการจัดการศึกษาของนักปรัชญาในแต่ละยุคสมัยที่ได้รับการยอมรับ ที่นำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการประยุกต์ใช้ในบริบทการจัดการศึกษาปฐมวัย นักการศึกษาได้สรุปไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กุสลา ตันติผลาชีวะ (2551) สรุปปรัชญากับการศึกษาปฐมวัย โดยจัดเป็นหมวดหมู่ไว้ดังนี้

1. ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) เป็นปรัชญาการศึกษาที่มีฐานมาจากปรัชญาจิตนิยม (Idealism) ที่เน้นความรู้แท้จริง เป็นสิ่งสมบูรณ์ไม่เปลี่ยนแปลง สถานศึกษาหรือครูปฐมวัยที่มีความเชื่อในปรัชญาสารัตถนิยมจะใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการอ่าน คัดเขียนและเรียนเลขโดยมีครูเป็นผู้สอนและสั่งให้ปฏิบัติ ครูทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการเรียน ไม่สนใจความต้องการการเรียนรู้ของเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการ แต่จะปลูกฝังความรู้และการเรียน ฟีกฝนและอบรมโดยครูเป็นตัวอย่างหรือรูปแบบที่สำคัญ

2. ปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) ซึ่งมีความเชื่อว่าความรู้ผ่านไปในกาลเวลา และห้วงเวลาเป็นสิ่งสร้างการศึกษาให้กับบุคคล ครูมีหน้าที่ช่วยเด็กให้คิดอย่างมีเหตุผล โดยใช้คำถามและวิธีสอนที่ครูเห็นว่าถูกต้อง สถานศึกษาปฐมวัยที่ใช้ปรัชญานิรันดรนิยมในการศึกษาจะมีระบบการศึกษาที่เน้นการพัฒนาเด็กทั้งด้านปัญญา ภูมิรู้ โดยเห็นว่าเด็กต้องเรียนและต้องมีการสอน เพื่อการเป็นคนที่มีคุณภาพโดยครูเป็นผู้วางแผนและทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้แก่เด็ก

3. ปรัชญาพิพัฒนานิยม (Progressivism) เป็นปรัชญาที่มาจากปรัชญาทดลองนิยม (Experimentalism) และปฏิบัตินิยม (Pragmatism) เน้นการเรียนรู้ด้วยการคิดและทดลองปฏิบัติ ด้วยเห็นว่าสิ่งทั้งหลายมีการเปลี่ยนแปลง การศึกษาต้องพัฒนาคนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง

ฉลาดและมีความสุข โดยเชื่อว่าผู้เรียน เรียนรู้ได้ด้วยการปฏิบัติจริงและการแก้ปัญหา สถานศึกษา ปรุ้มวัยที่เน้นปรัชญาการศึกษาพัฒนาการ ลักษณะการจัดการศึกษาจะเป็นหลักสูตรแบบโครงการ มีการร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน การเรียนการสอนจะเน้นการเรียนรู้จากการกระทำและการทำ กิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามธรรมชาติและการพัฒนาของเด็กที่เกิดจากเด็กได้ ปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาหรือสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การศึกษาต้องการให้เด็กพัฒนาการเป็นไปใน ลักษณะใดสิ่งแวดล้อมจะต้องเอื้อต่อการเกิดพัฒนาการในประการนั้น

จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทุก ด้านเป็นไปตามธรรมชาติและเจริญเติบโตตามเกณฑ์มาตรฐาน นักวิชาการได้ให้ความทัศนะเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) สรุปจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีใม่มุ่งเน้นอ่านออกเขียนได้ในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้ เด็ก โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต้องเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสาท สัมผัสทั้ง 5

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) สรุปจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ด้านร่างกาย ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ปลูกฝังนิสัย ทางสุขภาพอนามัย ฝึกกิจนิสัยและสุขนิสัย รู้จักรักษาความสะอาด เลือกรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ รู้จักการใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ถูกต้อง ฝึกให้เล่นและออกกำลังกายเพื่อบริหารกล้ามเนื้อ และประสาทสัมผัส และรู้จักพักผ่อน อย่างถูกวิธี

2. ด้านจิตใจและอารมณ์ ส่งเสริมด้านสุขภาพจิต เช่น ปลูกฝังให้รู้จักควบคุม อารมณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส ชื่นชมต่อความไพเราะและสิ่งสวยงาม ฝึกให้มีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ กตัญญู กตเวทิตะ เคารพเชื่อฟัง ประหยัด ขยันหมั่นเพียร อดทน มีระเบียบวินัย และเชื่อถือคำสั่งสอนของศาสนา

3. ด้านสังคม ส่งเสริมการพัฒนาลักษณะนิสัย เช่น ปลูกฝังให้เด็กรู้จักเคารพ ตนเอง กล้าพูด กล้าแสดงออกด้วยตนเอง ในทางที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี รู้จักเล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น เคารพสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบ ฝึกให้เป็นผู้รู้จักการรับ การให้ พร้อมทั้งจะปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี

4. สติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น ให้รู้จักหาเหตุผลจนเกิดความเข้าใจ และรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง สนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้เป็นคนช่างรักการเรียนรู้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีประสบการณ์พอที่จะเรียนในระดับต่อไป

Essa (1996) ได้สรุปจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. บริการให้การดูแลและเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ
2. ให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคม ทักษะทางปัญญา และพัฒนาการในทุกด้าน
3. จัดเป็นบริการเพื่อการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เด็กยากจนให้ได้รับการดูแลสุขภาพ การดูแลฟัน โภชนาการและการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กแรกเกิดจนถึง 8 ปี ได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย เป็นพื้นฐานความพร้อมให้กับเด็กในการเรียนต่อในระดับชั้นประถมศึกษา

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กำหนดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า เด็กทุกคน มีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพโดยมีหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนที่เพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
5. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

Massoglia (1977) ได้สรุปแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าเรียนในระดับโรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้นรวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2538) การจัดการศึกษาปฐมวัยยึดหลักในการจัดการศึกษาว่า “เด็กคือใครและเด็กต้องการอะไร” ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัย พื้นฐานสำคัญควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. เด็กมีพัฒนาการทุกขั้นตอน ดังนั้นควรจัดเตรียมการศึกษาให้เหมาะสมกับระดับชั้น
2. เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเด็ก โดยเน้นให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตน
3. พัฒนาทางร่างกายและอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ
4. เด็กเรียนรู้ด้วยกระบวนการ เช่น ปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมประสบการณ์กับบุคคล และทำกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้อย่างอิสระโดยผ่านการเล่น มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยยึดหลักการจัดการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนที่เพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
5. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย
6. จัดการศึกษาหลักสูตรให้เหมาะสมกับช่วงวัยตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
7. จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

8. การประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลและประเมินอย่างต่อเนื่อง

นำผลการประเมินมาในการพัฒนา

องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาเป็นการดำเนินงานที่เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ในหน่วยงาน การศึกษา มีองค์ประกอบดำเนินงานเกี่ยวข้องกับคนและทรัพยากร ได้แก่ เด็กนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่น ๆ คณะกรรมการในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ทรัพยากรการเงิน อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเงื่อนไขในการ ดำเนินงานให้นักเรียนประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สำหรับการจัด การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเพื่อเข้ารับการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาในแห่งเดียวกัน บางแห่งจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการจัดการศึกษา และองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย จากนักการศึกษาที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบ การจัดการศึกษา ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช (2545) สรุปองค์ประกอบของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สารระเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการ ศึกษา มักจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ หลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับ การศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหา สาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครู ต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

2. ครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้แก่ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและ วิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอ ในการติดตามเรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา

บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วย อนึ่งครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

3. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้น รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาในการจัดการศึกษา ยังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

6. เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อหรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัยและการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้

ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

8. ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษาและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้ การศึกษาอบรม การประเมินและการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาและการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน”

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) การจัดการศึกษาปฐมวัยยึดหลักการ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและ ประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็ก จะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็ก พิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่สะอาดปลอดภัย อากาศสดชื่นผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับ วัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคน อื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มี คุณค่าสำหรับเด็ก แต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการ อบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กผู้สอนมีความสำคัญต่อ การจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่ 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้อง ยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผน

สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นส่วนหนึ่งส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้สอนจึงมีใจจะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้มีได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

Weikart (1962) เป็นผู้ริเริ่มและร่วมกับ Mary Hohmann และ Schweinhart พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย High/Scope Program ขึ้นจากโครงการเพอริ พรี สคูล (Perry Preschool Project) โดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ของ Piaget เป็นพื้นฐานและต่อมาได้มีการผสมทฤษฎีของ Erikson และทฤษฎีของ Vygotsky องค์ประกอบที่สำคัญตามแนวคิดการจัดการศึกษาแบบ High/Scope มีดังนี้

1. การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ หลักการที่สำคัญของ High/Scope ในระดับปฐมวัย คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เป็นการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล

ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดในโปรแกรมที่พัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำนั้นจะประสบความสำเร็จได้เมื่อผู้ใหญ่และเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กนั้นเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก เด็กจะกล้าพูดกล้าแสดงออก และกล้าปรึกษาปัญหาจะต้องใส่ใจแม้แต่เรื่องเล็กๆ

3. การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก ตามหลักการของ High/Scope ถือว่าสิ่งแวดล้อมเป็นเสมือนครูคนที่ 3 และเป็นส่วนหนึ่งของวงล้อการเรียนรู้ซึ่งมีสาระครอบคลุม 3 เรื่อง ได้แก่ พื้นที่ สื่อ และการจัดเก็บ

4. กิจกรรมประจำวัน การวางแผนกิจกรรมประจำวันของ High/Scope มีความสม่ำเสมอเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งทำให้เด็กสามารถคาดได้ว่าช่วงเวลาต่อไปเป็นกิจกรรมใดและทำให้เด็กสามารถจัดการควบคุมได้ว่าต้องทำอะไรในกิจกรรมแต่ละช่วงด้วยตนเอง กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก High/Scope รวมถึงกระบวนการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน กิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมกลุ่มใหญ่ กิจกรรมกลางแจ้ง ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมประจำวัน คำนึงถึงช่องว่างระหว่างกิจกรรม และเน้นโอกาสของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กและครูได้สร้างความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

5. กระบวนการวางแผน-ปฏิบัติ-ทบทวน การวางแผนของเด็กขึ้นอยู่กับอายุความสามารถทางการสื่อสารและการใช้ภาษา เด็กอาจวางแผนโดยการกระทำทำทางหรือคำพูด การวางแผนมีความสำคัญเนื่องจากการสนับสนุนความคิด การเลือกและการตัดสินใจของเด็กชัดเจน ส่งเสริมความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองของเด็กและความรู้สึกในการควบคุมตนเอง

6. การประเมิน ในโปรแกรม High/Scope การประเมินถือเป็นงานโดยตรงของครูที่จะต้องตั้งใจปฏิบัติและเอาใจใส่อย่างเต็มที่ ครู High/Scope จะทำงานร่วมกันเป็นคณะ ในแต่ละวัน ครูทุกคนจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กข้อมูลนี้ได้จากการสังเกตและการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในกิจกรรมประจำวัน โดยครูจะจดบันทึกสั้นๆ ตามสิ่งที่เห็น และได้ยินอย่างไร เที่ยงตรง สมาชิกครูที่ร่วมกันสอนจะมีการวางแผนประจำวันร่วมกันก่อนที่เด็กจะมาถึงโรงเรียน หรือหลังจากที่เด็กกลับบ้าน หรือขณะที่เด็กนอนพักผ่อนตอนกลางวัน ครูจะแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเด็ก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านประสบการณ์สำคัญ และการวางแผนสำหรับวันต่อไป

บุษบง ดันตวิวงศ์ (2546) มีเป้าหมายการศึกษาต้องพัฒนามนุษย์ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยการพัฒนาให้มนุษย์เข้าถึงสัจธรรม การจัดการศึกษาปฐมวัยของ Dr. Rudolf Steiner เรียกการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดของ Waldorf มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. บทบาทครู ครูอนุบาลตามแนวคิดของ Waldorf นอกจากเป็นแบบอย่างของความมุ่งมั่นตั้งใจให้แก่เด็กแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญอื่นๆ ได้แก่ การสังเกตเด็กขณะที่เด็กเรียน ไตร่ตรองความเจริญก้าวหน้าและปัญหาของเด็กหลังสอนและก่อนสอน การทำงานกับพ่อแม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกันในฐานะผู้ร่วมกรุยทางชีวิตให้แก่เด็ก การปฏิบัติสมาธิ การทำกิจกรรม ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาตนเองในแต่ละวัน ครูอนุบาลเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในชีวิตของเด็กขณะอยู่ที่โรงเรียน ความคิด ความรู้สึกและความมุ่งมั่นตั้งใจของครูถ่ายทอดสู่เด็กโดยตรงด้วยพลังทั้งหมดในตัวครู ไม่ใช่เพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็ก ครูมิใช่เป็นผู้เรียกร้องหรือสร้างกฎเกณฑ์การกระทำของเด็กแต่ครูเป็นผู้ส่งพลังความมุ่งมั่นที่มีในตัวทั้งหมดให้แก่เด็ก โดยการเป็นแบบอย่างของบุคคลที่พัฒนาความเป็นมนุษย์ในตัวเองตลอดเวลา พลังความมุ่งมั่นตั้งใจของครูจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนากายและจิตวิญญาณของเด็กทั้งในวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่

2. การจัดบรรยากาศ การจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา Waldorf ความงดงามของธรรมชาติจะปรากฏอยู่ทั้งกลางแจ้งและภายในอาคาร ภาพศิลปะ งานประติมากรรม กลิ่นหอมของธรรมชาติเป็นส่วนที่ทำให้บรรยากาศสงบและอ่อนโยน

3. เนื้อหาสาระ ในระดับปฐมวัยจะไม่มีแบ่งเนื้อหาสาระเป็นวิชาแต่จะเป็นการจัดเนื้อหาสาระในรูปของประสบการณ์ในการเล่นและการดำเนินชีวิตถ้าพิจารณาเนื้อหาสาระในแง่วิชาต่างๆ ก็พบว่าเนื้อหาสาระเหล่านั้นบูรณาการกันอย่างแนบสนิทในกิจกรรมต่างๆ

4. กิจกรรมประจำวันครูจะกำหนดกิจกรรมแต่ละช่วงโดยคำนึงถึงหลักการ 3 ประการ คือ

4.1 การทำซ้ำ เด็กควรได้มีโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนการกระทำนั้นซึมลึกลงไปภายในกายและจิตจนเป็นนิสัย

4.2 จังหวะที่สม่ำเสมอ กิจกรรมในโรงเรียนต้องเป็นไปตามจังหวะสม่ำเสมอเหมือนลมหายใจเข้า-ออกยามจิตใจสงบและผ่อนคลาย เด็กจะได้รู้สึกมั่นคงและปลอดภัย

4.3 ความเคารพและการน้อมรับคุณค่าของทุกสิ่ง กิจกรรมและสื่อธรรมชาติที่จัดให้เด็กเพื่อให้เด็กเคารพและน้อมรับคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกื้อหนุนชีวิตมนุษย์ ความเคารพและน้อมรับคุณค่าของสิ่งต่างๆ จะเป็นแก่นของจริยธรรมตลอดชีวิตของเด็ก

Massoglia (1977) กล่าวว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ตัวเด็ก ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก กล่าวคือ ควรเข้าใจถึงจิตวิทยาพัฒนาการ ธรรมชาติของเด็ก และเข้าใจถึงพัฒนาการในการคิดความต้องการเด็ก
2. พ่อแม่ ในการจัดการการศึกษาควรคำนึงถึงว่าพ่อแม่เป็นครูคนแรกและเป็นแบบอย่างให้แก่ลูก พ่อแม่เป็นบุคคลคนแรกที่ลูกรู้จัก เป็นผู้ปลูกฝังความคิดและพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม จากการวิจัยพบว่า การนำพ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาลูก ทำให้การศึกษาแก่เด็กดีขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการให้การศึกษาแก่พ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูแก่ลูกให้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าทำอย่างไรเราจึงจะสามารถช่วยให้พ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งของลูกได้เข้าใจและมีส่วนร่วมในการให้การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ลูก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกอย่างแท้จริง ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรมีการรวบรวมเอาพ่อแม่เข้าไว้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้วย
3. ตัวครู ความหมายของครูในที่นี้หมายรวมไปถึงผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ครูและบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก

Malaguzzi (1980) ได้สรุปการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิด Reggio Emilia มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และการเรียนรู้ตั้งแต่วินาทีแรกที่กำหนดมา เด็กมีวิถีของการเรียนรู้เป็นไปตามระยะของพัฒนาการในแต่ละวัย เด็กแต่ละคนจะเต็มไปด้วยพลังความปรารถนาที่จะเติบโตและงอกงาม ความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถในการแสดงออกถึงความต้องการที่จะสัมผัสและสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยการแสดงออกทางแวตตา สีหน้า อากัปกิริยา การจับต้องสัมผัส โดยเฉพาะความต้องการที่จะสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ปรากฏออกมาตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถในการสื่อสารนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับเด็กเพื่อการอยู่รอดและคงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเผ่าพันธุ์ที่ตนเกิดมา
2. ครูมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้จินตนาการของเด็กและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้ปรากฏออกมา และสื่อออกมาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกจากงานโครงการ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่โดดเด่นตามแนวคิดการจัดการศึกษา Reggio Emilia
3. จัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การสอนและการเรียนจะต้องควบคู่ไปด้วยกัน แนวคิด Reggio Emilia จะให้ความสำคัญของการเรียนรู้มากกว่าการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมและให้โอกาสเด็กได้คิด ประดิษฐ์ และคิดพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่

มีค่าสำหรับเด็กจึงไม่ใช่การสอนสอนจากครูที่เป็นการบอกเล่าโดยตรงแต่เป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ เด็กแต่ละคนมีความพร้อม ศักยภาพ ความสามารถ และมีความอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นการเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรที่ใช้ในการดำเนินการเรียนการสอนจึงไม่ใช่หลักสูตรที่มีเนื้อหาแน่นนอน ชัดเจน

4. ความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้บริหาร ครู และความเข้าใจของผู้ปกครอง การจัดการศึกษา ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ บทบาทครูผู้สอน บทบาทนักเรียน และบทบาทผู้ปกครอง

Montessori (1998) การจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิด Montessori Method มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักสูตร หลักสูตรที่นำมาสอนเด็กแบ่งได้ 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ ภาษา คณิตศาสตร์ วิชาการ ประสบการณ์ชีวิต และประสาทสัมผัส สำหรับการแบ่งตามวัสดุอุปกรณ์ จะได้หลักสูตรพื้นฐานสำหรับเด็กวัย 3 ถึง 6 ขวบ 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1.1 การศึกษาทางด้านทักษะกลไก หรือกลุ่มประสบการณ์ชีวิต

1.2 การศึกษาทางด้านประสาทสัมผัส

1.3 การเตรียมพร้อมสำหรับการเขียนและคณิตศาสตร์ หรือกลุ่มวิชาการ

2. ครู บทบาทของครูจะแตกต่างจากครูโดยทั่ว ๆ ไป โดยจะต้องเป็นบุคคลที่ช่างสังเกตในความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละคน ครูจะเป็นเพียงผู้แนะนำและเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียน ครูจะสาธิตการใช้อุปกรณ์ที่ถูกต้องให้เด็กดู แต่เด็กแต่ละคนเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้น ครูต้องสังเกตพัฒนาการของเด็กและบันทึกการทำงานของเด็กในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ บางครั้งครูจะต้องเปลี่ยนความสนใจของเด็กจากการเลือกอุปกรณ์ที่เกินความสามารถของตนที่จะทำได้ และคอยกระตุ้นเด็กที่ไม่ค่อยกล้า เมื่อเด็กทำผิดครูจะให้เด็กค้นพบความผิดของเขา โดยได้ปฏิบัติงานที่จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง กระบวนการนี้เป็นไปตามกฎของ Montessori ที่ว่า เด็กเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์

3. การจัดชั้นเรียนและการทำงานของเด็ก ห้องเรียนจัดเป็นแบบเปิดและจัดนักเรียนเข้าเรียนแบบคละอายุ ให้ช่วงอายุห่างกันประมาณ 3 ปี มีเด็กอายุมากกว่าหรือเท่ากัน และน้อยกว่าเรียนรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้เด็กได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างเด็กอายุน้อยกว่าและมากกว่า ห้องเรียนสำหรับชั้นเด็กก่อนประถมศึกษาช่วงอายุ 3-6 ปี ควรมีเด็กประมาณ 25-35 คน ต่อผู้ใหญ่ 2 คน

4. วิธีสอนการ สอนสามขั้นตอนเป็นวิธีการที่ใช้สำหรับสอนความคิดรวบยอดใหม่ ด้วยการทำความเข้าใจกับการสาธิตขั้นต้น เมื่อเด็กไม่เข้าใจขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งจะต้องเริ่มสาธิตให้ดูใหม่ ครูต้องแน่ใจว่าเด็กเข้าใจในสิ่งที่ทำให้ดูแล้ว จึงจะดำเนินการขั้นต่อไป

5. การประเมินผล ประเมินผลด้วยการสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กในแต่ละกลุ่มวิชา สังเกตการใช้อุปกรณ์แต่ละชิ้นของเด็ก โดยทุกวันสุดสัปดาห์ให้ส่งผลงานของนักเรียนกลับบ้าน กำหนดช่วงเวลาที่จะให้ผู้ปกครองมาสังเกตการเรียนการสอนของโรงเรียน และมีการสนทนาระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับความสามารถของเด็ก นอกจากนี้มีแบบประเมินผลความสามารถของนักเรียนในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยใช้การลงวันที่ หรือขีดเครื่องหมาย ถูกหลังรายการอุปกรณ์ที่นักเรียนทำได้คล่องแคล่วและเข้าใจ

จากการศึกษาองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย นักวิชาการ หน่วยงานได้สรุป องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ทั้งหมด 10 ข้อ คล้ายกันและแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษามาวิเคราะห์องค์ประกอบตามแนวคิดของนักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร ดังตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย

องค์ประกอบ	ปรัชญา เวสท์วูด	กระทรวงศึกษาธิการ	Steiner (1861-1925)	Weikart (1962)	Massoglia (1977)	Malaguzzi (1980)	Montessori (1998)	ความถี่ขององค์ประกอบ	ลำดับความถี่ของ
1. ครูผู้สอน	/	/	/	/	/	/	/	5	2
2. การเรียนการสอน	/	/	/	/	/	/	/	5	1
3. ผู้บริหาร	/							1	5
4. สภาพแวดล้อม	/	/	/	/		/		5	2
5. ผู้เรียน	/			/	/	/		4	2
6. สิ่งอำนวยความสะดวก	/							1	5
7. สื่อและอุปกรณ์	/							1	5
8. งบประมาณสนับสนุน	/							1	5
9. หลักสูตร		/	/	/			/	4	2

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ปรัชญา เวสลีย์	กระทรวงศึกษาธิการ	Steiner (1861-1925)	Weikart (1962)	Massoglia (1977)	Malaguzzi (1980)	Montessori (1998)	ความถี่ขององค์ประกอบ	ลำดับความถี่ของ
10. การมีส่วนร่วม / ความสัมพันธ์		/		/		/		3	4
11. การประเมินผล		/		/			/	3	3
12. การจัดชั้นเรียน							/	1	5
13. พ่อ แม่					/			1	5
รวม	8	5	4	6	3	4	5	35	

จากตาราง 1 องค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัย ตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร 7 แห่ง องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมือนกันจะจัดเป็นองค์ประกอบเดียวกัน พบองค์ประกอบในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งหมด 13 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณา โดยใช้ความถี่ของ องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีความถี่มากที่สุด ความถี่เท่ากับ 5 ได้แก่ องค์ประกอบ ครูผู้สอน การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม องค์ประกอบที่มีความถี่รองลงมา ความถี่เท่ากับ 4 ได้แก่ หลักสูตร และผู้เรียน องค์ประกอบที่มีความถี่มากเป็นอันดับ 3 ความถี่เท่ากับ 3 ได้แก่ ความร่วมมือ/ ความสัมพันธ์ และการประเมินผล องค์ประกอบอื่นมีความถี่เท่ากับ 1 ได้แก่ พ่อแม่ ผู้บริหาร งบประมาณ สนับสนุน สื่อและอุปกรณ์ และการจัดชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย จากการศึกษาโดยใช้องค์ประกอบที่มีความถี่มากเป็นหลัก องค์ประกอบที่มีความถี่น้อยผู้วิจัย ได้พิจารณาสาระขององค์ประกอบเพื่อสังเคราะห์เข้าร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีสาระสอดคล้องกัน สำหรับองค์ประกอบผู้บริหารผู้วิจัยเห็นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพราะการจัดการศึกษาจะสำเร็จ ได้จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ได้องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย 10 องค์ประกอบ อนึ่งสำหรับองค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ใช้เป็นองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยใน ครั้งนี้ เป็นองค์ประกอบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเหมาะสมของ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จึงเพิ่มองค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้องอีก รวมทั้งสิ้น 11 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ
4. ความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครอง
5. ความพร้อมของผู้เรียน
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง
7. การพัฒนาหลักสูตร
8. การพัฒนาครู
9. การจัดประสบการณ์
10. การจัดสภาพแวดล้อม
11. การประเมินพัฒนาการ

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สังเคราะห์ได้เป็นองค์ประกอบในการวิจัย ซึ่งอธิบายรายละเอียดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

1.1 ความหมายภาวะผู้นำ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2540) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณสมบัติอันพึงมีของผู้นำ ได้แก่ สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งงามอย่างถูกต้องชอบธรรม ดังนั้น องค์ประกอบของภาวะผู้นำจึง ได้แก่ ตัวผู้นำ ผู้ตาม จุดหมาย หลักการและวิธีการ สิ่งที่จะทำ และสถานการณ์

Stogdill (1974) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ หมายถึง ความริเริ่มและชี้รางวัลซึ่งโครงสร้างของความคาดหวังและความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกของกลุ่ม

Yukl (1998) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำที่ได้รับมอบหมายบุคคลอื่นในกลุ่มที่เหลือก็คือผู้ตาม

Robbins and Coulter (2003) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นหรือกลุ่ม และสามารถใช้ศิลปะจูงใจให้ผู้อื่นคิดตามหรือปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากการศึกษา สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะในตัวบุคคล ได้แก่ สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม กระตุ้น ชี้นำผลักดัน ให้

บุคคลอื่น หรือกลุ่มมีความเต็มใจ ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จตาม เป้าหมาย

1.2 ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ถวิล มาตรการเยี่ยม (2544) ให้ทัศนะว่าการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ สร้างประสิทธิผลในงานนั้นต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่มีพลังสูงสุดในการกำหนด ประสิทธิภาพของสถานศึกษาและกำหนดประสิทธิภาพของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นที่จะนำ คณะบุคลากรและตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น สุขุมรอบคอบกับปัญหาที่ยุ่ยาก ซับซ้อน มีความคิดริเริ่มสูง มุ่งเป้าหมายคือมีความรู้ความกระจ่างชัดเกี่ยวกับกระบวนการสอน ความเข้าใจเป้าหมายขององค์กร เป็นตัวอย่างที่ดีด้วยการทำงานหนัก ตระหนักถึงเอกลักษณ์เฉพาะ ของครูอาจารย์แต่ละคน เช่น ท่าทาง เจตคติ ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุน ให้สอดคล้องกับ เอกลักษณ์เฉพาะเหล่านั้น คือ สามารถมอบหมายงานการสอนให้ตรงกับความสามารถและความถนัด ของครู-อาจารย์ มีความสามารถสร้างความเป็นผู้นำให้กับครู-อาจารย์ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำทางการศึกษาดงงานประจำลง สิ่งสำคัญยิ่งคือเป็นผู้บริหารเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ นั่นคือ เข้าหาปัญหา ควบคุมสถานการณ์ เตรียมพร้อม ป้องกันสืบค้น ปรับประยุกต์เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แทนที่จะดำรงสถานการณ์ไปเรื่อย ๆ ปล่อยให้ ปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นแล้วจึงแก้ไขหรือจัดการ

2. ความสามารถในการระบวงการแก้ปัญหา ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาใน แต่ละวันจะเกี่ยวข้องอยู่กับกิจกรรมหลักสำคัญอยู่สองประการ คือ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่เช้าเรื่อยไปจนกระทั่งเย็น หรือในบางครั้งต่อเนื่องไปจนถึงช่วงกลางคืนด้วย หมุนเวียน อยู่เช่นนี้วันแล้ววันเล่า ผู้บริหารที่กล้าแกร่งที่ประสบผลสำเร็จจะต้องเป็นผู้ที่มี ความอดทนต่อความหลากหลาย คลุมเครือของปัญหาและสถานการณ์แต่ละวัน ซึ่งยากแก่การคาดเดา ว่าอะไรจะเกิดขึ้น และในขณะที่เดียวกันก็สามารถจัดการกับสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะทางสังคม ผู้บริหารจะต้องมองเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อม ทางสังคมภายในสถานศึกษา การมีความรู้ความสามารถและทักษะทางสังคมจะช่วยให้การบริหารงาน ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเป็นมิตรกับทุกคน และใน ขณะเดียวกันก็แสดงออกถึงภาวะผู้นำตามบทบาทหน้าที่และสถานการณ์ สร้างความเชื่อถือศรัทธา และมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความร่วมมือบำรุงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่น

4. ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะมีความรู้ความสามารถในการวิจัยหรือประยุกต์งานวิจัยมาใช้ในการบริหาร ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีทักษะการสอน สามารถสาธิต นิเทศครู-อาจารย์ได้ มีความระมัดระวังในการตัดสินใจ ที่ส่งผลต่อการสอนและการเรียน เช่น เกี่ยวกับตารางสอน งบประมาณ เครื่องมือ/อุปกรณ์ ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนทุกประเภท นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและนำมาบูรณาการในเป้าหมายของสถานศึกษาแล้วร้อยรัดสู่แผนปฏิบัติการ

ธีระ รุญเจริญ (2549) กล่าวถึงลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ดังต่อไปนี้

1. มีความถนัดในการเป็นผู้นำและลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
3. มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ
4. มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีจรรยาบรรณ
5. มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
6. บริหารโดยเน้นสภาพปัญหาและความต้องการเป็นที่ตั้ง
7. บริหารงานเชิงรุก
8. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
9. มุ่งผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นที่ตั้ง

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) กำหนดตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านผู้บริหารไว้

ดังนี้

1. ผู้บริหารเข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนา

เด็กปฐมวัย

3. ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลการประเมินผลหรือ

การวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ

4. ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนา

คุณภาพสถานศึกษา

5. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ
6. ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการ

การศึกษาปฐมวัยเต็มศักยภาพและเต็มเวลา

Stogdill (1974) สรุปคุณลักษณะของผู้นำที่ดีประกอบด้วย

1. ฐานะทางสังคม ได้แก่ มีการศึกษาดี สถานะทางสังคมที่ดี

2. สติปัญญา ได้แก่ มีสติปัญญาสูง มีการตัดสินใจดี มีทักษะในการ
สื่อความหมาย

3. บุคลิกภาพ ได้แก่ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ มีความปรารถนาที่จะทำให้ดีที่สุด
มีความรับผิดชอบ ไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรค และมุ่งมั่น

5. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ปรารถนาที่จะร่วมมือในการทำงานกับ
คนอื่น ๆ มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น เข้าสังคมเก่ง และเฉลียวฉลาด

จากแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารของนักวิชาการต่าง ๆ
ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร

นักวิชาการ	ถวิล มาตรเสียม(2544)	ธีระ บุญเจริญ(2549)	สำนักทดสอบ มาตรฐาน (2554)	Stogdill(1974)	ความถี่	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้						
1. ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย	/		/		2	/
2. ความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ	/	/	/		3	/
3. ความรู้และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย	/	/			2	/
4. การกำหนดวิสัยทัศน์ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย			/		1	
5. การส่งเสริมและจูงใจให้บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีม	/	/	/		3	/
6. การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	/		/		2	/
7. ทักษะวางแผนและกำหนดนโยบาย		/			1	
8. ทักษะการติดต่อสื่อสารและประสานงาน	/	/		/	3	/

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ					
	กวีล มาตรการเยี่ยม(2544)	ธีระ รุญเจริญ(2549)	สำนักทดสอบ มาตรฐาน (2554)	Stogdill(1974)	ความถี่	ผลการพิจารณา
9. ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา	/	/		/	3	/
10. ความมีมนุษยสัมพันธ์				/	1	
11. ความมุ่งมั่นพัฒนาองค์กร	/	/		/	3	/
รวม	8	7	5	4		8

จากตาราง 2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารตามแนวคิดนักวิชาการหน่วยงาน องค์กร 4 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทั้งหมด 11 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัว บ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัว บ่งชี้ที่คล้ายกันหรือตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความ สอดคล้องกัน ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. ความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
3. ความรู้และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย
4. การส่งเสริมและจูงใจให้บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีม
5. การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ทักษะวางแผนและกำหนดนโยบาย
6. ทักษะการติดต่อสื่อสารและประสานงาน ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ ความมี มนุษยสัมพันธ์
7. ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา
8. ความมุ่งมั่นพัฒนาองค์กร

2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย

ความหมายคุณลักษณะของครูปฐมวัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2538) ได้ให้ความหมายลักษณะของครูปฐมวัย หมายถึง ลักษณะประจำพร้อมทั้งการกระทำที่ชี้ให้เห็นถึงความคิดของครูผู้ทำหน้าที่สอนและอบรมเลี้ยงดูเด็ก ครูอนุบาลนอกจากจะทำหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนแล้วยังต้องทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้ให้ความหมายว่า “ครู” หมายถึง ผู้อบรมสั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้สร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและพัฒนาทรัพยากร มนุษย์เพื่อนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมและประเทศชาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครู หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความคิดหรือลักษณะประจำตัวของบุคคลที่เป็นครู หรือผู้ที่จะมาประกอบวิชาชีพครู

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูปฐมวัย หมายถึง บุคลิกภาพ และลักษณะประจำตัว และการกระทำที่แสดงออกมาชี้ให้เห็นถึงความคิดของครูผู้ทำหน้าที่สอนและอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ความสำคัญคุณลักษณะของครูปฐมวัย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูปฐมวัย สรุปได้ว่า บุคลิกภาพและคุณลักษณะของครูชั้นอนุบาลจึงเป็นสิ่งที่ต้อง คำนึงอย่างมาก เพราะจะเป็นแบบอย่างให้กับเด็กด้วยเหตุที่ว่าครูมีความใกล้ชิดกับเด็กเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้เด็กมีโอกาสเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ ที่ครูกิจ ครูกิจกระทำทั้งสิ้น บุคลิกภาพ คุณลักษณะที่ถูกต้องและเหมาะสมของครูอนุบาลจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมของเด็กปฐมวัยในอนาคต

รุ่ง แก้วแดง (2548) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาของชาติ ครูคือผู้ที่กำหนดอนาคตของคนในชาติชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนมีความรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงาน เพื่อประโยชน์ของนักเรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพ และมีความสามารถที่จะแข่งขันกับทุกประเทศในโลกได้ การพัฒนาการศึกษาจะขาดครูเสียไม่ได้ ไม่ว่าจะป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน และไม่ว่าจะมีเทคโนโลยีทันสมัยเพียงใดก็ตามครูยังต้องมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการเรียนการสอน เรายังต้องการ “ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพ ครูที่สามารถ ยกระดับสติปัญญาหรือวิญญานของมนุษย์ให้สูงขึ้นได้”

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูปฐมวัย มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เพราะครูเป็นสิ่งแวดล้อมและเป็นแบบอย่างที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูปฐมวัย

สุมณ อมรวิวัฒน์ (2534) แบ่งคุณลักษณะของความเป็นครูไว้ 2 ด้าน คือ รูปลักษณ์ (Appearance) และกิจลักษณะ (Performance)

1. รูปลักษณ์ หมายถึง ลักษณะภายนอกที่มองเห็นถึงความเป็นครูที่พึงประสงค์มี 7 ลักษณะ คือ

1.1 สดชื่น แจ่มใส สะอาด ครูควรมีสุภาพดี ร่างกายแข็งแรงแต่งกายสะอาด และยิ้มแย้มแจ่มใส

1.2 ตื่นตัว หนักเอาเบาสู้อ ครูต้องสนใจใฝ่รู้ ตื่นตัว กระฉับกระเฉง พร้อมรับข่าวสารเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3 มั่นใจในตนเอง คุณลักษณะนี้ต้องพอเหมาะพอดี มีกาลเทศะ

1.4 รอบรู้เนื่องจากได้อ่าน-ฟังมาก (พหุสูต) ครูต้องเป็นคนรอบรู้ข่าวสารเหตุการณ์ปัญหาของสังคม รู้จักใช้วิจารณญาณวินิจฉัยตามความรู้และประสบการณ์ของตน

1.5 เป็นกัลยาณมิตร ความมีน้ำใจความใกล้ชิดผูกพัน มีมนุษยสัมพันธ์

1.6 ฉลาด ได้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้เข้าใจและรวดเร็วจับประเด็นสำคัญต่างๆ ได้

1.7 สุขภาพ มีกิจรยาที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

2. กิจลักษณะ หมายถึง ลักษณะภารกิจที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญสมกับความเป็นครูมี 4 ประการ เรียกว่าภาวนา 4 คือ

2.1 กายภาวนา การพัฒนาทางกายด้วยการอบรมวิธีการปฏิบัติงานกับสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูกที่ควร มุ่งพัฒนาการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม

2.2 ศิลภาวนา การพัฒนาความประพฤติและจรรยาของบุคคลให้เป็นไปตามหลักการและระเบียบวินัยที่ถูกต้อง

2.3 จิตตภาวนา การฝึกอบรมจิตใจให้เบิกบานผ่องใส เข้มแข็ง มั่นคง เป็นประเด็นหลักที่ทำให้คนเป็นมนุษย์

2.4 ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญากระบวนการพัฒนาปัญญาเป็นการวิเคราะห์ฝึกฝนตนเองจากภายใน ฝึกตนที่จะมองและมีปฏิกริยาต่อสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงที่มันเป็นอยู่ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) สรุปคุณลักษณะครูปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา การศึกษาปฐมวัยหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค
3. มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย
4. พุดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้
5. ความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด
6. มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก
7. มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของเด็กและตัดสินปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลด้วยความ เป็นธรรม

8. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) กำหนดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานด้านครู คือ

1. ครูเข้าใจปรัชญา หลักการ และธรรมชาติของการจัดการศึกษาปฐมวัย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ ในการจัดประสบการณ์
2. ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก
4. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก
5. ครูใช้เครื่องมือการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างหลากหลาย และสรุปรายงานผลพัฒนาการของเด็กแก่ผู้ปกครอง
6. ครูวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการจัดประสบการณ์
7. ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา
8. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และผู้ปกครอง
9. ครูมีวุฒิและความรู้ความสามารถในด้านการศึกษาปฐมวัย
10. ครูจัดทำสารนิเทศน์และนำมาไตร่ตรองเพื่อใช้ประโยชน์

ในการพัฒนาเด็ก

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2554) ได้สรุปคุณลักษณะครูปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับการเป็นครู กิริยาท่าทางการนั่ง ยืน เดิน เป็นแบบอย่างได้ อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสะอาดทั้งร่างกายและเครื่องแต่งกาย มีอารมณ์ขันและใช้คำพูดได้เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
2. ด้านประสิทธิภาพทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ
  - 2.1 ความรู้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา หลักสูตรการสอน พัฒนาการเด็ก และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก
  - 2.2 ความพร้อม ครูต้องมีการเตรียมการสอนด้วยการศึกษาหลักสูตรและพัฒนาแผนการสอนด้วยวิธีการสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลมีการเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนและมีเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยเกณฑ์ที่ชัดเจน
  - 2.3 ทักษะ ดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนดและมีกิจกรรมที่หลากหลายให้เป็นที่ไปตามความสนใจของเด็ก จัดกิจกรรมทั้งรายบุคคล กลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ นำผลของการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมาปรับการจัดการเรียนการสอน

จากแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบคุณลักษณะของครูปฐมวัยของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยวิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 3

ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะของครูปฐมวัย

นักวิชาการ ตัวบ่งชี้	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554)	จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2554)	ความถี่	ผลการพิจารณา
1. ครูเข้าใจปรัชญา หลักการ และธรรมชาติของการจัดการศึกษาปฐมวัย	/	/	/	3	/

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554)	จรรยาบรรณ (2554)	ความถี่	ผลการพิจารณา
2. มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น	/				1	
3. บุคลิกภาพของครูปฐมวัย	/	/	/	/	3	/
4. พุดจาสุภาพเรียบร้อย	/				1	
5. มีความเป็นระเบียบ	/				1	
6. มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์	/				1	
7. มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก	/				1	
8. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์	/				1	
9. ความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก		/	/		2	/
10. ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก		/			1	
11. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม		/			1	
12. ครูใช้เครื่องมือการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างหลากหลาย และสรุปรายงานผลพัฒนาการของเด็กแก่ผู้ปกครอง		/			1	
13. ครูวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการจัดการประสบการณ์		/			1	
14. ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา		/			1	
15. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และผู้ปกครอง		/			1	
16. จัดทำสารนิทัศน์และนำมาไตร่ตรองเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก		/			1	
รวม	8	10	3			3

จากตาราง 3 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะครูปฐมวัยตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน
องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะครูปฐมวัย ทั้งหมด 16 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือก
ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบคุณลักษณะครูปฐมวัย
ตัวบ่งชี้ที่คล้ายกันหรือตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มี
ความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. ความเข้าใจปรัชญา หลักการ และธรรมชาติของการจัดการศึกษาปฐมวัย ตัวบ่งชี้ที่
สอดคล้อง ได้แก่ ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก
2. บุคลิกภาพของครูปฐมวัย ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และ
ผู้ปกครอง มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์ พุดจา
สุภาพเรียบร้อย มีความเป็นระเบียบ มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก
3. ความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่
จัดทำสารนิทัศน์และนำมาไตร่ตรองเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดการ
เรียนรู้ได้ตลอดเวลา ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

ความหมายสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

1. สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง อาคารเรียน อาคารประกอบ อุปกรณ์ เครื่อง
เล่นสนาม หรือสิ่งของที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม
2. บริการ หมายถึง การดำเนินการหรือการปฏิบัติ การดูแล การให้ความช่วยเหลือ
หรือการให้ความสะดวก เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นให้ได้รับความสุขและความ
สะดวกสบาย หรือเกิดความพึงพอใจจากผลของการกระทำนั้น
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) ได้ให้ความหมาย
“บริการ” หมายถึง (ก) ปฏิบัติรับใช้, ให้ความสะดวกต่าง ๆ, เช่น ร้านนี้บริการลูกค้าดี (น) การปฏิบัติ
รับใช้, การให้ความสะดวกต่าง ๆ, เช่น ให้บริการ ใช้บริการ.
4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ หมายถึง อาคารเรียน อาคารประกอบ
อุปกรณ์ เครื่องเล่นสนาม หรือสิ่งของที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม การดูแล การให้ความช่วยเหลือ
สะดวกสบายเกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ

ความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557)
ได้กำหนดมาตรฐานที่แสดงถึงความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการโดยระบุไว้ในตัวบ่งชี้
ที่ 7.4 ว่า “ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารให้เอื้อต่อ การ

เรียนรู้ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ” และตัวบ่งชี้ที่ 7.5 ว่า “ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคารให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ”

กระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป.) ให้ความสำคัญสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ โดยระบุในมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 3 “สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้” ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์เพียงพออยู่ในสภาพใช้การได้ดี ถูกสุขลักษณะ สะอาด สวยงาม และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 สถานศึกษามีการบริหารความเสี่ยง มีมาตรการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัย

สรุปได้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ เป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องสามารถบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อาคารเรียน อาคารประกอบ สิ่งแวดล้อม วัสดุครุภัณฑ์ ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ

ลักษณะสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ

ประสพศรี อึ้งถาวร (2535) ได้กล่าวถึงสิ่งที่โรงเรียนต้องดำเนินการในการอำนวยความสะดวกและการให้บริการ ดังนี้

1. สนามเด็กเล่นต้องให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ มีตะปูหรือสิ่งที่จะทิ่มตำเด็ก
2. สภาพของเล่นที่เป็นโครงไม้ ต้องแข็งแรง ไม่ทรุดโทรม โครงเหล็กต้องไม่เป็นสนิม หากมีปัญหาต้องซ่อมแซมให้เรียบร้อยก่อนให้เด็กเล่น
3. ไม้ลื่นสำหรับเด็กอนุบาลไม่ควรสูงเกิน 6 ฟุต และอยู่ในที่ร่ม
4. บ่อทรายต้องตรวจดูสม่ำเสมอ ระวังสัตว์ร้ายไปแอบอาศัยอยู่
5. รถโรงเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย
6. โรงเรียนควรกำหนดเวลารับส่งที่แน่นอน ทั้งคนขับและครูที่คุมรถต้องรับผิดชอบต่ออันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็ก เช่น การนอนหลับในรถ การลงจากรถแล้วถูกรถนักเรียนที่ตามมาเฉี่ยวชน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้กำหนดแนวทางในการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนี้

1. อาคารเรียน ต้องเป็นอาคารมาตรฐานสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรเป็นอาคารเรียนชั้นเดียว พร้อมทั้งมีมาตรการป้องกัน อัคคีภัย อุบัติภัย และความปลอดภัยอื่นๆ

2. ห้องเรียน แต่ละห้องควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 48 ตารางเมตร มีหน้าต่างเพียงพอ ควรมีห้องส้วมอย่างน้อยจำนวน 1 ที่ อ่างล้างมือจำนวน 1 ที่

3. ห้องประกอบ มีความจำเป็นในการจัดกิจกรรม และรักษาสุขภาพของเด็ก เช่น ห้องพยาบาล ห้องรับประทานอาหาร ห้องนอน ห้องส้วม อ่างล้างมือ

4. สนามเด็กเล่น มีบริเวณที่ปลอดภัย มีไม้ดอกไม้ประดับ และมีต้นไม้ให้ร่มเงาพอเหมาะกับบริเวณที่เด็กจะได้รับแสงแดด ควรมีเครื่องเล่นที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยเด็กและเป็นเครื่องเล่นที่มีประโยชน์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ

อารมณ์ สุวรรณपाल (2549) กล่าวถึงขอบข่ายของการบริการด้านความปลอดภัยตลอดจนแนวดำเนินงานบริการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การบริการความปลอดภัยระหว่างเดินทาง ซึ่งครอบคลุมถึงความปลอดภัยในเรื่องการข้ามถนน การขึ้นลงรถโดยสาร การขึ้นลงรถโรงเรียน ความปลอดภัยขณะทัศนศึกษา

2. การบริการความปลอดภัยภายในสถานศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาครอบคลุมถึงความปลอดภัยนอกห้องเรียนและภายในห้องเรียนความปลอดภัยภายนอกห้องเรียนครอบคลุมถึงความปลอดภัยที่สถานศึกษาบริการแก่เด็ก เมื่อเด็กอยู่ในสนามเด็กเล่น ห้องอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม บริเวณสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงความปลอดภัยในการขึ้นลงบันได ส่วนความปลอดภัยภายในห้องเรียน ครอบคลุมถึงความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ โต๊ะ ม้านั่ง และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในห้องเรียน

3. การบริการความปลอดภัยจากบุคคล ความปลอดภัยจากบุคคลเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ทางสถาบันต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยนั้นเป็นความปลอดภัยจากพวกมิจฉาชีพ หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ปกครอง หรือผู้มีสิทธิรับเด็ก หรือในกรณีพ่อแม่แยกทางกันหรือหย่าขาดกันตามกฎหมาย ซึ่งผู้ปกครองนั้นไม่ยินยอมให้เด็กออกจากสถานศึกษาไปอีกฝ่ายหนึ่ง กรณีนี้สถานศึกษาต้องดูแลความปลอดภัยแก่เด็ก เพราะในบางครั้งการขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ของเด็กต่อหน้าเด็ก ทำให้เด็กหวาดกลัวและสร้างปัญหาทางจิตใจให้แก่เด็ก สถานศึกษาจึงไม่ควรละเลยในเรื่องนี้

4. การบริการให้ความรู้ด้านสวัสดิศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย การป้องกันอุบัติเหตุ และการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยได้ตามวัย

หลักการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

1. จัดอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในสัดส่วนที่เหมาะสมและมีการเตรียมที่สะอาดปลอดภัย

2. ให้ร่างกายได้รับไขมันพอเหมาะคือประมาณร้อยละ 30 ของพลังงานทั้งหมด
  3. รับประทานน้ำตาลแต่พอควร การรับประทานน้ำตาลทรายที่ใส่ในอาหารขนมเครื่องดื่มมากเกินไปจะทำให้เกิดโทษ
  4. รับประทานอาหารที่ให้กากใยเป็นประจำ ได้จากการรับประทานผัก ผลไม้
  5. ให้เด็กรับประทานอาหารธรรมชาติ งดเว้นอาหารรสจัดทุกชนิด
  6. ให้เด็กรับประทานอาหารที่มีส่วนป้องกันโรคมะเร็ง ได้แก่ การเพิ่มผักและผลไม้ให้มากขึ้น ละเว้นอาหารที่ไหม้เกรียม อาหารที่มีความชื้นจนเกิดเชื้อรา หลีกเลี่ยงอาหารที่ใส่สีและสารเคมี
  7. ให้เด็กรับประทานอาหารในปริมาณที่เหมาะสมและสะดวกแก่การรับประทาน
- แนวปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนปฐมวัยมี ดังนี้
1. ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของเด็กและเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ทราบอัตราการเจริญเติบโตของเด็ก และสามารถให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กเกิดปัญหาสุขภาพได้ทันที
  2. ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
    - 2.1 อาบน้ำวันละ 2 ครั้ง ในเวลาเช้าและเย็น ฟอกสบู่ทุกส่วนของร่างกาย และล้างด้วยน้ำสะอาดและเช็ดตัวให้แห้ง
    - 2.2 สระผมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ด้วยยาสระผม แล้วล้างให้สะอาด เช็ดให้แห้งด้วยผ้าสะอาด
    - 2.3 ตัดเล็บมือและเล็บเท้าให้สะอาดอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค
    - 2.4 ล้างมือและล้างเท้าให้สะอาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะบริเวณง่ามมือ ง่ามเท้า และเช็ดให้แห้ง
    - 2.5 ตรวจสอบและรักษาความสะอาดของฟัน ควรนำเด็กไปตรวจฟันทุก ๆ 6 เดือน เพื่อป้องกันฟันผุ
  3. ป้องกันผู้เรียนจากโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุต่าง ๆ
  4. รักษาพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บอย่างถูกวิธี
  5. จัดให้เด็กพักผ่อนอย่างเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกายรวมทั้งให้เด็กพักผ่อนด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การฟังเพลง การอ่านหนังสือ การฟังวิทยุดูโทรทัศน์ในรายการที่เหมาะสมกับเด็กในเวลาที่เหมาะสมพอควร

6. ให้ออกาสเด็กได้เล่น ออกกำลังกาย เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ พร้อมทั้งจัดอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสม เช่น ลูกบอลตุ๊กตา ห่วงยาง เป็นต้น

7. จัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นให้แก่เด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับฤดูกาล ตลอดจนดูแลรักษาให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ

จากแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการของ นักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ ดังตาราง 4

ตาราง 4 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ				
	ประสพศรี อังถาวร (2535)	สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2539)	อารมณ์ สุวรรณपाल (2549)	ความถี่	ผลการพิจารณา
1.สนามเด็กเล่นปลอดภัย	/	/		2	/
2.ของเล่นแข็งแรง	/			1	
3.อุปกรณ์สำหรับเด็กขนาดเหมาะสม	/			1	
4.บ่อทรายปลอดภัย	/			1	
5.รถโรงเรียนอยู่ในสภาพเรียบร้อย	/			1	
6.อาคารเรียนมีมาตรฐาน ปลอดภัย		/		1	
7.ห้องเรียนมีพื้นที่เพียงพอ เหมาะสม		/		1	
8.ห้องประกอบที่จำเป็น พอเพียง เหมาะสม		/		1	
9.การเดินทางของนักเรียนปลอดภัย			/	1	
10.ดูแลความปลอดภัย			/	1	
11.บริการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัย			/	1	
รวม	5	4	3		

จากตาราง 4 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการตามแนวคิด นักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งหมด

11 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูลเป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ตัวบ่งชี้ที่คล้ายกันหรือตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. อาคารเรียน อาคารประกอบ พอเพียงและพร้อมใช้งาน มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย
2. สภาพแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาการ เอื้อต่อการเรียนรู้
3. ดูแลความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันความปลอดภัย

ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

1. ความหมายความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

สมิต สัจฉกร (2551) ได้ให้ความหมายความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ทำร่วมกันหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง

Epstein (1997) ได้ให้ความหมาย ความร่วมมือของชุมชน ผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมทรัพยากร และการบริการของชุมชนให้กับสถานศึกษา หรือการดำเนินการของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมกิจกรรมสถานศึกษาหรือพัฒนาเด็กนักเรียน เช่น การพาเด็กไปดูชม นิทรรศการ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ หรือเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา

Bardach (1998) ได้ให้ความหมาย ความร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกัน ตั้งแต่สองหน่วยงานขึ้นไป ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มของภาครัฐโดยการทำร่วมกัน

สรุปได้ว่า ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง หมายถึง การที่ชุมชนและผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันกับสถานศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามเป้าหมาย

2. ความสำคัญของความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

Jackson and Maddy (2005) สรุปความสำคัญของความร่วมมือไว้ว่า ช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรให้มีความตื่นตัวและผลักดันให้เกิดการปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

Rossi (1982) สรุปความสำคัญของความร่วมมือไว้ว่า ความร่วมมือก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรม การบริหารทักษะของบุคลากร การพัฒนาองค์ความรู้ การให้ความช่วยเหลือ และการจัดสร้างวัสดุอุปกรณ์และบริการ โดยการเชื่อมโยงทรัพยากรระหว่างองค์กร ทำให้มีงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นในขณะที่ใช้งบประมาณและทรัพยากรเท่าเดิม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ก่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรด้านทักษะ ความรู้ และความร่วมมือ ส่งผลให้บุคลากรมีความตื่นตัว

และผลักดันให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพกว่าเดิม ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) กำหนดบทบาทของชุมชนและผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยระบุบทบาทการมีส่วนร่วมดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม/ชมรมผู้ปกครอง
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินการของสถานศึกษา
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ จากสถานการณ์ที่หลากหลาย
4. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
6. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
7. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้สรุปการร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง โดยการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุตลอดจนความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูลและตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

วัฒนา บุญญฤทธิ์ (2556) ได้สรุปบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยให้ ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบกำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก
2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

Cohen and Uphoff (1980) สรุปการให้ความร่วมมือโดยเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

ในกระบวนการนี้ สิ่งแรกที่จะต้องทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
2. ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้โครงการใดบ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น
3. ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ในโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในเชิงบวก และผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย
4. ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครองของนักวิชาการ
ต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 5

ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

นักวิชาการ	เมตต์ เมตต์การุญจิต(2553)	กระทรวงศึกษาธิการ (2547)	วัฒนา บุญญฤทธิ์(2556)	Cohen & Uphoff (1980)	ความถี่	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้						
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ	/				/	
1. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา		/			1	
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา		/			1	
3. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน	/		/		2	/
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	/			/	2	/
5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	/			/	2	/
6. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	/	/	/	/	4	/
7. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงาน	/				1	
8. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์				/	1	
9. สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรม การเรียนรู้		/	/		2	/
10. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้		/	/		2	/
11. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา		/	/		2	/
12. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก			/		1	

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	เมตต์ เมตต์การุณจิต(2553)	กระทรวงศึกษาธิการ (2547)	วัฒนา ปุณณฤทธิ์(2556)	Cohen & Uphoff (1980)	ความถี่	ผลการพิจารณา
13. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์			/		1	
14. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตน			/		1	
15. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน		/			1	
รวม	6	7	8	4		7

จากตาราง 5 ตัวบ่งชี้ซึ่งประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ตามแนวคิด นักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร 4 แห่ง ตัวบ่งชี้ซึ่งประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ทั้งหมด 15 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ของ องค์กรประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ตัวบ่งชี้ที่คล้ายกันหรือตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่า ร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. ร่วมวางแผน ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ ร่วมมือในการตัดสินใจ
2. ร่วมปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและ กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริม การเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
3. ร่วมสนับสนุน ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ ประสานงานกับ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตน สนับสนุนทรัพยากรเพื่อ การศึกษา
4. ร่วมประเมินผล ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

ความพร้อมของผู้เรียน

1. ความหมายความพร้อมของผู้เรียน

พรหม ชูทัยเจนจิต (2538) ได้ให้ความหมายความพร้อม หมายถึง เป็นสภาวะที่สมบูรณ์ของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งอย่างบังเกิดผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัว ความสนใจหรือแรงจูงใจ

ชาญชัย อินทรประวัตติ (2559) สรุปว่า ความพร้อม หมายถึง สภาวะที่บุคคลพร้อมด้วยประการทั้งปวงที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างสมบูรณ์ที่สุดในการเรียนรู้ความพร้อมหมายถึง สภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถึงระดับที่จะปฏิบัติงานได้บวกกับความรู้พื้นฐาน

Robert (1983) ได้ให้ความหมายความพร้อม หมายถึง ผลรวมของพัฒนาการของบุคคล ประสบการณ์ แรงจูงใจ ความสามารถ และความสนใจที่เกี่ยวข้องกับงานของการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ความพร้อมของผู้เรียน หมายถึง ผลรวมพัฒนาการของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ที่เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งบวกกับประสบการณ์ แรงจูงใจ ความสามารถ และความสนใจ

2. ความสำคัญของความพร้อม

ชาญชัย อินทรประวัตติ (2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความพร้อมของผู้เรียนว่า ความพร้อมของผู้เรียนถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การเรียนการสอนเกิดขึ้นได้โดยง่ายและมีประสิทธิภาพถ้าผู้เรียนมีความพร้อมสูง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนไม่ค่อยมีความพร้อมการเรียนการสอนก็จะเกิดขึ้นได้ลำบากขึ้น ผู้เรียนมีความพร้อมน้อยมากการเรียนการสอนก็ยิ่งเกิดขึ้นได้ลำบากมากเช่นกัน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อม

นัยนา อิศสระวิทย์ (2549) องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมที่จะส่งต่อพัฒนาการของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. พันธุกรรม เป็นลักษณะต่าง ๆ ทางกายและพฤติกรรมที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน อิทธิพลของพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดสิ่งต่าง ๆ ต่อพัฒนาการ เช่น ลักษณะทางกาย ทางสติปัญญา โรคบางชนิด เชื้อชาติ

2. สิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียน ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของผู้เรียนตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งตาย สิ่งแวดล้อมแยกเป็นสิ่งแวดล้อมก่อนเกิด ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของแม่ อาหาร สารเคมี อายุของแม่ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมขณะเกิด ได้แก่ สภาวะการขาดออกซิเจน การที่สมองได้รับความกระทบกระเทือนขณะคลอด เป็นต้น สิ่งแวดล้อมหลังเกิด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในครอบครัว เช่น การเลี้ยงดู ทัศนคติ ค่านิยม

ระดับการศึกษา ฐานทางเศรษฐกิจ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ทักษะคติ ค่านิยม ความเชื่อของครู วิธีการอบรมสั่งสอนของครู นโยบายของสถานศึกษา เป็นต้น สิ่งแวดล้อมในสังคม เช่น ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี กฎหมายบ้านเมือง สื่อสารมวลชน เป็นต้น

3. วุฒิภาวะ เป็นกระบวนการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมตามระดับอายุต่าง ๆ โดยไม่ต้องใช้ประสบการณ์และการเรียนรู้ การเจริญเติบโตของร่างกายที่บ่งบอกถึงความพร้อมของร่างกาย

4. การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนการเรียนรู้เป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยควรได้รับการฝึกหัด ทดลอง ฝึกปฏิบัติ การได้รับการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ จะทำให้พัฒนาการและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิตยา คชภักดี (2543) อธิบายว่า การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนจำเป็นต้องเริ่มแต่วัยทารก วัยเตาะแตะ จนถึงวัยอนุบาล โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม แต่อัตราและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ อาจต่างกัน และพัฒนาการมีมิติสัมพันธ์ระหว่างกันหลายด้าน ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการต้องคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน และมีความเข้าใจผู้เรียน การบูรณาการของด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลจะส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม อารมณ์และจิตวิญญาณร่วมไปกับพัฒนาการทางสติปัญญา และด้านร่างกาย พัฒนาการของผู้เรียนขึ้นอยู่กับระดับวุฒิของสมองและระบบประสาทโดยตรง ลำดับการพัฒนาการเริ่มจากศีรษะไปเท้า การพัฒนาจะก้าวหน้าเมื่อผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ จากความคิดพูดและลงมือกระทำ การพัฒนาการของผู้เรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านธรรมชาติของตัวบุคคล (Organismic Factor หรือ Nature) เป็นผลโดยตรงของพันธุกรรมที่กำหนดศักยภาพ กำหนดเพศและลักษณะแตกต่างเฉพาะของแต่ละบุคคล

2. ปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยง (Environmental Factor หรือ Nurture) แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.1 ชีวกายภาพ (Biophysical) ได้แก่ อาหาร ภูมิประเทศ สภาพอากาศ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่ การติดเชื้อ การเจ็บป่วย การได้รับรังสี สารเคมี และมลภาวะ เป็นต้น

2.2 จิตสังคม วัฒนธรรม (Psychosocial and Culture) ได้แก่ การเลี้ยงดู โอกาสรับการศึกษา ลักษณะครอบครัว บิดามารดาและผู้เลี้ยงดู ฐานะ สภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง ตลอดจนระบบสาธารณสุข สื่อมวลชน บริการทางสังคม การศึกษา สุขภาพ และสวัสดิการที่อยู่ในสังคม

องค์การยูนิเซฟ (2557) สรุปปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาสมองเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1. โภชนาการ เด็กที่ได้รับสารอาหารครบถ้วนมีการเจริญเติบโตและเรียนรู้ได้ดีกว่ารวมทั้งมีส่วนร่วมและช่วยเหลือชุมชนของตนได้มากกว่า อีกทั้งยังสามารถรับมือกับโรคภัยไข้เจ็บหายหน้าและวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ในโลกได้ดีกว่าอีกด้วย

2. ความปลอดภัย ปลอดภัยช่วยปกป้องสมองจากผลกระทบทางลบจากความเครียดการผสมผสานระหว่างสารอาหารที่เพียงพอ การกระตุ้นทางบวกในลักษณะที่ถูกต้อง

3. การเรียนรู้ในวัยต้นและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเลี้ยงดูอย่างอบอุ่นและการกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กเล็กกับพ่อแม่ และผู้เลี้ยงดู สามารถช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้เชิงบวกได้อย่างถาวร อีกทั้งอาจจะช่วยเปลี่ยนแปลงการทำงานของสมองเด็กไปตลอดชีวิต

4. สุขภาพ การเลี้ยงดูด้วยนมแม่ยังเป็นการกระตุ้นและการบำรุงเลี้ยงสมองของทารกด้วย อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู ปัจจุบันดังกล่าวทั้งหมดล้วนสนับสนุนการพัฒนาสมองให้แข็งแรง

5. การเลี้ยงดูถูก การเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนการฝึกให้เด็กมีสังคมและมีระเบียบส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยอย่างไร อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ รวมถึงพฤติกรรมก้าวร้าวและการแสดงออกต่าง ๆ ได้ด้วยซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวยังมีผลต่อความโน้มเอียงทางพันธุกรรมให้แสดงผลของยีนส์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างแปรผัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ดังนี้

1. การเข้าเรียนชั้นอนุบาลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับอายุผู้เรียน เด็กจะเข้าเรียนในชั้นอนุบาล 3 ปี ได้จะต้องมีอายุครบ 3 ปีบริบูรณ์ และได้กำหนดแนวทางในการรับนักเรียนเข้าเรียนในระดับอนุบาล ได้ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ.2560 สำคัญ ดังนี้

1.1 ข้อ 1 การรับเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้รับเด็กที่มีอายุไม่น้อยกว่า 3 ปีบริบูรณ์ เข้ารับการศึกษาในชั้นอนุบาล 1

1.2 ข้อ 2 การนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นับตั้งแต่วันที่เด็กเกิดไปจนถึงวันเปิดภาคเรียนที่ 1 วันที่ 16 พฤษภาคม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยปีการศึกษา การเปิดและปิดสถานศึกษา พ.ศ. 2549

4. การเลี้ยงดู

การเลี้ยงดูของพ่อแม่จะส่งผลต่อการพัฒนาสติปัญญา วิทยนี้เป็นวัยที่ชอบแก้ปัญหาตามความคิดและวิธีการของตนเอง ชอบอิสระ แสวงหาวิธีการต่าง ๆ จากการทดลองปฏิบัติผิดถูก การซักถาม การเปรียบเทียบ การคิด การเจริญงอกงามทางสติปัญญาสามารถสังเกตได้จากลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกทางการเล่น การสามารถจำสิ่งของหรือบุคคลต่าง ๆ อย่างถูกต้อง สามารถบอกความเหมือน ความต่าง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก การนำเอาสิ่งที่มีอยู่มาสัมพันธ์กัน ประกอบกับเด็กวัยนี้สามารถใช้ภาษาได้ดีขึ้น เข้าใจภาษา ความหมายของคำใหม่ ๆ อ่านและเขียนได้ดีขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสมจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่จะช่วยให้เด็กมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และก่อให้เกิดทางเลือกและวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ซึ่งจะช่วยพัฒนาต่อพัฒนาการในวัยต่อไป

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวถึงบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาตามวัยด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้มีประสบการณ์การเรียนรู้ตามวัยจากเล่นการคิด การพัฒนาต่าง ๆ ตามความสนใจภายใต้คำแนะนำช่วยเหลือที่เหมาะสม เช่น ให้ผู้เรียนได้สร้างสิ่งประดิษฐ์ที่ตนชอบ ให้เล่นเกมกับเพื่อน ๆ เป็นต้น
2. กระทำตนและครอบครัวเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งด้านเจตคติและค่านิยมที่สอดคล้องกับสังคม
3. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ถ้าผู้เรียนต้องการเล่นดนตรีก็ให้เล่นดนตรี แต่ทั้งนี้จะต้องให้คำแนะนำและการช่วยเหลือผู้เรียนให้ทราบว่าความสนใจนั้น ๆ ผู้เรียนควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้สรุปประเด็นสำคัญของการเสวนาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. การดูแลเด็กต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ เด็กอยู่ในครรภ์มารดา พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องดูแลให้ความรัก ความอบอุ่นกับเด็ก แสดงความชื่นชมเมื่อเด็กทำความดี ไม่ลงโทษเด็กโดยไม่มีเหตุผล ไม่ควรใช้วิธีการลงโทษด้วยการตีเด็ก เมื่อเด็กทำความผิดควรสอบถามเด็กเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหา และต้องให้เด็กช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันให้ได้มากที่สุด ที่สำคัญควรส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กตั้งแต่อายุในครรภ์มารดา นอกจากนั้น เด็กต้องได้สารอาหารครบถ้วนเพื่อช่วยในการพัฒนาสมอง และการเจริญเติบโต มีพลังที่จะเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องไม่ขาดสารไอโอดีน

2. การเลี้ยงดูเด็กควรเริ่มต้นที่บ้าน พ่อแม่ ผู้ปกครองคือบุคคลสำคัญ แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงาน นอกบ้าน ปู่ ย่า ตา ยาย คือบุคคลในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแล

บุตรหลานแทนพ่อแม่ ขณะที่บางครอบครัวจะจ้างพี่เลี้ยงดูแลเด็ก ดังนั้นพ่อแม่ควรมหาพี่เลี้ยงเด็กที่มีความรู้ในการดูแลเด็ก

3. เศรษฐกิจปัจจุบันส่งผลต่อสภาพการเลี้ยงดูเด็กอย่างมาก พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องทำงานนอกบ้าน และเลี้ยงดูลูกไปพร้อมกันจนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน เมื่อสังคมคาดหวังให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง พ่อแม่คือบุคคลสำคัญที่จะเป็นต้นแบบให้กับเด็กซึ่งจะเป็นผลผลิตสำคัญของครอบครัวและสังคมต่อไป

4. สื่อทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน สื่อสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย คือหนังสือ หนังสือถือเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสในการอ่านหนังสือครบทุกด้าน ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือในการหยิบ จับ เปิด ปิดหนังสือ อย่างไรก็ตามสื่อทุกประเภทก็ถือได้ว่าเป็นดาบ 2 คม พ่อแม่ผู้ปกครองต้องคัดเลือกสื่อที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ควรสร้างข้อกำหนดหรือสร้างข้อตกลงในการใช้ และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

5. สังคม ชุมชน ต้องร่วมมือกันดูแลเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กเพื่อคุณภาพของเด็กไทยเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต หลาย ๆ เรื่องสะท้อนถึงความห่วงใยที่ผู้ใหญ่มีต่อเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น การจัดสวัสดิการสังคมให้กับเด็ก การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในยุคปัจจุบันจะต้องแก้ปัญหาเด็กขาดความรู้ ใฝ่เรียน สนใจเรื่องสื่อเทคโนโลยีมากกว่าเรียน เช่น สื่อ โทรศัพท์ เกม คอมพิวเตอร์ แก้ปัญหาสิ่งยั่วยุในสังคมที่มีมากขึ้นทุกวัน เพื่อไม่ให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรม ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม และปัญหายาเสพติด เป็นต้น

6. อนาคตของเด็กจะดีได้ต้องช่วยกันทุกฝ่ายประสานความร่วมมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียน เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นคนอย่างไรขึ้นอยู่กับกรอบสั่งสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ไม่ควรคาดหวังให้เด็กทำและเป็นอย่างที่พ่อแม่ต้องการให้เด็กเป็น แต่ควรปล่อยให้เด็กทำและเป็นอย่างที่เด็กต้องการจะเป็น ควรปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับเด็กเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นเกราะป้องกันท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

7. ไม่ควรให้เด็กเห็น พบ เจอ พฤติกรรมความรุนแรงทั้งจากทางบ้าน สังคม ชุมชน เพราะเด็กจะเกิดการ เลียนแบบพฤติกรรม ซึ่งถ้าปฏิบัติจนเกิดความเคยชินติดเป็นนิสัยจะกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

8. กิจกรรมที่พ่อแม่ทำกับเด็กไม่ว่าจะเป็นเล่านิทานอ่านหนังสือ เล่นกับลูก กอดลูก ช่วยทำให้เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัว

จากแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียนของนักวิชาการต่าง ๆ

ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 6

ตาราง 6 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ				ความถี่	ผลการพิจารณา
	นิตยา คชภักดี (2543)	นัยนา อิศสระวิทย์ (2549)	องค์การยูนิเซฟ (2557)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2560)		
1.โภชนาการ			/		1	
2.ความปลอดภัย			/		1	
3.การเรียนรู้		/	/		2	/
4.สุขภาพ			/		1	
5.การเลี้ยงดู			/		1	
6.พันธุกรรม		/			2	/
7.สิ่งแวดล้อม		/			1	
8.วุฒิภาวะ		/			1	
9. อายุ				/	1	
10.ภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงด้านชีวกายภาพ	/				1	
11.ภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงจิตสังคม วัฒนธรรม	/				1	
	3	4	4			2

จากตาราง 6 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียนตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน
องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน ทั้งหมด 10 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือก
ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน
ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. วุฒิภาวะ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ อายุ
2. การเรียนรู้

3. การเลี้ยงดู ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ โภชนาการ สุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม ภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงด้านชีวกายภาพ ภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงจิตสังคม วัฒนธรรม

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายนโยบาย

ประชุม รอดประเสริฐ (2547) ให้ความหมายคำว่านโยบาย หมายถึง ข้อความหรือความเข้าใจร่วมกันอย่างกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของผู้บริหารและของหน่วยงาน

Carl (1963) ให้ความหมายคำว่านโยบาย หมายถึง ข้อเสนอที่เป็นแนวทางการดำเนินงาน ของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาลในสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย อย่างไรก็ดี อย่างหนึ่ง

Stecklein (1989) ให้ความหมายคำว่านโยบาย หมายถึง ข้อความที่ให้แนวทาง (Guideline) สำหรับการพัฒนาและการดำเนินงานของหน่วยงานหรือแผนงาน (Program) ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรงและโดยอ้อมถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อถือของผู้รับผิดชอบสำหรับหน่วยงานหรือแผนงานนั้น ๆ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า นโยบาย หมายถึงข้อความที่เป็นแนวทางการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติการกิจหรือการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาลในสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างไรก็ดี อย่างหนึ่ง

2. ความสำคัญของนโยบาย

ประชุม รอดประเสริฐ (2547) กล่าวว่า นโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารโดยสรุป ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่า จะทำอะไร อย่างไร
2. ช่วยให้ผู้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กรหรือหน่วยงานได้เข้าใจถึงภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด
3. ก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน
4. ส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้องมีเหตุผล และมีความยุติธรรม

5. ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางการบริหาร

Knezevich (1969) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนโยบายไว้ ดังนี้

1. ทำให้เกิดความรับผิดชอบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ทำให้การตัดสินใจคงเส้นคงวา
3. เกิดความต่อเนื่อง
4. ประหยัดเวลา
5. เสริมสร้างการประชาสัมพันธ์
6. เป็นกำแพงป้องกันความกดดันจากกลุ่มต่างๆ
7. ลดคำวิพากษ์วิจารณ์ว่าการบริหารงานไม่มีหลัก
8. ให้ทิศทางในการบริหาร
9. ทำให้มีการทบทวนอย่างเป็นระบบ
10. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของนโยบาย คือ ช่วยให้ประหยัดเวลา ก่อให้เกิดการประสานงาน ช่วยให้องค์การเกิดความมั่นคง ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารกล้าที่จะตัดสินใจและช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปโดยถูกต้องยุติธรรม

3. ลักษณะของนโยบายที่ดี

ประชุม รอดประเสริฐ (2545) สรุปลักษณะนโยบายที่พึงประสงค์ควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. นโยบายที่ดีจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การและสามารถที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าประสงค์ได้
2. นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง
3. นโยบายที่ดีจะต้องได้รับการกำหนดขึ้นก่อนที่จะมีการดำเนินงาน โดยการกำหนดกลวิธีและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมแก่การดำเนินงาน
4. นโยบายที่ดีควรกำหนดขึ้นเพื่อสนองหรือส่งผลประโยชน์ให้กับบุคคล โดยส่วนรวมและจะต้องมีการพิจารณาว่านโยบายใดควรทำก่อนควรทำหลัง โดยการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็น
5. นโยบายที่ดีจะต้องเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กะทัดรัดใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและถ้อยคำเป็นลายลักษณ์อักษร ทุกคนในหน่วยงานสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน
6. นโยบายที่ดีจะต้องมีขอบเขตและระยะเวลาในการใช้
7. นโยบายที่ดีจะต้องเป็นศูนย์ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การ สามารถใช้นโยบายเป็นหลักการในการปฏิบัติภารกิจของตนและสามารถประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นซึ่งมีภารกิจที่แตกต่างกันออกไปได้เสมอ
8. นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดขึ้นโดยให้คลุมไปถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ในอนาคตด้วย

9. นโยบายที่ตีจะต้องสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกองค์การคือจะต้องสอดคล้องกับระเบียบกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ของสังคมโดยรวมและความคิดเห็นของสาธารณชนด้วย

4. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย มียุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีเป้าหมาย

1.1 การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ครอบคลุมเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาทุกด้านเป็นการพัฒนาโดยมีผู้เลี้ยงดูเด็ก/พี่เลี้ยงเด็กที่ได้ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านเด็กปฐมวัย

1.2 การพัฒนาเด็กอายุ 3-5 ปี ครอบครัวยังเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการให้สถานพัฒนาเด็กสถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ/ตามอัธยาศัยเป็นที่ให้บริการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็ก

1.3 การพัฒนาเด็กอายุ 0-5 ปี ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพรวมถึงการให้บริการด้านสุขภาพทางกาย/จิตใจแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอเพื่อค้นหาปัญหาและข้อบกพร่อง

2. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยมีเป้าหมาย

2.1 การพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี ให้ใช้หลักการที่บ้าน/ครอบครัวโดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดู/พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม

2.2 พัฒนาความรู้และทักษะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในด้านจิตวิทยาพัฒนาการตั้งแต่อยู่ในครรภ์ถึง 5 ปี รวมถึงการให้ความรู้พื้นฐานด้านการพัฒนาการเด็กอายุ 6-8 ปี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างต่อเนื่องของพัฒนาการเด็กปฐมวัย

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีเป้าหมาย

3.1 รัฐและสังคมร่วมรับผิดชอบในการจัดสิ่งแวดล้อมและบริการให้ครอบครัวและผู้ดูแลเด็กได้พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครบวงจร

3.2 สร้างความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นให้เอื้อต่อครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัยสามารถดำเนินการดูแลปกป้องคุ้มครองและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560-2564)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กำหนดผลผลิต/ผลลัพธ์ ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันในทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สถานศึกษาในภูมิภาค/ชนบทได้รับการยกระดับ

2. คุณภาพในการให้บริการ เด็กพิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนรวมทั้งสามารถเทียบโอนผลการเรียนและทักษะประสบการณ์เพื่อขอรับวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้นได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เป็นนโยบายที่เกิดขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรค 1 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษา ข้อ 3.1.4 กำหนดว่า “จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญาและชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กในชุมชน” สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับปฐมวัยดังนี้ สำหรับรายการหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ของเด็ก 200 บาท/คน อุปกรณ์การเรียน 100 บาท/ภาคเรียน เครื่องแบบนักเรียน 300 บาท/คน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ภาครัฐให้การสนับสนุน 215 บาท/ภาคเรียน

องค์การยูนิเซฟ (2560) ได้เสนอแนวทางสิ่งที่ภาครัฐต้องทำเพื่อพัฒนาการปฐมวัยไว้ดังนี้

1. สร้างความตระหนักในหมู่พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และความสำคัญของการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาในระดับปฐมวัย

2. พัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดในการวางแผน การติดตามและรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งสร้างและรักษาระบบติดตามและประเมินผลแบบ

บูรณาการที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ สามารถระบุและตอบสนองไปยังเขตพื้นที่ภูมิภาค และเขตเทศบาลที่ได้กปฐมวัยยังมีปัญหาในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้

3. เพิ่มการลงทุนด้านการดูแลเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเด็กแบบองค์รวม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้วางนโยบายเฝ้าติดตามความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค การวางแผนงบประมาณโดยเน้นที่เด็กเป็นสำคัญ และตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้มีการดำเนินการในระดับสากลมาแล้วและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมในประเทศไทยได้เช่นกัน

4. พัฒนาขีดความสามารถของครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้สามารถส่งเสริมและติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน อีกทั้งพัฒนาศักยภาพครูและผู้ดูแลเด็กให้เกิดทักษะการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ผู้ปกครองในเรื่องพัฒนาการเด็ก

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารงานตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ด้านการบริหารทั่วไปจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนบริบทและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

จากแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 7

ตาราง 7 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550)	กระทรวงศึกษาธิการ (2552)	องค์การยูนิเซฟ (2560)	พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ความถี่	ผลการพิจารณา
1. โอกาสในการเข้ารับการศึกษาปฐมวัยเท่าเทียมกัน			/			1	
2. ส่งเสริมพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็ก		/		/		2	/

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ					
	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550)	กระทรวงศึกษาธิการ (2552)	องค์การยูนิเซฟ (2560)	พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ความถี่	ผลการพิจารณา
2. เข้าถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ		/			1	
3. สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	/				1	
4. ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	/				1	
5. พัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัด			/		1	
6. เพิ่มการลงทุนด้านการดูแลเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย			/		1	
7. พัฒนาขีดความสามารถของครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัย			/		1	
8. สถานศึกษาจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา				/	1	
	3	2	4	1		1

จากตาราง 7 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงานองค์กร 4 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมด 11 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. นโยบายของรัฐ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ โอกาสในการเข้ารับการศึกษาปฐมวัยเท่าเทียมกัน ส่งเสริมพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็ก เข้าถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัด เพิ่มการลงทุนด้านการดูแลเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย พัฒนาขีดความสามารถของครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

2. นโยบายของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายการพัฒนาหลักสูตร

คำว่าหลักสูตร ภาษาอังกฤษ เขียนว่า Curriculum มีความหมายตามความเชื่อทางการศึกษาและความเข้าใจที่แตกต่างกันหลายด้าน ได้มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 (2555) หลักสูตร(น.) คือ ประมวลวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) วิเคราะห์ความหมายของหลักสูตร ความหมายที่แคบของหลักสูตร คือวิชาที่สอน ส่วนความหมายที่กว้างของหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม

สุเทพ อ่วมเจริญ (2557) หลักสูตร คือ กิจกรรมในการเรียนการสอนที่พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

Taba (1962) ให้ความหมาย หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้

จากการศึกษาความหมายของคำว่า “หลักสูตร” หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณลักษณะและพฤติกรรมเป็นไปตามความต้องการ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

2. ความสำคัญของหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตร เป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง

2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ

3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล หรือเป็นธรรมเนียมในการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม

4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอน ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐแก่สถานศึกษาอีกด้วย

5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแลติดตามให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย

6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7. หลักสูตรจะกำหนดและลักษณะรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปได้ ในรูปใด

8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้ผล

9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงย่อมได้กำลังที่มีประสิทธิภาพสูง

อำภา บุญช่วย (2537) สรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ ดังนี้

1. เป็นเอกสารของทางราชการหรือเป็นบัญญัติของรัฐบาล เพื่อให้บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน ดังนั้นหลักสูตรจึงเปรียบเสมือน “คำสั่ง” หรือ “ข้อบังคับ” ของทางราชการชนิดหนึ่งนั่นเอง

2. เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการที่จะจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาของรัฐบาลให้แก่สถานศึกษา

3. เป็นแผนการดำเนินงานของนักบริหารการศึกษาที่จะต้องอำนวยความสะดวก และติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล

4. เป็นแผนการปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะเสนอแนะจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งครูควรจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง

5. เป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคนและพัฒนากำลังคนซึ่งจะเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามแผนของรัฐบาล

6. เป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ถ้าประเทศชาติใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพก็จะทำให้คนในประเทศของตนมีคุณภาพ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรสรุปไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย
2. หลักสูตรเป็นหลักและเป็นแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดการ การบริหารการศึกษา การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร การจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม การเรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของหลักสูตร
3. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามนโยบายและแผนการศึกษาชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น
4. ระบบหลักสูตรจะกำหนด ความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหาสาระ แนวทางการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผลสำหรับการจัดการศึกษาของผู้สอนและผู้บริหาร
5. หลักสูตรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศ

จากการศึกษาความสำคัญของหลักสูตร สรุปได้ว่า หลักสูตร มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนและแนวโน้มในการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

3. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง
2. การออกแบบหลักสูตร
3. ยกร่างเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละรายวิชาโดยปรึกษาหารือจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา
4. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง (สถานศึกษาทดลองใช้หลักสูตรใหม่) โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอยู่ตลอดเวลา

5. อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจ
หลักสูตรใหม่

6. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษาก่อนประกาศใช้หลักสูตร
สนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้สอนนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป ดำเนินการ
โดย

6.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

6.2 ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตร และบริการต่างๆ

6.3 การสอนเป็นหน้าที่ของผู้สอนประจำการทั่วไปที่จะต้องดำเนินการจัดการ
เรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

7. การประเมินผล เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตรแล้วดำเนินการแก้ไข
ปรับปรุงต่อไป การประเมินผลมี 2 ประเภท คือ การประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
และการประเมินผลหลักสูตร

Taba (1962) สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการ การสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ
และความจำเป็นของผู้เรียนและของสังคม

2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย การนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการ
มากำหนดจุดมุ่งหมาย

3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ การเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องการจุดหมาย และ
สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน

4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระที่รวบรวมต้องคำนึงถึงความยากง่าย
และความต่อเนื่อง รวมทั้งความเหมาะสมและความสนใจของผู้เรียน

5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้จะต้อง
มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา

6. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ

7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผล การประเมินเป็นการตรวจสอบว่า
ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

Saylor, Alexander and Lewis (1981) สรุปแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร
ประกอบด้วย

1. กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขตของหลักสูตรถูกเลือกหลังจากการพิจารณาตัวแปรภายนอก เช่น ผลการศึกษาจากการวิจัยทางการศึกษา การรับรองมาตรฐาน ความเห็นของกลุ่มสังคมและอื่นๆ

2. การออกแบบหลักสูตร การวางแผนหลักสูตรเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือก และการจัดเนื้อหาสาระต้องดำเนินการออกแบบหลักสูตร ด้วยการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับขอบข่ายที่ต้องการพัฒนา ระบุวันเวลาและวิธีการในโอกาสการเรียนรู้ดังกล่าว การออกแบบหลักสูตรคำนึงถึงธรรมชาติของวิชา รูปแบบของสถาบันทางสังคมที่สัมพันธ์กับ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

3. การนำหลักสูตรไปใช้ โดยจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์และเลือก กลยุทธ์วิธีการสอนที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้

4. การประเมินหลักสูตร ประเมินด้วยการเลือกเทคนิคการประเมินที่หลากหลาย การประเมินมีจุดเน้น 2 ประเภท คือ 1) การประเมินผลรวมของการใช้หลักสูตรทั้งโรงเรียน ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ จุดประสงค์การเรียน ประสิทธิภาพของการเรียนการสอน และ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) การประเมินกระบวนการหลักสูตรทั้งระบบ

ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อตัดสินใจว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพเพียงใด

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรของ สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยแต่ละแห่งวางแผนหรือกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กบรรลุมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ตามที่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด สถานศึกษาต้องคำนึงถึง วิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชน มาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาบนพื้นฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสะท้อนให้เห็น หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เช่น การประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสนองต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

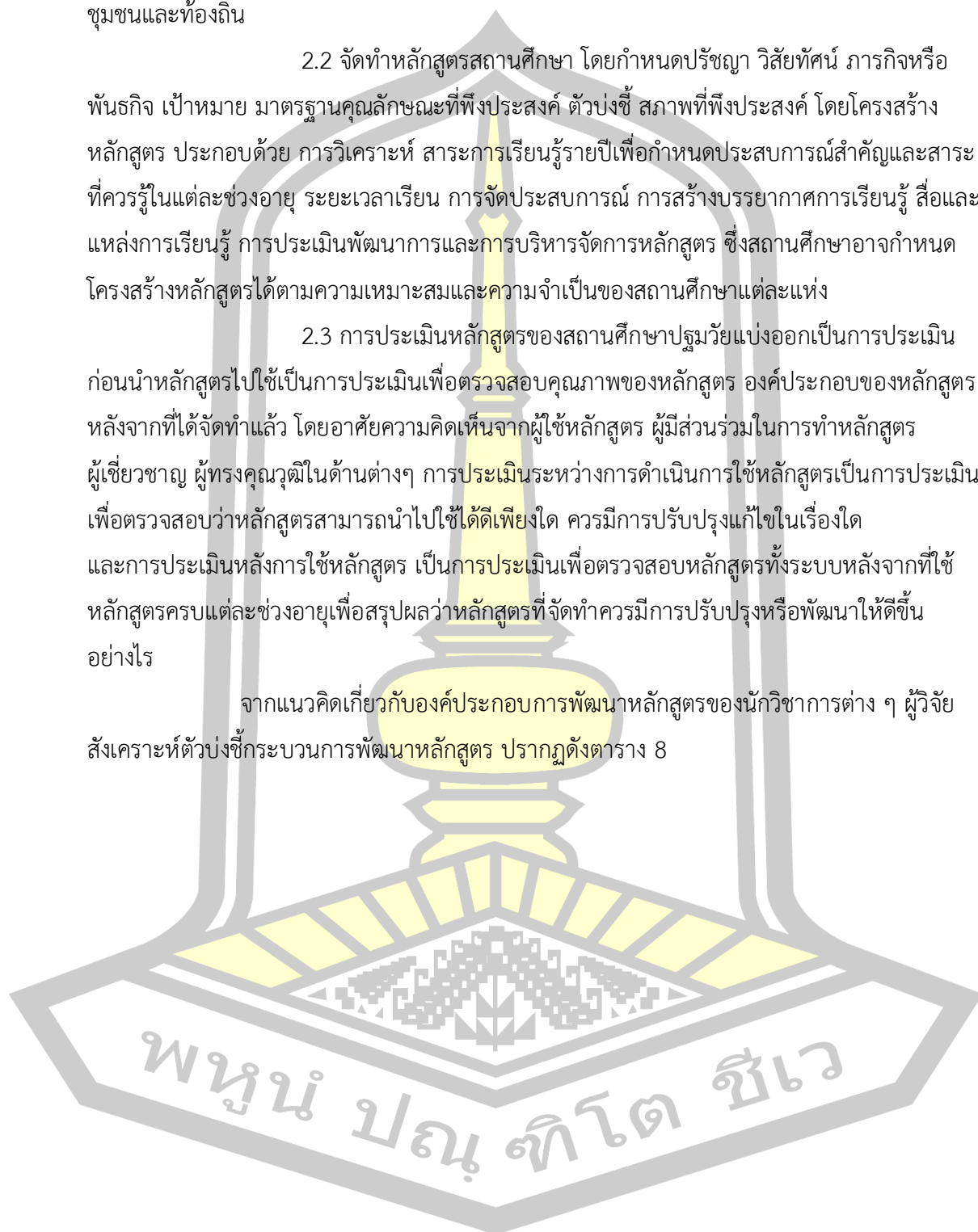
2.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คู่มือหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย และเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและ

ครอบครัว สภาพปัจจุบัน สภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ โดยโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย การวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้รายปีเพื่อกำหนดประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ในแต่ละช่วงอายุ ระยะเวลาเรียน การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาอาจกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2.3 การประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัยแบ่งออกเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร หลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 57)	Taba (1962)	Saylor J.G, Alexander. W.M. and Lewis Arthur J (1981)	ความถี่	ผลการพิจารณา
1. ศึกษาความจำเป็น		/		1	
2. กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง	/	/	/	3	/
3. การเลือกเนื้อหาสาระ		/		1	
4. การออกแบบหลักสูตร	/		/	2	/
5. ยกร่างเนื้อหาสาระ		/		1	
6. การคัดเลือกประสบการณ์		/		1	
7. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ใน สถานศึกษานำร่อง	/			1	
8. อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับและบุคลากร ทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่	/			1	
9. การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไรและวิธีการประเมิน		/		1	
10. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษา และประเมินผลการใช้	/	/	/	3	/
11. ประเมินหลักสูตร	/		/	2	/
รวม	7	7	4		4

จากตาราง 8 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน
องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร ทั้งหมด 11 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือก
ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร
ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการและโครงสร้าง ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ ศึกษ
ความจำเป็น

2. การออกแบบหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง ได้แก่ การเลือกเนื้อหาสาระ ยกร่าง
เนื้อหาสาระ การคัดเลือกประสบการณ์

3. การนำหลักสูตรไปใช้ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ใน
สถานศึกษานำร่อง อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่

4. การประเมินผลการใช้ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไรและ
วิธีการประเมิน

การพัฒนาครู

1. ความหมายการพัฒนาครู

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2538) ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากรว่า เป็นกรรมวิธี
ต่างๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ และความเข้าใจ ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานใด
หน่วยงานหนึ่งเพื่อให้บุคลากรมีความสามารถเหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติ และเพื่อเพิ่มพูนความรู้
สำนึกคิดที่ดีต่อการปฏิบัติงานในทางที่ถูกต้อง

กรมสามัญศึกษา (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาครู คือ การดำเนินการ
เพื่อให้ครูใส่ใจศึกษาค้นคว้า ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวกับวิชาชีพอยู่เสมอ
และมีความรอบรู้ ทันสมัยเหตุการณ์ สามารถวิเคราะห์กำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาวิชาชีพ
ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อาชีพ เทคโนโลยีและสามารถปฏิบัติ
หน้าที่ อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นนั่นเอง

Cunnigham and Cordeiro (2000) การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กิจกรรม หรือ
กระบวนการใดๆ ที่ตั้งใจที่จะปรับปรุงทักษะ เจตคติ ความเข้าใจ หรือการปฏิบัติในบทบาทในปัจจุบัน
หรือบทบาทในอนาคต

สรุปได้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะเสริมสร้างให้ครู
มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน มีเจตคติที่ดีในการทำงานและต่ออาชีพครู
รวมถึงมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดี

2. ความสำคัญของการพัฒนาครู

ยนต์ ชุ่มจิต (2558) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครูทำให้ครูมีสมรรถภาพในการสอน
มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไข
ข้อบกพร่องให้ดีขึ้น

2. ช่วยให้เกิดการประหยัดเวลาและลดความสูญเปล่าทางวิชาการ เพราะครูได้รับการพัฒนาจนเป็นครูที่มีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำสิ่งใดผิดพลาดง่าย ๆ สามารถใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำการสอนนักเรียนได้ผลเต็มที่และตรงตามจุดประสงค์

3. ช่วยให้ครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูบรรจุใหม่หรือครูที่ย้ายไปทำการสอนที่แห่งใหม่ เป็นต้น

4. ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน เพราะครูได้รับการพัฒนาอย่างดีและต่อเนื่อง จะมีความเข้าใจในงานการสอนและงานอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

5. ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน กล่าวคือทำให้ครูทุกคนได้มีโอกาสก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งทางวิชาการหรือการบริหารที่มีสถานภาพดีขึ้น

6. ช่วยให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

Levin (2009) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาครูโดยได้ยืนยันผลการสังเกตวิเคราะห์พฤติกรรมของครูใหม่ที่เมื่อเข้าไปฝึกสอนในระยะแรกขาดประสบการณ์ ไม่สามารถหาวิธีการหรือกระตุ้นให้นักเรียนคิด แต่หลังจากที่ได้มีการปรึกษาพูดคุย รับข้อเสนอแนะจากครูพี่เลี้ยง ทำให้พฤติกรรมของครูใหม่เปลี่ยนแปลง และสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น นั้นแสดงให้เห็นได้ว่าพลังและความสำคัญของการพัฒนาครูมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการทำงาน การเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการสอนและคุณภาพของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น

OECD (2010) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาครูว่าการที่ครูได้รับการฝึกอบรมก่อนประจำการมาเป็นเวลานานก็เปรียบกับสังคมโลกมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ความคาดหวังของสังคมที่มีการศึกษาขยายวงกว้างมากขึ้นกว่าเดิม จึงไม่สามารถทำให้การผลิตครูมีคุณภาพคงความเป็นครูได้ตลอดชีวิต ครูจึงไม่เพียงแต่ต้องการแสวงหาความรู้และทักษะใหม่เท่านั้น แต่ครูต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาครู คือ ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู ช่วยให้การงานของครูมีประสิทธิภาพ ช่วยกระตุ้นให้ครูตระหนักในการปฏิบัติงานหน้าที่เพื่อความเจริญก้าวหน้า ช่วยให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยได้รับการพัฒนาอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ

3. ความมุ่งหมายในการพัฒนาครูปฐมวัย

พนัส หันนาคินทร์ (2542) ได้สรุปความมุ่งหมายในการพัฒนาครู มี 2 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ขององค์การ

1.1 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 เพื่อลดความสูญเสียอันเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือความประมาทเลินเล่อ รวมทั้งไม่รู้จักรวธีการทำงาน

1.3 เพื่อลดอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติงานต่อหน่วยงาน

1.4 เพื่อพัฒนาความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับหัวหน้า เพราะจากประสบการณ์ที่แตกต่าง ความเข้าใจซึ่งกันและกันย่อมนำมาซึ่งความพอใจในการทำงานต่อไป

1.5 เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มทั้งในด้านการผลิตและการจัดระบบการจัดการ

1.6 เพื่อเป็นการเตรียมบุคลากร สำหรับงานที่อาจจะขยายขึ้นหรือทดแทนคนที่ต้องเปลี่ยนหน้าที่หรือคนที่ต้องสูญเสีย

2. วัตถุประสงค์ของบุคลากรในองค์การ

2.1 เพื่อสนองความต้องการที่ก้าวหน้า อันเป็นความต้องการระดับสูงของบุคคล

2.2 เพื่อสร้างขวัญหรือกำลังใจในการทำงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความรู้สึกว่าได้รับความเอาใจใส่และเห็นคุณค่าจากองค์การอันก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์การ

2.3 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

2.4 เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเหตุผล นโยบาย และความจำเป็นในการดำเนินงานของผู้นำในองค์การหรือหน่วยงาน

Latham and Wexley (1994) ได้สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลในแต่ละระดับเกี่ยวกับความเข้าใจในกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หน้าที่ความรับผิดชอบ รูปแบบการบริหาร และการจัดการองค์การ ตลอดจนภาวะสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

2. เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์และมีการตัดสินใจที่ดีขึ้น

3. เพื่อจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นเพราะหากบุคลากรมีความรู้และทักษะในการทำงาน แต่ขาดแรงจูงใจในการทำงาน ก็จะไม่สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การพัฒนาครุมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครุให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน พัฒนางานในหน้าที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจในการทำงาน

4. หลักการพัฒนาครู

ยนต์ ชุ่มจิต (2558) สรุปหลักการพัฒนาครู ดังนี้

1. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนของครูทั้งนี้เพื่อให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญเต็มที่
2. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน เช่น มีความรู้ความเข้าใจเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจกฎระเบียบของทางราชการที่ประกาศใช้ใหม่ มีความรอบรู้ตามสภาวการณ์บ้านเมือง รวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน
3. การพัฒนาครูต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีคุณวุฒิมากน้อยเพียงใดสอนระดับใดจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการจัดความความต้อยหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ
5. การพัฒนาครูต้องมุ่งส่งเสริมความมั่นคงถาวรและความเจริญก้าวหน้า ให้แก่ครูจะต้องทำให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีความมั่นคงต่อวิชาชีพและเกิดความภาคภูมิใจต่องานวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

วีระชัย จิระชาติ (2551) สรุปหลักการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตัวผู้เรียน
2. การพัฒนาต้องเกิดจากความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การพัฒนาต้องมุ่งลักษณะการพัฒนาที่มุ่งเน้นโรงเรียน/หน่วยงานเป็นฐาน
4. การพัฒนาต้องมีหลากหลายรูปแบบให้เลือกตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล
5. การพัฒนาต้องสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ที่ปฏิบัติของครู
6. การพัฒนาต้องดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายกระจายทั่วประเทศ
7. การพัฒนาต้องสอดคล้องกับนโยบายและข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. การพัฒนาต้องกระทำอย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า หลักการพัฒนาครูเป็นการพัฒนาศักยภาพของตัวครู พัฒนาคครอบคลุมทุกด้าน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลที่เกิดจากการพัฒนาส่งผลต่อผู้เรียน องค์กร จุดหมายการพัฒนาตรงตามความต้องการของครูและความจำเป็นขององค์กร

5. เป้าหมายในการพัฒนาครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ได้สรุปเป้าหมายในการพัฒนาครู ดังนี้

1. มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณของความเป็นครู โดยรัก ศรัทธา รักษาไว้ซึ่งเกียรติคุณ เกียรติศักดิ์และหน้าที่ของความเป็นครู มุ่งมั่นประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู และศึกษาหาความรู้ความเข้าใจให้ถ่องแท้ในกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการครู ทิศทางการพัฒนาการศึกษา เข้าใจศิษย์ มีเมตตากรุณา รับฟังความคิดเห็น อุทิศเวลาให้กับศิษย์ ไม่ละทิ้งการสอน

2. ตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ครูโดยสมบูรณ์ ด้วยหลักธรรมและหลักวิชาการวิชาชีพครู เช่น สอน ฝึกอบรมบ่มนิสัย และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา

3. เพียรพัฒนาตนเองตลอดชีวิต ทั้งทางคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมทางวิชาการ และทางวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินชีวิตให้สมควรกับการเป็นปูชนียบุคคลของสังคม เช่น มีอุดมการณ์ของชีวิต มุ่งหวังความเจริญก้าวหน้าในชีวิต พัฒนาความรู้ความสามารถในทางวิชาการ พัฒนาคุณธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา อย่างเคร่งครัด ดำเนินชีวิตตามครรลองของวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เป็นต้น

4. เป็นพลังสำคัญของชุมชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมของชุมชน ชาดิบ้านเมือง เช่น วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อการศึกษา เศรษฐกิจสังคมของชุมชน เป็นต้น

5. ร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตเศรษฐกิจ สังคมปัจจุบันอย่างแท้จริง เป็นต้น

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2555) นำเสนอคุณลักษณะสำคัญของครูปฐมวัยที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย

1. ด้านบุคลิกภาพ การแต่งกายสุภาพเหมาะกับการเป็นครู กิริยาท่าทางในการเดิน ยืน นั่ง เป็นแบบอย่างได้ มีความสะอาดทั้งร่างกายและเครื่องแต่งกาย อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน และใช้คำพูดได้เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส

2. ด้านประสิทธิภาพทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความรู้ ความพร้อม และทักษะ

2.1 ความรู้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา หลักสูตร การสอน พัฒนาการเด็ก การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การจัดทำและการใช้สื่อ และการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้

2.2 ความพร้อม ครูจะต้องมีการเตรียมการสอนด้วยการศึกษาหลักสูตร และพัฒนาแผนการสอนด้วยวิธีการสอนที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ทำแผนการสอนประจำวัน ทุกครั้งที่สอน มีการเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์

ประกอบการสอนสอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนด มีการทดลองใช้สื่อ ติดต่อ แหล่งเรียนรู้ก่อนสอน เตรียมสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับสิ่งที่จะเรียนและมีเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยเกณฑ์ที่ชัดเจน

2.3 ทักษะการสอน ดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนดมีกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เป็นไปตามความสนใจของเด็ก จัดกิจกรรมทั้งรายบุคคล กลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ จัดสภาพแวดล้อมที่ ถูกสุขลักษณะและเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดให้ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการ ประเมินพัฒนาการและการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้กำหนดจุดเน้นด้านครูและ บุคลากรทางการศึกษา ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ความต้องการในประเด็นต่อไปนี้

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะ กระบวนการคิด รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร จากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาคส่วนอื่น ๆ ตามความพร้อมของโรงเรียน

4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้การมีส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้

5. ครูจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า เป้าหมายการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนา การใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง และบุคลิกภาพ

6. กระบวนการพัฒนาครู

สุรัสวดี ศิลปอนันต์ (2540) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการผู้บริหารโรงเรียนอาจจะสำรวจหรือรวบรวมข้อมูล จากปริมาณของงานที่โรงเรียนรับผิดชอบ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนใช้อยู่และความรู้ ความสามารถตลอดจนวิธีการดำเนินงานอันบุคลากรภายในโรงเรียนใช้สำหรับปฏิบัติงานอยู่ จากข้อมูลเหล่านี้ผู้บริหารจะประมวลเข้าเพื่อเป็นความต้องการในการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน ใช้สำหรับพัฒนาบุคลากรของตนได้

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เมื่อทำการสำรวจด้านข้อมูล ความจำเป็นในการพัฒนาแล้ว พิจารณาว่าโรงเรียนต้องการอะไร และต้องการให้บุคลากรที่จะเข้าร่วม การพัฒนานั้นมีความรู้ความสามารถ หรือความชำนาญในระดับใด

3. กำหนดรูปแบบในการพัฒนา รูปแบบในการพัฒนาบางอย่างอาจจะเน้นเพียง ให้ความรู้เฉพาะตัว บางอย่างต้องการความรู้หรือพัฒนาบุคลากรในสายงานทั้งหมด ผู้บริหาร และ ผู้เกี่ยวข้องจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม

4. การดำเนินการพัฒนาโรงเรียน ดำเนินการตามที่ได้คัดเลือกไว้ว่าจะมีรูปผสม เช่น มีการอบรมประกอบด้วย การบรรยาย อภิปราย และการศึกษาดูงานก็ได้

5. ชั้นประเมินการพัฒนา ผู้บริหารจะดำเนินการประเมินทั้งในด้านวิธีการพัฒนา และผลที่ได้จากการพัฒนา สำหรับการประเมินวิธีการพัฒนาอาจจะกระทำขณะดำเนินการพัฒนาหรือ เมื่อพัฒนาเสร็จสิ้นใหม่ ๆ ส่วนการประเมินผลการพัฒนานั้นควรทำเมื่อบุคลากรผ่านการพัฒนาแล้ว เข้าปฏิบัติงานสักระยะหนึ่ง ผลจากการประเมินทั้งสองครั้งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้องจัดโครงการพัฒนาให้เหมาะสมรัดกุมขึ้น

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน
2. จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ
3. กำหนดความต้องการต่างๆในการพัฒนา
4. เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากร
5. ดำเนินการโปรแกรมพัฒนาบุคลากร
6. ประเมินผลกระบวนการพัฒนา

ชูชัย สมितिไกร (2556) ได้สรุปถึงกระบวนการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจและกำหนดความต้องการในการพัฒนาบุคลากร
2. การวางแผนพัฒนาบุคลากร
3. การคัดเลือกวิธีการ ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร
4. การประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากร

Brookfield (1995) ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาคูที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ไว้ ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการที่จะพัฒนา
2. วิเคราะห์ปัญหาและโอกาส
3. วางแผนปฏิบัติการพัฒนา

4. ประเมินผลการพัฒนา

จากการศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการในการพัฒนาครู ประกอบด้วย การศึกษาความต้องการ วางแผนพัฒนา ดำเนินการพัฒนา ประเมินผล

7. วิธีการพัฒนาครูปฐมวัย

ภิญโญ สาร (2519) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาบุคลากรที่สำคัญ มี 7 วิธี คือ

1. วิธีศึกษางานไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน เป็นวิธีสะดวกและง่าย เช่น ครูบรรจุใหม่ยังไม่รู้จักงานดีพอก็ให้ศึกษาจากครูที่บรรจุมาก่อนหรือเป็นครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ เป็นต้น
2. การปฐมนิเทศ เป็นวิธีก่อนที่จะบรรจุครูจะมีการแนะนำระเบียบการปฏิบัติต่างๆ สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่จะเป็นผู้ทำการปฐมนิเทศ
3. วิธีทำงานในฐานะลูกมือหรือเป็นผู้ช่วยไปพลางก่อน เช่น การให้เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ เป็นต้น
4. วิธีฝึกงานต่อจากทฤษฎี วิธีนี้เป็นวิธีร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนวิชาชีพหรือสถาบันการศึกษาเฉพาะกับหน่วยงานวิชาชีพนั้น ๆ เช่น วิทยาลัยครูกับโรงเรียนประถมศึกษา ในการฝึกสอนหลังจากที่จบจากวิทยาลัยครูแล้ว
5. วิธีฝึกระยะสั้น เวลาโรงเรียนขาดครูกะทันหัน เช่น การฝึกอบรมครูประชาบาลระยะสั้น
6. วิธีให้ไปศึกษาในสถานศึกษาบางแห่งนอกเวลาทำงานหรือใช้เวลาบางส่วนของการทำงานไปรับการศึกษาคือ การที่โรงเรียนอนุญาตให้ครูไปศึกษาวิชาที่โรงเรียนต้องการ เช่น ส่งครูไปเรียนวิชาครูเพิ่มเติม
7. วิธีให้ไปศึกษาใหม่หรือศึกษาต่อเพิ่มเติม วิธีนี้เป็นการเพิ่มวุฒิของครูให้มีความรู้ดีขึ้นอาจจะส่งไปศึกษาต่อตามวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

Spark and Loucks-Horsley (1989) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาไว้ 7 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการฝึกอบรม (Training Model) เป็นรูปแบบที่ใช้กันมาจนถึงเป็นปกติที่ทุกคนต่างมีประสบการณ์ซึ่งการฝึกอบรมนี้อาจเป็นการนำเสนอและการอภิปรายผลงานการประชุมเชิงปฏิบัติการการสัมมนาการสาธิตบทบาทสมมุติการจำลองสถานการณ์หรือการสอนระดับจุลภาค เป็นต้น
2. รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (Observation/ Assessment Model) อาจเป็นการสังเกตคนอื่นหรือคนอื่นสังเกตตัวเราอาจเป็นรายเดี่ยวหรือ

เป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตัวอย่างเทคนิคที่ใช้อาจเป็น Peer Coaching หรือ Clinical Supervision เป็นต้น

3. รูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (Involvement in a Development/Improvement Process Model) เพราะการพัฒนาหรือปรับปรุงเรื่องใดเรื่องหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้ใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ จะทำให้ผู้ที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องมีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติมมีโอกาสนในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนมีการตัดสินใจร่วมและผลจากการมีส่วนร่วมนั้นจะทำให้เกิดความรู้สึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและการมีพันธะผูกพันต่อการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงในเรื่องนั้น ๆ ด้วย

4. รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม (Study Groups Model) ในกรณีที่โรงเรียนต้องการหาทางแก้ปัญหาหลักร่วมกันจากทุกคนทุกฝ่ายโดยหากปัญหาหลักนั้นสามารถแยกย่อยเป็นหลายประเด็นก็จะแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ อาจจะมีกลุ่มละ 4-6 ราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในส่วนของกลุ่มนั้นในตอนท้ายเมื่อมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนผลการศึกษาวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มร่วมกันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูลก่อให้เกิดการเรียนรู้และก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งถือว่าการพัฒนาวิชาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง

5. รูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Inquiry/Action Research Model) เป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในข้อคำถามที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานซึ่งอาจกระทำได้ในระดับบุคคลระดับกลุ่มหรือระดับโรงเรียนและสามารถกระทำได้หลาย

6. รูปแบบการพัฒนาตนเอง (Individually Guided Activities Model) โดยแต่ละบุคคลจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองแล้วเลือกกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติที่เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นรูปแบบที่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าบุคคลสามารถจะตัดสินใจถึงความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีที่สุด สามารถที่จะกำหนดทิศทางและริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และมีแรงจูงใจในตนเองได้มากขึ้นจากการที่ได้มีโอกาสได้ริเริ่มและวางแผน ในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง อย่างไรก็ตามรูปแบบนี้อาจมีจุดอ่อนที่อาจจะขาดการมีส่วนร่วมหรือการแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่น ดังนั้นจึงควรออกแบบให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นด้วย

7. รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring Model) นิยมจับคู่กันระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์และประสบผลสำเร็จแล้วกับบุคคลที่เริ่มงานใหม่หรือที่มีประสบการณ์น้อยกว่าโดยให้มีการอภิปรายกันถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะให้การปฏิบัติที่มีประสิทธิผลการสะท้อนถึงวิธีการที่ใช้กันอยู่การสังเกตการณ์ทำงานและการใช้เทคนิคเพื่อการปรับปรุง

สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาครูในปัจจุบัน มีหลากหลายวิธีการ เช่น รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ รูปแบบการฝึกอบรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กรณีศึกษา

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาครูของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้กระบวนการพัฒนาครู ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาครู

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ					
	สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2540)	อนันต์ ศรีอำไพ (2549)	ชูชัย สมิทธิไกร (2556)	Brookfield, (1995)	ความถี่	ผลการพิจารณา
1. การสำรวจความต้องการ	/	/	/	/	4	/
2. วิเคราะห์ปัญหา/โอกาส				/	1	
3. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา	/	/			2	/
4. จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ		/			1	
5. เตรียมแผนการพัฒนาคูคลากร		/	/	/	3	/
6. กำหนดรูปแบบการพัฒนา	/		/		2	
7. การดำเนินการพัฒนา	/	/			2	
8. ประเมินการพัฒนา	/	/	/	/	4	/
	5	6	4			4

จากตาราง 9 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาครู ตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร 4 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการพัฒนาครู ทั้งหมด 8 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาครูตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการ ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้อง วิเคราะห์ปัญหา/โอกาส
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

3. เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากร ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องจัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการ และรับผิดชอบ

4. กำหนดรูปแบบในการพัฒนา
5. การดำเนินการพัฒนา
6. ประเมินการพัฒนา

การจัดประสบการณ์

1. ความหมายการจัดประสบการณ์

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น (2529) การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดประสบการณ์ จากการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์จากการเล่น ลงมือปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงศ์ (2530) การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มิได้มุ่งให้อ่านเขียนได้ดังเช่นระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานให้โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการ ผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

จิตาพร เอี่ยมสะอาด (2548) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กอายุ 0-5 ปี ในรูปของกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้พร้อมตามศักยภาพของเด็ก

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผ่านการลงมือปฏิบัติ การเล่น การสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เด็กพัฒนาความรู้และทักษะจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงรวมทั้งได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้ใช้ความรู้และฝึกคิดการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. ความสำคัญของการจัดประสบการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2545) การจัดประสบการณ์มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมาก เพราะประสบการณ์จะช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำความเข้าใจกับเรื่องที่จะช่วยให้เด็กมีความคิดรวบยอดที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการพัฒนาสติปัญญาเด็กให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาหน่วยการสอน ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมฝึกการกล้าแสดงออก นอกจากนั้นยังช่วยให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่น สัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) การจัดประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กประสบการณ์ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ประสบการณ์มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมากเพราะเด็กปฐมวัยยังอ่านไม่ออก ใช้ภาษายังไม่คล่อง การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จึงมาจากการรับรู้ทางสัมผัส การได้จับ กระทำเพื่อให้อ่านสิ่งนั้นเป็นอย่างไร การเล่นเป็นวิธี เป็นการแปลประสบการณ์ที่ดีให้กับเด็ก เด็กเรียนรู้ได้จากการเล่น โดยไม่มีใครต้องบอกต้องสอน

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียน ผู้เรียนจะมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยหรือไหม ส่วนหนึ่งมาจากการจัดประสบการณ์ที่ผู้เรียนการได้สัมผัส การได้ลงมือปฏิบัติ กระทำคิด แก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนอย่างอิสระ

3. หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538) สรุปหลักการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้เด็กเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และใช้วิธีการแบบบูรณาการซึ่งมีจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของการจัดประสบการณ์ โดยเน้นที่การเรียนรู้ของเด็กที่เกิดจากการผสมผสาน มิใช่เกิดจากการเรียนเฉพาะเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง การเรียนรู้ของเด็กควรส่งเสริม และส่งผลกระทบต่อตัวเด็กทุกด้าน มิใช่เฉพาะเพียงด้านหนึ่งด้านใดเท่านั้น

2. การวางแผนการจัดประสบการณ์ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสังเกตของครู การจดบันทึกข้อมูลความสนใจเฉพาะของเด็กแต่ละคน รวมทั้งความก้าวหน้าทางพัฒนาการของเด็ก โดยใช้เกณฑ์คำนึงถึงความเหมาะสมของอายุ ข้อมูลของเด็กแต่ละคนที่เกี่ยวกับความต้องการ จุดเด่น และความสนใจ

3. การวางแผนการจัดประสบการณ์วิธีการเรียนรู้นั้นเน้นหลักการมีปฏิสัมพันธ์ โดยที่ครูจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กใช้การสำรวจอย่างกระตือรือร้น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่

กลุ่มเพื่อนและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการประเมินนั้นใช้หลักเกณฑ์การตัดสินจากการที่เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเองมิใช่เกิดจากการตัดสินความถูกต้องจากผู้ใหญ่

4. การจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้เน้นในรูปของจริงเป็นรูปธรรมและสัมพันธ์กับชีวิตของเด็ก โดยเด็กเรียนรู้จากของจริง ความรู้จะเกิดขึ้นในขณะที่เด็กจับต้องสัมผัสทดลองกับสิ่งของต่าง ๆ ได้เล่นกับเพื่อน ๆ ในที่สุดจากประสบการณ์เด็กจะเกิดความคิดรวบยอด เกิดการพัฒนาเรียนรู้สัญลักษณ์ภาษาทีละน้อย ๆ ความเข้าใจในเรื่องรูปธรรมทางด้านสัญลักษณ์จะมีเพิ่มขึ้น ครูควรเล่านิทานนำรูปภาพมาใช้ในการสอนบ่อย ๆ สำหรับสมุดแบบฝึกหัด กระดาษให้เด็กเขียนคำตอบ รวมทั้งรูปแบบจำลองต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพราะการให้เด็กเรียนโดยการลอกเลียนแบบไม่เหมาะสมสำหรับเด็กในช่วยวัยนี้ เด็กในวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ขวบ จะมีพัฒนาการแสดงความเพิ่มพูนความสามารถในการเรียน การเขียน และการแสดงออกทางการพูด สื่อที่เหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์ คือ ทราย น้ำ ดินเหนียว ภาพตัดต่อ บล็อกไม้ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ หนังสือ การศึกษานอกสถานที่ การแก้ปัญหาและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ

5. การจัดเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับตัวเด็กนั้นให้คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านความสนใจและความสามารถ มากกว่าความแตกต่างของช่วงอายุปฏิทิน ครูเตรียมแผนการช่วยเด็กที่มีพัฒนาการต่างจากเพื่อนในกลุ่ม โดยคำนึงถึงช่วงความแตกต่างของเด็กห่างกัน 12 เดือนถึงสูงสุด 2 ขวบ ความสลับซับซ้อนของวัสดุอุปกรณ์และการใช้งานควรสอดคล้องกับช่วงอายุของเด็ก เช่น ถ้าเด็กอายุ 3-5 ขวบ อยู่รวมกันครูควรจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความยากง่ายสลับซับซ้อนต่าง ๆ กัน

6. การจัดเตรียมกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ แบบ ครูควรเตรียมและรู้จักเพิ่มความยากสลับซับซ้อนและการท้าทายในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้โดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองซึ่งวิธีการนี้ช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูควรฟัง สังเกตคำถามเด็ก และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2540 (ฉบับเพิ่มเติมพ.ศ. 2545) หมวด 4 มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและมาตรา 24(4) ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

4. แนวทางการจัดประสบการณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ดังนี้

1. เน้นเด็กเป็นสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูควรให้ความสำคัญกับธรรมชาติของเด็ก ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระ เป็นตัวของตัวเอง
2. ตระหนักและสนับสนุนสิทธิพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับ อันได้แก่ การดูแลเอาใจใส่ ให้มีชีวิตรอดปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองจากการถูกทอดทิ้ง เอาเปรียบ และการกระทำทารุณ
3. ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก ความเอาใจใส่และเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์
4. ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวมอย่างสมดุลครบทุกด้าน ด้วยการจัด ประสบการณ์ที่เหมาะสมกับความพร้อม ความสนใจ และความสามารถตามวัย
5. ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม และวัฒนธรรมไทยด้วยการทำตนเป็น แบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และฝึกทักษะ
6. ชี้นำการแสดงพฤติกรรมของเด็ก ด้วยการใช้แรงเสริมทางบวก เมื่อเด็กมี พฤติกรรมเหมาะสมและใช้แรงเสริมทางลบควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
7. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถในการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กด้วย คำศัพท์ที่ง่าย ๆ สั้น ๆ ในการพูดคุยกับเด็ก
8. สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก โดยการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ การเล่นให้เหมาะสมกับวัยและเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นกับผู้อื่น
9. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้
10. ติดตามเฝ้าระวังและสังเกตพัฒนาการเด็ก

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พิทักษ์สินสุข (2543) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด Reggio Emilia สรุป ได้ดังนี้

1. เน้นทักษะกระบวนการทางความคิด การวางแผน และการคาดคะเนคำตอบ โดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อหาสิ่งที่เด็กมีความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองเกิดความสนใจผ่านงานศิลปะ นวัตกรรมตามแนวคิด Reggio Emilia นี้ เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมจะเป็น การช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นในเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้ตามความต้องการของตัวเอง ส่งผลต่อการเรียนรู้ และซึมซับความรู้ที่หลากหลายจากสิ่งรอบตัว เด็กจะได้เรียนรู้อย่างลุ่มลึกจากเรื่องที่ได้ร่วมกัน กำหนดขึ้น นับว่าเป็นสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่มีขีดจำกัดทางความคิด โดยครูและผู้ปกครอง จะต้องมีความเชื่อใจว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพในตนเอง ซึ่งเราจะทำอย่างไรถึงจะสามารถดึง ศักยภาพที่มีอยู่ภายในตัวเด็กออกมาได้อย่างเต็มที่ และมองความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็น ศักยภาพที่สามารถงอกงาม และเติมเต็มซึ่งกันและกันได้

2. จัดกิจกรรมแบบโครงการ การแสดงออกทางความคิดและภาษาด้วยงานศิลปะ สร้างสรรค์ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ลักษณะการจัดกิจกรรมจะเป็นแบบลื่นไหลไม่มีการ กำหนดตายตัวว่าจะจบลงในรูปแบบใดหรือเกิดสถานการณ์ใด แต่จะขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็ก เป็นหลัก เด็กจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจอย่างลุ่มลึกจนเกิดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวและสามารถ แสดงผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงออกถึงความความสนใจในสิ่งนั้น ๆ อย่างแท้จริง โดยที่เด็กทุกคนจะ มีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิด เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ หรือระหว่าง การทำงานศิลปะด้วยกัน มีการแบ่งปันกัน ชี้แนะเพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์ เป็นที่ ยอมรับและสร้างความภาคภูมิใจเมื่อผลงานประสบผลสำเร็จได้ด้วยตนเอง

3. จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยมีมุมกิจกรรมที่จะให้ เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ผ่านการเล่น โดยใช้ทุกประสาทสัมผัสทุกส่วนไปพร้อม ๆ กัน ผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้เฝ้าดู สังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด แต่ไม่เข้าไปรบกวนเด็กระหว่างการเรียนรู้ โดย จะต้องมีการจดบันทึกการเรียนรู้ และความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ยังเน้นให้เด็กกับผู้ปกครองมีการ ทำกิจกรรมเป็นแบบโครงการ โดยเด็กจะเป็นผู้กำหนดความสนใจ ในการวางแผนและทำงานร่วมกัน โดยโครงการนั้นจะเป็นช่วงตามความสนใจของเด็ก ไม่มีการจำกัดด้วยเวลา โครงการจะเสร็จสมบูรณ์ ต่อเมื่อเด็กได้เรียนรู้และหมดความสนใจในการจัดกิจกรรมตามโครงการนั้นแล้ว

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2557) สรุปการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด Montessori Method 5 ประการ ดังนี้

1. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื่อว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เราจึงต้องยอมรับเด็กในลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน

2. การเรียนรู้เกิดจากการได้สัมผัสกับประสบการณ์ เด็กมีจิตที่ซึมซับได้ เชื่อว่า จิตเด็กซึมซับจากการสัมผัสเปรียบจิตของเด็กเหมือนฟองน้ำที่จะซึมซับข้อมูลจากประสบการณ์

3. ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period) เชื่อว่าช่วงเวลาสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ไม่ใช่ช่วงมหาวิทยาลัยแต่เป็นช่วงแรกเกิดถึง 6 ขวบ เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ และทักษะต่าง ๆ

4. การเตรียมสิ่งแวดล้อม (Prepared Environment) เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี

5. การศึกษาด้วยตนเอง (Self or Auto-Education) เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้อย่างสมบูรณ์

เกียรตินิยม อมาตยกุล (2542) สรุปการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปฐมวัยตามแนวคิด Neo-Humanist เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นแนวทางในการพัฒนาคนด้วยวิธีการด้านบวก ดังต่อไปนี้

1. การสร้างบรรยากาศให้คลีนสมองต่ำ เด็ก ๆ จะมีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้สูงสุดเมื่อจิตใจอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลายที่สุดปราศจากความตึงเครียด ปราศจากความวิตกกังวล สบายใจ และมีความสุข ซึ่งเราอาจจะเรียกสภาวะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดนี้ว่า สภาวะคลีนสมองต่ำ มีการค้นพบว่ามีปัจจัยหลาย ๆ ประการที่มีอิทธิพลต่อคลีนสมองของเรา เช่น เสียงเพลง คนรอบข้าง อาหารที่รับประทาน การออกกำลังกาย คำพูด การฝึกโยคะ และการทำสมาธิ ดังนั้นเด็ก ๆ ที่ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในบรรยากาศที่ช่วยให้คลีนสมองต่ำ เช่น ได้เรียนรู้จากคุณพ่อคุณแม่ คุณครูที่อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม และเป็นมิตร รับประทานอาหารที่เป็นธรรมชาติ ได้ออกกำลังกายอยู่เสมอ ได้รับการยกย่องชมเชย ได้ฟังเพลงที่ทำให้คลีนสมองต่ำ ได้ฝึกโยคะและทำสมาธิ ฯลฯ จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

2. การพัฒนาเซลล์ประสานประสาท (Synapses) ความฉลาดของสมองขึ้นอยู่กับเซลล์ประสานประสาท ซึ่งเป็นตัวเชื่อมระหว่างเซลล์สมอง ยิ่งเซลล์ประสานประสาทนี้เกิดขึ้นมากเท่าใด สมองย่อมจะทำงานดีขึ้น ทำให้สมองฉับไว มีความจำดี เกินกว่า 80% ของการพัฒนาเซลล์ประสานประสาทจะเกิดในช่วงเด็กเล็ก ๆ มีการค้นพบว่าเซลล์ประสานประสาทนี้สามารถพัฒนาให้มากขึ้นได้ด้วยการทำให้กล้ามเนื้อและกล้ามเนื้อเท้าของเด็กแข็งแรง เนื่องจากฝ่ามือและฝ่าเท้าของคนเรามีเส้นประสาทรวมกันอยู่มาก และเส้นประสาทเหล่านี้จะเชื่อมไปยังสมอง ดังนั้นสมองของเด็กจะดีได้ด้วย

2.1 การให้เด็ก ๆ มีการใช้มือและเท้าให้มาก เช่น กิจกรรมโยคะ การเดินรำ ยิมนาสติกและตีลังกา วิ่ง ว่ายน้ำ ปีนป่าย ฯลฯ

2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลาย เช่น ความช่างสังเกต กีฬา ดนตรี การทำสมาธิ ฝึกความจำ การทำคลีนสมองต่ำ ภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ เด็ก ๆ ที่ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ก็จะกลายเป็นคนที่มีทักษะรอบตัว ไม่มีจุดอ่อนในเรื่องใด ๆ

3. การให้ความรัก แพบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะมีวัยรุ่นคนใดที่มีปัญหาหากพวกเขาเติบโตมาท่ามกลางรอยยิ้ม คำชมเชย คำพูดให้กำลังใจ ความเข้าใจ การให้อภัย การกอด การสัมผัส และความเป็นเพื่อนของคนในครอบครัว และจากที่โรงเรียน สัมผัสที่อบอุ่น รอยยิ้มที่อ่อนหวาน เสียงหัวเราะและแววตาที่ให้กำลังใจ จึงเปรียบเสมือนน้ำทิพย์ที่คอยขลิบใจให้คนเรามีพลังในการต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต

พร พันธุ์โอสธ (2543) สรุปแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับปฐมวัยตามแนวคิด Waldorf เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาพลังเจตจำนงของตนตามวัย แนวทางในการจัดการเรียนการสอนจึงคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบแผนจังหวะชีวิตของเด็กและห้องเรียนต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยธรรมชาติแล้วเด็กต้องการความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตน สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และสม่ำเสมอจะทำให้เด็กสามารถคาดการณ์ได้และเกิดความมั่นคงในจิตใจ การดำเนินชีวิตที่ไร้ระเบียบ แบบแผน จะทำให้เด็กเกิดความสับสน ไม่สามารถคาดคะเนอนาคตได้ เกิดความไม่มั่นคงภายในใจตน ยิ่งไปกว่านั้นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สม่ำเสมอจะทำให้เป็นเรื่องง่ายสำหรับเด็กที่จะดำเนินภารกิจซึ่งกระทำอยู่ทุกวันให้เสร็จสิ้น เป็นการช่วยเสริมให้เด็กพัฒนาพลังเจตจำนงขึ้นมาอย่างเป็นธรรมชาติ

2. การทบทวนหรือทำกิจกรรมซ้ำ โดยปกติเด็กจะมีความต้องการกระทำในสิ่งซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อโลกรอบตัว ยิ่งไปกว่านั้น การทำซ้ำยังเป็นการพัฒนาพลังเจตจำนงของเด็กให้มีความแน่วแน่มากขึ้น เมื่อเด็กได้ทำซ้ำจนเกิดความชำนาญ ก็จะเกิดความรู้สึกว่าตนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้เอง และจัดการกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะพัฒนามาเป็นความมั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเองต่อไปในอนาคต

3. ความรู้สึกเกรงขาม ความรู้สึกเกรงขามต่อความตึงตังก่อให้เกิดความสงบในใจเด็ก บรรยากาศในห้องและการปฏิบัติของครู ควรสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของครูที่รักเคารพ และศรัทธาต่อชีวิตธรรมชาติและโลกรอบตัว ซึ่งมอบชีวิตและทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่มนุษย์ การที่ครูปฏิบัติตนต่อทุกสิ่งด้วยความเคารพ นอบน้อมในใจตน จะนำพาเด็กให้กลายเป็นผู้ที่มีสำนึก รู้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว

พัชรี ผลโยธิน และคณะ (2550) สรุปขั้นตอนการจัดประสบการณ์สำหรับปฐมวัยตามแนวคิด High/Scope เป็นการจัดการศึกษาเชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญาเกิดขึ้นตลอดเวลา เป็นการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจก่อให้เกิดความคิด การแก้ปัญหาการตัดสินใจ จากการลงมือกระทำของเด็กระหว่างเด็กต่อครู เด็กต่อเด็กและเด็กต่อวัตถุสิ่งของหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นซึ่งเป็นประสบการณ์โดยตรงของเด็ก กระบวนการจัดประสบการณ์

1. การวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหรือการดำเนินงานตามงานที่ได้รับมอบหมายหรือสิ่งที่สนใจด้วยการสนทนาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็กว่าจะทำอะไร อย่างไร การวางแผนกิจกรรมนี้เด็กอาจแสดงด้วยภาพหรือสัญลักษณ์ประจำตัวเด็กหรือบอกให้ครูบันทึก เป็นกระบวนการที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจ

2. การปฏิบัติ (Do) คือ การลงมือทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ เป็นส่วนที่เด็กได้ร่วมกันคิด แก้ปัญหา ตัดสินใจ และทำงานด้วยตนเอง หรือร่วมกับเพื่อนอย่างอิสระตามเวลาที่กำหนด โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในจังหวะที่เหมาะสม เป็นส่วนที่เด็กได้มีการพัฒนาการพูดและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสูง

3. การทบทวน (Review) เด็ก ๆ จะเล่าถึงผลงานที่ตนเองได้ลงมือทำเพื่อทบทวนว่าตนเองนั้นได้ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การทบทวนจุดประสงค์ที่แท้จริงคือ ต้องการให้เด็กได้เชื่อมโยงแผนการปฏิบัติงานกับผลงานที่ทำ รวมถึงการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ลงมือทำด้วยตนเอง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) ได้เสนอการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะเพื่อส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้โดยใช้จังหวะและดนตรีประกอบการเคลื่อนไหว ได้แก่ การเคลื่อนไหวพื้นฐาน การเลียนแบบ การเคลื่อนไหวตามบทเพลง การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายเรื่องราว การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง การฝึกทำท่าทางผู้นำผู้ตาม

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการรับรู้เกี่ยวกับความงามและส่งเสริม กระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเองโดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์หรือวิธีการอื่น ๆ ที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด เป็นต้น การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-4 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ

3. กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสรีหรือการเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมการเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมร้านค้า มุมบ้าน มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคล

และเป็นกลุ่มย่อยกิจกรรมการเล่นแต่ละประเภทจะสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก จัดได้หลายลักษณะ เช่น

3.1 จัดโดยเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุมเล่นในช่วงเวลาเดียวกันอย่างอิสระ

3.2 จัดโดยเน้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1-2 อย่างหรือตามข้อตกลงในแต่ละวัน

3.3 จัดโดยการจัดมุมศิลปะหรือศูนย์ศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของมุมเล่นหรือศูนย์การเรียนรู้

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กมีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สามารถจัดได้หลายวิธี เช่น การสนทนาอภิปราย การเล่านิทาน การสาธิต การทดลอง/ปฏิบัติการ การศึกษานอกสถานที่ การเล่นบทบาทสมมติ การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง

5. กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมกลางแจ้งหรือการเล่นกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนไปสู่สนามเด็กเล่นทั้งที่เป็นกลางแจ้งและในร่ม เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดเอาความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลักกิจกรรมกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กเล่น ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม เครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติ การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมและการละเล่น

6. เกมการศึกษา เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกระบวนการในการเล่นตามชนิดของเกมประเภทต่างๆ มีเกณฑ์ง่ายๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กสังเกตคิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ระยะ เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ตามแบบ ฯลฯ

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดประสบการณ์นักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้แนวทางการจัดประสบการณ์ ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดประสบการณ์

นักวิชาการ ตัวบ่งชี้	จินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พัทักษ์ สินสุข (2543)	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	พัชรี ผลโยธินและคณะ (2550)	ความถี่	ผลการพิจารณา
	1. เน้นทักษะกระบวนการทางความคิด การวางแผนและการคาดคะเนคำตอบ	/				1
2. จัดกิจกรรมแบบโครงการ	/				1	
3. วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมเกิดจากความสนใจของผู้เรียน				/	1	
4. การปฏิบัติด้วยการลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ได้ร่วมกันคิดทำงานด้วยตนเองหรือร่วมกับเพื่อนอย่างอิสระ				/	1	
5. การทบทวนด้วยการเล่าถึงสิ่งผู้เรียนได้ลงมือทำ				/	1	
6. เน้นเด็กเป็นสำคัญ		/			1	
7. ตระหนักและสนับสนุนสิทธิพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับ		/			1	
8. ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก		/			1	
9. ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวมอย่างสมดุลครบทุกด้าน		/			1	
10. ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม และวัฒนธรรมไทย		/			1	
11. ชี้นำการแสดงพฤติกรรมด้วยการใช้แรงเสริมทางบวก		/			1	
12. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถในการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็ก		/			1	
13. สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก		/			1	

ตาราง 10 (ต่อ)

นักวิชาการ	ตัวบ่งชี้					
	จินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พิทักษ์สินสุข (2543)	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	พัชรี ผลโยธินและคณะ (2550)	ความถี่	ผลการพิจารณา
14. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้	/	/			2	/
15. ติดตามเฝ้าระวังและสังเกตพัฒนาการเด็ก		/			1	
16. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ			/		1	
17. กิจกรรมสร้างสรรค์			/		1	
18. กิจกรรมเสรี			/		1	
19. กิจกรรมเสริมประสบการณ์			/		1	
20. กิจกรรมกลางแจ้ง			/		1	
21. เกมการศึกษา			/		1	
	3	10	6	3		1

จากตาราง 10 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงานองค์กร 4 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดประสบการณ์ ทั้งหมด 21 ตัวบ่งชี้ เนื่องจากความถี่ตัวบ่งชี้ที่ซ้ำกันมีน้อย แต่สาระของตัวบ่งชี้จะสอดคล้องกัน ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องมารวมกันเป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดประสบการณ์ ได้แก่

1. การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วมได้แก่ การจัดประสบการณ์ที่สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก การจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะกระบวนการทางความคิด การวางแผน และการคาดคะเนคำตอบ จัดกิจกรรมแบบโครงการ เน้นการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมเกิดจากความสนใจของผู้เรียน

การทบทวนด้วยการเล่าถึงสิ่งผู้เรียนได้ลงมือทำ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวมอย่างสมดุลครบทุกด้าน ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถในการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็ก จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ ติดตามเผื่อระวังและสังเกตพัฒนาการเด็ก

2. การจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัยโดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม ได้แก่ การจัดประสบการณ์ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม และวัฒนธรรมไทย ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก การชี้แนะการแสดงพฤติกรรมของเด็กด้วยการใช้แรงเสริมทางบวก

3. กิจกรรมประจำวัน โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม ได้แก่ การปฏิบัติด้วยการลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ได้ร่วมกันคิดทำงานด้วยตนเองหรือร่วมกับเพื่อนอย่างอิสระ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์กิจกรรมกลางแจ้ง เกมการศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อม

1. ความหมายสภาพแวดล้อม

เบญญา แสงมลิ (2531) ให้ความหมายของคำว่าสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานที่ที่จัดให้เด็กปฐมวัยอยู่รวมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข สะดวก สบายและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมจะมีทั้งสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนและสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

Gordon and Browne (1995) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมของสถานพัฒนาปฐมวัยว่า สภาพแวดล้อมนั้นเป็นผลรวมระหว่างวัตถุและบุคคลที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์เนื้อที่ให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ได้เล่นและทำงานร่วมกันรวมทั้งมวลประสบการณ์ บรรยากาศ ความรู้สึก การติดต่อสื่อสารกัน และเป็นภาพของการจัดสภาพความสอดคล้องกันของกิจกรรมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องกันตลอดวัน ทั้งนี้เป้าหมายของการจัดสภาพแวดล้อมจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กที่แต่ละโรงเรียนได้กำหนดขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมหมายถึง การจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ให้เด็กปฐมวัยอยู่รวมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข สะดวก สบายและปลอดภัย เพื่อให้เด็กนักเรียนได้สัมผัส ได้เล่นและทำงานร่วมกัน รวมทั้งมวลประสบการณ์ บรรยากาศ ความรู้สึก การติดต่อสื่อสารกัน

2. ความสำคัญการจัดสภาพแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า สถานศึกษาเป็นเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ชีวิตในสถานศึกษาเป็นเวลาหลายชั่วโมงในแต่ละวัน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งนักเรียนยังอยู่ระหว่างปฐมวัยควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ สถานศึกษาจึงควรจัด

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้คล้ายคลึงหรือดีกว่าที่บ้าน โดยสนองความต้องการของนักเรียน เพื่อช่วยพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ให้ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า การที่สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบอื่น ๆ ครบถ้วนเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดีส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบถ้วนเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนและสังคมได้รับการพัฒนาด้วย

นภเนตร ธรรมบวร (2551) การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณค่าจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลรอบข้าง นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กได้ค้นคว้า ทดลอง สังเกต หาเหตุผล แก้ปัญหาและขยายประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวถือเป็นพื้นฐานในการสร้างเสริมพัฒนาพัฒนาการของเด็ก

สรุปได้ว่า ให้ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม สถานศึกษาเป็นเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณค่าจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบถ้วนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

3. วัตถุประสงค์การจัดสภาพแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดสภาพแวดล้อมไว้ ดังนี้

1. เพื่อจัดและปรับสภาพแวดล้อมเสริมสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เหมาะสม
2. เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนความเป็นอยู่ของนักเรียนตลอดจนครูอาจารย์ในสถานศึกษา
3. เพื่อให้นักเรียนรักและภูมิใจในสถานศึกษาของตน
4. เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา
5. เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความเป็นระเบียบ รักสวย รักงาม และมีรสนิยมที่ดี
6. เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน

นภเนตร ธรรมบวร (2551) สรุปว่าการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์จากการอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมความเป็นอิสระ การตัดสินใจ ความคิดริเริ่ม การควบคุมตนเอง รวมตลอดถึงการค้นพบ โดยผ่านการเล่น นอกจากนี้ยังมุ่งให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความสนุกสนานปลอดภัย

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4. ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม

- Gordon and Browne (1995) อธิบายการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
1. ครูควรส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อหรือวาดรูปของตนเองลงบนพื้นที่หรือวัสดุอุปกรณ์ของตนเองเพื่อเด็กจะได้ทราบสถานที่ที่จะต้องเก็บงานหรือสมบัติส่วนตัว
  2. ครูควรให้โอกาสเด็กในการตัดสินใจ เด็กควรสนใจในการตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกมุมหรือวัสดุ อุปกรณ์ที่ตนเองต้องการเล่นรวมถึงบุคคลที่ตนเองต้องการจะเล่นด้วย
  3. ส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบในการเก็บของเล่นด้วยตนเองครูควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการรักษาสะอาด และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน โดยครูควรตีตราหรือทำสัญลักษณ์ติดที่ชั้นวางของหรือตู้เก็บของเพื่อให้เด็กสามารถหยิบและเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง
  4. ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดสภาพแวดล้อม ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจเกี่ยวกับหน่วยที่ตนเองต้องการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน
  5. ใช้เวลาแก่เด็กอย่างเพียงพอ วิธีการหนึ่งที่เด็กเรียนรู้คือ การทำกิจกรรมซ้ำหลาย ๆ ครั้งเพื่อเด็กจะได้มีโอกาสสำรวจ ควบคุม และทดลองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้นในการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ครูควรใช้เวลาแก่เด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างยาวนานพอสมควรเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตามอัตราของตน
  6. ถ้าเป็นไปได้ครูควรส่งเสริมให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยปราศจากการเข้าไปแทรกแซงของผู้ใหญ่
  7. ยอมรับในความพยายามของเด็กในการส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง ครูควรพึงพอใจและยอมรับในความพยายามของเด็ก
  8. สื่อสารสิ่งที่คาดหวัง ครูควรสื่อสารให้เด็กทราบถึงสิ่งที่ตนคาดหวังว่าเด็กควรทำทั้งโดยผ่านคำพูดและกิริยาท่าทาง
  9. พิจารณาระดับพัฒนาการของเด็ก ครูผู้สอนพึงตระหนักว่าเด็กเล็ก ๆ นั้นไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ หลายอย่างได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำในสิ่งที่

เด็กสามารถทำได้ ครูจำเป็นต้องทราบความสามารถของเด็กในชั้นว่า เด็กสามารถทำอะไรได้บ้างและระดับพัฒนาการในขั้นต่อไปควรเป็นอย่างไร

10. ให้คำชมเชยเมื่อเด็กทำสิ่งต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ

11. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ซึ่งกัน ครูควรส่งเสริมให้เด็กแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ทักษะซึ่งกันและกันโดยให้การยอมรับวิธีการที่หลากหลาย

5. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อม

น้อมศรี เคท และคณะ (2549) สรุปแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสูตรจุฬาลักษณ์ไว้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน จัดอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย สวยงาม สร้างบรรยากาศให้ปลอดภัย สบายใจ ใกล้ชิดธรรมชาติ และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในชุมชน มีเครื่องเล่นสนามที่ตั้งในตำแหน่งที่ปลอดภัย อยู่ในสภาพดี เครื่องเล่นควรทำจากวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น จัดบริเวณสำหรับเล่นให้มีความหลากหลาย ทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีพื้นผิวแตกต่างกัน เช่น หญ้า ดิน ปูน ไม้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และการดูแลรักษา มีสถานที่ประกอบอาหารเป็นสัดส่วน สะอาด จัดสถานที่และเครื่องใช้ในการรับประทานอาหารให้สะอาด และสวยงาม จัดน้ำดื่มให้พอเพียงให้เด็กดื่มได้โดยสะดวก มีห้องส้วมเพียงพอ โดยให้มีขนาดและตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ดูแลให้สะอาดถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์และสถานที่สะอาดและเหมาะสมในการทำความสะอาดร่างกาย เช่น ล้างมือ ล้างหน้า แปรงฟัน รวมทั้งจัดถังขยะให้เพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน และดูแลรักษาด้วย

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องเรียนควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอและสม่ำเสมอทั่วห้อง โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัย น้ำหนักเบาให้เด็กเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกเด็กแต่ละคนมีเครื่องใช้ส่วนตัวในการทำความสะอาดร่างกาย และเครื่องใช้ในการนอน โดยจัดเก็บเป็นระเบียบ สวยงาม ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม เลือกสรรวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่มีความสร้างสรรค์ ทนทาน หลากหลายมาใช้งาน โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและความทนทาน มีการจัดระบบการวางวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กหยิบใช้ได้โดยสะดวก มีการตรวจสอบความสะอาด ความพร้อมในการใช้งานของวัสดุอุปกรณ์และสื่ออย่างสม่ำเสมอ เลือกสถานที่ในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่สงบอยู่ไกลจากกิจกรรมที่ใช้เสียง กิจกรรมที่ต้องการแสงสว่างอยู่ใกล้กับหน้าต่าง เป็นต้น จัดการจราจรทั้งในและนอกห้องเรียนให้สะดวกต่อการเคลื่อนไหวของเด็กขณะทำกิจกรรม สิ่งสำคัญคือสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่น เป็นมิตร และเต็มไปด้วยความรักความเมตตา

2. การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล

2.1 บุคลิกภาพของครู บุคลิกภาพของครูช่วยเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องได้เป็นอย่างดี ครูควรยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิจกรรมรยาทแบบไทย แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน เต็มใจตอบคำถามของเด็ก พูดกับเด็กด้วยเสียงนุ่มนวล เป็นมิตร และพูดชี้แจงเหตุผลแก่เด็กด้วยน้ำเสียงปกติ

2.2 การจัดการชั้นเรียนของครู ครูควรใส่ใจดูแลให้เด็กอยู่ร่วมกันในห้องเรียนอย่างมีความสุข พร้อมทั้งเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนด้วย จึงต้องมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีแนวทางปฏิบัติเมื่อเด็กไม่ทำตามข้อตกลง และแก้ไขปัญหาเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น

2.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับเด็กช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สร้างความมั่นใจในตนเอง และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ครูควรสร้างความสัมพันธ์กับเด็กด้วยท่าทาง เช่น ยิ้ม สัมผัส ทักทายและพูดคุยกับเด็กทั้งเมื่อเด็กมาถึง ขณะรับประทานอาหาร เตรียมตัวทำกิจกรรม หรือเด็กลากลับบ้าน ดูแลเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ ไม่สบาย หรือต้องการกำลังใจ รับฟังเมื่อเด็กพูดด้วย ให้โอกาสเด็กที่ต้องการพูดคุยกับครู ตอบเมื่อเด็กถาม และยอมรับการช่วยเหลือของเด็ก

2.4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ครูจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยการจัดทำป้ายนิเทศซึ่งมีสาระเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน จัดทำจดหมายข่าวถึงผู้ปกครอง กระตุ้นให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทางโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ปกครองเยี่ยมชั้นเรียนของบุตรหลาน จัดประชุมสัมมนาระหว่างผู้ปกครองและครู รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ทำงานอาสาสมัครร่วมกับทางโรงเรียน

จีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2557) ได้สรุปลักษณะของสิ่งแวดล้อมในอุดมคติของ Montessori ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทุกอย่างที่จัดไว้ในห้องเรียนมีขนาดเล็ก เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์อยู่ในสภาพที่เด็กหยิบออกมาใช้ได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ ถือหลักของความจริง นำของจริงมาให้เด็กใช้ เนื่องจากเมื่อเด็กต้องช่วยเหลือตนเอง หรือช่วยเหลือ สิ่งแวดล้อม สิ่ง que เด็กต้องเข้าไปทำเป็นของจริง จึงนำของจริงมาใช้ในห้องเรียน เช่น แก้วจริง มีดจริง ๆ สำหรับทำอาหารและทำความสะอาดเฟอร์นิเจอร์จริง ทั้งนี้ ควรให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติรอบตัวเพื่อช่วยพัฒนาทั้งกายและจิต ให้เด็กมีความสุขสนุกสนานในการสำรวจและจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ มีสิ่งช่วยกระตุ้นเด็กในห้องเรียน อาจจะเป็นภาพติดผนัง โต๊ะสำรวจธรรมชาติ สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

2. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความสุนทรีย์ คำว่า สุนทรีย์ หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ควรมีความสวยงาม การตกแต่งที่เจริญหูเจริญตา มีสีสันไม่ร้อนแรง เพื่อให้เด็กซึมซับความงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความสวยงามดังกล่าวเชื่อมต่อกับความมีระเบียบเด็กได้รับการกระตุ้นที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมทางสุนทรีย์มีคุณภาพและมีระเบียบด้วย ของทุกอย่างในห้องเรียนจะมีที่อยู่และกำหนดไว้อยู่แล้ว ของเหล่านี้จะวางในสภาพที่เด็กหยิบจับได้เอง ดังนั้น ความมีระเบียบและความงดงามหมดจดจะปรากฏให้เห็น วัสดุต่างที่ใช้ในห้องเรียนควรทำความสะอาดได้ง่ายหรือล้างได้เพื่อจะได้ฝึกให้เด็กมีนิสัยรักความสะอาด ซึ่งเป็นนิสัยที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Periods) และสิ่งเหล่านี้จะติดตัวไปจนโต ทั้งนี้สภาพแวดล้อมทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วจะช่วยสร้างให้เกิดบรรยากาศของความสงบและสันติ

3. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญา จุดแรกที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับอุปกรณ์เพื่อการสอนที่จัดไว้ในสิ่งแวดล้อมจะต้องช่วยพัฒนาการใช้ปัญญาของเด็กผ่านกิจกรรมการสำรวจ เพราะเป็นวิถีทางที่เด็กเรียนรู้ตามขั้นตอนของพัฒนาการ จุดที่สองเกี่ยวกับอุปกรณ์ คือในห้องเรียนจะมีอุปกรณ์แต่ละชนิดเพียงชุดเดียวเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องการแบ่งปัน การให้ความเคารพและเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์ ลักษณะเด่นเฉพาะของห้องเรียน Montessori คือสถานการณ์ควบคุมความมีอิสระโดยการจัดอุปกรณ์ เด็กมีอิสระในการทดลองกับชุดอุปกรณ์ ได้เรียนรู้ที่จะใช้อุปกรณ์ตามจุดมุ่งหมายของอุปกรณ์แต่ละชิ้น ใช้ด้วยความระมัดระวังและเคารพในอุปกรณ์ที่ใช้ รู้จักหมุนเวียนกันในการใช้อุปกรณ์ คืออุปกรณ์ที่เดิมในรูปแบบเดิมที่พร้อมสำหรับคนอื่นจะใช้

4. การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์ เด็กได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้เพื่อสนองความต้องการของเขา เด็กได้เรียนรู้ที่จะให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ ต่อเพื่อน และได้รับความเคารพจากผู้อื่นภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีลักษณะพิเศษ คือการจัดกลุ่มในแนวตั้ง เป็นการจัดกลุ่มคละอายุเพื่อให้เด็กมีโอกาสดูแลคนอื่นและได้รับการดูแลจากคนอื่น จุดเด่นอีกเรื่องหนึ่งคือ บรรยากาศที่มีระเบียบทำให้เด็กเคารพข้อตกลงภายใน (Inner Rules) เด็กมีอิสระในการเลือกงาน เลือกที่นั่งทำงานและเพื่อน เด็กจะซึมซับสภาพที่เงียบ มีระเบียบ สงบ ในบรรยากาศของความร่วมมือ ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและผู้ประสานงาน สังเกตเด็กในขณะที่ดูแลกลุ่มเด็ก และดูแลเด็กแต่ละวัยด้วยในเวลาเดียวกัน สาธิตการใช้อุปกรณ์ สังเกตและบันทึกการทำงานของเด็กกับอุปกรณ์และพฤติกรรมอื่นๆ

ธิดา พิทักษ์สินสุข (2549) ได้สรุปแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะ Executive Functions (EF) ไว้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

1.1 การทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง (Sensory Integration) การจัดสภาพแวดล้อมให้มีพื้นที่ที่เด็กจะได้พัฒนาการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส การกระตุ้นประสาทสัมผัสจะเป็นช่องทางนำไปสู่สมองจะทำให้สมองเกิดการตีความตอบสนองต่อการป้อนข้อมูลอย่างมีความหมายและสอดคล้องกัน

1.2 ความใกล้ชิดกับธรรมชาติ (Natural Component) การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติให้เด็กได้ใกล้ชิดให้มาก จะทำให้เด็กเรียนรู้แบบ “ปลายเปิด” และเปิดโลกกว้างให้กับเด็กที่เต็มไปด้วยพลังของการเรียนรู้ ทำให้เข้าใจสัจธรรมของชีวิตได้อย่างง่าย ๆ ให้เด็กได้สำรวจ ได้ค้นพบความน่าตื่นเต้นความหลากหลายไม่ซ้ำแบบ

1.3 ความปลอดภัยแต่ยังคงความท้าทาย (Safety and Risk) การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแต่มีความเสี่ยงเพื่อกระตุ้นท้าทายให้เด็กได้ใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย การคิด ตัดสินใจ ได้ทดสอบและประเมินทักษะความสามารถของตนเอง โดยคำนึงถึงพัฒนาการตามวัย อย่างพอเหมาะพอดี

1.4 ความสะอาดและการดูแลอย่างดี (Care and Clean) การจัดสภาพแวดล้อม ที่เป็นระเบียบ สะอาด ถูกสุขอนามัย จะมีผลดีต่อชีวิตของเด็กเพราะ

1.4.1 ดีต่อสุขภาพอนามัย เพราะสิ่งแวดล้อมสะอาดถูกสุขอนามัยและปลอดภัยจากโรคสัตว์ที่เป็นพาหนะนำโรคและแมลง

1.4.2 เป็นแบบอย่างของการจัดวางสิ่งของอย่างเป็นระเบียบ ทำให้หยิบง่าย ใช้สะดวก ไม่รกรุงรัง เกะกะ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดี รู้จักดูแลรักษาของให้สะอาดและจัดเก็บเข้าที่

1.4.3 ช่วยฝึกในเรื่องของการจำเพื่อนำมาใช้ เมื่อครูหรือผู้ใหญ่แนะนำเด็กจะทบทวนว่าเมื่อจะใช้ของสิ่งใดต้องหยิบจากที่ใด และต้องเก็บที่ใด

1.4.4 เด็กเรียนรู้ที่จะเข้าใจถึงเหตุผลของการจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ของสิ่งของ

1.4.5 มีทักษะในเรื่องของการจัดการกับที่ว่าง

2. การจัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และสังคม (Emotional and Social Environment) ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

2.1 สภาพแวดล้อมจะต้องตอบสนองความต้องการของเด็กในเรื่องของการใช้งาน

2.2 สภาพแวดล้อมจะต้องตอบสนองในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก เช่น จัดสถานที่ที่เป็นมุมเงียบ ๆ สำหรับเด็กที่ต้องการทำงานกิจกรรมสงบหรืออยากอยู่ลำพังเงียบ ๆ หรือจัดให้มีบริเวณที่เด็กจะรู้สึกผ่อนคลาย มีพรมนุ่ม ๆ มีหมอน ตุ๊กตาผ้า

2.3 สภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นเจ้าของสถานที่ร่วมกับผู้อื่น

2.4 สภาพแวดล้อมที่เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ปราศจากความกดดันจากอำนาจของผู้ใหญ่

3. การจัดสภาพแวดล้อมทางความคิด (Cognitive Environment) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ EF ควรคำนึงถึง

3.1 วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็กเลือกใช้ (Variety of Materials) วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย จะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจในการสำรวจและเรียนรู้ของเด็กได้อย่างดี

3.2 ให้ทุกก้าวคือการเรียนรู้ (Rich Environment) การเรียนรู้อย่างอิสระนอกห้องเรียนมีความหมายต่อเด็กอย่างมาก หากโรงเรียนได้วางแผนจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้ทุกก้าวอย่างของเด็กคือการเรียนรู้ จะทำให้การพัฒนาทักษะ EF เกิดขึ้นได้อย่างมาก

3.3 จัดทำ/ตัดแปลงพื้นที่กระตุ้นให้เด็กได้ตอบโต้กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดการกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่กระตุ้นให้เด็กได้คิด ได้สนุกกับการทำกิจกรรมที่เหมือนการตอบโต้กับสิ่งแวดล้อม

3.4 ให้ความสำคัญกับพื้นที่สำหรับแสดง/นำเสนอผลงาน (Presentation Area) ในการพัฒนาทักษะ EF นั้น ต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่ในการจัดแสดงและนำเสนอผลงานเด็ก

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อมนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้แนวทางการจัดสภาพแวดล้อม ปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม

นักวิชาการ	จรรยาพัญ์ พุฒพัฒน์ (2557)	ธิดา พิทักษ์สินสุข (อัตถ์ธำเนา)	น้อมศรี เคท และคณะ. (2549)	ความถี่	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้					
1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	/	/	/	3	/
2. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความสุนทรีย์	/			1	

ตาราง 11 (ต่อ)

นักวิชาการ ตัวบ่งชี้	จรรยาบรรณ (2557)	ธิดา พิทักษ์สินสุข (อัตถ์ธำเนา)	น้อยศรี เคท และคณะ. (2549)	คามณี	ผลการพิจารณา
	1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	/	/	/	3
2. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความสุนทรีย์	/			1	
3. การจัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และสังคม	/	/		2	/
4. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญา	/			1	
5. การจัดสภาพแวดล้อมทางความคิดสติปัญญา		/		1	
6. การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล			/	1	
รวม	4	3	2		2

จากตาราง 11 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม ตามแนวคิดนักวิชาการ
หน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม ทั้งหมด 6 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้
คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัด
สภาพแวดล้อม ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่น
ที่มีความสอดคล้องกัน ได้องค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
2. การจัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และสังคม โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม
ได้แก่การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความสุนทรีย์ การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล
3. การจัดสภาพแวดล้อมทางความคิดสติปัญญา โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม
ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญา

การประเมินพัฒนาการ

1. ความหมายการประเมินพัฒนาการ

นภเนตร ธรรมบวร (2549) ได้ให้ความหมาย การประเมินพัฒนาการ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ความสนใจ ความต้องการของเด็กแต่ละคน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้ให้ความหมายของการประเมินพัฒนาการ หมายถึง การประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะปรากฏในแต่ละช่วงอายุ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาเสริมประสบการณ์ให้เด็ก มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรมแล้วบันทึกในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่องเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนา กิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการศึกษาข้อมูล คุณลักษณะ หรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วง โดยใช้เครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของพัฒนาการตามวัย

2. ความสำคัญของการประเมินพัฒนาการ

McMurrain (1979) ได้สรุปความสำคัญของการประเมินพัฒนาการว่า การประเมินพัฒนาการเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสอน โดยการจัดโปรแกรมการสอนให้นักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะทำให้ทราบว่าทักษะและพฤติกรรมใดที่บ่งบอกถึงระดับพัฒนาการใด และควรจัดประสบการณ์การสอนอย่างไรให้เหมาะสมเพื่อเด็กจะได้พัฒนาเพิ่มขึ้นไปว่าเด็กมีการพัฒนา และเนื่องจากเด็กเล็ก ๆ ไม่สามารถที่จะเขียนหรือบรรยายได้ แบบทดสอบที่ให้เด็กเขียนตอบ จึงไม่เหมาะสม วิธีการประเมินที่ดีที่สุดคือ การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กในโอกาสและวาระต่าง ๆ

นิพนธพร วรรณกุล (2553) ได้สรุปความสำคัญของการประเมินพัฒนาการว่า การประเมินสุขภาพและพัฒนาการจะมีความสำคัญต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล พี่เลี้ยงเด็ก ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือบ่งบอกถึงสถานะสุขภาพและระดับพัฒนาการ เพื่อให้ทราบถึงระดับสุขภาพและพัฒนาการเป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่
2. ใช้เป็นแนวทางจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็ก
3. ใช้เป็นแนวทางการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพและพัฒนาการเด็ก

4. ใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงการจัดการศึกษาหรือหรือการจัดประสบการณ์ การศึกษาให้แก่เด็กต่อไป

สรุปความสำคัญของการประเมินพัฒนาการได้ว่า การประเมินพัฒนาการทำให้ พัฒนาการของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจระดับพัฒนาการรายบุคคลเป็นข้อมูลในการจัด โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการ และเป็นข้อมูลในการสื่อสารสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียน ระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง

3. หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ดีต้องผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันกับการจัด ประสบการณ์ การประเมินช่วยให้ครูทราบพัฒนาการของเด็ก เข้าใจเด็กและรู้ว่าควรทำอะไรจึงจะ สามารถส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเต็มที่ ครูปฐมวัยจึงควรรู้วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย วางแผนการประเมินให้เหมาะสม ใช้ผลการประเมินในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ช่วยทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์อย่างมีคุณภาพ การประเมินพัฒนาการของเด็กตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มี หลักดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

1. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
2. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
3. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
4. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและ วิธีการที่หลากหลายไม่ควรใช้แบบทดสอบ
5. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและสมควรใช้กับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลผลงานเด็กที่เก็บอย่างเป็น ระบบ

4. แนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546)ได้แนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ใช้เครื่องมือประเมินที่เหมาะสมกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย กล่าวคือครูต้องศึกษาพัฒนาการทุกด้านของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ในเครื่องมือการประเมิน การที่ครูรู้พัฒนาการและเข้าใจจุดหมายการเรียนรู้ที่ ชัดเจนและเหมาะสมจะทำให้ครูสามารถประเมินพัฒนาการและผลการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงได้

2. ใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินที่เหมาะสมคือ การสังเกตหรือการสนทนากับเด็ก แล้วบันทึกอย่างเป็นระบบ วิธีการบันทึกอาจใช้วิธีการสำรวจรายการ การจดบันทึกพฤติกรรม มาตรฐานประเมินค่า อาจใช้วิธีการบันทึกวิดีโอ บันทึกลีลาเสียง เก็บตัวอย่างงานหรือใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ทั้งนี้ครูควรเรียนรู้วิธีใช้เครื่องมือในแต่ละประเภท และเลือกใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถสะท้อนการเรียนรู้ของเด็กอย่างแท้จริง

3. บูรณาการการสอนกับการประเมิน การประเมินถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การประเมินอย่างต่อเนื่องทำให้ครูทราบพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้ว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไรต่อไป งานที่สำคัญของครูในส่วนนี้ คือ ครูต้องทบทวนว่าจะประเมินพัฒนาการตามรายการใด เลือกใช้เครื่องมือประเมินชนิดใด ประเมินในช่วงเวลาใดในกิจกรรมประจำวันที่เกิดขึ้น การวางแผนการประเมินที่เหมาะสมและยืดหยุ่นได้จะช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์โดยทำการประเมินควบคู่กันไปได้อย่างราบรื่น

4. เน้นที่ความก้าวหน้าของเด็ก ในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ครูควรบันทึกสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าของเด็ก ไม่ควรมุ่งสังเกตสิ่งที่เด็กยังไม่สามารถทำได้ การทราบสิ่งที่เด็กทำได้จะช่วยให้ครูสามารถแนะนำ สนับสนุนให้เด็กก้าวไปสู่พัฒนาการในขั้นที่สูงขึ้นได้ การเน้นที่ความก้าวหน้าของเด็กนี้ถือเป็นการวินิจฉัยและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

5. ให้ความสนใจทั้งกระบวนการและผลผลิต ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมครูควรให้ความสนใจกับกระบวนการในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น ขณะที่เด็กกำลังลงชื่อมาโรงเรียน เมื่อครูสังเกตกระบวนการทำงานของเด็ก จะพบว่าเด็กบางคนใช้วิธีคัดลอกชื่อของตนโดยมองจากชื่อที่ปักที่เสื้อ ทำให้ผลงานการเขียนมีลักษณะกลับหัว บางคนอาจเขียนได้อย่างคล่องแคล่วจากความจำของตนเอง โดยที่ผลผลิตมีลักษณะใกล้เคียงกับคนที่เขียนโดยการคัดลอกจากแบบที่ครูเตรียมไว้ หากไม่สังเกตกระบวนการย่อมทำให้ครูไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามครูควรให้ความสนใจและควรตรวจสอบทั้งกระบวนการและผลผลิตควบคู่กันไป

6. ประเมินจากบริบทที่หลากหลาย ครูจำเป็นต้องประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจากบริบทที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงตามสภาพจริงของเด็ก การด่วนสรุปจากบริบทใดบริบทหนึ่งอาจทำให้ไม่ได้ผลการประเมินที่แท้จริง เนื่องจากเด็กอาจจะทำกิจกรรมในบริบทหนึ่งได้ดีกว่าอีกบริบทหนึ่งก็ได้

7. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูต้องเฝ้าสังเกตเด็กแต่ละคนเพื่อให้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินเป็นรายบุคคลนอกจากจะทำ

ให้ครูทราบความก้าวหน้าของเด็กแล้ว ยังช่วยให้ครูทราบความสนใจ ทักษะคิด ความคิด ฯลฯ เกี่ยวกับเด็กซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

8. ให้เด็กมีโอกาสประเมินตนเอง เด็กควรได้รับการกระตุ้นให้คิดไตร่ตรอง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเอง การที่เด็กมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของตนเอง จะช่วยให้เด็กภูมิใจและเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองต่อไปโดยครูอาจนำแฟ้มสะสมงานของเด็กมาใช้ในการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) กำหนดวิธีการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเป็นการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ โดยวิธีการที่เหมาะสมในการ ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ครูควรวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลควบคู่กับการจัด ประสบการณ์โดยเป็นการวางแผนล่วงหน้า วิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ดีต้องใช้วิธีการที่หลากหลายไม่ใช่วิธีใดวิธีหนึ่ง โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พ่อแม่หรือครูผู้ช่วยมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลด้วย เพราะวิธีการแต่ละวิธีจะมีจุดแข็งและจุดอ่อน ที่แตกต่างกัน มีความเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนี้

1.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหรือคำพูดของเด็ก ครูควรใช้เวลาในการ สังเกตและเฝ้าดูเด็กเพื่อให้ทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่น ความต้องการ ความสนใจและต้องการ ความช่วยเหลือในเรื่องใด ทั้งนี้ครูต้องกำหนดเวลา แนวทางที่ชัดเจนและจดบันทึกไว้เพื่อนำมาใช้ใน วิเคราะห์และสรุป ทั้งนี้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหรือคำพูดของเด็กอาจทำได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.2 การสนทนากับเด็ก ครูสามารถใช้การสนทนากับเด็กได้ทั้งแบบรายบุคคล และเป็นกลุ่มอย่างสอดคล้องกับกิจวัตรประจำวัน เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น พัฒนาการด้านการใช้ภาษา ฯลฯ เช่น เมื่อครูเล่นนิทานให้เด็กฟังแล้วครูอาจถามคำถามให้เด็กแสดง ความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังเพื่อให้รู้ความคิดของเด็ก ทั้งนี้ครูควรจดบันทึกคำพูดของเด็กไว้

เพื่อการวิเคราะห์และปรับการจัดการประสบการณ์ให้เหมาะสมต่อไป ในกรณีที่ต้องการสนทนากับเด็ก เป็นรายบุคคลครูควรพูดคุยในสภาวะที่เหมาะสม ไม่ทำให้เด็กเครียดหรือเกิดความวิตกกังวล

1.3 การเก็บตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นวิธีการที่ครู รวบรวมและจัดระบบตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กจากชิ้นงานที่เด็กสร้างขึ้นในกิจวัตร ประจำวัน ครูควรกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเก็บรวบรวมผลงาน เช่น เก็บตัวอย่างผลงาน การตัดกระดาษที่แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านการตัดกระดาษของเด็กเดือนละ 1 ชิ้นงาน แล้วนำมาจัดรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เป็นต้น การเก็บสะสมผลงานอย่างต่อเนื่อง ครูต้องประเมิน ว่าผลงานแต่ละชิ้นแสดงความก้าวหน้าของเด็กอย่างไร ไม่ใช่การนำมาเก็บรวมกันไว้เฉย ๆ ครูอาจให้

เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกและจัดเก็บผลงานและครูสามารถนำผลงานที่จัดรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ มาใช้ในการสื่อสารกับผู้ปกครองให้รับทราบเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็กด้วย

2. วิเคราะห์และจัดทำบันทึกข้อมูลของเด็ก ครูควรนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ มาวิเคราะห์และจัดทำบันทึกข้อมูลของเด็ก ทั้งในลักษณะของบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคลและบันทึก ข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน ดังนี้

2.1 บันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล การทำบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคลจะช่วยให้ ครูรู้จักความสามารถที่แท้จริงของเด็ก ทำให้ครูติดตามความก้าวหน้าของเด็กได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยให้ครูประเมินเด็กอย่างครอบคลุมทุกรายการประเมิน ครูที่ทำบันทึกข้อมูลเด็กเป็น รายบุคคลจะสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถของเด็กหรือให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม

2.2 บันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน การทำบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียนช่วยให้ครู รู้ว่าเด็กในห้องเรียนที่รับผิดชอบมีความสามารถหรือมีพัฒนาการในแต่ละด้านเป็นอย่างไร ส่งผลให้ครู สามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ได้เหมาะสมกับเด็กในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังแสดงให้เห็น ความก้าวหน้าของเด็กทั้งชั้นเรียน การสรุปเช่นนี้ควรทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นำมาใช้ ได้อย่างเหมาะสม

5. ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) นำเสนอขั้นตอนการประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา
2. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมิน พัฒนาการ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมเหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก การบันทึกที่รายวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน เป็นต้น
3. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผนและเลือก เครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว จะต้องอ่านคู่มือหรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือ นั้น ๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป
4. ประเมินและสรุป การประเมินและสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้งมิใช่เพียงครั้งเดียวหรือนำเอาผลจากการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุปอาจทำให้ผิดพลาดได้
5. รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้ว ผู้สอน จะต้องตัดสินใจว่าจะต้องรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้ในรูปแบบใด สำหรับรายงาน เช่น ต้องรายงานผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองเพื่อให้ทราบว่ามีกิจกรรมหรือ

ประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้เด็กนั้นส่งเสริมพัฒนาเด็กแต่ละคนอย่างไรเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่เพื่อจะได้วางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความต้องการต่อไป

6. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ครูผู้สอนต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมาก ครูผู้สอนควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาสถานศึกษาขอบคุณสำหรับความร่วมมือ เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก

วัฒนา ปุณณฤทธิ (2552) ได้สรุปขั้นตอนของการประเมินพัฒนาการปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการประเมินว่าต้องการประเมินผู้เรียนด้านใดบ้างและมีจุดเน้นที่ต้องการในเรื่องใด
2. กำหนดเกณฑ์ วิธีการที่จะใช้ในการประเมินเพื่อให้ได้ผลหรือข้อมูล
3. กำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครู ผู้เรียน เพื่อน เป็นต้น
4. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้จะต้องมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน วัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมิน และเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้
5. กำหนดช่วงเวลาที่ต้องการประเมิน หรือสถานการณ์ หรือสถานที่ที่มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น การประเมินขณะทำกิจกรรมหรือการประเมินจากผลงาน หรือการประเมินในกิจกรรมหรืองานพิเศษ
6. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ไว้ประเมิน เช่น จากแบบบันทึกจากรายการของข้อมูลแบบต่าง ๆ จากแฟ้มสะสมงาน จากแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น
7. การสรุปผลการประเมิน เป็นการสรุปผลโดยเปรียบเทียบจากเกณฑ์ที่กำหนด และ นำผลระหว่างเรียนมาประกอบ จากนั้นจึงนำผลมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

นิพนธ์พร วรมงคล (2553) การประเมินพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ศึกษาทบทวนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ความสำคัญของการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ศักยภาพของเด็กและภูมิหลังครอบครัวในความรับผิดชอบ วิธีการเฝ้าระวัง วิธีการประเมิน เกณฑ์การตัดสินควรเตรียมคำพูดที่จะใช้ในข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ทดลองหาหรือฝึกการใช้เครื่องมือก่อนการประเมินจริง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและมีความมั่นใจก่อนปฏิบัติจริง ซึ่งรวมถึงการศึกษาแนวทางการแนะนำส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองด้วย
2. ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ประเมินกับเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กแต่ละวัยจะมีพัฒนาการทางร่างกาย ความคิดและอารมณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ประเมินควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กก่อนที่จะทำการประเมินพัฒนาการ

3. ขั้นตอนการประเมิน ในช่วงการประเมิน ประกอบด้วยขั้นตอนการสอบถาม
วันเดือนปีเกิด การเริ่มประเมิน การประเมินเพื่อติดตามพัฒนาการ

4. ขั้นตอนสรุปผลการประเมิน เมื่อประเมินพัฒนาการเด็กเสร็จแล้วทุกครั้ง
ผู้ประเมินจะต้องสรุปผลการประเมินและให้ข้อมูลแก่พ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก

6. เทคนิคการประเมิน

1. การสังเกตพฤติกรรมเด็ก (Observation) การสังเกตอาจเกิดขึ้นเป็นกิจวัตร
ประจำวันอย่างไม่เป็นทางการหรืออาจมีการสังเกตอย่างเป็นทางการหรืออย่างเป็นระบบ การสังเกต
เด็กอย่างเป็นระบบเกิดขึ้นเนื่องจากในสภาพจริงการจัดชั้นเรียนหนึ่งๆ

2. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์อาจเกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก หรือ
ระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก การสัมภาษณ์ต่างจากการสังเกต คือ
การสัมภาษณ์เปิดโอกาสให้มีการซักถามในสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบ

3. การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก (Anecdotes) การเขียนเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับ
ตัวเด็กจากเหตุการณ์ที่ความหมายทั้งกับตัวครูและตัวเด็ก การเลือกเหตุการณ์ที่นำมาเขียนจะบ่งบอก
ถึงการให้ความสำคัญของครูต่อพฤติกรรมเด็กและช่วยให้ครูตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ได้ดีขึ้น

4. แฟ้มผลงานเด็ก (Portfolios) แฟ้มผลงานเด็ก เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บรวบรวม
และตีความข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กเพื่อใช้ในการประเมินผล ดังนั้นแฟ้มผลงานเด็กถือเป็นวิธีการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่มีจุดประสงค์และกระทำอย่างต่อเนื่อง
สม่ำเสมอ แฟ้มผลงานเด็กช่วยให้เด็กตระหนักถึงประสบการณ์ ความพยายาม ความก้าวหน้าและ
ความสำเร็จของตนเอง ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการประเมินผลพัฒนาการเด็กและการจัดโปรแกรม
การเรียนการสอนต่อไป

5. การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ (Checklists) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้ครูเข้าใจ
พฤติกรรมเด็กได้ดีขึ้น การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการนั้นครูประจำชั้นจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ว่า
ต้องการจะศึกษาอะไร หลังจากนั้นนำมาสร้างแบบประเมินผลพัฒนาการโดยอาศัยทฤษฎีพัฒนาการ
เป็นหลัก การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการจะได้ผลดีที่สุด ถ้ามีการใช้ควบคู่กับการสังเกตพฤติกรรม
เด็กอย่างเป็นระบบ การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการช่วยประหยัดเวลาครูได้ แต่ถ้าใช้แบบ
ประเมินผลพัฒนาการเพียงอย่างเดียว ครูอาจไม่ทราบถึงรายละเอียดของพฤติกรรม พัฒนาการและ
การเรียนรู้ของเด็ก

6. การเขียนบันทึก (Journal) เป็นการบันทึกประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
ในบางครั้งการเขียนบันทึกอาจเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษาหรือเฉพาะศูนย์การเรียนหนึ่ง ๆ
การเขียนบันทึกจะไม่เป็นทางการเท่ากับการสังเกตพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ ในการบันทึก

ประกอบด้วยเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับเด็กการสังเกตพฤติกรรมอย่างเป็นระบบในการบันทึก
ประกอบด้วยเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับเด็กในชั้นเรียน

7. การทำสังคัมมิติ (Sociogram) เป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อประเมิน
ความสัมพันธ์ในกลุ่มและความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยทำให้ครูทราบว่าเด็กในชั้นของตนมี
ความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอย่างไร การทำสังคัมมิติถือเป็นการทำวิจัยแบบหนึ่งที่แสดงให้เห็นรูปแบบ
ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการประเมินพัฒนาการนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัย
สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตาราง 12 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา (2547)	วัฒนา บุญฤทธิ์ (2552)	นิพนธ์พร วรมงคล (2560)	ความถี่	ผลการพิจารณา
1. เตรียมความพร้อม			/	1	
2. ขั้นตอนการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ประเมินกับ เด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครอง			/	1	
3. ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัย	/			1	
4. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย		/		1	
5. กำหนดเกณฑ์		/		1	
6. กำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน		/		1	
7. กำหนดช่วงเวลาที่ต้องการประเมิน		/		1	
8. วางแผน	/	/		2	/
9. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ	/		/	2	/
10. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูล		/		1	

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	นักวิชาการ				
	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	พัฒนา ปุณณฤทธิ์ (2552)	นิพนธ์พร วรมงคล (2560)	ความถี่	ผลการพิจารณา
11. ประเมินและสรุป	/	/		2	
12. สรุปผลการประเมิน			/	1	
13. รายงานผล	/			1	
14. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน	/			1	
	6	7	4		2

จากตาราง 12 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการประเมินพัฒนาการตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการประเมินพัฒนาการทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้ คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล ตัวบ่งชี้ที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำไปสังเคราะห์ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นที่มีความสอดคล้องกัน ได้องค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม ได้แก่ การศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัย การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ประเมินกับเด็กและพ่อแม่ผู้ปกครอง
2. วางแผน โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย กำหนดเกณฑ์ กำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน กำหนดช่วงเวลาที่ต้องการประเมิน
3. ประเมินผล โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม ได้แก่ ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน
4. สรุปผลการพัฒนาการ โดยการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้อื่นเข้าร่วม ได้แก่ วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูล
5. รายงานผลการประเมิน

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของประสิทธิผล

อนันท์ งามสะอาด (2551) สรุปความหมายประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวัง (Purpose) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (Objective) หรือ เป้าหมาย (Goal) และเป้าหมายเฉพาะ (Target) ได้แก่

1. เป้าหมายเชิงปริมาณจะกำหนดชนิดประเภทและจำนวนของผลผลิตสุดท้ายที่ต้องการที่ได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นลง
2. เป้าหมายเชิงคุณภาพจะแสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น ๆ
3. มุ่งเน้นที่จุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่าได้ผลตามที่ตั้งไว้หรือไม่และที่สำคัญต้องมีตัวชี้วัด (Indicator) ที่ชัดเจน

วริทธิ์ พุกชากุลนันท์ (2550) สรุปความหมายประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือความสามารถในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จุดสำคัญของประสิทธิผลอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ถูกคาดหวังตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้และผลผลิตจริงที่มีขึ้น

Mortimore (1988) โรงเรียนที่มีประสิทธิผลคือโรงเรียนที่นักเรียนมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จเกินกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้

Gibson (2000) นิยามประสิทธิผลไว้ว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเรื่องของ การกระทำหรือความพยายามใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลที่เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายาม จะมีประสิทธิผลสูงหรือต่ำเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าผลที่ได้รับนั้นครบถ้วนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิผลเป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ส่งผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่พึงปรารถนา จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายประสิทธิผลของการจัดการการศึกษาปฐมวัย คือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) ให้ทัศนะว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Effective School) หรือความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน (School Effective) เป็นคำที่ยากจะให้นิยามได้อย่างชัดเจนว่า ประกอบด้วยอะไรบ้าง เป็นเรื่องที่ต้องมีการอภิปรายหรือถกเถียงกันไม่รู้จบ หากมองในทัศนะของผู้ปกครอง โรงเรียนที่มีประสิทธิผลก็อาจให้ความสำคัญในเรื่อง ความสุขของเด็ก คะแนนหรือ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็ก การปฏิบัติตนของเด็ก ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน การเอาใจใส่ต่อเด็กของครู ความน่าเชื่อถือของโรงเรียน หรือความร่วมมือของผู้ปกครองกับชุมชน เป็นต้น ในทัศนะของครูก็อาจมองในเรื่องของการเรียนรู้ของเด็ก สภาพของชุมชน การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็ก ความผูกพันกับภารกิจ การให้การสนับสนุนของผู้บริหาร การพัฒนาและความเชื่อมั่นในองค์กร เป็นต้น หรือในทัศนะของผู้บริหารอาจมองว่า โรงเรียนเป็นที่นิยมกันหรือไม่ เราเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น เด็กมาเรียนโรงเรียนนี้กันหรือไม่ เรามีคณะครูที่ดีหรือไม่ คณะครูมีความพึงพอใจอย่างไรหรือผู้ปกครองบ่นตำหนิหรือไม่ เป็นต้น

Bertrom (1972) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลว่า เป็นกิจกรรมขององค์กรซึ่งเป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติขององค์กรว่ามีประสิทธิผลหรือไม่ จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. การได้มาซึ่งทรัพยากร
2. การใช้ปัจจัยนำเข้าอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิต
3. การผลิตผลผลิตในรูปบริการหรือสินค้า
4. การปฏิบัติงานด้านเทคนิคและด้านการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การลงทุนในองค์กร
6. การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของพฤติกรรม
7. การสนองตอบความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคลและกลุ่ม

Hall (2002) กล่าวถึงการที่องค์กรจะมีประสิทธิผลได้นั้นจำเป็นต้องทำการจัดวางองค์กรใหม่ โดยพิจารณาถึงประเด็นที่สำคัญ คือ ทิศทางของกลยุทธ์หรือจุดเน้นขององค์กร วิสัยทัศน์ ค่านิยม ความเป็นผู้นำ การเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า กระบวนการภายในขององค์กร และมาตรการการตรวจสอบความก้าวหน้าในการบรรลุถึงสิ่งที่องค์กรปรารถนา

Chien (2007) องค์กรจะมีประสิทธิผลได้นั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะส่วนบุคคลของคนในองค์กร รูปแบบความเป็นผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน ตัวแบบการปฏิบัติการขององค์กร ความยืดหยุ่นขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กร

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพเป็นค่าที่ยากที่จะให้ความหมายว่ามีประสิทธิผลประกอบด้วยอะไร อะไรที่บ่งบอกถึงการมีประสิทธิผล และการมีประสิทธิผลเกิดจากปัจจัยหลายประการ ดังนั้นการกำหนดประสิทธิผลจึงขึ้นอยู่กับจุดประสงค์หรือเป้าหมายหรือความพึงพอใจหรือค่านิยมของผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

ลักษณะสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

อำรุง จันทวานิช (2547) นำเสนอองค์ประกอบความเป็นสถานศึกษาคุณภาพตามกรอบแนวคิดในมิติองค์ประกอบเชิงระบบ จำนวน 14 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษาดี มีสังคม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ
  2. ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและจำนวนเพียงพอ
  3. ลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษาได้มาตรฐาน
  4. หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
  5. สื่อ/อุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย
  6. แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหลากหลาย
  7. งบประมาณมุ่งเน้นผลงาน
  8. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด
  9. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  10. การบริหารจัดการดี ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการมีส่วนร่วม
  11. การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหาร
- โรงเรียน
12. ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เรียนต่อและประกอบอาชีพได้
  13. สถานศึกษาเป็นที่ชื่นชมของชุมชน
  14. สถานศึกษาเป็นแบบอย่างและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและสถานศึกษาอื่น
- Austin and Reynolds (1990) สรุปปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลจะต้องมีลักษณะที่แสดงถึงความสำเร็จในเรื่องต่อไปนี้ ดังนี้
1. การจัดอาคารสถานที่
  2. ภาวะผู้นำ
  3. ความมีเสถียรภาพของบุคลากร
  4. การจัดระบบของหลักสูตรและการเรียนการสอน
  5. การพัฒนาบุคลากร
  6. การจัดการเวลาเรียนที่เกิดประโยชน์สูงสุด
  7. ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง
  8. การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง
  9. การวางแผนร่วมกัน
  10. ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
  11. มีเป้าหมายและความคาดหวังร่วมกันที่ชัดเจน
  12. มีระเบียบวินัย

Glickman (2001) ได้สรุปคุณลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลหรือสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการ มี 12 ประการ คือ

1. ผู้บริหารที่มีความหลากหลายของภาวะผู้นำซึ่งรวมถึงภาวะผู้นำของครูด้วย
2. ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของสถานศึกษา
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
4. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง
5. ได้รับการสนับสนุนจากทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาในเรื่องเวลาเรียน การจัดกิจกรรมด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม

6. เน้นที่การเรียนการสอน
7. มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง
8. มีแผนการสอนที่ดี
9. ครูมีความร่วมมือกัน
10. มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อมูลในการสร้างรูปแบบของสถานศึกษา
11. มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา
12. ใช้วิธีการหลากหลายเพื่อพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลมีลักษณะที่แสดงถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้แก่ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นมาตรฐาน ลักษณะของผู้บริหารและบุคลากรที่เป็นมืออาชีพ หลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีเป้าหมายที่ชัดเจน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล

Steers (1977) ได้เสนอปัจจัยการบริหารที่มีประสิทธิผล ซึ่งเป็นตัวกำหนดประสิทธิผลขององค์กรไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. ลักษณะองค์กร ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างและเทคโนโลยี
2. ลักษณะสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งหมายถึง บรรยากาศองค์กร
3. ลักษณะของบุคลากร ประกอบด้วย การปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กร
4. นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดหาและการใช้ทรัพยากร การสร้าง สภาพแวดล้อมการทำงาน กระบวนการสื่อสาร ภาวะผู้นำ และการตัดสินใจ การปรับตัว ขององค์กรและนวัตกรรม

Edmonds (1979) สรุปปัจจัยการจัดการศึกษาที่ทำให้มีประสิทธิผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งของผู้บริหาร
2. ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในทักษะพื้นฐาน
3. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สะอาด มีวินัยและความปลอดภัย
4. ครูมีความคาดหวังสูงต่อสมรรถนะของผู้เรียน
5. ทำการติดตามผู้เรียนอยู่เสมอเพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

Stedman (1987) สรุปลักษณะการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่ประสิทธิผล

คือ

1. การเน้นที่ชาติพันธุ์และเชื้อชาติ
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
3. การร่วมกันวางแผนดูแลนักเรียนระหว่างครูและผู้ปกครอง
4. หลักสูตรที่เน้นด้านวิชาการ
5. การใช้และพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ
6. การให้การดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด
7. ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อสถานศึกษา
8. สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
9. การสอนที่ปราศจากปัญหาทางวิชาการ

Scribner (1999) ได้เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย ปัจจัย

4 ปัจจัย คือ

1. การสร้างสังคมที่เอื้ออาทรต่อความสำเร็จของนักเรียน
2. การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง และชุมชนใกล้เคียง
3. การสร้างวัฒนธรรมที่หวังใต่อนักเรียนทางด้านการเรียนการสอน
4. การสร้างระบบการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

Pierce (1991) สรุปลักษณะการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลมีลักษณะ ดังนี้

1. การให้ความเคารพกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
2. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เน้นการสร้างครูที่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม
3. หลักสูตรที่เน้นการบูรณาการและพัฒนาได้มากกว่าทักษะพื้นฐาน
4. การส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความร่วมมือในการวางแผนกับครู การมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนระหว่างครูและผู้ปกครอง

Lunenburg และ Ornstein (1996) ได้สรุปลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลมีลักษณะ ดังนี้

1. มีสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและปลอดภัยและไม่เป็นปัญหาอุปสรรคสำหรับการเรียนการสอน

2. พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน บุคลากรมีส่วนร่วมในการผูกพันของเป้าหมายการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

3. มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยที่ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจและประยุกต์ใช้คุณลักษณะของงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

4. มีบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง โดยที่อาจารย์สามารถแสดงออกถึงความรอบรู้ในทักษะเบื้องต้นให้นักเรียนเห็นได้

5. หุ่มเวลาในการทำงาน เพื่อวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะ

6. มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลมาปรับปรุง

ต่อไป

7. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองสนับสนุนพันธกิจของสถานและช่วยเหลือส่วนที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

Hoy and Miskel (2008) ได้กล่าวถึง ปัจจัยการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล

มีดังนี้

1. มุ่งสัมฤทธิ์ผล
2. มีภาวะผู้นำทางวิชาการ
3. มีความสอดคล้องและกลมเกลียว
4. หลักสูตรมีคุณภาพและให้โอกาสในการเรียนรู้
5. บรรยากาศของโรงเรียน
6. บรรยากาศในชั้นเรียน
7. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
8. ศักยภาพในการประเมิน
9. การใช้เวลาในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
10. มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
11. มีการเรียนรู้แบบอิสระ
12. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน การพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หลักสูตร

และการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ระบบการวัดและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงพัฒนา
มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรง

แนวคิดการประเมินประสิทธิผล

Robbins (1990) เสนอวิธีการประเมินประสิทธิผลขององค์กรมี 4 วิธี ดังนี้

1. วัดจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร วิธีการวัดตามแนวคิดนี้
ยึดถือหลักการที่ว่า การวัดประสิทธิผลขององค์กร สามารถวัดได้จากความสามารถขององค์กร
ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ขององค์กร ภายใต้สมมติฐานที่ว่าองค์กรนั้นต้องมี
เป้าหมายที่แท้จริง เป้าหมายนั้นสามารถมองเห็นและเข้าใจได้ จำนวนเป้าหมายขององค์กรมี
ไม่มากเกินไป สมาชิกในองค์กรมีความเห็นพ้องต้องกันในเป้าหมาย และต้องสามารถวัดได้ว่า
องค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในระดับใด เมื่อไหร่ และอย่างไร อย่างไรก็ตามวิธีการวัด
ประสิทธิผลขององค์กรตามแนวทางนี้ประสบกับปัญหาหลายประการด้วยกัน เนื่องจากเป้าหมายของ
องค์กรมักมีเป้าหมายที่แตกต่างไปจากเป้าหมายในทางปฏิบัติ รวมถึงการทำความเข้าใจถึงผู้กำหนด
เป้าหมายขององค์กรก็เป็นเรื่องที่เข้าใจได้ยาก องค์กรหลาย ๆ องค์กรมีเป้าหมายหลายอย่าง
ซึ่งในบางครั้งก็ขัดแย้งกันเอง และการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเหล่านั้นเป็นเรื่องที่ยาก
พอสมควร และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความยากในการเลือกว่าจะวัดประสิทธิผลขององค์กร
จากเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลางหรือระยะยาว นอกจากนี้แม้ว่าองค์กรจะสามารถบรรลุ
เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้แต่องค์กรอาจไม่มีประสิทธิผลก็ได้ ถ้าหากเป้าหมายนั้นต่ำเกินไป วางเป้าหมายผิด
หรือเป้าหมายนั้นเป็นอันตรายต่อองค์กร

2. วัดโดยอาศัยความคิดระบบ ด้วยข้อจำกัดของแนวทางแรกที่เน้นการให้
ความสำคัญกับปัจจัยผลผลิตขององค์กร ดังนั้น จึงมีการอาศัยแนวความคิดเชิงระบบซึ่งครอบคลุม
ส่วนอื่น ๆ ขององค์กรมาประเมินประสิทธิผลขององค์กร โดยการวัดประสิทธิผลขององค์กรตาม
แนวคิดนี้ จะคำนึงถึงความสามารถขององค์กรในการหาปัจจัยนำเข้า ความสามารถขององค์กร
ในการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าเป็นปัจจัยผลผลิต ความสามารถในการอยู่รอดขององค์กรท่ามกลาง
สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์แบบพึ่งพากันระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์กรจะเห็น
ได้ว่าแนวทางการประเมินผลแบบนี้มีข้อดี คือ เป็นการให้ความสำคัญต่อเป้าหมายระยะยาวของ
องค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์กร และสามารถหาตัวชี้วัดอื่นมาประเมิน
ประสิทธิผลขององค์กร หากเป้าหมายขององค์กรมีความคลุมเครือ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของ
แนวคิดนี้คือ ตัวแปรบางตัว เช่น ความสามารถขององค์กรในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่
มีการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่วัดค่อนข้างยาก นอกจากนี้ยังทำให้นักวิชาการสนใจศึกษาถึงวิธีการ
ทำงานมากกว่าเป้าหมายที่แท้จริงขององค์กร

3. วัดจากความสามารถขององค์การในการเอาชนะใจผู้มีอิทธิพลต่อองค์การ องค์การที่มีประสิทธิผลตามแนวคิดนี้ คือ องค์การที่สามารถรู้ได้ว่ากลุ่มใด บุคคลใดมีความสำคัญต่อ องค์การและสามารถเอาชนะใจกลุ่มคนเหล่านั้นหรือบุคคลนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะทำให้บุคคลและกลุ่มบุคคล เหล่านั้นไม่ดำเนินการใด ๆ ที่ขัดขวางการทำงานขององค์การ ดังนั้น องค์การจะอยู่รอดได้จะต้อง สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้นได้ดี ข้อจำกัดของแนวคิด นี้คือ ความยากในการระบุ ว่า ใครหรือกลุ่มใดเป็นผู้ที่มีความสำคัญเหนือองค์การ และการหาข้อมูล ที่ ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ยากลำบาก

4. วัดจากค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิกในองค์การ แนวคิดนี้เห็นว่าการวัด ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับผู้ประเมินว่าเป็นใคร มีค่านิยมอย่างไร เพราะบุคคลที่กำหนด เป้าหมายขององค์การแต่ละคนมีค่านิยมที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริหาร ฝ่ายผลิต และฝ่ายสนับสนุน ต่างก็มีความคิดที่แตกต่างกันในเรื่องของเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์การ แนวคิดนี้ มีความคล้ายคลึงกันกับแนวคิดระบบ แต่แตกต่างกันที่แนวคิดนี้เน้นในเรื่องของคนที่มอิทธิพลต่อการ อยู่รอดขององค์การเป็นหลัก การวัดโดยดูจากค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิก การวัดประสิทธิภาพของ องค์การโดยพิจารณาค่านิยมที่ขัดแย้งกันของคนในองค์การใน 3 ประเด็น คือ การมองโครงสร้าง องค์การว่าเน้นความยืดหยุ่นหรือการควบคุม การมองว่าควรจะเน้นคนหรือองค์การ และการมองถึง กระบวนการภายในว่ามีวิธีการและเป้าหมายอย่างไร

จากการศึกษา สรุปได้ว่า การประเมินประสิทธิภาพวัดได้หลายแนวทางขึ้นอยู่กับ ความต้องการขององค์กร เช่น การวัดจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร การวัดด้วย แนวคิดเชิงระบบ การวัดโดยการเอาชนะใจผู้มีอิทธิพลต่อองค์กร และการวัดจากค่านิยมขององค์กร

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ ผลสำเร็จที่เกิดกับผู้เรียนจากการจัดการศึกษา ปฐมวัย ซึ่งหน่วยงาน องค์กร นักวิชาการได้กำหนดลักษณะประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

ทิศนา แคมมณี และคณะ (2535) ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งพัฒนาการออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย คือ เป็นผู้มีความสุขภาพดี มีสุขนิสัยที่ดี รักความสะอาด มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามวัย
2. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา คือ เป็นผู้มีความใฝ่รู้ สามารถคิด กล้าคิด กล้าถาม กล้าพูด กล้าทำ รู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาและมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

3. พัฒนาการทางด้านคุณธรรม คือ เป็นผู้ปฏิบัติดีตามโอวาท 3 ของพระพุทธศาสนา คือ เว้นชั่ว ทำดี และฝึกจิตให้ผ่องใส และมีคุณธรรมต่าง ๆ ได้แก่ มีวินัย มีสติ กตัญญู เมตตา กรุณา อุตุน ซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน และไม่เห็นแก่ตัว

4. พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ คือ เป็นผู้มีความร่าเริงแจ่มใส เป็นมิตรต่อผู้อื่น มีกิจกรรมายทแบบไทยทั้งกาย วาจา ใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักฟังตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้จักยืดหยุ่นและวางตนอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

5. พัฒนาการทางด้านสังคม คือ เป็นผู้สามารถเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ รู้จักรักษาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ เป้าหมายให้เด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี ได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา เด็กอายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านก่อนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ และจัดการศึกษาปฐมวัยต้องจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์การยูนิเซฟและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั่วโลกได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ ให้มีการพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขละปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ ณ วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 สำหรับมาตรฐานด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มีสาระดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556)

มาตรฐานที่ 1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย

1.1 มีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.2 มีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย

1.3 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน

1.4 หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

2.1 ร่าเริงแจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

2.2 มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

2.3 ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เหมาะสมกับวัย

2.4 ชื่นชมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักธรรมชาติ

มาตรฐานที่ 3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม

3.1 มีวินัย รับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์

3.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน

3.3 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3.4 ประพฤติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐานที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา

4.1 สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ซักถามอย่างตั้งใจ และรักการเรียนรู้

4.2 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้

4.3 มีทักษะทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย

4.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

4.5 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กำหนดเกณฑ์รายการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับก่อนประถมศึกษา ด้านผลการพัฒนาการของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1 ผู้เรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 1.2 ผู้เรียนใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน

และเหมาะสมกับวัย

- 1.3 ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
- 1.4 ผู้เรียนมีสุขภาพแข็งแรง
- 1.5 ผู้เรียนมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

- 2.1 ผู้เรียนมีความร่าเริง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 2.2 ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 2.3 ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก
- 2.4 ผู้เรียนแสดงออกทางอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสม

กับวัย

3. พัฒนาการด้านสังคม

- 3.1 ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้
- 3.2 ผู้เรียนเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
- 3.3 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้
- 3.4 ผู้เรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้ และรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 3.5 ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย
- 3.6 ผู้เรียนแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 4.1 ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 4.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ
- 4.3 ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 4.4 ผู้เรียนมีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4.5 ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์
- 4.6 ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศเวียดนามเพื่อพัฒนาทักษะด้าน

ต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านร่างกาย ด้านภาษา ด้านสังคม ด้านความพอเพียง และด้านการประเมินตนเอง

จากตาราง 13 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวความคิดของนักวิชาการ
หน่วยงาน องค์กร 7 แห่ง พบว่า องค์กรประกอบประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยมี
11 องค์กรประกอบ เมื่อพิจารณาโดยใช้ความถี่ขององค์กรประกอบพบว่า องค์กรประกอบที่มีความถี่มากที่สุด
มีความถี่เท่ากับ 7 ได้แก่ องค์กรประกอบพัฒนาการด้านร่างกาย องค์กรประกอบที่มีความถี่รองลงมา
2 องค์กรประกอบ มีความถี่เท่ากับ 6 ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และพัฒนาการด้านสังคม
องค์กรประกอบที่มีความถี่ในลำดับ 3 มีความถี่เท่ากับ 5 ได้แก่ องค์กรประกอบด้านสติปัญญา
องค์กรประกอบนอกนั้นมีความถี่เท่ากัน คือ เท่ากับ 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่มีพฤติกรรมที่
สอดคล้องกันเข้าไปร่วมกับองค์กรประกอบอื่นที่คล้ายกัน ได้องค์กรประกอบประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่
ผู้วิจัยใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา อนึ่งในส่วนขององค์กรประกอบความพึงพอใจ
ได้มีการเสนอเพิ่มเติมให้เป็นองค์กรประกอบของประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยตามข้อเสนอแนะ
ของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้องค์กรประกอบประสิทธิภาพจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) กำหนดคุณลักษณะตามวัยหรือ
พัฒนาการด้านร่างกาย ดังนี้

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

1.1 อายุ 3 ปี

- 1.1.1 รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นด้วยแขนทั้งสอง
- 1.1.2 เดินขึ้นลงบันไดได้ด้วยตัวตนเอง
- 1.1.3 กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 1.1.4 วิ่งตามลำพังได้

1.2 อายุ 4 ปี

- 1.2.1 รับลูกบอลด้วยมือทั้งสอง
- 1.2.2 เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
- 1.2.3 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- 1.2.4 วิ่งและหยุดได้คล่อง

1.3 อายุ 5 ปี

- 1.3.1 รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
- 1.3.2 เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
- 1.3.3 กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง
- 1.3.4 วิ่งได้รวดเร็วและหยุดได้ทันที

2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

2.1 อายุ 3 ปี

2.1.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้ขาดได้

2.1.2 เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้

2.1.3 ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้

2.2 อายุ 4 ปี

2.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นตรงได้ตามที่กำหนดได้

2.2.2 เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้

2.2.3 ร้อยลูกปัดขนาดเล็กได้

2.3 อายุ 5 ปี

2.3.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นโค้งตามที่กำหนดได้

2.3.2 เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้

2.3.3 ใช้เชือกร้อยวัสดุตามแบบได้

2.3.4 ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษเส้น ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ

3. สุขภาพอนามัย

3.1 อายุ 3 ปี

มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบศีรษะ

ตามเกณฑ์

3.2 อายุ 4 ปี

มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบศีรษะ

ตามเกณฑ์

3.3 อายุ 5 ปี

มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบศีรษะ

ตามเกณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กำหนดเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานในระดับก่อนประถมศึกษา โดยอธิบายพัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การที่เด็กมีผลการพัฒนาน้ำหนักและส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขเหมาะสมกับวัย มีพัฒนาการและสมรรถภาพเหมาะสมตามวัย มีความคล่องตัวและว่องไวต่อการเดิน การวิ่ง การหยิบจับ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเป็นไปอย่างดี การควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี (กล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ประสานสัมพันธ์กันดี) มีสุขภาพโดยรวมแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยบ่อย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ นอนหลับ

พักผ่อนอย่างเพียงพอและเป็นเวลา เด็กมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพอนามัย เช่น ล้างหน้า แปรงฟัน ใช้ห้องน้ำ ห้อยส้วม เก็บที่นอนรักษาความสะอาด รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ และรู้จักรักษาความปลอดภัยของตนเอง โดยมีหัวข้อในการพิจารณา ได้แก่

1. เด็กมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. เด็กใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย

3. เด็กมีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
4. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง
5. เด็กมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) อธิบายลักษณะพัฒนาการด้านร่างกาย

คือเด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน มีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย สามารถดูแลรักษาสุขภาพ และหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ และสิ่งเสพติด โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ เด็กมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และมีร่างกายแข็งแรงตามวัย สามารถเล่นออกกำลังกายได้ประมาณ 5 นาที โดยไม่เหนื่อยง่าย (4 ขวบ) และเล่นออกกำลังกายได้ประมาณ 10 นาที โดยไม่เหนื่อยง่าย (5 ขวบ)

2. ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย คือ เด็กมีทักษะเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้และการประสานสัมพันธ์กันของกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้เหมาะสม

3. ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน คือ เด็กสามารถดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย

4. ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัยและสิ่งเสพติด คือ เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับความปลอดภัย สามารถบอกโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา และปฏิเสธสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา และหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรคอุบัติเหตุภัย และสิ่งเสพติด

ตาราง 14 สั้งเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกาย

นักวิชาการ ตัวบ่งชี้	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน(2555)	สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556)	ความถี่	ผลการพิจารณา
1. นำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน	/	/	/	3	/
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย	/	/		2	/
3. ทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5		/		1	
4. สุขภาพแข็งแรง	/	/		2	/
5. สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย		/	/	2	/
6. ทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย			/	1	
7. หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด			/	1	
รวม	3	5	4		4

จากตาราง 14 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกายตามแนวคิดนักวิชาการ
หน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกาย ทั้งหมด 7 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้
คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบพัฒนาการด้าน
ร่างกาย ได้แก่

1. นำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับวัย
3. สุขภาพแข็งแรง
4. สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) กำหนดคุณลักษณะตามวัยหรือพัฒนาการตามวัยด้านอารมณ์และจิตใจ ดังนี้

1. การแสดงออกทางด้านอารมณ์

1.1 อายุ 3 ปี

1.1.1 ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม

1.1.2 แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก

1.2 อายุ 4 ปี

1.2.1 ชอบทำท่ายผู้ใหญ่

1.2.2 เริ่มควบคุมอารมณ์ได้บางขณะ

1.3 อายุ 5 ปี

1.3.1 รักครู/ผู้สอน

1.3.2 ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้นมีเหตุผล

2. ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น

2.1 อายุ 3 ปี

2.1.1 เริ่มรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง

2.1.2 เริ่มรู้จักเลือกเล่นสิ่งที่ตนชอบ สนใจ

2.2 อายุ 4 ปี

2.2.1 รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง

2.2.2 รู้จักเลือกเล่นสิ่งที่ตนเองชอบ สนใจ

2.2.3 เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

2.2 อายุ 5 ปี

2.2.1 รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2.2.2 รู้จักเลือกเล่น ทำงานตามที่ตนชอบ สนใจและทำได้

2.2.3 รู้จักชื่นชมในความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

3. คุณธรรมและจริยธรรม

3.1 อายุ 3 ปี

3.1.1 เริ่มแสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง

3.1.2 ไม่ทำร้ายผู้อื่นเมื่อไม่พอใจ

3.1.3 เริ่มรู้ว่าของสิ่งใดเป็นของตนและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น

3.1.4 เริ่มรู้จักเก็บของเล่น

3.1.5 เริ่มรู้จักรอคอย

3.1.6 เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้

3.2 อายุ 4 ปี

3.2.1 แสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง

3.2.2 ไม่ทำร้ายผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

3.2.3 ไม่แย่งหรือหยิบของของผู้อื่นมาเป็นของตน

3.2.4 รู้จักเก็บของเล่นเข้าที่

3.2.5 รู้จักการรอคอยอย่างเหมาะสมกับวัย

3.2.6 รู้จักการตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น

3.3 อายุ 5 ปี

3.3.1 แสดงความรักเด็กที่เล็กกว่าและสัตว์ต่าง ๆ

3.3.2 ไม่ทำร้ายผู้อื่นและไม่ให้ผู้อื่นเสียใจ

3.3.3 ไม่หยิบของของผู้อื่นมาเป็นของตน

3.3.4 รู้จักจัดเก็บของเล่นเข้าที่

3.3.5 รู้จักการรอคอยและเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง

3.3.6 รู้จักการตัดสินใจเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กำหนดเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานในระดับก่อนประถมศึกษา โดยอธิบายพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ หมายถึง การที่เด็กมีอุปนิสัย บุคลิกภาพและสุนทรียภาพ โดยแสดงออกถึงความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุข มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการออกกำลังกาย รักดนตรี และชื่นชมศิลปะธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย เช่น โกรธหรือเสียใจก็ร้องไห้ดีใจก็ยิ้มหัวเราะ มีความอดทน รู้จักการรอคอย ฯลฯ โดยมีหัวข้อในการพิจารณา ได้แก่

1. ผู้เรียนมีความร่าเริง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
2. ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก
4. ผู้เรียนแสดงออกทางอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสมกับวัย

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) อธิบายลักษณะพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ คือ เด็กมีลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกทางอารมณ์-จิตใจ และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และควบคุม

การแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนชื่นชมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักธรรมชาติ โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ไร้เรงแจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง คือ เด็กแสดงออกถึง สภาวะของจิตใจที่มีความร่าเริง สดชื่น แจ่มใส แสดงออกถึงการยอมรับและชื่นชมความสามารถและ ผลงานของตนเอง

2. ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก คือ เด็กมีความมั่นใจตนเอง และกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์

3. ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เหมาะสมกับวัย คือ เด็กแสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้เหมาะสมกับวัย โดยเด็กอายุ 4 ปี เริ่มควบคุมอารมณ์ได้บ้างขณะและเด็กอายุ 5 ปี ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้นและมีเหตุผลอธิบายได้

4. ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ชื่นชมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักธรรมชาติ คือ เด็กแสดงความชื่นชมและความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีความสุขขณะทำงานศิลปะ มีความสุขกับ เสียงเพลงและกิจกรรมด้านดนตรี การทำท่าทางประกอบ ร้องเพลง ฟังเพลง การเคาะจังหวะ มีความสุขกับการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตาราง 15 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

นักวิชาการ	สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา (2547)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน(2555)	สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556)	ความถี่	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้					
1.การแสดงออกทางอารมณ์	/	/	/	2	/
2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	/	/	/	3	/
2. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม		/	/	2	/
3. ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก		/	/	2	/

ตาราง 15 (ต่อ)

นักวิชาการ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2555)	สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556)	ความถี่	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้					
4. การแสดงออกทางอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสมกับวัย		/		1	
6. คุณธรรมและจริยธรรม	/			1	
รวม	3	4	4		4

จากตาราง 15 ตัวบ่งชี้ซึ่งประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ตามแนวคิดนักวิชาการหน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้ซึ่งประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ทั้งหมด 6 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ได้แก่

1. การแสดงออกทางอารมณ์
2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
3. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
4. ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก

3. พัฒนาการด้านสังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) กำหนดคุณลักษณะหรือพัฒนาการตามวัยด้านสังคม ดังนี้

1. การช่วยเหลือตนเอง
  - 1.1 อายุ 3 ปี
    - 1.1.1 ล้างมือได้
    - 1.1.2 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
    - 1.1.3 เริ่มรู้จักใช้ห้องน้ำ

1.1.4 เริ่มรู้จักใช้ห้องน้ำห้องส้วม

1.2 อายุ 4 ปี

1.2.1 แต่งตัวได้

1.2.2 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเองโดยไม่หกเลอะเทอะ

1.2.3 รู้จักทำความสะอาดหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วม

1.3 อายุ 5 ปี

1.3.1 เลือกเครื่องแต่งกายของตนเองได้และแต่งตัวได้

1.3.2 ใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารได้

1.3.3 ทำความสะอาดร่างกายได้

2. การอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการมีคุณธรรมจริยธรรม

2.1 อายุ 3 ปี

2.1.1 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)

2.1.2 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

2.1.3 เริ่มปฏิบัติตามกฎ กติกาง่าย ๆ

2.1.4 รู้จักทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 อายุ 4 ปี

2.2.1 เล่นร่วมกับผู้อื่นได้

2.2.2 เริ่มช่วยเหลือผู้อื่น

2.2.3 ปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงร่วมกัน

2.2.4 มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

2.3 อายุ 5 ปี

2.3.1 เล่นหรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยได้

2.3.2 รู้จักการให้และการรับ

2.3.3 ปฏิบัติตนตามระเบียบของสถานศึกษา

2.3.4 ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

3. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

3.1 อายุ 3 ปี

3.1.1 เริ่มรู้จักแสดงความเคารพ

3.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่

3.1.3 ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้

3.2 อายุ 4 ปี

3.2.1 รู้จักแสดงความเคารพ

3.2.3 ทิ้งขยะได้ถูกที่

3.2.4 รักษาสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน

3.3 อายุ 5 ปี

3.3.1 แสดงความเคารพได้เหมาะสมกับโอกาส

3.3.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่

3.3.3 ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กำหนดเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานในระดับก่อนประถมศึกษา โดยอธิบายพัฒนาการด้านสังคม หมายถึง การที่เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้รับผิดชอบตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น แต่งตัวได้ ใส่รองเท้าได้ รับประทานอาหารแล้วรู้จักเก็บจาน เล่นแล้วรู้จักเก็บของเข้าที่ เป็นต้น สามารถเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและของชั้นเรียนทำตามข้อตกลงของชั้นเรียน ทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ รวมถึงแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส โดยมีหัวข้อพิจารณา ได้แก่

1. ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้
2. ผู้เรียนเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
3. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้
4. ผู้เรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้ และรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
5. ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย
6. ผู้เรียนแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) อธิบายลักษณะพัฒนาการด้านสังคม คือ เด็กมีพฤติกรรมแสดงออกด้านสังคมได้อย่างเหมาะสมกับวัยโดยมีวินัย มีความรับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู มีความซื่อสัตย์ สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และประพฤติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่ตนนับถือ โดยมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีวินัย รับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ คือ เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง จัดเก็บของเล่นของใช้ รู้จักการรอคอย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครองและครู

2. ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน คือ เด็กไม่นำทรัพย์สินหรือสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเองยอมรับผิดเมื่อตนเองกระทำความผิดมีน้ำใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น

3. ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ คือ เด็กเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตามและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ประพฤติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่ตนนับถือ คือ เด็กมีมารยาทในการพูด การฟัง การรับประทานอาหาร ตลอดจนแสดงความเคารพต่อผู้อื่นตามวัฒนธรรมไทย และปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือได้ตามวัย

ตาราง 16 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม

นักวิชาการ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2555)	สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556)	ความถี่	ผลการพิจารณา
นักวิชาการ					
ตัวบ่งชี้					
1. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	/	/		2	/
2. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	/	/	/	3	/
3. ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน		/	/	2	/
4. อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	/			1	
5. มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย		/	/	2	/
6. ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น		/		1	
7. ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน		/	/	2	/
	3	6	4		5

จากตาราง 16 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม ตามแนวคิดนักวิชาการหน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม ทั้งหมด 7 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่

1. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

2. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
3. วินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
4. มารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย
5. ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547) กำหนดคุณลักษณะหรือพัฒนาการตามวัยด้านสติปัญญา ดังนี้

1. พัฒนาการสติปัญญา

1.1 อายุ 3 ปี

- 1.1.1 ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้
- 1.1.2 บอกชื่อของตนเองได้
- 1.1.3 รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
- 1.1.4 ชิดเขียนเส้นอย่างอิสระได้
- 1.1.5 จับคู่สีต่าง ๆ ได้ประมาณ 3-4 สี
- 1.1.6 ยังคิดสิ่งเป็นนามธรรมไม่ได้
- 1.1.7 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า
- 1.1.8 อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว
- 1.1.9 วาดภาพตามความพอใจของตน
- 1.1.10 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- 1.1.11 เลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวต่าง ๆ
- 1.1.12 เรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบผู้อื่น

1.2 อายุ 4 ปี

- 1.2.1 ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่องได้
- 1.2.2 บอกชื่อ นามสกุลของตนเองได้
- 1.2.3 ชอบถาม “ทำไม”
- 1.2.4 เขียนภาพและสัญลักษณ์ตามความต้องการของตนเองได้
- 1.2.5 ชี้และบอกสีได้ประมาณ 4-6 สี
- 1.2.6 พูดเกี่ยวกับ “เมื่อวานนี้” “วันนี้” “พรุ่งนี้”
- 1.2.7 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้

1.2.8 สํารวจและทดลองเล่นกับของเล่นหรือสิ่งของต่าง ๆ

ตามความคิดของตนได้

1.2.9 วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนได้

1.2.10 เล่านิทานหรือเรื่องราวตามจินตนาการได้

1.2.11 เคลื่อนไหวท่าทางตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการได้

1.2.12 เรียนรู้จากการสังเกตฟังด้วยตนเอง

1.3 อายุ 5 ปี

1.3.1 ฟังแล้วนำมาเล่าถ่ายทอดได้

1.3.2 บอกชื่อ สกุล อายุที่อยู่ของตนเองได้

1.3.3 สอบถาม “ทำไม” “อย่างไร” “ที่ไหน”

1.3.4 เขียนชื่อ นามสกุลของตนเองได้

1.3.5 บอกและจำแนกสีต่าง ๆ ได้

1.3.6 บอกเวลา “เมื่อวานนี้” “วันนี้” “พรุ่งนี้”

1.3.7 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้ดี

1.3.8 ใช้สิ่งของรอบ ๆ ตัวเป็นสิ่งสมมติในการเล่น/เล่นตามบทบาทสมมติ

ตามจินตนาการ

1.3.9 วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนได้

1.3.10 เล่านิทาน เล่าเรื่องที่ตนคิดหรือเรื่องราวตามจินตนาการได้

1.3.11 เคลื่อนไหวท่าทางตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กำหนดเกณฑ์การประเมิน

สถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานในระดับก่อนประถมศึกษา โดยอธิบายพัฒนาการ

ด้านสติปัญญา หมายถึง การที่เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

บอกความต้องการของตนเองได้ ตั้งคำถามโดยใช้คำว่า อะไร ทำไม สนทนาหรือเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

ได้ สามารถสังเกตและเปรียบเทียบ เช่น รู้จักจำแนก และจัดหมวดหมู่ของสิ่งของได้ รู้จักค่า

และจำนวน รู้จักน้ำหนักและรูปร่าง รูปทรง เวลา รู้จักการคาดคะเน สามารถคิดแก้ปัญหา

และตัดสินใจได้เหมาะสมกับวัย จากการเล่น การกระตุ้นของครู และจากชีวิตประจำวัน เช่น

เมื่อต้องการขยับถ่ายหรือไม่สบายสามารถบอกครูได้ เป็นต้น รวมถึงการที่เด็กมีจินตนาการ

และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น สามารถเล่าเรื่อง วาดภาพ อธิบายจินตนาการของตนเองได้

เป็นต้น โดยมีหัวข้อในการพิจารณา ได้แก่

1. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
2. ผู้เรียนมีความสามารถในการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ

3. ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
4. ผู้เรียนมีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์
6. ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) อธิบายลักษณะพัฒนาการด้านสติปัญญา คือ เด็กมีลักษณะพฤติกรรม สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ซักถามอย่างตั้งใจรักการเรียนรู้ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ มีทักษะทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ รวมทั้งมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ซักถามอย่างตั้งใจ และรักการเรียนรู้ คือ เด็กสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ ซักถามเพื่อค้นหาความรู้หรือเหตุผลในสิ่งที่ยากรู้อย่างตั้งใจ มุ่งมั่นและแสวงหาความรู้ตามความสนใจจากมุมหนังสือ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้เหมาะสมตามวัย

2. ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การเรียนรู้ตามสาระที่ควรรู้ในหลักสูตร ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ตามประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับตามบริบทของครอบครัวและชุมชน

3. ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 มีทักษะทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย คือ เด็กมีความเข้าใจและใช้ภาษาสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจด้วยภาษาพูด ฟังเรื่องราวท่าทาง การอ่าน การเขียนในหลากหลายรูปแบบ สามารถสะท้อนความคิดและความรู้สึกภายในของเด็กได้อย่างเที่ยงตรง เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัย

4. ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์คือเด็กมีความสามารถ โดยการสังเกต สงสัย ถามคำถาม คาดคะเนคำตอบ ออกแบบวิธีการหาความรู้ลงมือทำ บันทึกการเรียนรู้ นำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย เด็กใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ โดยมีการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับวัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียนของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการของผู้เรียน ประกอบด้วย

ตาราง 17 สังกะระห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา

นักวิชาการ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2555)	สำนักทดสอบทางการศึกษา (255)	ความถี่	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้					
1. ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร	/	/	/	3	/
2. ความสามารถในการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ	/	/		2	/
3. ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหา		/	/	2	/
4. จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	/	/		2	/
5. ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์	/	/		2	/
6. ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้	/	/	/	3	/
7. ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	/		/	2	/
รวม	6	6	4		7

จากตาราง 17 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา ตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน องค์กร 3 แห่ง ตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา ทั้งหมด 7 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้ คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบพัฒนาการด้าน สติปัญญา ได้แก่

1. ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
2. ความสามารถในการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ
3. ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
4. จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์
6. ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้
7. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายความพึงพอใจ

Wallerstein (1971) ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและอธิบายว่าความพึงพอใจเป็นขบวนการทางจิตวิทยา ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มีจากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น

Philip Kotler (1994) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกของบุคคลว่ารู้สึกพอใจ ถูกใจ หรือผิดหวัง อันเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างผลงานที่ได้รับรู้จากสินค้าหรือบริการกับความคาดหวังของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นระดับความพึงพอใจจะสัมพันธ์กับความแตกต่างระหว่างผลงานที่ได้รับรู้ความคาดหวัง

จากการศึกษาความหมายความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกของบุคคลว่ามีต่อผลที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างผลงานที่ได้รับรู้จากบริการกับความคาดหวังของบุคคลนั้น ๆ และระดับความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นขบวนการทางจิตวิทยา ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มีจากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น

ความสำคัญของความพึงพอใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้สรุปความสำคัญของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. การรับรู้ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจงาน ทำให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้ในการสร้างปัจจัยเหล่านี้ให้เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน
2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลมีความตั้งใจในการทำงาน ลดการขาดงาน การลางาน การมาทำงานสาย และขาดความรับผิดชอบที่มีต่องาน
3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นการเพิ่มผลผลิตของบุคคลทำให้องค์การมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒน์กิจ (2548) สรุปความสำคัญของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการ รูปแบบการบริการที่ดีจะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการได้ โดยผู้ให้บริการจะต้องทำการสำรวจหรือศึกษาความต้องการของกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมายเสียก่อน จากนั้นจึงสามารถกำหนดรูปแบบการบริการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการบริการที่น่าประทับใจแก่ผู้รับบริการได้

2. ความพึงพอใจเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการบริการ เนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่ชัดเจนส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการโดยทั่วไปองค์การธุรกิจบริการจะทำการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการในหลาย ๆ ด้าน เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ ความน่าเชื่อถือของกิจการบริการ ความเต็มใจในการให้บริการ ความรู้และความสามารถในการให้บริการ และบุคลิกลักษณะของผู้ให้บริการ เป็นต้น

3. ความพึงพอใจเป็นตัวชี้คุณภาพและความสำเร็จของ งานบริการเนื่องจากการบริการจะดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการซึ่งการปฏิบัติงาน จะมีคุณภาพนั้น ผู้ให้บริการจะต้องมีความพึงพอใจในงานของตน จึงจะทุ่มเทในการทำงาน และเป็นสิ่งนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

จากการศึกษาความสำคัญของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความสำคัญต่อของความพึงพอใจเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน เช่น อาคาร อุปกรณ์ บุคลากร เป็นข้อมูลที่เป็นแรงจูงใจให้กับบุคลากรหรือผู้ดำเนินงานและข้อมูลในการพัฒนารูปแบบหรือวิธีการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่ต้องการ

ทฤษฎีความพึงพอใจ

ทฤษฎีความต้องการของ Maslow

Maslow's Hierarchy of Need มีหลักที่สำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจ โดยเน้นในเรื่องลำดับขั้นความต้องการ เขามีความเชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการพฤติกรรมของคนเรา มุ่งไปสู่การตอบสนอง ความพอใจ Maslow แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการปัจจัย 4 เช่น ต้องการอาหารให้อิ่มท้อง เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันความร้อน หนาวและอุจาดตา ยารักษาโรครักษาไข้เจ็บ รวมทั้งที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศหนาวและสัตว์ร้าย ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน ต้องบรรลุให้ได้ก่อน

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หลังจากที่มีมนุษย์บรรลุความต้องการด้านร่างกาย ทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ในขั้นแรกแล้วจะมีความต้องการด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเพิ่มขึ้นต่อไป เช่น หลังมนุษย์มีอาหารรับประทานจนอิ่มท้องแล้วได้เริ่มหันมาคำนึงถึงความปลอดภัยของอาหารหรือสุขภาพ โดยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องสารพิษที่ติดมากับอาหาร ซึ่งสารพิษเหล่านี้อาจสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับชีวิตของเขา เป็นต้น

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Belonging and Love Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากการที่มีชีวิตอยู่รอดแล้ว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว

มนุษย์จะเริ่มมองหาความรักจากผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองครอบครองอยู่ตลอดไป เช่น ต้องการให้พ่อแม่ พี่น้อง คนรัก รักเราและต้องการให้เขาเหล่านั้นรักเราคนเดียว ไม่ต้องการให้เขาเหล่านั้นไปรักคนอื่นโดยการแสดงความเป็นเจ้าของ เป็นต้น

4. ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Esteem Needs)

เป็นความต้องการอีกขั้นหนึ่งหลังจากได้รับความต้องการทางร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและเป็นเจ้าของแล้ว จะต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น เช่น ต้องการการเรียกขานจากบุคคลทั่วไปอย่างสุภาพให้ความเคารพนับถือตามควรไม่ต้องการการกดขี่ข่มเหงจากผู้อื่น เนื่องจากทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

5. ความต้องการความเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย หลังจากที่ผ่านมาความต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ลดความต้องการภายนอกหันมาต้องการสิ่งที่ตนเองมีและเป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ แต่ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่น ๆ มาก่อนและจะต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี

ทฤษฎี Alderfer' ERG theory

Clayton Alderfer ได้เสนอทฤษฎีการจูงใจที่เกี่ยวกับความต้องการเรียกว่าทฤษฎี ERG สรุปความต้องการของมนุษย์มีเพียง 3 ประเภท ซึ่งแทนด้วยอักษรย่อ ดังนี้

1. ความต้องการเพื่อการคงอยู่ (Existence Needs : E) ความคงอยู่หรือความสามารถที่จะดำรงชีพอยู่ได้ของมนุษย์ คือ การที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองสิ่งจำเป็นทั้งกายและจิตใจอย่างพอเพียงที่จะดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่มีปัญหา

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Need : R) ความต้องการทางสังคมที่มนุษย์ต้องการมีเพื่อน ไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือทีมได้อย่างเปิดเผยและได้รับการยอมรับจากสมาชิกในองค์กร เป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคม (Social Animal)

3. ความต้องการความก้าวหน้า (Growth Need : G) เป็นความต้องการส่วนบุคคลในการที่ใช้ความรู้และความสามารถและทักษะของตนเพื่อทำงานอย่างเต็มศักยภาพที่มีอยู่รวมทั้งได้มีโอกาสใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้อย่างเต็มที่ มีความรับผิดชอบสูงขึ้นไปมีความต้องการความสำเร็จสูงสุดในชีวิตกับบางส่วนของความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ

การวัดของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจต่อการบริการจะเกิดขึ้นได้หรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการขององค์กร ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้บริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ดังนั้น ในการวัดความพึงพอใจต่อการบริการจะกระทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้ คือ

ภนิตา ชัยปัญญา (2541) ได้สรุปการวัดความพึงพอใจ สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายโดยการขอรับรองหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้ เลือกตอบหรือคำตอบเป็นอิสระ โดยคำถามที่อาจถามถึงความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานลงให้บริการอยู่ เช่น ลักษณะของการให้บริการ ลักษณะของเวลาในการให้บริการและพนักงานที่ให้บริการ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีหนึ่งซึ่งเป็นวิธีที่ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์

3. การสังเกต ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมทั้งก่อนมารับบริการ ขณะรอรับบริการและหลังจากรับบริการแล้ว เช่น สังเกตกิริยาท่าทาง การพูด สีหน้า ความถี่ของการมาขอรับบริการ เป็นต้น

โยธิน แสงดี (2551) ได้สรุปการวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถาม ดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหาร และการควบคุมงาน และเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะทำให้ข้อมูลที่เป็นจริงได้

3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

จากการศึกษาการวัดความพึงพอใจสรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นการบอกถึงความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งสามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต

ระบบและการพัฒนาระบบ

ระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) คือ แนวความคิดที่เชื่อว่า เอกภพนี้ (The Universe) เป็นหนึ่งหน่วยระบบ และแต่ละสิ่งย่อยๆ ภายในเอกภพก็ล้วนมีความเป็นหนึ่งหน่วยระบบ

ทั้งสิ้นทั้งตัวเอกภาพและแต่ละสิ่งย่อย ๆ ล้วนมีคุณสมบัติของความเป็นหน่วยระบบ คือ เน้นหน่วยทำงาน มีขอบเขต มีผลผลิต มีกระบวนการทำงาน มีปัจจัยนำเข้า มีบริบท มีผลย้อนกลับ ประกอบขึ้นจากหน่วยย่อยระบบจำนวนหนึ่ง เป็นหน่วยย่อยระบบของหน่วยย่อยระบบหนึ่ง จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดบนมิติเวลา มีที่อยู่ที่มาและที่ไป

เฉลียว บุรีภักดี (2549) ได้สรุปไว้ว่า การนำเอาทฤษฎีระบบมาใช้ในการพิจารณาลักษณะงานการบริหารการศึกษาทำให้มองเห็นประเด็นต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพตามมาและนำไปสู่การตั้งคำถามเชิงวิจัยหรือตั้งสมมุติฐานการวิจัยที่มีคุณค่าต่อการสอนหลักวิชาในวงวิชาการ และบริหารการศึกษาอย่างกว้างขวางและครอบคลุมประเด็นสำคัญครบวงจร

แนวคิดเชิงระบบ (System Approach) มองว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ ระบบปิด (Closed Systems) เป็นระบบหนึ่งที่ไม่ส่งผลและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก และระบบเปิด (Open Systems) เป็นระบบที่มีการเคลื่อนไหวถ่ายเทและมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก

จากการศึกษาสรุปได้ว่าทฤษฎีระบบเป็นแนวคิดที่เชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ มีขอบเขต มีปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการทำงาน มีผลผลิต และมีการเชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ ซึ่งผลผลิตของระบบหนึ่งอาจเป็นปัจจัยนำเข้าของอีกระบบหนึ่งที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

ความหมายของระบบ

คำว่า “ระบบ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555) ได้ให้ความหมายคำว่า ระบบ น. หมายถึง กลุ่มของสิ่งซึ่งมีลักษณะประสานเข้าเป็นสิ่งเดียวกันตามหลักแห่งความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ด้วยระเบียบของธรรมชาติหรือหลักเหตุผลทางวิชาการ เช่น ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบจักรวาล ระบบสังคม ระบบการบริหารประเทศ

เฉลิมชัย หาญกล้า (2545) ได้สรุปความหมายของระบบไว้ว่า ระบบ คือ ชุดขององค์ประกอบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของการดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

Shrode and Voich (1974) ได้ให้ความหมายของคำว่าระบบว่าหมายถึงกลุ่มก้อนอันประกอบด้วยส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วน

Smith (1980) ให้ความหมายของคำว่าระบบว่า หมายถึง ชุดของส่วนประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและทำหน้าที่ร่วมกันภายใต้ข้อจำกัดของตนเองโดยมุ่งไปสู่จุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

FitzGerald and FitzGerald (1987) ได้กล่าวว่า ระบบ หมายถึง กลุ่มของ ส่วนประกอบย่อยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน เมื่อนำมารวมกันก็จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

Senn (1990) ได้สรุปความหมายของระบบว่า ระบบคือ ชุดขององค์ประกอบที่มี ปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ระบบอาจมีลักษณะเป็น นามธรรม เช่น ระบบ วัฒนธรรม ระบบสังคม หรืออาจมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม เช่น ระบบ คอมพิวเตอร์ระบบไฟฟ้า ฯลฯ

Bedeian (1993) ให้ความหมายว่า ระบบ หมายถึง ชุดของส่วนประกอบย่อยที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

Lunenberg and Ornstein (2004) ให้ความหมายของระบบว่า คือ ชุดของ องค์ประกอบต่าง ๆ (Parts) ที่มีความสัมพันธ์กัน ทำหน้าที่ในลักษณะเป็นหน่วย (Unit) เพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากความหมายของระบบดังกล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ระบบ หมายถึง ชุดขององค์ประกอบ ย่อยที่มีความสัมพันธ์กันในกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องตลอดแนว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้กำหนดไว้

องค์ประกอบของระบบ

นักวิชาการได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบและ นำมาอธิบายไว้ในหลายแนวทางด้วยกัน ดังนี้

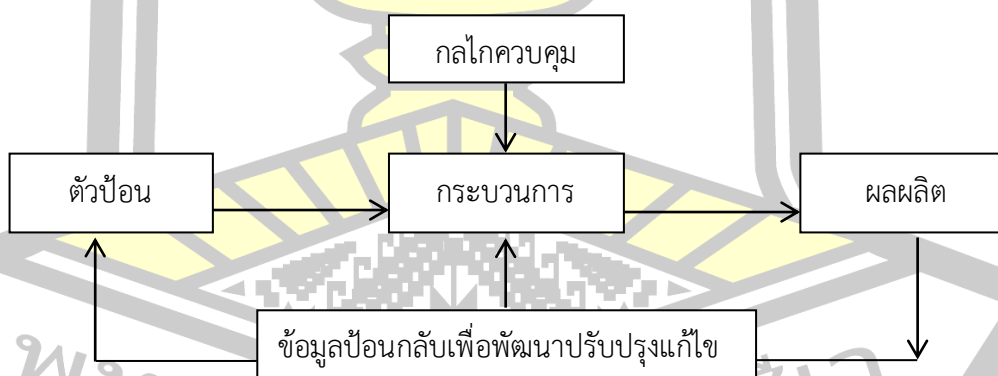
กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้สรุปส่วนประกอบของระบบได้ ดังนี้

1. ข้อมูล เป็นการตั้งปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา การตั้งวัตถุประสงค์หรือเป็น การป้อนวัตถุประสงค์จนข้อมูลต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา
2. กระบวนการ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ป้อนเข้ามาเพื่อ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ผลลัพธ์ เป็นผลผลิตที่ได้ออกมาภายหลังจากการดำเนินงานในขั้นของ กระบวนการสิ้นสุดลงรวมทั้งการประเมินด้วย

นอกจากนี้ ข้อมูลป้อนกลับซึ่งเป็นการนำเอาผลลัพธ์ที่ประเมินนั้นมาพิจารณาว่า มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สามารถทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ทิตนา แคมมณี (2554) ได้นำเสนอวิธีการเชิงระบบ ระบบที่สมบูรณ์มี องค์ประกอบของระบบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ

1. ตัวป้อน คือ องค์ประกอบต่าง ๆ นั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวนและความสำคัญมากน้อยเพียงใด มักขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้จัดระบบ
2. กระบวนการ หมายถึง การจัดการความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบใดระบบหนึ่งอาจมีองค์ประกอบเหมือนกันแต่อาจมีลักษณะของการจัดการความสัมพันธ์แตกต่างกันได้ แม้แต่ความคิดความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ
3. ผลผลิต คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แสดงว่าระบบนั้นยังมีจุดบกพร่อง ควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดผลนั้น ส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้เป็นส่วนประกอบเบื้องต้น ระบบที่สมบูรณ์ควรจะมีส่วนสำคัญเพิ่มขึ้นอีก 2 ส่วน คือ
4. กลไกควบคุม คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้น ซึ่งระบบที่สมบูรณ์แสดงได้ดังภาพประกอบ 2

ที่มา : ทิศนา แฉมฉฉฉ (2554)

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์

Bertalanffy (1968) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบโดยประยุกต์ทฤษฎีระบบทั่วไป (General System Theory) เข้ากับทฤษฎีการสื่อสารและการควบคุม (Theory of Communication and Control) ซึ่งแสดงองค์ประกอบของระบบไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า หรือตัวรับเข้า หมายถึง สิ่งที่เป็นต้องใช้ในการดำเนินงานของระบบ ซึ่งในทางการสื่อสารอาจจะเปรียบได้กับอวัยวะหรืออินทรีย์ที่ใช้ในการรับรู้
2. กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าไปสู่ผลผลิตที่ต้องการ สำหรับในทางการสื่อสารอาจจะเปรียบได้กับกระบวนการทางสมองที่ทำหน้าที่ควบคุมการรับจากกระบวนการควบคุมการรับรู้ข่าวสาร
3. ผลผลิต หรือตัวแสดงผล หมายถึง ผลที่ได้รับจากกระบวนการ ดำเนินงานของระบบ ซึ่งในทางการสื่อสารอาจจะเปรียบได้กับข่าวสารที่ได้รับจากกระบวนการควบคุมการรับรู้ข่าวสาร
4. ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึง การนำผลที่ได้รับจากระบบเป็นข้อมูลย้อนกลับไปสู่ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการในลักษณะการป้องกันและควบคุมตนเอง เพื่อรักษาภาวะสมดุลของระบบ

Katz and Kahn (1978) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทุกสิ่งที่ใส่เข้าไปในระบบที่ทำการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม และได้แบ่งปัจจัยนำเข้าเป็น 2 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่ไม่คงที่ เนื่องจากมีความรู้สึก มีความต้องการ ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้บุคคลในองค์กรมีความพอใจ เพราะความพอใจจะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ 2) ทรัพยากรวัตถุดิบ เป็นทรัพยากรที่คงที่ เช่น วัตถุดิบ เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
2. กระบวนการ หมายถึง ชุดของการกระทำที่สัมพันธ์กัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลที่มุ่งหวังโดยใช้ทรัพยากรที่ป้อนเข้าสู่ระบบ ซึ่งกระบวนการสำหรับระบบเปิดจะต้องพร้อมที่จะมีการปรับตัว (Adaptation) ในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อม สำหรับระบบบริหารการศึกษา กระบวนการหลักก็คือกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการบริหาร
3. ผลผลิต เป็นผลรวมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม จะเห็นได้ว่าผลผลิตตามคำจำกัดความนี้ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual Outputs) ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่จะส่งออกไปสู่สภาพแวดล้อมภายนอก ผลที่เกิดขึ้นสามารถพิจารณาได้ทั้งที่ผลที่เกิดขึ้นทันที (Immediate Outputs) ผลที่เกิดตามมา (Outcomes) หรือผลกระทบ (Impact)
4. ข้อมูลย้อนกลับ เป็นกลไกในการควบคุมให้ผลผลิตเป็นไปตามความคาดหวังของระบบ กลไกควบคุมนี้อาจอยู่ในรูปของการกำกับ (Monitoring) การติดตาม (Follow-Up) หรือ

การประเมินผล (Evaluation) ระบบสามารถสร้างกลไกให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ทั้งจากภายในระบบเองและจากภายนอกระบบ

5. สภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน รูปนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายนอกกับระบบใน 2 ลักษณะ คือ

5.1 สภาพแวดล้อมในฐานะผู้รับผลผลิตจากระบบสามารถทำหน้าที่ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ระบบหรือสะท้อนภาพเกี่ยวกับผลผลิตของระบบว่ามีความเหมาะสมหรือสนองความจำเป็นของสภาพแวดล้อมภายนอกหรือไม่เพียงใด

5.2 สภาพแวดล้อมภายนอกมีความสัมพันธ์ในแง่ของการมีอิทธิพลทั้งในเชิงเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงอยู่และการเจริญเติบโตของระบบจากความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ สภาพแวดล้อมภายนอกจึงอาจส่งผลทั้งต่อปัจจัยนำเข้าและ/หรือกระบวนการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตในที่สุด สำหรับสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่สภาพแวดล้อมในองค์การทั้งสภาพทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยา ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ภายในองค์การและสิ่งที่เข้าไปในองค์การพร้อมปัจจัยนำเข้าเช่น บรรยากาศองค์การที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งมีวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมที่แตกต่างกันกับวัฒนธรรมองค์การ เป็นต้น

Lunenburg and Ornstein (2004) ได้เสนอแนวคิดระบบพื้นฐานขององค์การนั้นประกอบด้วย 5 ส่วนด้วยกัน คือ ปัจจัย นำเข้า กระบวนการแปรสภาพ ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับ และสภาพแวดล้อม

1. ปัจจัยนำเข้า คือ คน เครื่องมือ งบประมาณ และข้อมูลสารสนเทศเทคโนโลยี เป็นต้น

2. กระบวนการแปรสภาพ คือ ขั้นตอนดำเนินการหรือวิธีดำเนินการในการนำปัจจัยต่าง ๆ ไปจัดกระทำเพื่อให้ได้ผลผลิตออกมา ถ้าในโรงเรียนก็จะเกิดผลระหว่างนักเรียนและครูผ่านกระบวนการแปรสภาพหรือเรียนรู้ซึ่งจะทำให้นักเรียนกลายเป็นพลเมืองที่มีการศึกษาสามารถช่วยเหลือสังคมได้

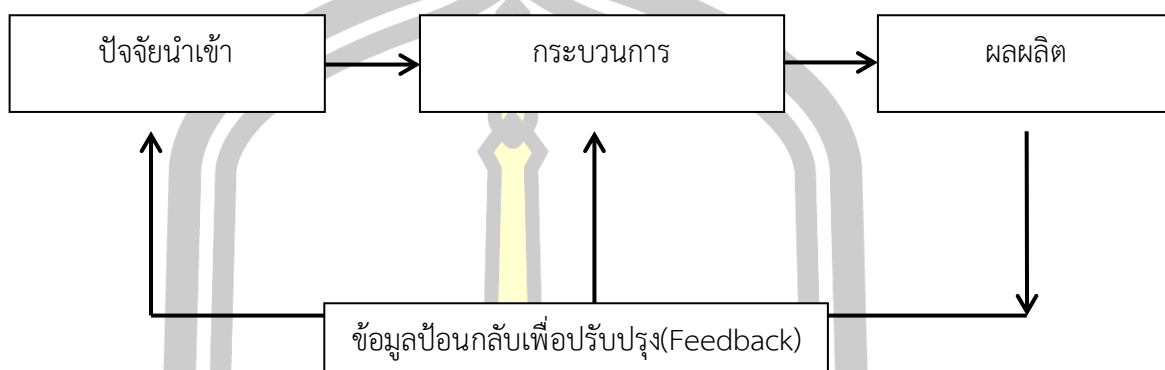
3. ผลผลิต คือ ผลจากการผลิตและการให้บริการขององค์การ และองค์การทางการศึกษาจะผลิตและเผยแพร่ความรู้

4. ข้อมูลย้อนกลับ คือ ข้อมูลสารสนเทศที่เกิดจากกระบวนการผลิตและผลผลิต ซึ่งจะส่งผลต่อการคัดเลือกปัจจัยนำเข้าของระบบในครั้งต่อไปและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตและผลิตในอนาคต

5. สภาพแวดล้อม คือ สภาวะที่ล้อมรอบองค์การ ประกอบไปด้วยพลังทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีผลกระทบต่อองค์การ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ระบบ แสดงด้วยภาพประกอบได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของระบบที่ใช้ในการวิจัย

ระบบการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ได้ประยุกต์แนวคิดเชิงระบบในเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

1. ปัจจัยนำเข้า ได้แก่
  - 1.1 ผู้เรียน
  - 1.2 ครูผู้สอน
  - 1.3 ผู้บริหาร
  - 1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองชุมชน
  - 1.5 สภาพแวดล้อมและบริการ
2. กระบวนการ ได้แก่
  - 2.1 การบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
  - 2.2 การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
    - 2.2.1 การจัดหลักสูตร
    - 2.2.2 การจัดประสพการณ์
    - 2.2.3 การประเมินพัฒนาการ
    - 2.2.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ
  - 2.3 การสนับสนุนจากชุมชน/ท้องถิ่น
  - 2.4 การร่วมมือกันระหว่างบ้านกับสถานศึกษา

2.5 การส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

2.6 การจัดกิจกรรมตามมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

3. ผลผลิต ได้แก่

3.1 คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย

3.1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

3.1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

3.1.3 พัฒนาการด้านสังคม

3.1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงค์ และสมคิด พรหมจ้อย (2557) การจัดการศึกษา

มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าขององค์การทางการศึกษา/สถาบันทางการศึกษา ได้แก่

1.1 ทรัพยากรมนุษย์ เช่น นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บริหาร

และบุคลากรอื่นๆ

1.2 ทรัพยากรการเงิน เช่น เงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค

1.3 ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ เช่น หลักสูตร สื่ออุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องแท็บเล็ต (Tablet) อาคารสถานที่ โรงอาหาร โรงฝึกงาน วัสดุ ครุภัณฑ์

1.4 สารสนเทศ เช่น ข้อมูลนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน รายงานต่าง ๆ

ขององค์การทางการศึกษา/สถาบันทางการศึกษา เป็นต้น

2. กระบวนการดำเนินงานขององค์การทางการศึกษา/สถาบันทางการศึกษา

ได้แก่

2.1 กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน

2.2 การพัฒนาหลักสูตร

2.3 การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

2.4 การวัดและประเมินผล

2.5 การนิเทศ

2.6 การประกันคุณภาพ

2.7 การแนะแนว

2.8 การดูแลระบบนักเรียน

3. ผลผลิตขององค์การทางการศึกษา/สถาบันทางการศึกษา ได้แก่

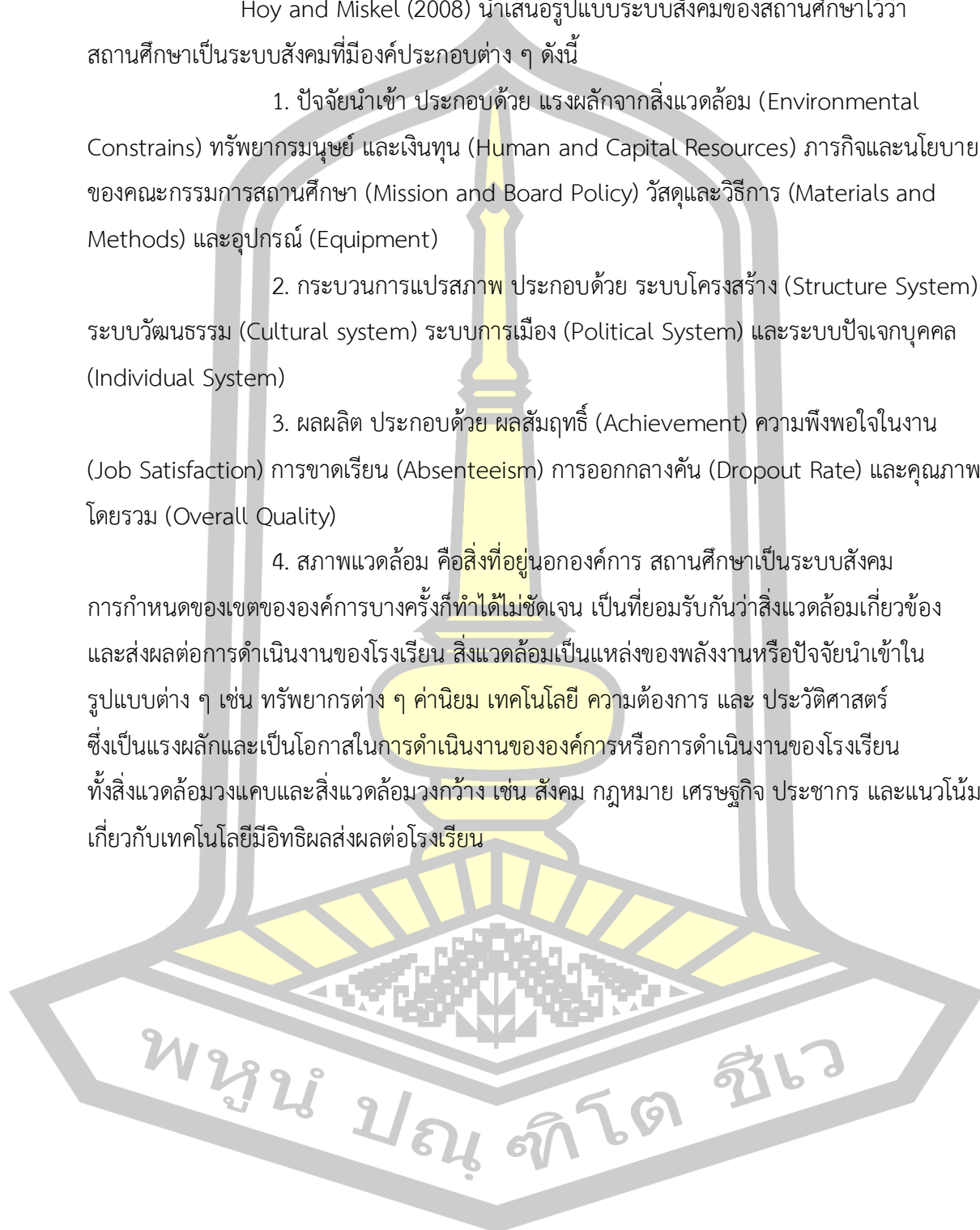
3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3.2 ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3.2 ความพึงพอใจของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น

Hoy and Miskel (2008) นำเสนอรูปแบบระบบสังคมของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาเป็นระบบสังคมที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย แรงผลักดันสิ่งแวดล้อม (Environmental Constrains) ทรัพยากรมนุษย์ และเงินทุน (Human and Capital Resources) ภารกิจและนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา (Mission and Board Policy) วัสดุและวิธีการ (Materials and Methods) และอุปกรณ์ (Equipment)
2. กระบวนการแปรสภาพ ประกอบด้วย ระบบโครงสร้าง (Structure System) ระบบวัฒนธรรม (Cultural system) ระบบการเมือง (Political System) และระบบปัจเจกบุคคล (Individual System)
3. ผลผลิต ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) การขาดเรียน (Absenteeism) การออกกลางคัน (Dropout Rate) และคุณภาพโดยรวม (Overall Quality)
4. สภาพแวดล้อม คือสิ่งที่อยู่นอกองค์การ สถานศึกษาเป็นระบบสังคม การกำหนดขอบเขตขององค์การบางครั้งก็ทำได้ไม่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับกันว่าสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องและส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งของพลังงานหรือปัจจัยนำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรต่าง ๆ ค่านิยม เทคโนโลยี ความต้องการ และ ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแรงผลักดันและเป็นโอกาสในการดำเนินงานขององค์การหรือการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งสิ่งแวดล้อมวงแคบและสิ่งแวดล้อมวงกว้าง เช่น สังคม กฎหมาย เศรษฐกิจ ประชากร และแนวโน้มเกี่ยวกับเทคโนโลยีมีอิทธิพลส่งผลต่อโรงเรียน

ตาราง 18 สังกะราหะห้องค้ประกอบของระบบ

องค้ประกอบ	หน่วยงาน/บุคคล								องค้ประกอบ	ลําดับความถี่ขององค้ประกอบ
	กิดานันท์ มลิตทอง (2543)	ทิตนา เจมมณี (2554)	ลํานักทดสอบทางการศึกษา (2556)	สุทธิวรรณ ตันติรัตนวงศ้ และสมคิด พรหมงูย (2557)	Bertalanffy (1968)	Katz and Kahn (1978X)	Lunenburg and OrNSTein (2004)	Hoy and Miskel (2008)		
1. ข้อมูล	/								1	6
2. ัจจยนำเข้า		/	/	/	/	/	/	/	7	2
3. กระบวนการ	/	/	/	/	/	/	/	/	8	1
4. ผลผลิต		/	/	/	/	/	/	/	7	2
5. ผลลัพธ์	/								1	6
6. กลไกควบคุม		/							1	6
7. ข้อมูลป้อนกลับ		/				/	/	/	4	4
8. สภาพแวดล้อม						/	/	/	3	5
	4	5	3	3	4	5	5	4		

จากตาราง 18 องค้ประกอบของระบบ ตามแนวคิดนักวิชาการ หน่วยงาน องค้กร 8 แล่งองค้ประกอบของระบบที่เหมือนกันจะจัดเป็นองค้ประกอบเดียวกัน พบองค้ประกอบของระบบทั้งหมด 8 องค้ประกอบ ผู้วิจัยได้เลือกองค้ประกอบที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ขึ้นไปของแหล่งข้อมูลเพื่อเป็นองค้ประกอบของระบบเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ัจจยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ

การพัฒนาระบบ

นักวิชาการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบไว้ ดังนี้

ขั้นตอนการพัฒนาระบบ

Bigs (1980) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนของการพัฒนาระบบซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวางแผนระบบ (System Planning) เป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาระบบโดยการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดอย่างเป็นทางการว่า มีการร้องขอให้มีการพัฒนาระบบใหม่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน คือ

- 1.1 การสำรวจเบื้องต้น
- 1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบ

2. ขั้นการศึกษาความต้องการของระบบ (System Requirements) เป็นการเตรียมข้อมูลพื้นฐานซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างแนวทางที่ต้องการพัฒนา ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ

- 2.1 การวิเคราะห์ระบบและการปฏิบัติการ
- 2.2 การสำรวจความต้องการของระบบผู้ใช้
- 2.3 การใช้วิธีการสนับสนุนในด้านเทคนิค
- 2.4 การออกแบบและทบทวนเกี่ยวกับแนวความคิดที่ต้องการให้เป็น

ทางเลือกต่าง ๆ

- 2.5 การประเมินทางเลือกและจัดทำแผนในการพัฒนา

3. ขั้นการพัฒนาระบบ (System Development) เป็นขั้นตอนซึ่งเริ่มต้นด้วยการยอมรับแนวความคิดซึ่งได้มีการออกแบบและประเมินในขั้นตอนที่ผ่านมา และจะจบลงด้วยการพัฒนาให้เป็นระบบที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 3.1 การกำหนดลักษณะเฉพาะ ทางเทคนิคของระบบ
- 3.2 การพัฒนาเทคนิคที่ใช้ในการสนับสนุนระบบ
- 3.3 การประยุกต์ลักษณะเฉพาะให้เข้ากับโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์
- 3.4 การทดสอบโปรแกรม
- 3.5 การพัฒนาคู่มือการดำเนินการและการควบคุมระบบ
- 3.6 การฝึกฝนผู้ใช้งานระบบ
- 3.7 การปฏิบัติตามแผน
- 3.8 การทดลองเปลี่ยนแปลงแผน
- 3.9 การทดสอบทั้งระบบ

4. ขั้นการนำระบบไปปฏิบัติ (System Implementation) เป็นขั้นตอนสำคัญหลังจากที่มีการทดสอบระบบแล้วก็จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการปรับแต่งเพื่อให้ระบบมีความเหมาะสมกับการใช้งานอีกครั้งหนึ่ง และจะต้องมีการทบทวนผลการปฏิบัติ

หลังจากที่ได้มีการนำเอาระบบไปสู่การดำเนินการจริง ทั้งนี้เพื่อให้ระบบมีการพัฒนาขึ้น มีความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อีกทั้งยังเป็นการรักษาระบบให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

Edwards (1985) ได้กล่าวถึงขั้นตอนซึ่งเป็นวงจรในการพัฒนาระบบไว้ ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์ระบบ เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากมีการร้องขอหรือมีความต้องการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ระบบมีความเหมาะสมกว่าที่เป็นอยู่ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์ระบบให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนแล้ว จะต้องมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ก่อนที่จะมีการออกแบบระบบใหม่
2. ขั้นการออกแบบระบบ เป็นขั้นตอนของการออกแบบคุณสมบัติของโปรแกรมหรือคุณสมบัติของระบบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานก่อนที่จะได้มีการสร้างเป็นต้นแบบของระบบ

3. ขั้นการพัฒนา ระบบ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของวงจรชีวิตตามระบบ ในขั้นนี้จะต้องมีการพัฒนาระบบให้เป็นต้นแบบที่มีความสมบูรณ์ มีการประเมินผลและตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ก่อนที่จะนำระบบดังกล่าวไปสู่ผู้ใช้

Smith (1993) ได้เสนอหลักการพัฒนาระบบโดยได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนา ระบบออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระบบ ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบว่ามีลักษณะอย่างไร มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ควรลดหรือเพิ่มองค์ประกอบใดให้เหมาะสมกับสภาพของระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. การออกแบบระบบ หมายถึง การนำองค์ประกอบต่าง ๆ ที่วิเคราะห์แยกแยะไว้ นำมารวบรวมเพื่อออกแบบระบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบเดิมที่เป็นอยู่
3. การวัดและตรวจสอบระบบ โดยที่หลังจากทำการร่างหรือออกแบบระบบแล้วจะต้องทำการตรวจสอบว่าระบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่

Stair and Reynolds (2001) นำเสนอวงจรของการพัฒนาระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนในการพัฒนาทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาระบบ
2. การวิเคราะห์ระบบ
3. การออกแบบระบบ
4. การนำระบบไปใช้
5. การตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบ

ตาราง 19 สัณเคราะห้องค้ประกอบการพัฒนาระบบ

องค้ประกอบ	หน้วยงาน/บุคคล	Biggs and others (1980)	Edwards (1985)	Smith (1993)	Stair and Reynolds (2001)	ความถี่ขององค้ประกอบ	ลำดับความถี่ขององค้ประกอบ
1.ขั้นการวางแผนระบบ		/				1	6
2.ขั้นการวิเคราะห์ระบบ			/	/	/	3	1
3.ขั้นการศึกษาความต้องการของระบบ		/			/	2	3
4.ขั้นการออกแบบระบบ			/	/	/	3	1
5.ขั้นการพัฒนาาระบบ		/	/			2	3
6.ขั้นการนำระบบไปปฏิบัติ		/			/	2	3
7.การวัดและตรวจสอบระบบ				/		1	6
8.การตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบ					/	1	6
รวม		4	3	3	5		

จากตาราง 19 องค้ประกอบการพัฒนาระบบ ตามแนวคิดนักวิชาการ หน้วยงาน องค้กร 4 แหล่ง องค้ประกอบของระบบที่เหมือนกันจะจัดเป็นองค้ประกอบเดียวกัน พบองค้ประกอบการพัฒนาระบบ ทั้งหมด 8 องค้ประกอบ ผู้วิจัยได้เลือกองค้ประกอบที่มีความถี่ ร้อยละ 50 ขึ้นไปของแหล่งข้อมูล เพื่อเป็นองค้ประกอบการพัฒนาระบบ เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ระบบ
2. การศึกษาความต้องการระบบ
3. การออกแบบระบบ
4. การนำระบบไปใช้และประเมินผล

การประเมินระบบ

ความหมายการประเมิน

พิสนุ พงศ์ศรี (2551) การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2551) การประเมินค่าหรือการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจเลือกทางเลือกโดยอาศัยสารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อผ่านการสังเคราะห์ให้เป็นองค์ความรู้ จะทำให้เกิดปัญญาได้

Stufflebeam and Shinkfield (1990) ให้ความหมายการประเมินว่าเป็นการกำหนดคุณค่าหรือข้อดีของบางสิ่งบางอย่างอย่างเป็นระบบ

Worthen and Sander (1987) การประเมิน หมายถึง การพิจารณาคุณค่าของสิ่ง ๆ หนึ่ง ประกอบด้วย การจัดหาสารสนเทศเพื่อตัดสินคุณค่าของแผนงาน ผลผลิต กระบวนการ หรือวัตถุประสงค์หรือการพิจารณาศักยภาพของทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการ การตัดสินคุณค่าของสิ่ง ๆ หนึ่งสิ่งใด โดยการนำสารสนเทศหรือผลการวัดจากวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างข้อสรุปหรือตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม

องค์ประกอบของการประเมิน

สุวิมล ตีรกานันท์ (2548) ได้สรุปองค์ประกอบของการประเมินไว้ ดังนี้

1. สิ่งที่จะประเมิน ได้แก่ นโยบาย แผนงาน โครงการ องค์กร วัสดุอุปกรณ์
  2. ผู้ใช้ผลการประเมิน ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ เจ้าของเงินทุน
- ว่าต้องการทราบอะไรจากการประเมิน
3. ผู้ประเมิน ซึ่งอาจเป็นบุคคล หรือคณะบุคคลที่อยู่ในโครงการหรืออยู่นอกโครงการ
  4. วิธีดำเนินการประเมิน หรือ กระบวนการประเมิน

ขั้นตอนการประเมินระบบ

สุวิมล ตีรกานันท์ (2548) ได้แบ่งขั้นตอนการประเมินไว้ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของสิ่งที่จะถูกประเมิน
2. การกำหนดประเด็นการประเมินและการกำหนดตัวชี้วัด
3. ศึกษาความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน
4. พัฒนาตัวชี้วัด

4.1 กำหนดแหล่งข้อมูล

4.2 กำหนดแหล่งเครื่องมือ

4.3 กำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานตัวชี้วัด

5. ออกแบบการประเมิน

5.1 ออกแบบการสุ่มตัวอย่าง

5.2 ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 ออกแบบการเสนอรายงานการประเมิน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 สร้างเครื่องมือ

6.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6.3 เก็บข้อมูล

7. วิเคราะห์ข้อมูล

8. แปลผลและสรุปผล

9. จัดทำข้อเสนอแนะในการใช้ผลการประเมิน

10. เขียนรายงาน

พิสนุ พองศรี (2551) ได้กำหนดขั้นตอนการประเมินไว้ ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดการประเมินและวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมิน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัด
3. การกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก
4. การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมิน
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. การเขียนรายงานการประเมิน
9. การประเมินงานประเมิน

รูปแบบการประเมินระบบ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาสำหรับการประเมินตามแนวคิดเชิงระบบและการจะประเมินระบบให้เป็นที่เชื่อถือได้นั้นจะต้องพิจารณาปัจจัยสำคัญในแต่ละส่วนของแนวคิดเป็นระบบ ซึ่งต้องประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านปัจจัย
2. ด้านกระบวนการ

3. ด้านผลที่ได้จากการดำเนินการ ซึ่งแต่ละส่วนปัจจัยสำคัญที่ควรได้รับการตรวจสอบในการประเมิน

พิสนุ พองศรี (2551) สรุปรูปแบบการประเมินตามช่วงเวลาของการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นในเบื้องต้น
2. การประเมินความเป็นไปได้ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของสิ่งที่จะดำเนินการ โดยศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จ
3. การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินสิ่งที่ป้อนเข้าสู่การดำเนินงาน ว่ามีความเหมาะสมเพียงใดก่อนที่จะดำเนินงาน
4. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามที่กำหนด โดยประเมินขณะดำเนินการอยู่ เพื่อใช้ผลการประเมินไปปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
5. การประเมินผลผลิตหรือผลิผล เป็นการประเมินผลที่ได้จากสิ่งที่ประเมินหรือผลการดำเนินงานโดยตรงตามวัตถุประสงค์
6. การประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบ เป็นการประเมินผลที่ได้อันเนื่องมาจากผลของสิ่งที่ประเมินหรือการดำเนินงาน
7. การประเมินด้วยการติดตามเมื่อดำเนินการสิ้นสุดไปแล้วระยะหนึ่ง เป็นการประเมินที่อาจเหลือมจากการประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบ แต่ประเมินเมื่อดำเนินการสิ้นสุดไปแล้วระยะหนึ่ง

8. การประเมินงานประเมิน เป็นการประเมินผลของการประเมินอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาคุณภาพโดยศึกษาความถูกต้องและความเหมาะสมของการประเมินในด้านต่าง ๆ

Fitzpatrick, Sanders and Worthen (2004) ได้สรุปรูปแบบการประเมินระบบ โดยการใช้ CIPP Model (Context-Input-Process Model) เป็นการประเมินระบบที่มีกระบวนการต่อเนื่อง เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย/จุดมุ่งหมาย การดำเนินงาน การกำหนดยุทธวิธีแผนงานรวมทั้งการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมโดยจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) จะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นกระแสนิติศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การบรรยาย และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย

ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัยและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยป้อนเข้าของระบบ หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินการ เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดกับทรัพยากรที่มีอยู่และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้มากที่สุด

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม การนำปัจจัยป้อนเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงใดเป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้น

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินงานว่า ได้ผลมากน้อยเพียงไรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยนำผลที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยกระบวนการร่วมด้วยเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงมาตรฐานการประเมินระบบ

เกณฑ์การประเมินระบบ

Cascio (1992) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1. ความเกี่ยวข้องกัน (Relevance) คือ ความเชื่อมโยงกันระหว่างการปฏิบัติงานและวิธีการที่นำมาใช้ในการประเมิน

2. มีอำนาจจำแนก (Sensitivity) หมายถึง ระบบดังกล่าวควรจะสามารถจำแนกผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพออกจากกันได้

3. มีความเที่ยง (Reliability) หมายถึง ระบบการประเมินควรมีความคงที่และความต่อเนื่องในการประเมิน

4. เป็นที่ยอมรับ (Acceptability) หมายถึง ทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินต่างมองกระบวนการประเมินอย่างเข้าใจเหตุผล และเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ

5. ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ (Practicality) หมายถึง ระบบจะต้องมีความเป็นเหตุเป็นผลง่ายต่อการทำความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติจริง

Stone (1998) เสนอเกณฑ์สำหรับประเมินระบบไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเที่ยง (Reliability) คือ ความคงที่ของการวัดถึงแม้ว่าจะทำการวัดในช่วงเวลาที่แตกต่างกันหรือใช้บุคคลที่ทำการวัดต่างกัน

2. ความตรง (Validity) คือ ระดับของการวัดซึ่งสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างแท้จริง

3. ความสามารถในการนำไปปฏิบัติจริง (Practicality) หมายถึง ระบบการประเมินต้องสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้โดยง่าย และเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน

4. ความเป็นธรรม (Fairness) คือ ระบบการประเมินที่สร้างขึ้นต้องทำให้ผู้ถูกประเมินรู้สึกว่าการประเมินดำเนินไปอย่างเป็นธรรม และผลจากการประเมินก็มีความยุติธรรมพอ

5. ผลกระทบ (Impact) คือ ระบบการประเมินต้องมีผลกระทบในเชิงบวกหรือได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญต่อบุคคล และเป้าหมายขององค์การ

McMillan and Schumacher (2001) สรุปแนวทางการพิจารณาตัดสินคุณค่าของระบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากเกณฑ์หรือมาตรฐานประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านความมีประโยชน์ (Utility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ มุ่งเน้นในด้านของผลการประเมินที่ต้องให้ข้อมูลหรือสารสนเทศตามที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ และนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้มาตรฐานด้านความมีประโยชน์

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะต้องเป็นจริง ประหยัด และมีข้อความที่เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้มาตรฐานความเป็นไปได้ ประกอบด้วย การดำเนินงานที่มีการฝึกปฏิบัติ ความสามารถทางการเมืองและประสิทธิผลด้านต้นทุน

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรม และค่านึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมินผล มาตรฐานเหล่านี้คือ ข้อตกลงที่เป็นทางการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจซึ่งเปิดเผย สาธารณชนมีสิทธิรู้ได้ตามสิทธิของมนุษย์ และปฏิกริยาร่วมกันของมนุษย์ และควรมีการรายงานด้วยความยุติธรรม

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่าวิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้องมีความถูกต้องโดยผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริงและมีความคงเส้นคงวา แหล่งผู้ให้ข้อมูลก็ต้องมีความเชื่อถือได้โดยให้ข้อมูลตามความเป็นจริงในขณะเดียวกันก็ต้องใช้วิธีการวิเคราะห์และเสนอผลการประเมินที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง มีความเป็นปรนัย

การประเมินระบบ เป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของระบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยได้นำหลักการประเมินตามแนวคิดเกณฑ์การประเมินระบบ ได้แก่ ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านเนื้อหาสาระของระบบ และนำแนวคิดรูปแบบการประเมินระบบให้มีประสิทธิภาพ ทั้ง 3 ด้าน คือด้าน 1) ด้านปัจจัย 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลผลิตที่ได้รับ มาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาตามอำนาจและหน้าที่ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 กำหนดอำนาจและหน้าที่สถานศึกษาและส่วนราชการตามมาตรา 34(2) มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้ผู้มีอำนาจสถานศึกษาหรือหัวหน้าส่วนราชการราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ
2. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำ
นิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือ
ส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบหมาย

4. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ
เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเขตพื้นที่การศึกษา

5. อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตของสถานศึกษาให้เป็นไป
ตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการ
คณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีรูปแบบการจัดการศึกษา คือ

1. จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

นโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเริ่มตั้งแต่การศึกษาของคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติได้พัฒนาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
นโยบายในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. เน้นการอบรมเลี้ยงดูและให้ประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็ก
2. เน้นการพัฒนาการครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม

และสติปัญญา

3. ยึดจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นหลักในการพัฒนา
คุณภาพของผู้เรียน

4. ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการจัดประสบการณ์

5. ยึดหลักความสมดุลทุกด้าน ทั้งด้านมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สาระการเรียนรู้เวลา วิธีการจัดกิจกรรม รวมทั้งประสบการณ์และ

6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยยึดหลักการบูรณาการผ่านกิจกรรมการเล่น

ภารกิจจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเดิม คือ สำนักงานคณะกรรมการการ ประถม ศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการศึกษาระดับปฐมวัยมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง โดยในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2523 ได้รับโอนมาจากกรมสามัญศึกษา โดยจัดตั้งขึ้นในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดก่อน และได้พัฒนาโดยตลอดจนกระทั่งปัจจุบันจะรวมอยู่ในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลำดับขั้นของพัฒนาการของการศึกษาในระดับปฐมวัยมี ดังนี้

พ.ศ. 2527 เปิดสอนชั้นเด็กเล็กหลักสูตร 1 ปี ก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเปิดในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในชนบท

พ.ศ. 2529 ขยายการจัดอนุบาลศึกษาหลักสูตร 2 ปี สู่ชนบทตามโครงการอนุบาล ชนบทโดยเริ่มจากพื้นที่เป้าหมาย 38 จังหวัดและขยายออกมากขึ้นตามลำดับ

พ.ศ. 2535 ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) มีนโยบายให้รัฐจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ หน่วยงานหลักของรัฐที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เปลี่ยนจากการจัดแบบชั้นเด็กเล็ก 1 ปี เป็นแบบชั้นอนุบาล 2 ปี จากที่เคยมี โครงการเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย คือ โครงการอนุบาลชนบทก็เปลี่ยนเป็นจัดครอบคลุมทุกพื้นที่ และให้ดำเนินการจัดอนุบาล 3 ปี เพื่อเป็นการทดลองใน 5 ภูมิภาค คือ โรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียนอนุบาลนครนายก โรงเรียนอนุบาลแพร่ โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ และโรงเรียนอนุบาลชุมพร ซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2537 เริ่มใช้เกณฑ์มาตรฐานระดับก่อนประถมศึกษาเป็นแนวทางพัฒนาการ จัดการอนุบาลศึกษาของโรงเรียน

พ.ศ. 2538 เริ่มใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณตามเกณฑ์มาตรฐานและขนาด โรงเรียน

พ.ศ. 2539 ตามแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 ได้ให้ความสำคัญในการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยโดยกำหนดนโยบายที่จะบริการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้กับเด็ก ที่มีอายุ 3-5 ปี ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และเน้นการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กเป็นสำคัญ จึงขยายชั้นอนุบาลจาก 2 ปี รับเด็ก 4-6 ปี เป็น 3 ปี รับเด็กตั้งแต่ 3-6 ปี สนองความต้องการของเด็กโดยเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี

พ.ศ. 2545 ตามแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา โดยพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีเป้าหมายว่าเด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา

พ.ศ. 2546 เปลี่ยนจากหลักสูตรก่อนประถมศึกษาเป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เป็นพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและ กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบท สังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เน้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 4-5 ปี เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

พ.ศ. 2560 เปลี่ยนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับช่วงอายุจากเดิมรับเด็ก ปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-5 ปี และปีนี้ได้เปลี่ยน หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยให้สถานศึกษา ใช้หลักสูตรในปีการศึกษา 2561

นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสร้างและพัฒนาคนไทยเพื่ออนาคต ของประเทศ สร้างคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามค่านิยมหลักของคน ไทย 12 ประการ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนอนาคตที่ดีของตนเองได้ รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอัน ดีงามของคนไทย และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ดังนี้

1. นโยบาย

1.1 เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและ กระบวนการ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 เร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษาให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทรวมถึงเด็กพิการ และด้อยโอกาส มีความรู้ และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะ การอ่าน การเขียน และการคิดเพื่อให้ความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูง และโลกของการทำงาน

1.3 เร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย มาตรฐานและ การประเมิน หลักสูตรและการสอน การพัฒนาทางวิชาชีพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

1.4 ยกกระดับความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหาร สถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา

ประพุดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ

1.5 เร่งสร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรคุณภาพที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพเพื่อให้บริการที่ดี มีความสามารถรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้เป็นอย่างดี

1.6 เร่งรัดปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมีแรงบันดาลใจ และมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจน เป็นสถานศึกษาคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ที่สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

1.7 สร้างระบบการควบคุมการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีข้อมูลสารสนเทศและข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างพร้อมบริบูรณ์ และมีนโยบายการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.8 สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บริการที่ดี ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เร่งรัดการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบของโรงเรียนให้เป็นแบบร่วมคิดร่วมทำการมีส่วนร่วมและการประสานงานสามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ กลุ่มบุคคล องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมอื่น

1.9 เร่งปรับระบบการบริหารงานบุคคล มุ่งเน้นความถูกต้องเหมาะสมเป็นธรรม ปราศจากคอร์รัปชันให้เป็นปัจจัยหนุนในการเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพขวัญและกำลังใจสร้างภาวะจูงใจ แรงบันดาลใจและความรับผิดชอบในความสำเร็จตามภาระหน้าที่

1.10 มุ่งสร้างพลเมืองที่ดีที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ และทำให้การศึกษานำการแก้ปัญหาสำคัญของสังคม รวมทั้งปัญหาการคอร์รัปชัน

1.11 ท่วมเทมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่พัฒนาแล้วหลังและโรงเรียน ขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพเพื่อไม่ให้ผู้เรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. องค์กรประกอบนโยบาย

จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในความเป็นมานโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดองค์กรประกอบนโยบาย เพื่อพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ผลผลิต จุดเน้น และตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์

การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย

2.2 พันธกิจ มีดังนี้

2.2.1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2.2.2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

2.2.3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาและบูรณาการการจัดการศึกษา

2.3 เป้าประสงค์

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้

2.3.1 นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและมีคุณภาพ

2.3.2 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค

2.3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะตรงตามสายงานและมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

2.3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

2.3.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ สู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2.3.6 พื้นที่พิเศษ ได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

2.4 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ
ข้อมูลจำนวนสถานศึกษา นักเรียน

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำแนกได้ ดังนี้

ตาราง 20 จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน

รูปแบบการจัด	จำนวน
จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	21,300 แห่ง
จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	6,965 แห่ง
จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	93 แห่ง
รวม	28,358 แห่ง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558)

ตาราง 21 จำนวนห้องเรียนและนักเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน

ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
อนุบาล 3 ขวบ	129 ห้องเรียน	2,239 คน
อนุบาล 1	29,557 ห้องเรียน	431,237 คน
อนุบาล 2	30,259 ห้องเรียน	456,852 คน
รวม	59,936 ห้องเรียน	890,328 คน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

คณิง สายแก้ว (2549) ได้วิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ในจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ในจังหวัดสุรินทร์ทั้งการบริหารโดยภาพรวม การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายที่มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนตอนแรกเป็นการศึกษาบริบท ขั้นตอนที่สองเป็นการพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากข้อมูลที่สังเคราะห์ได้จากผลการวิจัยในขั้นตอนแรกด้วยวิธีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการสองครั้ง ขั้นตอนสามเป็นการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากขั้นตอนที่สองที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ภายในปี 2554 จังหวัดสุรินทร์จะเป็นจังหวัดชั้นนำในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างหลากหลายและทั่วถึงและได้กำหนดพันธกิจ 7 ประการ คือ

- 1) จัดระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2) สร้างโอกาสให้เด็กกลุ่มเป้าหมายได้เข้าศึกษาในระดับปฐมวัยทุกคน
- 3) สร้างและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณธรรมจริยธรรม และได้รับการเตรียมความพร้อมในพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา
- 4) สร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้และระบบสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
- 5) สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม
- 6) ส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและ
- 7) พัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน

นงลักษณ์ เรือนทอง (2550) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล โดยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย โรงเรียนนอร์ดนิยม จำนวน 198 โรงเรียน และโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 154 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ

- 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 2) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ
- 3) การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ
- 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 6) เน้นการเรียนการสอน
- 7) การเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์
- 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 680 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย การทดสอบค่าที่ด้วยโปรแกรม SPSS และวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของตัวแบบด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.52 ผลการวิจัยพบว่า 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้และ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนและปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ

อนงค์ พิษสิงห์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ศึกษาสังเคราะห์โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาและการวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ และการนำไปใช้และการตรวจสอบทบทวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารและหัวหน้างานหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) ประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบโดยการสนทนากลุ่ม 3) ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนหลังการใช้ร่างระบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 18 มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบซึ่งมีกระบวนการป้อนกลับในระบบด้วย ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้ามีตัวชี้วัดความสำเร็จ 35 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์งานการวางแผนงาน การปฏิบัติงานตามแผน การประเมินผลงานและการสรุปผลงาน และ 3) องค์ประกอบด้านผลผลิตมีตัวชี้วัดความสำเร็จ 47 ตัวชี้วัด

เรชา ศรีวิชัย (2554) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรีและเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ (Mixed Method) มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มี

ประสิทธิผล การยกย่องรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลและการประเมินรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างที่ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารของสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลคือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เป็นผู้บริหาร จากสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบตรวจสอบร่างรูปแบบสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยและแบบประเมินรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผล การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในช่วงปีการศึกษา 2554 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าที่มืองค์ประกอบย่อย คือ 1) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) การตอบสนองความต้องการของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) นโยบายของรัฐบาล 4) นโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา 5) ผู้เรียน 6) ผู้บริหารและครู จรรยาบรรณวิชาชีพของครู จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร 8) งบประมาณ สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการนั้นประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการหลักสูตร 2) การเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผลด้านผลผลิต คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2) ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน

สราวดี เฟิงศรีโคตร (2554) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษารูปแบบโดยสอบถามความคิดเห็น จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 135 คน สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหาร และศึกษาผลการใช้รูปแบบโดยสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 108 คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหาร เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2) วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กพัฒนาผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบ ได้แก่ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้อยู่ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน

แนววรรณ พงษ์สะอาด (2554) ได้วิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างความมีประสิทธิผลของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างความมีประสิทธิผลของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย เป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวบ่งชี้และกลไกเชิงนโยบาย ในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมที่มี 2 ระยะ คือ ระยะแรกมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาพหุกรณี ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาและตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ การสนทนากลุ่มเป้าหมาย และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้เสีย โดยคำนึงถึงเกณฑ์ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ ผลจากการวิจัยได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย มีเป้าหมายเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ ส่งเสริมพัฒนาการสมวัยเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในทุกด้าน ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ประกอบด้วย เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมวัย มีความพร้อมเพื่อศึกษาในขั้นต่อไปอย่างมีความสุข มีกลไกเชิงนโยบายที่สำคัญ คือ มุ่งเน้นประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาที่มีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสังคม

อารยันต์ แสงนิกุล (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการบริหารจัดการ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดระบบโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหาร ด้านงานธุรการ ด้านการเงิน และพัสดุ และด้านงานอาคารสถานที่ 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย ด้านครูผู้สอน และด้านผู้บริหาร 4) ด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาด้านร่างกาย การพัฒนาด้านอารมณ์จิตใจ การพัฒนาด้านสังคม และการพัฒนาด้านสติปัญญา 5) ด้านการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ด้านความร่วมมือผู้ปกครองและชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิรัชกร ทองน้อย (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษาวัดอุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน

วิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา 2) พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษาและ 3) ประเมินผลการนำระบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาระบบและวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะที่ 2 เป็นการออกแบบระบบและตรวจสอบระบบที่พัฒนาขึ้น และระยะที่ 3 เป็นการนำระบบไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาและการประเมินผลการใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 750 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญประเมินระบบจำนวน 9 คนและระยะที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่นำระบบไปใช้ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้าองค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สมรรถนะของครู ลักษณะของนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้และการได้รับทรัพยากร ด้านกระบวนการองค์ประกอบได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านผลผลิตองค์ประกอบได้แก่ นักเรียน ครู และผู้บริหาร ด้านข้อมูลป้อนกลับ องค์ประกอบ ได้แก่ การรายงานผลและข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ผลการประเมินการนำระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ครูมีความตระหนัก มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการใช้ระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ศิรินนภา นวมมณี (2557) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยการสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน

394 คน 2) สร้างรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสรุปสาระสำคัญจัดทำคู่มือการนำไปใช้ของรูปแบบซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 3) นำเสนอและประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กลไกการดำเนินการ 4) การดำเนินการ 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าองค์ประกอบรูปแบบ ด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย กลไกการดำเนินการ การดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

นันทน์ภัส วิกุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) ศึกษาประสิทธิภาพผู้ดำเนินการจัดประสบการณ์ สมรรถนะองค์กร บรรยากาศโรงเรียน นวัตกรรมองค์กร ความผูกพันองค์กร และประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับปฐมวัย 2) พัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ การจัดประสบการณ์ สมรรถนะองค์กร บรรยากาศโรงเรียน นวัตกรรมองค์กร และความผูกพันองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดนครราชสีมา 3) ศึกษาระดับอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของภาวะผู้นำ การจัดประสบการณ์ สมรรถนะองค์กร บรรยากาศโรงเรียน นวัตกรรมองค์กร และความผูกพันองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดนครราชสีมา วิธีดำเนินการ โดยการผสมผสานวิธีเชิงคุณภาพและวิธีเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับปฐมวัยจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 420 คน เครื่องมือใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และใช้เทคนิคการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 17 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพสถานศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมาก 2) แบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลสถานศึกษาระดับปฐมวัย มี 2 ปัจจัย คือ สมรรถนะองค์กรและความผูกพันองค์กร ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาปฐมวัย มี 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำการจัดประสบการณ์ บรรยากาศโรงเรียน และอิทธิพลรวม

6 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำการจัดประสบการณ์ สมรรถนะองค์กร บรรยากาศโรงเรียน นวัตกรรมองค์กร และความผูกพันองค์กร

งานวิจัยในต่างประเทศ

Chrispeels and Ann (1990) ทำการศึกษาวิจัยประสิทธิผลโรงเรียนศึกษาเฉพาะกรณี ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 8 แห่ง ในปี 1990 โดยทำการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนทั้ง 8 แห่ง การวิจัยดังกล่าวศึกษาเกี่ยวกับ 1) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 2) หลักสูตรและการสอน 3) โครงสร้างขององค์กร 4) ภาวะผู้นำของครูใหญ่ ใช้เวลาในการศึกษา 5 ปี ทำการรวบรวมโดยใช้การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ผลของการทดลองและแบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษาพบว่า 1) การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหลักสูตรและครูได้ทำงานร่วมกันมีความจำเป็นสำหรับการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน 2) การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ครูใหญ่ต้องมีภาวะผู้นำ 3) ต้องมีวางแผนการพัฒนาคณาจารย์ที่ดี

Smith (1991) ได้วิจัยคุณลักษณะของระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในมลรัฐจอร์เจีย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ การวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศทางวิชาการและการมีผู้นำที่เข้มแข็งขณะเดียวกันก็พบว่า การตั้งความหวังได้สูง ๆ และความร่วมมือช่วยเหลือกันมีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพของโรงเรียน

Sergiovanni (1991) ได้สรุปลักษณะสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลว่าควรมีองค์ประกอบดังนี้ 1) เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) มีแผนงานทางวิชาการที่ดี 3) จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 4) มีบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก 5) ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบเป็นกลุ่ม 6) มีการพัฒนาคณาจารย์อย่างกว้างขวาง 7) ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 8) ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

Scribner (1999) ได้ศึกษาคุณลักษณะของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลพบว่ามี 4 ปัจจัย คือ 1) การสร้างสังคมที่เอื้ออาหารต่อความสำเร็จของนักเรียน 2) การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง และชุมชนใกล้เคียง 3) การสร้างวัฒนธรรมที่ห่วงใยต่อนักเรียนทางด้านการเรียนการสอน 4) การสร้างระบบการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

Larry and Gerald (1994) ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนที่มีคุณภาพเป็นเลิศ พบว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพเป็นเลิศต้องมีการวัดผลของโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และได้รับการยอมรับนับถือในผลสำเร็จทางด้านวิชาการ มีบรรยากาศเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นทางบวก โดยเน้นสิ่งแวดล้อมที่เป็นระเบียบ และเน้นความสนใจการเรียนของนักเรียน เน้นด้านพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา มีการสนับสนุนวิธีการสอนที่ดี มีความคาดหวังสูงและเป้าหมายการเรียนของนักเรียนอย่างชัดเจน ผู้ปกครองสนับสนุนสนับสนุนและเอาใจใส่ดูแลการเรียนของนักเรียนดี

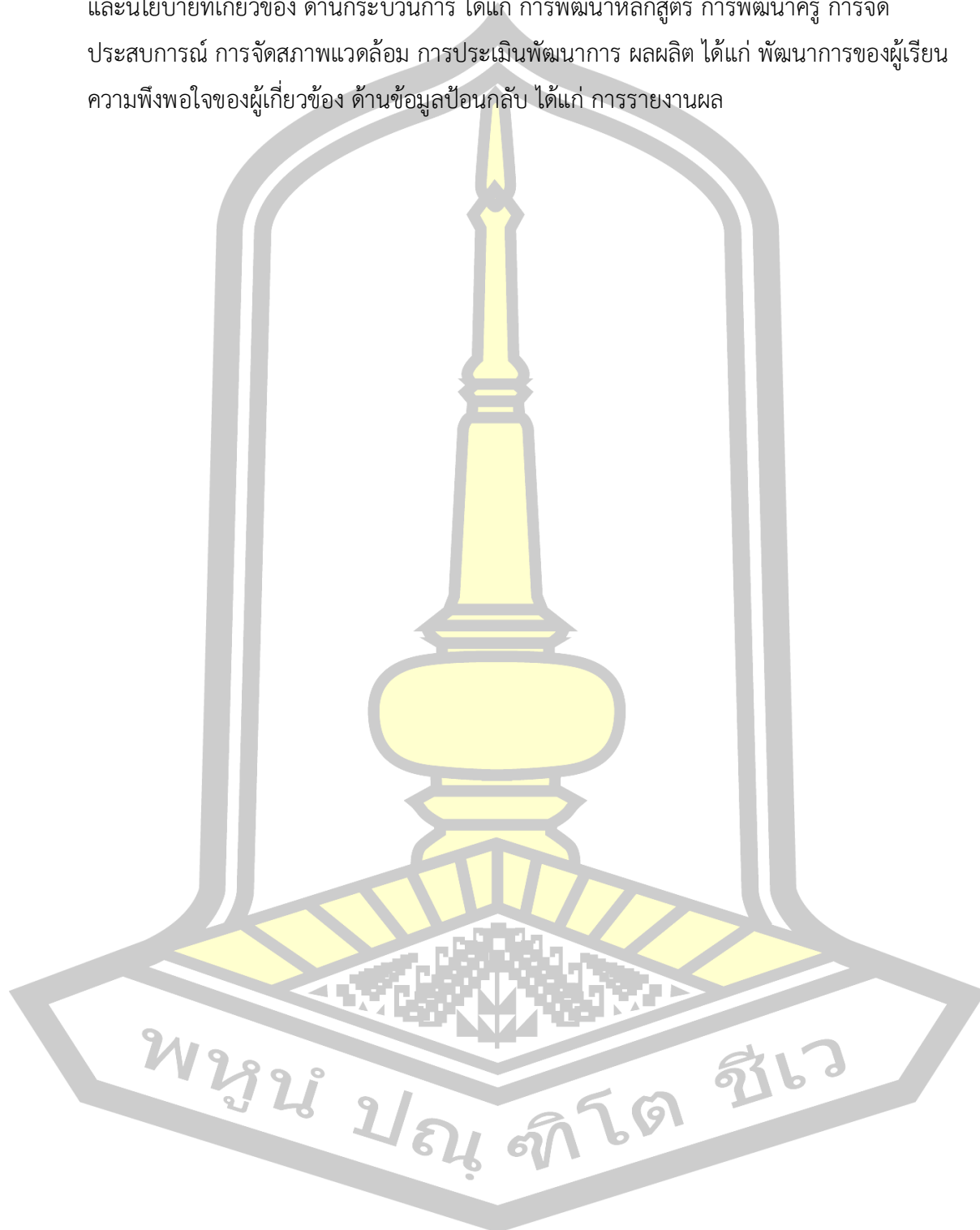
Glickman (2001) ได้สรุปคุณลักษณะของโรงเรียนประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานที่ปรับปรุงแล้วว่ามี 12 ประการ คือ 1) ผู้บริหารที่มีความหลากหลายของภาวะผู้นำซึ่งรวมถึงภาวะผู้นำของครูด้วย 2) ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของโรงเรียน 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง 5) ได้รับการสนับสนุนจากทั้งภายนอกและภายในโรงเรียนในเรื่องเวลาเรียน การจัดกิจกรรมด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม 6) เน้นที่การเรียนการสอน 7) มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เช่น การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน 8) มีแผนการสอนที่ดี 9) ครูมีความร่วมมือกัน 10) มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อมูลในการสร้างรูปแบบของโรงเรียน 11) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน 12) ใช้วิธีการหลากหลายเพื่อพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลเป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครูและบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทุกองค์ประกอบในการจัดการศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า ต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือคุณลักษณะตามที่ต้องการ เช่น ครูผู้สอนต้องเป็นบุคคลที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย มีคุณลักษณะของความเป็นครูปฐมวัย สภาพแวดล้อมจะต้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียน เพื่อสร้างความมีระเบียบวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความปลอดภัย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการของผู้เรียนในทุกด้าน บรรยากาศและความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียนกับชุมชนต้องเป็นในทางบวก และเป็นบรรยากาศที่มุ่งเน้นสร้างผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการศึกษาที่เปรียบเสมือนการตีพิมพ์ การวางหมุด และวางฐานรากของการสร้างตึกขนาดใหญ่ หากมีการดำเนินการในระยะเริ่มต้นถูกต้อง มันคงเป็นไปตามแบบแปลน การก่อสร้างในลำดับต่อไปก็จะเป็นไปได้ง่าย การศึกษาปฐมวัยก็เช่นกันจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับปรัชญา หลักการ จุดหมาย และพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนภายใต้การอบรม เลี้ยงดู และการให้การศึกษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพและพัฒนาการของบุคคล ผ่านกิจกรรมการเล่นเป็นเรียน

จากการศึกษาผู้วิจัยได้ประมวลความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษามาเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู การจัดการ ประสพการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ ผลผลิต ได้แก่ พัฒนาการของผู้เรียน ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ด้านข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ การรายงานผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and
Development) โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

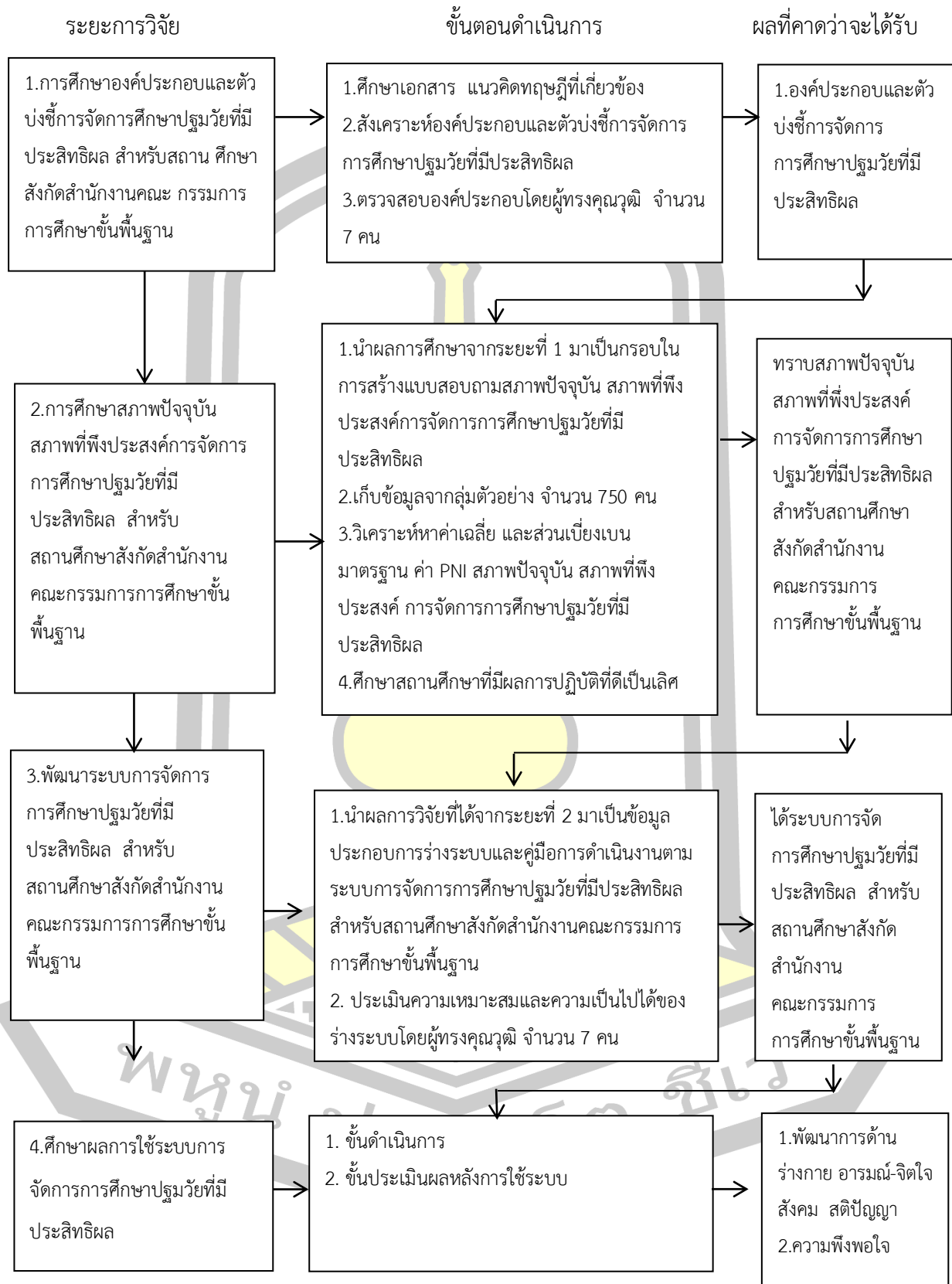
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการการศึกษาปฐมวัย
ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะเวลาการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง แสดงโดยภาพประกอบ 4

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 4 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาปฐมวัย องค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัย ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย แล้วนำมาสังเคราะห์ได้องค์ประกอบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมิน พัฒนาการ องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา

1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.3 ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 7 คน จากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. จบการศึกษาระดับปริญญาเอก
2. มีประสบการณ์สอนในสาขาการบริหารการศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย ในสถาบันอุดมศึกษาหรือมีประสบการณ์ทางด้านการจัดการการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว อาจารย์โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

4. อาจารย์ ดร.วสันต์ชัย กากแก้ว อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

5. ดร.กิตติภักดิ์ ไกรเพชร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

6. ดร.สุภาพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

7. ดร.ประเสริฐศักดิ์ เทินไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนทัน สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การตรวจสอบและประเมิน
ความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน
ตามข้อ 1.2-1.3

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ
องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล และประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1.2 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ
และตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
(Rating Scale) ได้แก่

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 คำถามเพื่อตรวจสอบประเมินความเหมาะสม แยกออกเป็น

1. ประเมินองค์ประกอบและและตัวบ่งชี้จัดการการศึกษาปฐมวัย
ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการศึกษาปฐมวัย

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง แบบตรวจสอบ และประเมินความเหมาะสมแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale)

3.2.2 นำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย มาสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบมีโครงสร้าง

3.2.3 นำผลจากสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิภาพและองค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนำผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้มาสร้างแบบสอบถามแบบมาตรฐาน ประมาณค่า เพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

3.2.4 แบบสอบถามที่สร้างนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา ความถูกต้องของภาษาและความสอดคล้องของข้อความกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จาก การสังเคราะห์

3.2.5 นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไข แล้วพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบและประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงาน ก่อนไปเก็บข้อมูลและไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสรุปประเด็นจาก การสัมภาษณ์ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยและอยู่ในกรอบแนวคิดการวิจัย

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระดับความเหมาะสม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

เลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
เป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

6.1 ค่าเฉลี่ย จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. จากสูตร (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$SD = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ แทน ผลรวม

พหุ ประถมศึกษา

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น
โดยใช้แบบสอบถาม

1.1 ขั้นตอนดำเนินการ นำเอาผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้าง
แบบสอบถามการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้ปฐมวัยจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำนวน 12,482 โรงเรียน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง
โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ผู้บริหาร 375 คน ครูปฐมวัย
375 คน รวมทั้งสิ้น 750 คน ดังตาราง 22

ตาราง 22 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูปฐมวัย
ประชากร	12,482	412	18,845
กลุ่มตัวอย่าง	375	375	375
		750	

1.2.3 การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน
สภาพที่พึงประสงค์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่

สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

1.3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.3.2.1 นำผลการศึกษาคู่ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัย ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.2.2 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างและเนื้อหา

1.3.2.3 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมิน และตรวจพิจารณาความเหมาะสมด้านภาษาและความสอดคล้องตามโครงสร้าง ผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) จบการศึกษาระดับปริญญาเอก
- 2) จบการศึกษาด้านการวิจัยทางการศึกษาหรือการวัดและประเมินผลทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยหรือการสอนระดับปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิกิจการศึกษา การศึกษาดุซงึ่บัณฑิต การวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล อาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิกิจการศึกษาครุศาสตรดุซงึ่บัณฑิต การทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3) ดร.แรกขวัญ นามสว่าง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนอนุบาลรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

4) ดร.ปริยานันท์ เทินไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ่ม
อารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
นวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5) ดร.วรารภรณ์ บุญเจียม ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการ
พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประเมินเครื่องมือใช้ค่าดัชนี IOC กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน
คือ 1, 0, -1 โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้อง

และเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ค่าที่คำนวณได้ต้อง

มากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง ผลการประเมิน IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

1.3.2.4 ปรับปรุงแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.3.2.5 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษา
ปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูปฐมวัยไม่ใช่งานตัวอย่าง
จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามปัญหา ความต้องการ
พัฒนา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) ด้วยวิธีการ Item–Total
Correlation ของ เพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจ
จำแนกระหว่าง 0.51-0.90 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.54–0.90

2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha Co-Efficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่า
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ สภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.993 สภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.994

1.3.2.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบสอบถาม จัดส่งทางไปรษณีย์ ถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 750 ฉบับ โดยผู้วิจัยจัดเตรียมซอง ดิดแสตมป์ จำหน่าถึงผู้วิจัยใส่ซอง เพื่อให้ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ และประสานทางโทรศัพท์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 750 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.5 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS ในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าเฉลี่ยมาแปลผลความหมายของระดับคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์

4.51-5.00	หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก
2.51-3.50	หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย
1.00-1.50	หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

1.5.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าความต้องการจำเป็น โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI Modified (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งเป็นวิธีการหาค่าเฉลี่ยความแตกต่าง ของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์แล้วหารด้วยสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ไม่มากเกินไป

ตอนที่ 2 การศึกษาสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ

2.1 ขั้นตอนดำเนินการ นำผลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ตามค่าดัชนี PNI_{Modified} มากำหนดเป็นองค์ประกอบเพื่อไปศึกษาโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ ได้แก่ องค์ประกอบการพัฒนาครูผู้สอน องค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง องค์ประกอบ การจัดการประสบการณ์ และองค์ประกอบผลการจัดสภาพแวดล้อม ในแต่ละองค์ประกอบศึกษาตัวบ่งชี้ ที่สภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก และตัวบ่งชี้ที่ค่าดัชนี PNIM_{Modified} มาก 4 อันดับแรก

2.2 แหล่งข้อมูล

2.2.1 สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่มีผลการปฏิบัติงาน ที่เป็นเลิศ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 แห่ง จากสถานศึกษาที่คุณสมบัติ ดังนี้

2.2.1 เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.2 มีผลการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นที่ประจักษ์

โดยมีรางวัลระดับประเทศจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือกระทรวงศึกษาธิการ และที่เป็นรางวัลที่เกิด จากการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น สถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับก่อนประถม รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS สถานศึกษายอดเยี่ยมด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น

2.2.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารหรือหัวหน้างานวิชาการ และครูปฐมวัย

สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ ได้แก่

1) โรงเรียนชุมชนหนองเม็ก อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับก่อนประถม ขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2558

2) โรงเรียนอนุบาลกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับก่อนประถม ขนาดกลาง ปีการศึกษา 2559 และโล่รางวัลสถานศึกษาพระราชทานปี 2559

3) โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือทองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 สถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับก่อนประถม ขนาดใหญ่ ปีการศึกษา 2558

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติ ดีเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แบบสัมภาษณ์ครูปฐมวัย โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติดีเป็นเลิศ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.3.2 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ที่อยู่ ระยะเวลาที่สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ เป็นประเด็นสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่า PNI สูงสุด 4 ลำดับแรก ประกอบด้วย การพัฒนาครูปฐมวัย ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง การจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อม

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างทางโทรศัพท์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ประสบผลสำเร็จมีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ

2.4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง เข้าศึกษาดูงานและสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูวิชาการ หรือครูปฐมวัย

2.4.2 ผู้วิจัยประสานงานสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศและกำหนดวัน เวลาสถานที่เก็บข้อมูล

2.4.4 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูวิชาการหรือครูปฐมวัย พร้อมบันทึก วิดีโอการสัมภาษณ์

2.5 การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการถอดบทสัมภาษณ์ จากวิดีโอและสรุปประเด็นที่อยู่ในกรอบแนวคิด องค์ประกอบของการพัฒนาระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

2.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.6.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.6.1.1 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

ผลของการหาค่า IOC เท่ากับ 1.00 ได้ค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปเป็นค่าระดับ ความเหมาะสมที่ยอมรับได้ จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

เมื่อ IOC แทน ผลรวมจากคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ

$\sum R$ แทน ผลรวมจากคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ

n แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

2.6.1.2 ค่าอำนาจจำแนก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) ด้วยวิธีการ Item-Total Correlation ของ เพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับ Y

$\sum X$ แทน ผลรวมของค่าตัวแปร X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของค่าตัวแปร Y

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างค่าตัวแปร X และ Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร X

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร Y

n แทน จำนวนคู่ของค่าตัวแปรหรือจำนวนสมาชิกในกลุ่ม

2.6.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-Efficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2.6.2 สถิติพื้นฐาน

2.6.2.1 ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.6.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ แทน ผลรวม

2.6.2.3 ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{Modified}} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ PNI_{Modified} แทน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
 I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
 D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

ระยะที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การออกแบบระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 นำผลจากการศึกษาในระยะที่ 2 มาร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงสร้างระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและข้อมูลป้อนกลับ

1.2 ร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามข้อ 1 ได้โครงสร้างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระบบย่อย 5 ระบบ ดังนี้ ระบบย่อยการพัฒนาหลักสูตร ระบบย่อยการพัฒนาครู ระบบย่อยการจัดประสบการณ์ ระบบย่อยการจัดสภาพแวดล้อม ระบบย่อยการประเมินพัฒนาการ

1.3 นำร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

1.4 นำร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและสัมภาษณ์

1.5 นำข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.6 นำระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบ

2. การตรวจสอบร่างระบบระบบจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 จบการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือได้รับวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะเชี่ยวชาญ

2.2 มีประสบการณ์สอนในสาขาการบริหารการศึกษาหรือการสอนวิชาการศึกษา
ปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษา

2.3 มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 มีประสบการณ์การสอนในระดับปฐมวัยน้อยกว่า 10 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมิน ได้แก่

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว อาจารย์โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 3) นางวาทีณี ธีระตระกูล ข้าราชการบำนาญ อดีตที่ปรึกษาสำนักมาตรฐาน
การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ 10 วุฒิการศึกษาการศึกษ
มหาบัณฑิตการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 4) ดร.ยรรยง ผิวอ่อน ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต นวัตกรรมหลักสูตร
และการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 5) นายมานะ ครุฑาโรจน์ ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน
อนุบาลมณีราษฎร์คณาถัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
วุฒิกการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 6) นายสุรชาติ ทอนศรี ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน
อนุบาลกันทรารมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วุฒิกการศึกษาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 7) นางสำราญ ทองคำ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วุฒิกการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะและประเภทของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย
- 1 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบประเมินระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสร้างแบบสอบถาม

3.2.2 นำผลจากการศึกษาในระยะที่ 1-2 มาเป็นข้อมูลในการยกร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาครู ระบบย่อยที่ 3 การจัดประสบการณ์ ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ

3.2.3 นำร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.4 นำผลจากสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ
เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาระบบ ได้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.3 นำระบบที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและ
ความเป็นไปได้ของระบบและคู่มือการดำเนินการตามระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์ ตรวจสอบ
และประเมิน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยประสานขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
และประเมินระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางโทรศัพท์

4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 ผู้วิจัยประสานและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมร่างระบบ
ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์

4.4 ผู้วิจัยประสานติดต่อกำหนดวันสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์

4.5 ผู้วิจัยประสานส่งแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
และกำหนดวันรับแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์

5. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์
ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

5.2 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัย
ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยค่าเฉลี่ย
และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยมาแปลผลความหมายของระดับคะแนนความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความไปได้มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความไปได้มาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความไปได้ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความไปได้้น้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความไปได้้น้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

**ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

การนำระบบไปใช้ผู้วิจัยร่วมกับสถานศึกษาได้ดำเนินการตามของระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ประกอบด้วย 1) นำระบบที่พัฒนาไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ประถมศึกษา 1 โรงเรียน 2) การประเมินผลการใช้ระบบ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่

25 ธันวาคม 2560 ถึงวันที่ 23 มีนาคม 2561 เป็นเวลา 3 เดือน รายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. นำระบบไปใช้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ดำเนินการ ดังนี้

1.1 คัดเลือกสถานศึกษาเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนบ้านโพนครก
เป็นสถานศึกษาที่ผู้วิจัยนำระบบไปใช้ในการดำเนินงาน เพราะเป็นสถานศึกษาที่สมัครใจและผู้วิจัย
สามารถร่วมปฏิบัติการวิจัยได้เต็มเวลา

1.2 ขึ้นสร้างความความเข้าใจ เป็นการทำความเข้าใจกับฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน
ปฐมวัย ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่
ผลที่สถานศึกษาจะได้รับจากการดำเนินการตามระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระดับสถานศึกษา จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูปฐมวัย ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน
ปฐมวัย ตัวแทนกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน ผู้แทนบุคลากรสถานศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในดำเนินการ

1.4 วางแผนการปฏิบัติงาน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย
โรงเรียนบ้านโพนครกก่อนการดำเนินการตามระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำผลจากการศึกษาวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนบ้านโพนครกมากำหนดปฏิบัติการปฏิบัติงาน

1.5 ชั้นลงมือปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการตามระบบระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านโพนครก ดังนี้

วันที่ 28 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 เวลา 13.00–16.30 น. จัดสนทนากลุ่มผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ครูปฐมวัย ครูวิชาการโรงเรียน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในประเด็นดังนี้ปรัชญา หลักการ จุดหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย คุณลักษณะครูปฐมวัย สิ่งที่ครูปฐมวัยต้องรู้และเข้าใจ

วันที่ 3 เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 เวลา 15.00–16.30 น. จัดวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ผู้เข้าร่วมวงประกอบด้วย ครูปฐมวัย ผู้บริหาร ครูวิชาการ ในประเด็นทบทวนหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย นำผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

วันที่ 4 เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 เวลา 15.00–16.30 น. จัดวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวงประกอบด้วย ครูปฐมวัย ผู้บริหาร ครูวิชาการ ในประเด็นการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย นำผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

วันที่ 5 เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 เวลา 15.00–16.30 น. จัดวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวงประกอบด้วย ครูปฐมวัย ผู้บริหาร ครูวิชาการ ในประเด็นการประเมินพัฒนาการปฐมวัย นำผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

วันที่ 8 เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 เวลา 15.00–16.30 น. จัดวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวงประกอบด้วย ครูปฐมวัย ผู้บริหาร ครูวิชาการ ในประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย นำผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

วันที่ 6 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 เวลา 08.00–12.30 น. ศึกษากรณีตัวอย่างโรงเรียนบ้านกระโพ(กระโพราษฎร์) ผู้ไปศึกษาดูงาน ครูปฐมวัย ผู้บริหาร ในประเด็นการจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ และการจัดสภาพแวดล้อม เวลา 14.00–16.00 น. จัดวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปผลการศึกษาคณะศึกษาค้นคว้า ข้อควรปรับปรุงพัฒนาและแนวทางสู่การปฏิบัติ

2. ประเมินผลการใช้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

2.1 ประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการของระบบก่อนและหลังการใช้ระบบ

2.1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู บุคลากร กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2.1.2 เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ แบบประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการของระบบ ก่อนและหลังการใช้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคณะกรรมการดำเนินงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่

- 5 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินการ/เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินการ/เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินการ/เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินการ/เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินการ/เหมาะสมน้อยที่สุด

2.1.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาการองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ

2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือ แบบประมาณค่า 5 ระดับ

3) สร้างแบบสอบถามตามองค์ประกอบ

4) นำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความชัดเจนตามเนื้อหาและความถูกต้องครอบคลุม

5) นำแบบประเมินที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเหมาะสมและถูกต้องตามเนื้อหาที่จะประเมินความเหมาะสมด้านภาษา ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

5.1) นางวาทีณี ธีระตระกูล ข้าราชการบำนาญ อดีตที่ปรึกษาสำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ 10 วุฒิกการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5.2) ดร.วราภรณ์ บุญเจียม ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิกการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.3) ดร.แรกขวัญ นามสว่าง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิกการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

5.4) ดร.ยรรยง ผิวอ่อน ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิกการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.5) นางสาวกาญจนา ทองคำ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วุฒิปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การประเมินเครื่องมือใช้ค่าดัชนี IOC กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนคือ 1, 0, -1 โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

และเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง ผลการประเมิน IOC โดยผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องอีกครั้ง แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้แจกและเก็บแบบประเมินด้วยตนเอง

2.1.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินผู้วิจัยนำระดับคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมายของระดับคะแนนผลการประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51-5.00 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินงาน/เหมาะสมมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินงาน/เหมาะสมมาก

2.51-3.50 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินงาน/เหมาะสมปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินงาน/เหมาะสมน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ดำเนินงาน/เหมาะสมน้อยที่สุด

2.1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1.5.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2.1.5.2 สถิติพื้นฐาน

1) ค่าเฉลี่ย

2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียน

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 3 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านโพนครก จำนวน 24 คน

2.2.2 เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกตามตัวบ่งชี้เทียบกับเกณฑ์พัฒนาการปฐมวัย ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา มี 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ถูกประเมิน ได้แก่ ชื่อ สกุล ระดับชั้น

ส่วนที่ 2 พัฒนาการของผู้เรียน โดยกำหนดเกณฑ์พัฒนาการตามตัวบ่งชี้

ดังนี้

3 หมายถึง พัฒนาการระดับดีมาก

2 หมายถึง พัฒนาการระดับพอใช้

1 หมายถึง พัฒนาการระดับปรับปรุง

ส่วนที่ 3 เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ เป็นการกำหนดพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติในแต่ละตัวบ่งชี้ เพื่อตัดสินระดับพัฒนาการของผู้เรียน

2.2.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษามาตรฐานและตัวบ่งชี้ คุณลักษณะของนักเรียนระดับปฐมวัย
2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือประเมินผลการพัฒนาการนักเรียนปฐมวัย
ชนิดมาตราส่วน 3 ระดับ

3) สร้างแบบประเมินผลการพัฒนาการนักเรียนปฐมวัย ตามประเด็นพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา

4) นำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความชัดเจนตามเนื้อหาและความถูกต้อง ครบคลุม

5) นำแบบประเมินที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเหมาะสมและถูกต้องตามเนื้อหาที่จะประเมิน ความเหมาะสมด้านภาษา ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

การประเมินเครื่องมือใช้ค่าดัชนี IOC กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนคือ 1, 0, -1 โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

และเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง ผลการประเมิน IOC โดยผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องอีกครั้ง แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อดำเนินการตามระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลครบ 3 เดือน ตามเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยได้ร่วมกับครูประจำชั้นอนุบาล คณะกรรมการประเมินประเมินพัฒนาการของผู้เรียนชั้นอนุบาล โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินพัฒนาการผู้เรียนปฐมวัยระดับสถานศึกษา

2.1.3.2 แจกกำหนดการและนัดหมายการดำเนินการประเมินพัฒนาการผู้เรียนระดับปฐมวัยให้คณะกรรมการประเมินและครูผู้สอนอนุบาลทราบ

2.1.3.3 ประชุมชี้แจงเครื่องมือการประเมิน วิธีการประเมิน การบันทึกผลการประเมิน วัสดุอุปกรณ์ เอกสารประกอบการประเมิน ให้คณะกรรมการประเมินทราบ

2.1.3.4 ดำเนินการประเมินตามปฏิทินกำหนดการ ใช้เวลาในการประเมิน 2 วัน

2.2.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการประเมินพัฒนาการ ผู้วิจัยนำระดับผลการประเมินรายคนมาวิเคราะห์รายด้าน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์พัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

2.51-3.00 หมายถึง พัฒนาการในระดับดีมาก

1.51-2.50 หมายถึง พัฒนาการในระดับพอใช้

1.00-1.50 หมายถึง พัฒนาการในระดับปรับปรุง

2.2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.5.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2.2.5.2 สถิติพื้นฐาน

1) ค่าเฉลี่ย

2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

2.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.3.1.1 ประชากร ครูและบุคลากร ผู้ปกครองนักเรียนปทุมวัย กรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน

2.3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ครูและบุคลากร ผู้ปกครองนักเรียนปทุมวัย กรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน สุ่มแบบง่าย

2.3.2 เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อระบบการจัดการการศึกษาปทุมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.3.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาองค์ประกอบการจัดการศึกษาปทุมวัยที่มีประสิทธิผล
2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน 5 ระดับ
3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อระบบการจัดการศึกษาปทุมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความชัดเจนตามเนื้อหาและความถูกต้อง ครบคลุม

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเหมาะสมและถูกต้องตามเนื้อหาที่จะประเมินความเหมาะสมด้านภาษา ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

การประเมินเครื่องมือใช้ค่าดัชนี IOC กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนคือ 1, 0 ,-1 โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

และเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง ผลการประเมิน IOC โดยผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องอีกครั้ง แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้แจกและเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในวันประชุมผู้ปกครองนักเรียน

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำระดับคะแนนความคิดเห็นที่ได้ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมายของระดับคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$PNI_{Modified}$	แทน	ดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนของการวิจัยมี 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษารายบุคคลประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ผลการวิเคราะห์การศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล โดยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจาก
แนวคิด การจัดการศึกษาปฐมวัยจากแนวคิดของ ปรีชญา เวสารัชช์ (2545) ; สำนักทดสอบทาง
การศึกษา (2554) ; Weikart (1962) ; Steiner (1861-1925) ; Malaguzzi (1980) ; Montessori
(1998) ; Morrison (1998) สังเคราะห์ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังตาราง 23-24

ตาราง 23 องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบการจัดการการศึกษา ปฐมวัยที่มีประสิทธิผลจากการ สังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	องค์ประกอบที่ตัดออก	1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย	-	2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและ การบริการ	องค์ประกอบที่ควรเพิ่ม คือนโยบายที่เกี่ยวข้อง	3. สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ
4. ความร่วมมือของชุมชนและ ผู้ปกครอง	เกี่ยวข้อง เพราะการจัด การศึกษาจะต้องมี	4. ความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครอง
5. ความพร้อมของผู้เรียน	นโยบายกำหนดทิศทาง	5. ความพร้อมของผู้เรียน

ตาราง 23 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการการศึกษา ปฐมวัยที่มีประสิทธิผลจากการ สังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
6. การพัฒนาหลักสูตร 7. การพัฒนาครู 8. การจัดประสบการณ์ 9. การจัดสภาพแวดล้อม 10. การประเมินพัฒนาการ	ในการดำเนินงานและ ดำเนินการตามนโยบาย บายของรัฐ ของ หน่วยงาน	6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง 7. การพัฒนาหลักสูตร 8. การพัฒนาครู 9. การจัดประสบการณ์ 10. การจัดสภาพแวดล้อม 11. การประเมินพัฒนาการ

จากตาราง 23 องค์ประกอบจัดการศึกษาปฐมวัยจากการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มี 11 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ

ตาราง 24 ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 1. ความรู้ความเข้าใจการจัด การศึกษาปฐมวัย	1. ควรกำหนดตัวบ่งชี้ตามลักษณะ 1. ตัวบ่งชี้ “ความรู้ความเข้าใจใน ศาสตร์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ ความรู้	1. ความรู้ความเข้าใจการจัด การศึกษาปฐมวัย

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
2. ความรู้ความเข้าใจใน ศาสตร์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ 3. ความรู้และบริหารโดยใช้ ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย 4. การส่งเสริมและจูงใจให้ บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีม 5. การบริหารจัดการ สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 6. ทักษะการติดต่อสื่อสารและ ประสานงาน 7. ทักษะการตัดสินใจและ แก้ปัญหา 8. ความมุ่งมั่นพัฒนาองค์กร	และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศ ที่ทันสมัย การส่งเสริมและจูงใจให้ บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีม การ บริหารจัดการสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ ทักษะการ ติดต่อสื่อสารและประสานงาน ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา” ควรนำมาสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ ความสามารถการจัดการศึกษา ปฐมวัย 2.ตัวบ่งชี้ “ความมุ่งมั่นพัฒนา องค์กร” ควรเป็นตัวบ่งชี้ “คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพ” เพราะคุณลักษณะของ ผู้บริหารควรประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณธรรม	2. ความสามารถในการจัด การศึกษาปฐมวัย 3. คุณธรรม และจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
คุณลักษณะของครูปฐมวัย 1.ความเข้าใจปรัชญา หลักการ และธรรมชาติของการจัด การศึกษาปฐมวัย 2.บุคลิกภาพของครูปฐมวัย 3.ความสามารถในการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัย	1.ตัวบ่งชี้ความสามารถในการ จัดการประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัย คำว่า “ความสามารถ” ควร เปลี่ยนเป็น“ทักษะ” เพื่อให้ สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการให้ เกิดกับครูคือ ความรู้ ทักษะ และ คุณธรรม	1.ความรู้ความเข้าใจการจัด การศึกษาปฐมวัย 2.ทักษะในการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัย 1.ความรู้ความเข้าใจการจัด การศึกษาปฐมวัย

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
	2. ควรเพิ่มตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	2. ทักษะการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัย 3. คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ 4. บุคลิกภาพของครูปฐมวัย
<p>สิ่งอำนวยความสะดวกและ การบริการ</p> <p>1. อาคารเรียนและอาคาร ประกอบ</p> <p>2. สภาพแวดล้อม</p> <p>3. การดูแลความปลอดภัย</p>	<p>ควรเพิ่มการบริการโภชนาการและดูแล สุขภาพ เป็นตัวชี้วัด เพราะ โภชนาการเป็นปัจจัยสำคัญในการ พัฒนาการเด็กปฐมวัย เด็กในวัยนี้ ต้องได้รับอาหารที่มีคุณค่าของ โภชนาการ ฝึกสุขนิสัยการ รับประทานอาหาร และการเอาใส่ ใจใส่ดูแลสุขภาพจากสถานศึกษา เป็นอย่างดี</p>	<p>1. อาคารเรียนและอาคาร ประกอบ</p> <p>2. สภาพแวดล้อม</p> <p>3. การบริการโภชนาการ และดูแลสุขอนามัย</p> <p>4. การดูแลความปลอดภัย</p>
<p>ความร่วมมือของชุมชนและ ผู้ปกครอง</p> <p>1. ร่วมวางแผน</p> <p>2. ร่วมปฏิบัติการ</p> <p>3. ร่วมสนับสนุน</p> <p>4. ร่วมประเมินผล</p>		<p>1. ร่วมวางแผน</p> <p>2. ร่วมปฏิบัติการ</p> <p>3. ร่วมสนับสนุน</p> <p>4. ร่วมประเมินผล</p>

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
<p>ความพร้อมของผู้เรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. วุฒิภาวะ 2. การเรียนรู้ 3. การเลี้ยงดู 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวบ่งชี้ วุฒิภาวะ ควรเปลี่ยนเป็นอายุของผู้เรียน เพราะหลักเกณฑ์การเข้าเรียนในระดับปฐมวัยใช้อายุของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ 2. การเรียนรู้ ควรเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ในเบื้องต้น เพราะผู้เรียนช่วงอายุก่อนเกณฑ์เข้าเรียนในชั้นอนุบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านการเรียนรู้โดยเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก 3. การเลี้ยงดู ควรเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุของผู้เรียน 2. การเรียนรู้เบื้องต้น 3. การเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง
<p>นโยบายที่เกี่ยวข้อง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของรัฐ 2. นโยบายของสถานศึกษา 	<p>ควรเพิ่มนโยบายที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะการจัดการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยด้วย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของรัฐ 2. นโยบายของสถานศึกษา

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
<p>การพัฒนาหลักสูตร</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการ และโครงสร้าง การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลการใช้ 	<ol style="list-style-type: none"> โครงสร้างหลักสูตร ควรเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบหลักสูตร ตัวบ่งชี้ “กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการ และโครงสร้าง” ควรเป็น “กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการ” 	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการ ออกแบบหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ ประเมินหลักสูตร
<p>การพัฒนาครู</p> <ol style="list-style-type: none"> การสำรวจความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากร กำหนดรูปแบบการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา ประเมินการพัฒนา 	<ol style="list-style-type: none"> ตัวบ่งชี้ “การสำรวจความต้องการ” ควรเป็น “การสำรวจความต้องการพัฒนา” ตัวบ่งชี้ “เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากร” ควรเป็น “การวางแผนพัฒนา” ตัวบ่งชี้กำหนดรูปแบบการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนพัฒนา 	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจความต้องการพัฒนา กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา วางแผนการพัฒนา ดำเนินการพัฒนา ประเมินผลการพัฒนา
<p>การจัดประสบการณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย กิจกรรมประจำวัน 		<ol style="list-style-type: none"> จัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย จัดกิจกรรมประจำวัน

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล
การจัดสภาพแวดล้อม 1. การจัดสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ 2. การจัดสภาพแวดล้อมทาง อารมณ์และสังคม 3. การจัดสภาพแวดล้อมทาง ความคิดสติปัญญา	ควรเพิ่มการจัดสภาพแวดล้อมทาง บุคคลเพราะการศึกษาปฐมวัย สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมาก บุคคลก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่ สำคัญ โดยพิจารณาจาก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับผู้ปกครองก็มีความสำคัญ	1. จัดสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ 2. จัดสภาพแวดล้อมทาง อารมณ์และสังคม 3. จัดสภาพแวดล้อมทาง ความคิดสติปัญญา 4. จัดสภาพแวดล้อมทาง บุคคล
การประเมินพัฒนาการ 1. การเตรียมความพร้อม 2. วางแผน 3. ประเมินพัฒนาการ 4. สรุปผลการประเมิน 5. รายงานผลการประเมิน	1. ตัวบ่งชี้ “การเตรียมความพร้อม” ควรเป็นการสร้างความรู้เข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินพัฒนา 2. ตัวบ่งชี้ “วางแผน” ควรปรับเป็น “วางแผนและสร้างเครื่องมือ”	1. สร้างความรู้ความเข้าใจ 2. วางแผนและสร้าง เครื่องมือ 3. ประเมินพัฒนาการ 4. สรุปผลการประเมิน 5. รายงานผลการประเมิน

จากตาราง 24 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลจากการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มี 11 องค์ประกอบ 41 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 3 ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะของครูปฐมวัย มี 4 ตัวบ่งชี้ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ มี 4 ตัวบ่งชี้ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มี 4 ตัวบ่งชี้ ความพร้อมของผู้เรียน มี 3 ตัวบ่งชี้ นโยบายที่เกี่ยวข้อง มี 2 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาครู มี 5 ตัวบ่งชี้ การจัดประสบการณ์ มี 3 ตัวบ่งชี้ การจัดสภาพแวดล้อม มี 4 ตัวบ่งชี้ การประเมินพัฒนาการ มี 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 1.1 ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.2 ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.3 คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย
  - 2.1 ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 2.2 ทักษะการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.3 คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ
  - 2.4 บุคลิกภาพของครูปฐมวัย
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 3.1 อาคารเรียนและอาคารประกอบ
  - 3.2 สภาพแวดล้อม
  - 3.3 บริการโภชนาการและดูแลสุขภาพอนามัย
  - 3.4 ดูแลความปลอดภัย
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 4.1 ร่วมวางแผน
  - 4.2 ร่วมปฏิบัติการ
  - 4.3 ร่วมสนับสนุน
  - 4.4 ร่วมประเมินผล
5. ความพร้อมของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 5.1 อายุของผู้เรียน
  - 5.2 การเรียนรู้เบื้องต้น
  - 5.3 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 6.1 นโยบายของรัฐ
  - 6.2 นโยบายของสถานศึกษา
7. การพัฒนาหลักสูตร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 7.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ
  - 7.2 ออกแบบหลักสูตร
  - 7.3 นำหลักสูตรไปใช้
  - 7.4 ประเมินหลักสูตร

8. การพัฒนาครู ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 8.1 สำรวจความต้องการพัฒนา
  - 8.2 กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา
  - 8.3 วางแผนการพัฒนา
  - 8.4 ดำเนินการพัฒนา
  - 8.5 ประเมินผลการพัฒนา
9. การจัดประสบการณ์ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 9.1 จัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 9.2 จัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย
  - 9.3 จัดกิจกรรมประจำวัน
10. การจัดสภาพแวดล้อม ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย
  - 10.1 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
  - 10.2 จัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์ และสังคม
  - 10.3 จัดสภาพแวดล้อมทางความคิด สติปัญญา
  - 10.4 จัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล
11. การประเมินพัฒนาการ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 11.1 สร้างความรู้ความเข้าใจ
  - 11.2 วางแผนและสร้างเครื่องมือ
  - 11.3 ประเมินพัฒนาการ
  - 11.4 สรุปผลการประเมิน
  - 11.5 รายงานผลการประเมิน

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแนวคิด ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยจากแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี และคณะ (2535) ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ; สำนักทดสอบทางการศึกษา (2555) สังเคราะห์ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย ดังตาราง 25- 26

ตาราง 25 องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงองค์ประกอบ ประสิทธิผลการจัดการศึกษา ปฐมวัย
<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาการด้านร่างกาย 2. พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ 3. พัฒนาการด้านสังคม 4. พัฒนาการด้านสติปัญญา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มองค์ประกอบ ความพึงพอใจเพราะการจัด การศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็น อย่างที่ต้องอาศัยความร่วมมือ จากผู้เกี่ยวข้องที่มีร่วมในการ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทำ อย่างไรจะทำให้เป็นที่พึงพอใจ ของบุคคลเหล่านี้ จึงควรเพิ่ม ความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยนำเข้า ความพึงพอใจที่มีต่อ กระบวนการ ความพึงพอใจที่มี ต่อผลผลิต ของผู้เกี่ยวข้องเป็น องค์ประกอบประสิทธิผลการจัด การศึกษาปฐมวัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาการด้านร่างกาย 2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 3. พัฒนาการด้านสังคม 4. พัฒนาการด้านสติปัญญา 5. ความพึงพอใจ

จากตาราง 25 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม
พัฒนาการด้านสติปัญญา ความพึงพอใจ

ตาราง 26 ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวบ่งชี้ประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงตัวบ่งชี้ ประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย
<p>พัฒนาการด้านร่างกาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน 2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย และเหมาะสมกับวัย 3. สุขภาพแข็งแรง 4. สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวบ่งชี้ “ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย” ตัดคำว่า “เหมาะสมกับวัย” ออก 2. ควรเพิ่ม “หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด” เป็นตัวชี้วัดพัฒนาการด้านร่างกาย เพราะในปัจจุบันการได้รับอุบัติเหตุภัยหรือสิ่งเสพติดเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยเป็นจำนวนมาก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน 2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน 3. สุขภาพแข็งแรง 4. สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย 5. หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด
<p>พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงออกทางอารมณ์ 2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 3. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 4. ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก 		<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงออกทางอารมณ์ 2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 3. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก

ตาราง 26 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงตัวบ่งชี้ ประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย
<p>พัฒนาการด้านสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ 2. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ 3. วินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้ 4. มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย 5. ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรเพิ่ม “ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น” เป็นตัวชี้วัดเพราะเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง 2. ตัวบ่งชี้ “มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย” ตัดคำว่า “ได้เหมาะสมกับวัย” ออก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน 2. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น 3. วินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน 4. มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย 5. ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน 6. ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น
<p>พัฒนาการด้านสติปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย 2. ความสามารถในการสังเกตจำแนกและเปรียบเทียบ 3. ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย 4. จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5. ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์ 6. ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ 	<p>ตัวบ่งชี้ “ความสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย” และ “ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย” ตัดคำว่า “เหมาะสมกับวัย” ออก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร 2. ความสามารถในการสังเกตจำแนกและเปรียบเทียบ 3. ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหา 4. จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5. ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์ 6. ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้

ตาราง 26 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย จากการสังเคราะห์เอกสาร	ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการปรับปรุงตัวบ่งชี้ ประสิทธิผล การจัดการศึกษาปฐมวัย
7. ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์		7. ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
ความพึงพอใจ		1. ความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัย นำเข้า 2. ความพึงพอใจที่มีต่อ กระบวนการ 3. ความพึงพอใจที่มีต่อ ผลผลิต

จากตาราง 26 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์เอกสาร
และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มี 5 องค์ประกอบ 25 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย พัฒนาการ
ด้านร่างกาย มี 5 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ มี 4 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสังคม
มี 6 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสติปัญญา มี 7 ตัวบ่งชี้ ความพึงพอใจ มี 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
  - 1.2 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน
  - 1.3 สุขภาพแข็งแรง
  - 1.4 สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย
  - 1.5 หลีกเลียงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด
2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 2.1 การแสดงออกทางอารมณ์
  - 2.2 ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
  - 2.3 รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.4 ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก

3. พัฒนาการด้านสังคม ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 3.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
  - 3.2 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
  - 3.3 วินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
  - 3.4 มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย
  - 3.5 ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน
  - 3.6 ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 4.1 ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร
  - 4.2 ความสามารถในการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ
  - 4.3 ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหา
  - 4.4 จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
  - 4.5 ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์
  - 4.6 ความสนใจ ใฝ่รู้
  - 4.7 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
5. ความพึงพอใจ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
  - 5.1 ความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยนำเข้า
  - 5.2 ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการ
  - 5.3 ความพึงพอใจที่มีต่อผลผลิต

ตอนที่ 3 ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการการศึกษาปฐมวัย
 มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงวุฒิ
 ดังตาราง 27-28

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.571	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย	4.714	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ	4.687	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง	4.600	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
5. ความพร้อมของผู้เรียน	4.619	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง	4.429	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
7. การพัฒนาหลักสูตร	4.286	0.37	เหมาะสมมาก
8. การพัฒนาครู	4.322	0.53	เหมาะสมมาก
9. การจัดประสบการณ์	4.333	0.78	เหมาะสมมาก
10. การจัดสภาพแวดล้อม	4.500	0.75	เหมาะสมมาก
11. การประเมินพัฒนาการ	4.571	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.511	0.15	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 27 ความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.511$, S.D. = 0.15) องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบคุณลักษณะของครูปฐมวัย ($\bar{X} = 4.714$, S.D. = 0.37)

พหุ ประถม โท ชีวะ

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร			
1.1 ความรู้ความเข้าใจ	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 ความสามารถในการจัดการศึกษา	4.429	0.37	เหมาะสมมาก
1.3 คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ	4.714	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.571	0.14	เหมาะสมมากที่สุด
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย			
2.1 ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 ทักษะการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	4.857	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
2.3 คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
2.4 บุคลิกภาพของครูปฐมวัย	4.857	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบคุณลักษณะของครูปฐมวัย	4.714	0.17	เหมาะสมมากที่สุด
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ			
3.1 อาคารเรียนและอาคารประกอบ	4.857	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 สภาพแวดล้อม	4.714	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 การบริการโภชนาการและดูแลสุขภาพ	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
3.4 ดูแลความปลอดภัย	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกและ การบริการ	4.678	0.14	เหมาะสมมากที่สุด
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง			
4.1 ร่วมวางแผน	4.429	0.97	เหมาะสมมาก
4.2 ร่วมปฏิบัติ	4.714	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
4.3 ร่วมสนับสนุน	4.857	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
4.4 ร่วมประเมินผล	4.429	0.53	เหมาะสมมาก
รวมองค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง	4.607	0.21	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 28 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. ความพร้อมของผู้เรียน			
5.1 อายุของผู้เรียน	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 การเรียนรู้เบื้องต้น	4.714	0.37	เหมาะสมมาก
5.3 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน	4.619	0.08	เหมาะสมมากที่สุด
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง			
6.1 นโยบายของรัฐ	4.714	0.89	เหมาะสมมากที่สุด
6.2 นโยบายของสถานศึกษา	4.143	0.37	เหมาะสมมาก
รวมองค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง	4.290	0.40	เหมาะสมมาก
7. การพัฒนาหลักสูตร			
7.1 กำหนดจุดหมาย หลักการ	4.143	0.89	เหมาะสมมาก
7.2 ออกแบบหลักสูตร	4.286	0.75	เหมาะสมมาก
7.3 นำหลักสูตรไปใช้	4.286	0.89	เหมาะสมมาก
7.4 ประเมินผลหลักสูตร	4.429	0.78	เหมาะสมมาก
รวมองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร	4.429	0.08	เหมาะสมมาก
8. การพัฒนาครูปฐมวัย			
8.1 สำรวจความต้องการ	4.286	0.76	เหมาะสมมาก
8.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา	4.429	0.53	เหมาะสมมาก
8.3 วางแผนการพัฒนา	4.143	0.90	เหมาะสมมาก
8.4 ดำเนินการพัฒนา	4.429	0.53	เหมาะสมมาก
8.5 ประเมินผลการพัฒนา	4.571	0.79	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบการพัฒนาครูปฐมวัย	4.322	0.16	เหมาะสมมาก
9. การจัดประสบการณ์			
9.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.286	0.75	เหมาะสมมาก

ตาราง 28 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9.2 การจัดประสบการณ์เพื่อสร้างวินัย	4.143	0.37	เหมาะสมมาก
9.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน	4.571	0.78	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบการจัดประสบการณ์	4.333	0.22	เหมาะสมมาก
10. การจัดสภาพแวดล้อม			
10.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.714	0.75	เหมาะสมมากที่สุด
10.2 สภาพแวดล้อมทางอารมณ์ และสังคม	4.286	0.37	เหมาะสมมาก
10.3 สภาพแวดล้อมทางความคิด และสติปัญญา	4.286	0.48	เหมาะสมมาก
10.4 สภาพแวดล้อมทางบุคคล	4.714	0.75	เหมาะสมมาก
รวมองค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม	4.500	0.25	เหมาะสมมาก
11. การประเมินพัฒนาการ			
11.1 สร้างความรู้ความเข้าใจ	4.429	0.89	เหมาะสมมาก
11.2 วางแผนและสร้างเครื่องมือ	4.714	0.48	เหมาะสมมากที่สุด
11.3 ประเมินพัฒนาการ	4.286	0.95	เหมาะสมมาก
11.4 สรุปผลการประเมิน	4.571	0.89	เหมาะสมมากที่สุด
11.5 รายงานผลการประเมิน	4.857	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
รวมองค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ	4.571	0.23	เหมาะสมมากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.512	0.15	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 28 ความเหมาะสมตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.512$, S.D. = 0.20) ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ทักษะการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตัวบ่งชี้บุคลิกภาพของครูปฐมวัย ตัวบ่งชี้อาคารเรียนและอาคารประกอบ ตัวบ่งชี้ร่วมสนับสนุน และตัวบ่งชี้รายงานผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ $\bar{X} = 4.857$, S.D.= 0.37

ตอนที่ 4 ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงวุฒิ ดังตาราง 29-30

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบประสิทธิผล
การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พัฒนาการด้านร่างกาย	4.714	0.12	เหมาะสมมากที่สุด
2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ	4.429	0.53	เหมาะสมมาก
3. พัฒนาการด้านสังคม	4.429	0.79	เหมาะสมมาก
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา	4.571	0.21	เหมาะสมมากที่สุด
5. ความพึงพอใจ	4.619	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.552	0.12	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 29 ความเหมาะสมองค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการการศึกษปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.552$, S.D. = 0.12) องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.714$, S.D. = 0.49)

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัด
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พัฒนาการด้านร่างกาย			
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.857	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่าง คล่องแคล่วสัมพันธ์กัน	5.000	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. พัฒนาการด้านสังคม			
3.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 วินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
3.4 มารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย	4.286	0.76	เหมาะสมมาก
3.5 ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน	4.429	0.79	เหมาะสมมาก
3.6 ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น	4.143	1.07	เหมาะสมมาก
รวมตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม	4.429	0.18	เหมาะสมมาก
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา			
4.1 ความสามารถใช้ภาษาสื่อสาร	4.429	0.53	เหมาะสมมาก
4.2 ความสามารถในการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ	4.286	0.76	เหมาะสมมาก
4.3 ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหา	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
4.4 จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.286	0.76	เหมาะสมมาก
4.5 ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
4.6 ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้	4.286	0.49	เหมาะสมมาก
4.7 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	4.571	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
รวมตัวบ่งชี้องค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา	4.429	0.14	เหมาะสมมาก
5. ความพึงพอใจ			
5.1 ความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยนำเข้า	4.429	0.53	เหมาะสมมาก
5.2 ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการ	4.286	0.49	เหมาะสมมาก
5.3 ความพึงพอใจที่มีต่อผลผลิต	4.286	0.49	เหมาะสมมาก
รวมองค์ประกอบความพึงพอใจ	4.334	0.08	เหมาะสมมาก
รวมทั้งสิ้น	4.553	0.22	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 30 ความเหมาะสมตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.553$, S.D. = 0.22) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.714$, S.D. = 0.08)

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัย ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 31

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	n = 750	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	314	41.18
หญิง	406	54.13
รวม	720	96.00
2. ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	310	41.33
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	45	6.06
หัวหน้าสายชั้น	35	4.67
ครูผู้สอนปฐมวัย	330	44.00
รวม	720	96.06

จากตาราง 31 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 314 คน คิดเป็นร้อยละ 41.18 เพศหญิง 406 คน คิดเป็นร้อยละ 54.13 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ กลุ่มครูปฐมวัย จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มหัวหน้าสายชั้น จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดังตาราง 31-40

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.255	0.15	มาก	4.473	0.08	มาก	0.055	13
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย	4.089	0.12	มาก	4.530	0.06	มากที่สุด	0.097	12
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ	4.214	0.19	มาก	4.557	0.05	มากที่สุด	0.075	9
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง	3.802	0.19	มาก	4.463	0.07	มาก	0.148	2
5. ความพร้อมของผู้เรียน	4.193	0.32	มาก	4.591	0.06	มากที่สุด	0.087	5
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง	3.830	0.41	มาก	4.330	0.04	มาก	0.115	6
7. การพัฒนาหลักสูตร	4.100	0.15	มาก	4.471	0.05	มาก	0.083	7
8. การพัฒนาครู	3.985	0.17	มาก	4.612	0.05	มากที่สุด	0.136	3
9. การจัดประสบการณ์	4.172	0.09	มาก	4.716	0.04	มากที่สุด	0.116	4
10. การจัดสภาพแวดล้อม	3.904	0.04	มาก	4.588	0.03	มากที่สุด	0.149	1
11. การประเมินพัฒนาการ	4.116	0.09	มาก	4.515	0.04	มากที่สุด	0.077	10
รวม	4.065	0.53	มาก	4.579	0.38	มากที่สุด	0.112	

จากตาราง 32 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.065$, S.D. = 0.53) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.579$, S.D. = 0.38) ดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 4 ลำดับ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.149$) รองลงมาคือ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ($PNI_{Modified} = 0.148$) การพัฒนาครู ($PNI_{Modified} = 0.136$) และการจัดประสบการณ์ ($PNI_{Modified} = 0.116$) ตามลำดับ

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการ
 จำเป็นการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการศึกษาปฐมวัย	4.030	0.68	มาก	4.406	0.82	มาก	0.085	1
2. ผู้บริหารมีความรู้การบริหาร โดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย	4.051	0.71	มาก	4.409	0.76	มาก	0.081	2
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการ การจูงใจให้บุคลากรร่วมกัน ทำงานเป็นทีม	4.238	0.74	มาก	4.425	0.75	มาก	0.042	6
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการ การบริหารงานของสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.203	0.65	มาก	4.493	0.73	มาก	0.065	3
5. ผู้บริหารมีทักษะวางแผนและ กำหนดนโยบาย	4.200	0.65	มาก	4.406	0.81	มาก	0.047	5
6. ผู้บริหารมีทักษะการ ติดต่อสื่อสารและประสานงาน	4.312	0.67	มาก	4.480	0.79	มาก	0.038	7
7. ผู้บริหารมีทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหา	4.277	0.71	มาก	4.558	0.68	มากที่สุด	0.062	4
8. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นพัฒนา องค์กร	4.490	0.70	มาก	4.609	0.74	มากที่สุด	0.026	8
รวม	4.225	0.15	มาก	4.473	0.08	มาก	0.055	

จากตาราง 33 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร
 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.225$, S.D. = 0.15) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.473$, S.D. = 0.08) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหาร
 มีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย ($PNI_{Modified} = 0.085$)

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรีประกอบคุณลักษณะครูปริญญาตรี

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ครูปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจปรัชญา หลักการ เป้าหมาย การศึกษาระดับปริญญาตรี	4.116	0.71	มาก	4.519	0.69	มากที่สุด	0.089	6
2. ครูปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน	4.200	0.67	มาก	4.622	0.69	มากที่สุด	0.091	5
3. ครูปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.203	0.69	มาก	4.580	0.61	มากที่สุด	0.082	7
4. ครูปริญญาตรีมีทักษะในการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.029	0.68	มาก	4.458	0.68	มาก	0.096	3
5. ครูปริญญาตรีมีทักษะในการออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย	4.061	0.67	มาก	4.493	0.63	มาก	0.096	3
6. ครูปริญญาตรีมีทักษะในการออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนากระบวนการคิด	3.932	0.73	มาก	4.577	0.64	มากที่สุด	0.140	1
7. ครูปริญญาตรีมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน	3.935	0.77	มาก	4.461	0.71	มาก	0.118	2

ตาราง 34 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
8. ครูปฐมวัยความสนใจใฝ่รู้ ต้นตัว กระฉับกระเฉง พร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงและการจัดการ กับปัญหา	4.235	0.71	มาก	4.532	0.64	มากที่สุด	0.066	8
รวม	4.089	0.12	มาก	4.530	0.06	มากที่สุด	0.097	

จากตาราง 34 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบคุณลักษณะครูปฐมวัย
สภาพปัจจุบันโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.089$, S.D. = 0.12) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม
อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.530$, S.D. = 0.06) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูปฐมวัย
มีทักษะในการออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ($PNI_{Modified} = 0.097$)

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความ
ต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวก
และการบริการ

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. อาคารเรียนอนุบาล อาคาร ประกอบมีเพียงพอและพร้อมใช้ งาน	3.880	0.92	มาก	4.490	0.74	มาก	0.136	1
2. อาคารเรียนอนุบาล อาคาร ประกอบมีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย	4.051	0.89	มาก	4.509	0.74	มากที่สุด	0.102	2

ตาราง 34 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
3. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้	4.103	0.71	มาก	4.548	0.70	มากที่สุด	0.98	3
4. สถานศึกษาบริการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการแก่นักเรียนเป็นประจำ	4.277	0.66	มาก	4.593	0.67	มากที่สุด	0.069	4
5. สถานศึกษาเอาใจใส่การดูแลรักษาสุขภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.374	0.64	มาก	4.574	0.68	มากที่สุด	0.044	7
6. สถานศึกษามีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ	4.219	0.63	มาก	4.496	0.68	มาก	0.062	6
7. สถานศึกษาเอาใจใส่และดูแลป้องกันภัยที่เกิดจากบุคคล	4.329	0.62	มาก	4.619	0.60	มากที่สุด	0.063	5
8. สถานศึกษาเอาใจใส่และดูแลป้องกันภัยจากสิ่งเสพติด	4.477	0.62	มาก	4.625	0.65	มากที่สุด	0.032	8
รวม	4.214	0.19	มาก	4.557	0.05	มากที่สุด	0.075	

จากตาราง 35 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ สภาพปัจจุบันโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.214$, S.D. = 0.19) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.557$, S.D. = 0.05) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ อาคารเรียนอนุบาล อาคารประกอบมีเพียงพอและพร้อมใช้งาน ($PNI_{Modified} = 0.136$)

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย	3.806	0.81	มาก	4.509	0.54	มากที่สุด	0.156	3
2. ชุมชน ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมระดับปฐมวัยของสถานศึกษา	4.116	0.68	มาก	4.548	0.65	มากที่สุด	0.095	5
3. ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการผู้เรียน	3.748	0.76	มาก	4.387	0.72	มาก	0.146	4
4. ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัย	3.687	0.79	มาก	4.419	0.68	มาก	0.166	2
5. ชุมชน ผู้ปกครอง สนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย	3.651	0.87	มาก	4.451	0.71	มาก	0.180	1
รวม	3.802	0.19	มาก	4.463	0.07	มาก	0.148	

จากตาราง 36 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.802$, S.D. = 0.19) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.463$, S.D. = 0.07) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง สนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย (PNI_{Modified} = 0.180)

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1.ผู้เรียนระดับอนุบาล มีอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.541	0.65	มากที่สุด	4.651	0.65	มากที่สุด	0.024	4
2.ผู้เรียนได้รับเรียนรู้เบื้องต้นในระดับอนุบาล 3 ขวบ	4.383	0.68	มาก	4.603	0.66	มากที่สุด	0.048	3
3.ผู้เรียนได้รับเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น จากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง	3.964	0.80	มาก	4.606	0.62	มากที่สุด	0.139	1
4.ผู้เรียนได้ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมในสังคมที่ดี	3.883	0.70	มาก	4.503	0.68	มากที่สุด	0.138	2
รวม	4.193	0.32	มาก	4.591	0.06	มากที่สุด	0.087	

จากตาราง 37 การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์ประกอบความพร้อมของผู้เรียน สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.193$, S.D. = 0.32) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.591$, S.D. = 0.06) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ผู้เรียนได้รับเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น จากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ($PNI_{Modified} = 0.139$)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการ
 จำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษากำหนดนโยบาย การจัดการศึกษาปฐมวัยที่สามารถ ปฏิบัติได้และมีเป้าหมายที่ชัดเจน	4.167	0.66	มาก	4.335	0.65	มาก	0.039	3
2. สถานศึกษากำหนดแผนงาน โครงการ การจัดการศึกษาปฐมวัย ที่ส่งผลต่อพัฒนาการผู้เรียน ปฐมวัยครบทุกด้าน/ทุกคน	4.203	0.69	มาก	4.300	0.64	มาก	0.023	4
3. รัฐสนับสนุนงบประมาณเพื่อ พัฒนาความรู้ พ่อ แม่ ผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	3.471	0.95	มาก	4.303	0.77	มาก	0.193	2
4. จำนวนงบประมาณที่รัฐจัดสรร ให้สถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษา ปฐมวัย	3.480	0.87	มาก	4.380	0.72	มาก	0.205	1
รวม	3.830	0.41	มาก	4.330	0.04	มาก	0.115	

จากตาราง 38 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบนโยบายที่เกี่ยวข้องสภาพปัจจุบัน
 โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.830$, S.D. = 0.32) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 4.330$, S.D. = 0.320.04) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ จำนวนงบประมาณที่รัฐ
 จัดสรรให้สถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาปฐมวัย ($PNI_{Modified} = 0.205$)

ตาราง 39 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความ
ต้องการจำเป็น ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษานำผลการจัด การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ประกอบการพัฒนาหลักสูตร	3.867	0.73	มาก	4.393	0.71	มาก	0.121	1
2. จุดหมายการจัดการศึกษา ปฐมวัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทุก ด้านโดยผ่านกิจกรรม การเล่น	4.106	0.70	มาก	4.474	0.66	มาก	0.082	3
3. มาตรฐานคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ สอดคล้องกับจุดหมาย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ	4.232	0.66	มาก	4.464	0.65	มาก	0.052	6
4. กำหนดสาระการเรียนรู้เป็น หน่วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับ พัฒนาการเรียนรู้	4.167	0.68	มาก	4.454	0.66	มาก	0.064	4
5. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจแก่ครูก่อนใช้หลักสูตร	4.254	0.67	มาก	4.529	0.65	มากที่สุด	0.061	5
6. สถานศึกษามีการประเมิน หลักสูตรปฐมวัย	3.971	0.80	มาก	4.509	0.66	มากที่สุด	0.119	2
รวม	4.100	0.15	มาก	4.471	0.05	มาก	0.083	

จากตาราง 39 การจัดการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรสภาพปัจจุบัน
โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.100$, S.D. = 0.15) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.471$, S.D. = 0.05) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษานำผลการจัด
การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาประกอบการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.121$)

ตาราง 40 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการจำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบการพัฒนาครู

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูปฐมวัยจากผู้เกี่ยวข้อง	3.996	0.82	มาก	4.664	0.49	มากที่สุด	0.143	2
2. สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาครูปฐมวัยไว้ชัดเจน	4.032	0.71	มาก	4.667	0.47	มากที่สุด	0.136	3
3. สถานศึกษาจัดแผนงาน/โครงการพัฒนาครูได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและวัตถุประสงค์	4.064	0.73	มาก	4.545	0.54	มากที่สุด	0.105	6
4. สถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่กำหนด	4.125	0.68	มาก	4.616	0.48	มากที่สุด	0.106	5
5. สถานศึกษาพัฒนาครูปฐมวัยด้วยวิธีที่หลากหลายและเหมาะสม	3.654	0.91	มาก	4.629	0.53	มากที่สุด	0.211	1
6. สถานศึกษาประเมินผลการพัฒนาครูหลังพัฒนาโดยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.038	0.74	มาก	4.551	0.51	มากที่สุด	0.113	4
รวม	3.985	0.17	มาก	4.612	0.05	มากที่สุด	0.136	

จากตาราง 40 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบการพัฒนาครูสภาพปัจจุบันโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.985$, S.D. = 0.17) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.612$, S.D. = 0.05) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาพัฒนาครูปฐมวัยด้วยวิธีที่หลากหลายและเหมาะสม ($PNI_{Modified} = 0.221$)

ตาราง 41 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการ
 จำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบการจัดประสบการณ์

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ครูจัดกิจกรรมเน้นการบูรณาการที่ผู้เรียนมีอิสระได้เล่นตามธรรมชาติ และเล่นกับผู้อื่น	4.238	0.69	มาก	4.735	0.45	มากที่สุด	0.105	6
2. ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดการแก้ปัญหา	4.116	0.71	มาก	4.671	0.47	มากที่สุด	0.119	4
3. ครูจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหลาย เช่น ทดลอง สังเกต ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ นอก ห้องเรียน เป็นต้น	4.151	0.75	มาก	4.687	0.46	มากที่สุด	0.114	5
4. ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือและพึ่งตนเอง	4.174	0.66	มาก	4.741	0.43	มากที่สุด	0.120	2
5. ครูจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออกและสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	4.209	0.68	มาก	4.700	0.45	มากที่สุด	0.104	7
6. ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลง มารยาท และวัฒนธรรมไทย	4.296	0.66	มาก	4.751	0.43	มากที่สุด	0.96	8
7. ในแต่ละวันครูจัดกิจกรรมหลักครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และแต่ละกิจกรรมใช้เวลาได้เหมาะสม	4.203	0.68	มาก	4.774	0.44	มากที่สุด	0.120	2

ตาราง 41 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
8. ครูจัดกิจกรรมที่โดดเด่นตาม นวัตกรรมที่คิดค้นของครู หรือ ตามนโยบายของสถานศึกษาหรือ หน่วยงานต้นสังกัด	3.987	0.70	มาก	4.671	0.47	มากที่สุด	0.146	1
รวม	4.172	0.09	มาก	4.716	0.04	มากที่สุด	0.115	

จากตาราง 41 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบการจัดประสบการณ์
สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.172$, S.D. = 0.09) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.716$, S.D. = 0.04) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่
ครูจัดกิจกรรมที่โดดเด่นตามนวัตกรรมที่คิดค้นของครูหรือตามนโยบายของสถานศึกษาหรือหน่วยงาน
ต้นสังกัด ($PNI_{Modified} = 0.146$)

ตาราง 42 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความ
ต้องการจำเป็น ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. มีพื้นที่สีเขียวหรือมุขธรรมชาติ เอื้อต่อการเรียนรู้	4.080	0.77	มาก	4.593	0.49	มากที่สุด	0.112	7
2. อุปกรณ์ เครื่องเล่นสนาม ของ เล่นมีความปลอดภัย	3.729	0.87	มาก	4.609	0.53	มากที่สุด	0.191	2
3. พื้นที่ภายในห้องเรียนมี สวยงามถูกสุขอนามัย เป็นระเบียบ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	3.967	0.77	มาก	4.619	0.50	มากที่สุด	0.141	4

ตาราง 42 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
4. กำหนดให้ผู้เรียนสร้างข้อปฏิบัติร่วมกัน	4.106	0.70	มาก	4.625	0.50	มากที่สุด	0.112	7
5. ประเภทสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น มีหลากหลาย ขนาดเหมาะสม ใช้งานง่าย	3.616	0.86	มาก	4.571	0.52	มากที่สุด	0.209	1
6. พื้นที่ในและภายนอก ห้องเรียนทุกทุกพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้	3.893	0.76	มาก	4.574	0.53	มากที่สุด	0.149	3
7. มีพื้นที่สำหรับครู/ผู้เรียน นำเสนอผลงานของผู้เรียน	3.916	0.77	มาก	4.551	0.50	มากที่สุด	0.140	5
8. มีมุมประสบการณ์ภายใน ห้องเรียนอย่างน้อย 5 มุม	3.922	0.86	มาก	4.561	0.49	มากที่สุด	0.140	5
9. ครูเป็นกันเองกับผู้เรียนแสดงความรักความอบอุ่นกับผู้เรียนทุกคนทุกวัน	4.335	0.68	มาก	4.667	0.48	มากที่สุด	0.071	9
รวม	3.904	0.04	มาก	4.588	0.03	มากที่สุด	0.149	

จากตาราง 42 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อมสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.904$, S.D. = 0.04) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.588$, S.D. = 0.03) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ประเภทสื่อ อุปกรณ์ ของเล่นมีหลากหลาย ขนาดเหมาะสม ใช้งานง่าย (PNI_{Modified} = 0.209)

ตาราง 43 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการ
 จำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน	4.254	0.70	มาก	4.522	0.69	มากที่สุด	0.059	8
2. ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวทางการประเมินพัฒนาการ	4.235	0.68	มาก	4.567	0.65	มากที่สุด	0.073	6
3. ครูปฐมวัยใช้เครื่องมือประเมินได้เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของผู้เรียน	4.200	0.70	มาก	4.551	0.66	มากที่สุด	0.077	3
4. ครูประเมินตามปฏิทินและประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดปี	4.141	0.70	มาก	4.493	0.70	มาก	0.078	2
5. ครูปฐมวัยประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย และประเมินหลายครั้งต่างบริบท	4.161	0.71	มาก	4.506	0.69	มากที่สุด	0.077	3
6. ครูปฐมวัยเปิดให้ผู้ปกครองประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	3.958	0.78	มาก	4.454	0.69	มาก	0.111	1
7. ครูปฐมวัยมีการสรุปผลการประเมินทุกภาคเรียน	4.148	0.69	มาก	4.492	0.73	มาก	0.077	5
8. ครูปฐมวัยรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารและผู้ปกครองนักเรียนทราบอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง	4.229	0.68	มาก	4.532	0.70	มากที่สุด	0.067	7
รวม	4.166	0.09	มาก	4.515	0.04	มากที่สุด	0.077	

จากตาราง 43 การจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบการประเมินพัฒนาการ
สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.166$, S.D. = 0.09) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.515$, S.D. = 0.04) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูปฐมวัยเปิดให้
ผู้ปกครองประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.111$)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็น ประสิทธิภาพ
การจัดการการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 44 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการ
จำเป็นประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. พัฒนาการด้านร่างกาย	4.187	0.07	มาก	4.562	0.03	มากที่สุด	0.082	4
2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ	4.277	0.17	มาก	4.558	0.04	มากที่สุด	0.062	5
3. พัฒนาการด้านสังคม	4.141	0.11	มาก	4.524	0.04	มากที่สุด	0.085	3
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา	3.946	0.10	มาก	4.478	0.03	มาก	0.119	1
5. ความพึงพอใจ	4.071	0.05	มาก	4.607	0.02	มากที่สุด	0.116	2
รวม	4.187	0.12	มาก	4.562	0.05	มากที่สุด	0.082	

จากตาราง 44 ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยรวม สภาพปัจจุบัน
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.187$, S.D. = 0.12) สภาพที่พึงประสงค์รวมอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.562$, S.D. = 0.05) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญา
($PN_{Modified} = 0.119$)

ตาราง 45 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการ
จำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกาย

ประเด็นคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ผู้เรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.100	0.60	มาก	4.561	0.71	มากที่สุด	0.101	1
2. ผู้เรียนสามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย	4.219	0.60	มาก	4.554	0.76	มากที่สุด	0.072	4
3. ผู้เรียนมีสุขภาพแข็งแรง	4.283	0.59	มาก	4.616	0.71	มากที่สุด	0.072	4
4. ผู้เรียนมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย	4.129	0.58	มาก	4.529	0.73	มากที่สุด	0.088	2
5. ผู้เรียนหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยง ต่อโรค อุบัติเหตุอุบัติเหตุและสิ่งเสพติด	4.206	0.65	มาก	4.551	0.75	มากที่สุด	0.076	3
รวม	4.187	0.07	มาก	4.562	0.03	มากที่สุด	0.082	

จากตาราง 45 ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบพัฒนาการด้านร่างกายโดยรวม สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.187$, S.D. = 0.07) สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.562$, S.D. = 0.03) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ผู้เรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ($PN_{Modified} = 0.101$)

พูน ปณ ทิโต ชเว

ตาราง 46 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการ
จำเป็น ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

ประเด็นคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ผู้เรียนมีความร่าเริง มี ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	4.438	0.61	มาก	4.587	0.74	มากที่สุด	0.032	4
2. ผู้เรียนแสดงออกทางอารมณ์ ได้สอดคล้องกับสถานการณ์และ เหมาะสมกับวัย	4.148	0.66	มาก	4.551	0.68	มากที่สุด	0.089	2
3. ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม	4.312	0.66	มาก	4.577	0.71	มากที่สุด	0.058	3
4. ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก	4.051	0.69	มาก	4.490	0.74	มาก	0.098	1
5. ผู้เรียนมีความร่าเริง มี ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	4.438	0.61	มาก	4.587	0.74	มากที่สุด	0.032	4
รวม	4.277	0.17	มาก	4.558	0.04	มากที่สุด	0.062	

จากตาราง 46 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบพัฒนาการ
ด้านอารมณ์-จิตใจ โดยรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.277$, S.D. = 0.17)
สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.558$, S.D. = 0.04) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด
ได้แก่ ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ($PNI_{Modified} = 0.098$)

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 47 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการ
จำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านสังคม

ประเด็นคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้	4.241	0.65	มาก	4.567	0.71	มากที่สุด	0.071	5
2. ผู้เรียนเล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่นได้	4.303	0.63	มาก	4.590	0.65	มากที่สุด	0.063	6
3. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้	4.080	0.70	มาก	4.483	0.76	มาก	0.090	3
4. ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตน ตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับ วัย	4.112	0.68	มาก	4.522	0.71	มากที่สุด	0.091	2
5. ผู้เรียนซื่อสัตย์ รู้จักแบ่งปันและ ช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส	4.112	0.65	มาก	4.496	0.73	มาก	0.085	4
6. ผู้เรียนเป็นผู้ประหยัด รู้จักใช้ อุปกรณ์และของเล่น	4.000	0.71	มาก	4.487	0.76	มาก	0.109	1
รวม	4.141	0.11	มาก	4.524	0.04	มากที่สุด	0.085	

จากตาราง 47 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบพัฒนาการ
ด้านสังคม โดยรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.141$, S.D. = 0.11) สภาพที่พึงประสงค์
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.524$, S.D. = 0.04) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ผู้เรียน
เป็นผู้ประหยัด รู้จักใช้อุปกรณ์และของเล่น ($PNI_{Modified} = 0.140$)

ตาราง 48 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ดัชนีความต้องการ
 จำเป็นประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา

ประเด็นคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	4.100	0.64	มาก	4.509	0.66	มากที่สุด	0.091	6
2. ผู้เรียนมีความสามารถในการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ	3.945	0.66	มาก	4.487	0.68	มาก	0.121	5
3. ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและสามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย	3.861	0.73	มาก	4.441	0.73	มาก	0.131	2
4. ผู้เรียนมีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.941	0.72	มาก	4.500	0.71	มากที่สุด	0.124	4
5. ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์	3.861	0.76	มาก	4.435	0.78	มาก	0.129	3
6. ผู้เรียนสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัวซักถามอย่างตั้งใจ และรักการเรียนรู้	4.054	0.67	มาก	4.487	0.71	มาก	0.097	7
7. ผู้เรียนมีทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	3.861	0.75	มาก	4.490	0.72	มาก	0.140	1
รวม	3.946	0.10	มาก	4.478	0.03	มากที่สุด	0.119	

จากตาราง 48 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.946$, S.D. = 0.10) สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.478$, S.D. = 0.03) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ($PNI_{Modified} = 0.140$)

ตาราง 49 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และดัชนีความต้องการ
 จำเป็นระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบความพึงพอใจ

ประเด็นคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
2.1 ความพึงพอใจที่มีต่อด้าน ปัจจัยนำเข้า	4.051	0.69	มาก	4.583	0.63	มากที่สุด	0.116	1
2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อด้าน กระบวนการ	4.029	0.72	มาก	4.619	0.62	มากที่สุด	0.033	3
2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อด้าน ผลผลิต	4.132	0.68	มาก	4.619	0.59	มากที่สุด	0.105	2
รวม	4.071	0.64	มาก	4.607	0.55	มากที่สุด	0.116	

จากตาราง 49 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยองค์ประกอบความพึงพอใจ โดยรวม
 สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.071$, S.D. = 0.64) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.607$, S.D. = 0.55) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ความพึงพอใจที่มี
 ต่อด้านปัจจัยนำเข้า ($PNI_{Modified} = 0.116$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
 ศึกษาโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการ
 สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอนปฐมวัย จากสถานศึกษารางวัลพระราชทาน จำนวน 3 โรงเรียน ดังนี้
 โรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
 ตั้งอยู่ในอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการสอน
 ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียน 1,163 คน ครูและบุคลากร 79 คน นักเรียนระดับ
 ปฐมวัย 8 ห้องเรียน จำนวน 211 คน ครูผู้สอน 8 คน พี่เลี้ยง 8 คน ผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ
 ได้แก่ สถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับก่อนประถมศึกษา ขนาดกลาง ปีการศึกษา 2559
 และได้รับโล่สถานศึกษารางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 2559 ครูปฐมวัยเป็นวิทยากรอบรมครู
 ปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

โรงเรียนที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 1,660 คน ครู 76 คน นักเรียนระดับปฐมวัย 13 ห้องเรียน จำนวน 375 คน ครูผู้สอน 13 คน พี่เลี้ยงและครูพิเศษ 17 คน ผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ ได้แก่ สถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับก่อนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ปีการศึกษา 2558 ครูปฐมวัย เป็นคณะวิทยากรอบรมครูตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตั้งอยู่ในอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียน 282 คน ครูและบุคลากร 19 คน นักเรียนระดับปฐมวัย 2 ห้องเรียน จำนวน 65 คน ครูผู้สอน 3 คน พี่เลี้ยง 2 คน ผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ ได้แก่ สถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับก่อนประถมศึกษาขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2558 ครูปฐมวัยได้รับรางวัลครูต้นแบบปฐมวัย ครูดีเด่นปฐมวัย และวิทยากรอบรมครูปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัย สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. องค์ประกอบการพัฒนาครู

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครู จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“... การพัฒนาครูอันดับแรก แต่ละสายชั้นทำโครงการพัฒนาตนเอง ครูจะได้รับการศึกษาดูงานอบรมพัฒนาทุกคน..”

(ผู้บริหาร, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนศึกษาว่าครูยังขาดอะไร ต้องเติมอะไร พัฒนาแล้วต้องมีการรายงานผลการพัฒนา การพัฒนาทุกครั้งต้องมีการประเมินผลการพัฒนา...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“... เป้าหมายการพัฒนาครูต้องให้ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก...ภาษาอังกฤษเป็นอะไร อังกฤษเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย สอนฟังพูด ...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาครูที่โรงเรียนผมจะจัด PLC ใช้การนิเทศแบบพึ่งตนเอง ในแต่ละช่วงชั้นนิเทศกันเองและนิเทศเพื่อน นิเทศเสร็จก็จะเชิญครูไปประชุมในแต่ละระดับชั้น คอยกันว่ามีปัญหาอะไร คอยกันเสร็จเราก็มาร่วมกันพัฒนา อันนี้เราจะทำทุกเดือน ส่งครูพัฒนา โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนมอนเตสซอริและเป็นศูนย์ของเครือข่าย ครูโรงเรียนอื่นก็จะมาดูงานและเรียนรู้กับเรา ครูเราก็จะเตรียมพร้อมและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน เพราะกลัวจะให้ความรู้เขาไม่ได้ ...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

1.2 ครูผู้สอนให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครู จากบันทึก
การสัมภาษณ์ ดังนี้

“...เป้าหมายการพัฒนาเน้นเรื่องหลักสูตร ครูจะต้องเข้าใจหลักสูตร ก่อน เพราะทำให้ครูรู้ว่าสอนอย่างไร จัดกิจกรรมอย่างไร ให้เด็กเป็นอย่างไร...”

(ครูปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...วิธีการพัฒนาจะพัฒนาโดยให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริง การอบรม เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติจริง อุปกรณ์ท้องถิ่นที่หาได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกิจกรรม PLC เดือนละ 1 ครั้ง เกี่ยวกับปัญหานักเรียน ใช้เวลาขึ้นอยู่กับเนื้อหา บางเนื้อหา 1 ชั่วโมง บางเนื้อหา 2 ชั่วโมง ...”

(ครูผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ครูได้รับการแต่งตั้งจากเขตพื้นที่ให้เป็นคณะทำงานอบรมครูปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และโรงเรียนศูนย์ต้นแบบการศึกษาปฐมวัย ครูจึงได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้และการนำความรู้ลงสู่การปฏิบัติ...”

(ครูผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูสอนปฐมวัย องค์ประกอบการพัฒนาครู พบว่า องค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ ครูทุกคนมีโครงการพัฒนาตนเอง ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา พัฒนาตรงตามความต้องการของสถานศึกษา พัฒนาให้ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลง การพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์ นิเทศกันเองแบบพึ่งพา พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ อบรมเชิงปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...จะมีคณะกรรมการผู้ปกครองนักเรียนอนุบาล จะทำหน้าที่ในการวางแผนทางงบประมาณและสื่ออุปกรณ์มาสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน เช่น การทางงบประมาณมาจ้างครูพี่เลี้ยงเด็กอนุบาล การระดมทุนพัฒนาสนามเด็กเล่น...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนจะมีคณะกรรมการโรงเรียนและคณะกรรมการผู้ปกครองนักเรียนทำหน้าที่จัดหางบประมาณช่วยเหลือโรงเรียน และบริหารงบประมาณจากการระดมทุน เช่น จัดหางบประมาณจ้างครูต่างชาติมาสอนชั้นอนุบาล งบประมาณจัดทำห้องวิทยาศาสตร์อนุบาล...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนโดยจะเอาข่าวสารมาให้โรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนหุงข้าวให้นักเรียนรับประทานในตอนกลางวัน ผู้ปกครองไม่ต้องห่วงว่าตอนกลางวันลูกจะกินอะไร...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ที่นี้ผู้ปกครองศรัทธาเรา เขาก็บริจาคสิ่งของเงินทองให้เรา เขาบริจาคทุกปี ผมไม่ขอ เขาว่าช่วยโรงเรียน อันนี้เป็นประเพณี เขาว่าโรงเรียนช่วยดูแลลูกหลานเขา .... การรายงานผลและการแก้ไขข้อบกพร่องทำให้งานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานต่อผู้บริหาร รายงานต่อชุมชนให้ได้รับรู้รับทราบ และให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นเจ้าของโรงเรียน การดำเนินงานใด ๆ จะต้องมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน...การให้ชุมชนเป็นเจ้าของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มาก โรงเรียนต้องทำให้ชุมชนมีความพอใจ จะทำให้เขาต้องการพัฒนาและพร้อมที่จะเสียสละ...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

2.2 ครูผู้สอนให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...โรงเรียนจะมีคณะกรรมการประจำห้องเรียนห้องละ 10 คน ประชุมร่วมกัน บริจาคเงินเพื่อจัดหาครูพี่เลี้ยงการดูแลนักเรียน ดูแลความสะอาด ดูแลการเข้าห้องน้ำ โดยการช่วยกันบริจาคจ้างครูพี่เลี้ยงบริจาคปีละ 1,500 บาท...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมโรงเรียนจะมีหนังสือส่งสารจากครูถึงผู้ปกครอง บอกว่าสัปดาห์นี้เราเรียนเรื่องอะไร ผู้ปกครองช่วยโรงเรียนอย่างไร เช่น สัปดาห์นี้จะเรียนเรื่องกระทง ผู้ปกครองจะส่งเสริมอย่างไร...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนน้องจะไปเล่าต่อให้ผู้ปกครองฟัง ถ้าน้องไม่เข้าใจหรืออยากรู้เพิ่มเติมก็จะให้ผู้ปกครองเล่าให้นักเรียนฟัง ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่น้อง...น้องนี้แหละเป็นสื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้และช่วยส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียน ...ทางโรงเรียนก็ต้องประชาสัมพันธ์ตนเอง เด็กทำอะไรก็จะโชว์ให้ผู้ปกครองดู ...ตอนเย็นผู้ปกครองมารับเด็กก็จะมาชื่นชมผลงานลูกหลาน...กิจกรรมที่นักเรียนทำในแต่ละวันเราก็จะปรีนออกมาให้ผู้ปกครองได้เห็น...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...กิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนให้ความร่วมมือดีมาก ผู้ปกครองบางคนช่วยนำเด็กไปฝึกซ้อม ให้เวลาในการนำเด็กไปซ้อมไปนั่งเฝ้า ชุด อุปกรณ์ เครื่องแต่งกายผู้ปกครองก็บริจาค...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ผู้ปกครองเสนอให้มีการเสริมหลักสูตรให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองเวลาลงน้ำ ป้องกันการจมน้ำ...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากจะเป็นตา ยาย ปู่ ยาย ของนักเรียนมากกว่าพ่อแม่ ทำให้เด็กนักเรียนหลายคนมีปัญหาเรื่องการเดินทางมาโรงเรียน ครูอนุบาลได้แก้ปัญหาโดยการจัดกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อช่วยเหลือลูกนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูสอนปฐมวัย องค์กรประกอบความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง พบว่า องค์กรประกอบหรือตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ บริจาคงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับสถานศึกษา รวมเป็นคณะกรรมการประจำห้องเรียน สถานศึกษาสร้างความศรัทธาและความพึงพอใจจากชุมชนและผู้ปกครอง

3. การจัดประสบการณ์

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การจัดประสบการณ์จะเริ่มให้นักเรียนเตรียมความพร้อมและความแข็งแรงด้านร่างกายเป็นเบื้องต้น ทุกเช้าครูจะต้องเริ่มที่กิจกรรมเคลื่อนไหวกิจกรรมกลางแจ้ง ...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...แนวทางในการให้ครูจัดประสบการณ์ เน้นทันต่อเหตุการณ์ บ้านเมือง เช่นนักเรียนอนุบาลต้องเรียนคอมพิวเตอร์ เรียนภาษาอังกฤษจากครูต่างประเทศ ผมจ้างครูที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปฐมวัยมาสอนภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนมีความสุขอยากเรียน...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมอนุบาลจะจัดต่างหากเฉพาะอนุบาล ไม่ให้ไปร่วมกับพี่มัธยม ครูหัวหน้าสายจะดูแลกันเอง มีอะไรก็ให้อนุบาลดำเนินการกันเอง...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

3.2 ครูผู้สอนให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...กิจกรรมการเคลื่อนไหว การเสริมประสบการณ์ เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมหลักที่ทำให้เด็กมีความสุข เป็นการส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ...การเรียนแบบมีความสุข อนุบาลเรียนแบบเล่นปนเรียน เราเน้นพัฒนาการ เช่น เขาทำกระทง เขาจะเรียนไปด้วยเล่นไปด้วย ... วิธีการจัดกิจกรรมของเราให้เด็กออกมาพูดหน้าชั้น ทุกสิ่งทุกอย่างฝึกให้เด็กกล้าออกมานำเสนอ จะทำ

ให้เขาอยากเรียน ...เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมไม่เท่ากัน กิจกรรมที่ใช้มากที่สุดคือ กิจกรรมกลางแจ้ง ประมาณ 40 นาที ...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...วิธีการสร้างความมีวินัยให้กับผู้เรียน ต้องเริ่มจากการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ครั้งแรกครูอาจจะพูดให้นักเรียนรู้ในสิ่งดี ไม่ดี ครูพูดและให้นักเรียนทำในสิ่งดี ๆ เช่น มาเรียนแต่เช้า การไหว้ครู การไหว้พ่อแม่ แล้วมาสร้างข้อตกลงร่วมกัน เช่น การวางของ การรอคอย มาก่อนมาหลัง การเข้าห้องน้ำผู้ชายก่อนหรือผู้หญิงก่อน ทานข้าวเสร็จก่อนก็รอคอยเพื่อน ไม่ลุกก่อน... กิจกรรมการรอคอย รอเพื่อให้ความพร้อม รอเพื่อทำกิจกรรมต่อไป เป็นการปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นสร้างวินัยให้กับนักเรียนและฝึกการรอคอย ที่โรงเรียนปฏิบัติมานานนักเรียนจะมีความอดทนและรู้จักการรอคอย...การให้การเสริมแรงโดยการให้ดาวความดีจะทำให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงและมีระเบียบวินัยมากขึ้น บ่อยครั้งจะทำให้นักเรียนทำตามข้อตกลงโดยไม่ต้องให้ครูบังคับ...”

(ครูผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ในการฝึกวินัยนักเรียน ครูและนักเรียนจะสร้างข้อตกลงกันก่อน มีการตั้งกฎกติกาและแจ้งตั้งแต่วันแรก มีการสอดแทรกในนิทาน มีดาวแห่งความดี โดยซื้อสติ๊กเกอร์ให้นักเรียนติดสะสมความดี ทำให้นักเรียนตั้งใจทำตามข้อตกลง...”

(ครูผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...สำหรับการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กคิด จะตั้งคำถามที่เด็กเกิดข้อสงสัย เช่น นักเรียนทำให้น้ำเป็นน้ำแข็งได้ไหม ถ้าโรงเรียนไม่มีตู้เย็นจะทำอย่างไรให้น้ำกลายเป็นน้ำแข็ง คำถามเหล่านี้จะนำไปสู่การสอนแบบโครงการให้กับเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อคิดของเด็ก สิ่งสำคัญครูอย่าไปปิดกั้นความคิดของเด็ก...”

(ครูผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“การจัดกิจกรรมประจำวันในแต่ละวัน โรงเรียนจะจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ กิจกรรมเสริมที่กำหนดเป็นชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมคอมพิวเตอร์ กิจกรรมว่ายน้ำ กิจกรรมภาษาอังกฤษ”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ที่นี่จะเน้นเป็นบทกลอนสั้น ๆ ที่เด็กเขาได้ยินประจำแล้ว

เราจะแทรก ดึงคำเหล่านั้นออกมาแทรกเป็นภาษาไทย แทรกเป็นภาษาอังกฤษ..”

(ครูผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูสอน องค์กรประกอบการจัดประสบการณ์ พบว่า องค์กรประกอบหรือตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ จัดครูเข้าสอนอนุบาลจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปฐมวัย กิจกรรมอนุบาลแยกจัดต่างหากฝึกให้นักเรียนอนุบาลกล้าแสดงออก กล้านำเสนอ อยากเรียน กิจกรรมประจำวันจัดแบบบูรณาการ การสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับผู้โดยการ ให้ผู้เรียนทำตามข้อตกลง การสร้างแรงจูงใจหรือการให้ดาวความดีจะช่วยให้ส่งเสริมการสร้างวินัย การจัดประสบการณ์มีการแทรกภาษาอังกฤษ ฝึกการคิดโดยการตั้งคำถามกระตุ้นความคิด

4.การจัดสภาพแวดล้อม

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัด สภาพแวดล้อม จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การจัดสภาพแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญทั้งภายนอก ภายในห้องเรียน รวมทั้งตัวครูด้วย การอยู่ร่วมกันของนักเรียนก็ต้องให้ความสำคัญ ครูจัดสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ มีกฎระเบียบหรือข้อตกลงร่วมกันทุกชั้นเรียน รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ จะต้องมีการ กำหนดไว้ชัดเจนและนักเรียนทุกคนรับรู้...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...สิ่งสำคัญที่สุดคือสนามเด็กเล่น สนามเด็กเล่นเป็นอุปกรณ์อย่างดี สิ่งทำพิเศษเด็กหกล้มไม่เป็นบาดแผล...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ในตอนเช้าที่ผมว่าจะกอดเด็ก ครูปฐมวัยก็เช่นเดียวกัน การกอด เด็กเป็นอะไรอย่างหนึ่งที่เราคิดไม่ถึง ให้ความอบอุ่นจะส่งผลไปยังสมองของเด็ก และก็ยังส่งผลไปยัง ลักษณะนิสัยอีก...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...บริบทต่าง ๆ ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผู้บริหารจะ ลงมาดูแลตลอด ปัญหาคือเด็กต้องได้รับความปลอดภัย ถ้าโรงเรียนให้ความปลอดภัยกับเด็ก ผู้ปกครองเขาก็จะมีความสุข อะไรที่มันไม่สวยงามก็หาสีมาทาใหม่ให้มันดูดี ดูแล้วสวย...”

(ผู้บริหาร, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

4.2 ครูผู้สอนให้คำตอบข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม
จากบันทึกการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การจัดสื่อจะจัดเป็นหมวด เช่น ประสาทรับรู้ หมวดชีวิตประจำวัน
หมวดประสาทสัมผัส หมวดคณิตศาสตร์...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การจัดบริบทจะให้ได้เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมในการจัด การรักษา
เด็กก็จะมี การนำเสนอ การทำความสะอาด เด็กจะเชิญตนเอง วันนี้การทำความสะอาดเรียบร้อยดีค่ะ
ตามประสาทเด็ก แต่เราฝึกทักษะให้เด็กได้กล้าแสดงออก เด็กได้พูด เด็กได้ฝึกประสบการณ์
การเป็นผู้นำที่ดีและทำงานเป็นทีม..”

“...สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีให้นักเรียนได้ฝึก ได้สัมผัส ซึ่งส่วนมากจะ
จัดไว้ตามห้องปฏิบัติการ เช่น ห้องสมุดอนุบาล ก็จะมีหนังสือที่เหมาะสมกับวัย ห้องวิทยาศาสตร์ก็จะ
ออกแบบสำหรับอนุบาลโดยเฉพาะแยกจากประถม ห้องคอมพิวเตอร์ก็จะจัดสำหรับอนุบาล
โดยเฉพาะเช่นกัน คอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อนักเรียน 2 คน ...”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดไว้ เด็กได้ฝึกประสบการณ์ การเป็นผู้นำที่
ดีและทำงานเป็นทีม..”

(ผู้สอนปฐมวัย, วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูสอน องค์กรประกอบการจัดสภาพแวดล้อม
พบว่า องค์กรหรือตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ สถานศึกษาจะคำนึงถึงความปลอดภัย
ของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูให้ความรักกับผู้เรียนเหมือนลูกเหมือนหลาน ให้การโอบกอดหรือสัมผัส
ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือรับผิดชอบเป็นทีม

**ระยะที่ 3 ออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ผู้วิจัยได้ออกแบบและนำเสนอผลการพัฒนา ตามลำดับ ดังนี้

1. ออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 โครงสร้างองค์ประกอบของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ

1.2 กำหนดองค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัย และประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยจากผลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 ตามโครงสร้างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1.2.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

1.2.1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ การจัดการศึกษาปฐมวัย ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย คุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ

1.2.1.2 คุณลักษณะของครูปฐมวัย ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ การจัดการศึกษาปฐมวัย ความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ บุคลิกภาพของครูปฐมวัย

1.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย อาคารเรียน และอาคารประกอบ สภาพแวดล้อม บริการโภชนาการและดูแลสุขภาพอนามัย การดูแล ความปลอดภัย

1.2.1.4 ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมประเมิน

1.2.1.5 ความพร้อมของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย อายุของผู้เรียน การเรียนรู้เบื้องต้น การเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.2.1.6 นโยบายที่เกี่ยวข้อง ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย นโยบายของรัฐ นโยบาย ของสถานศึกษา

1.2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

1.2.2.1 การพัฒนาหลักสูตร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ ออกแบบหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ประเมินหลักสูตร

1.2.2.2 การพัฒนาครู ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย สืบหาความต้องการพัฒนา กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา วางแผนการพัฒนา ดำเนินการพัฒนา ประเมินผลการพัฒนา

1.2.2.3 การจัดประสบการณ์ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังวินัย การจัดกิจกรรมประจำวัน

1.2.2.4 การจัดสภาพแวดล้อม ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และสังคม การจัดสภาพแวดล้อมทางความคิด สติปัญญา การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล

1.2.2.5 การประเมินพัฒนาการ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจวางแผนและสร้างเครื่องมือ ประเมินพัฒนาการ สรุปผลการประเมิน รายงานผลการประเมิน

1.2.3 องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย

1.2.3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน สุขภาพแข็งแรง สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด

1.2.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก

1.2.3.3 พัฒนาการด้านสังคม ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น วินัยความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน มารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย ซื่อสัตย์สุจริตช่วยเหลือแบ่งปัน ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น

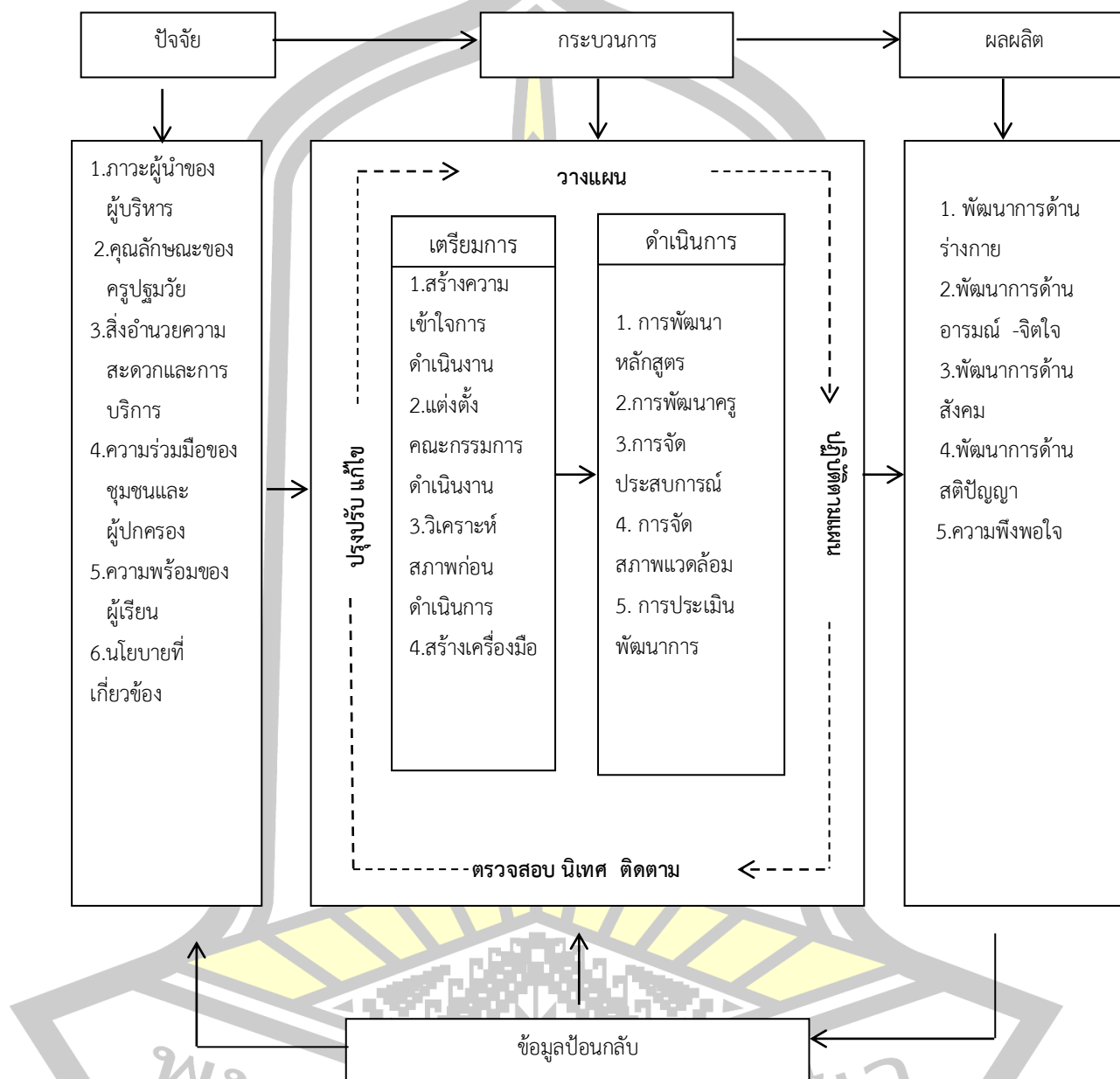
1.2.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ความสามารถในการสังเกตจำแนกและเปรียบเทียบ ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์ ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

1.2.3.5 ความพึงพอใจ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อปัจจัยนำเข้า ความพึงพอใจต่อกระบวนการ ความพึงพอใจต่อผลผลิต

1.2.4 ด้านข้อมูลป้อนกลับ

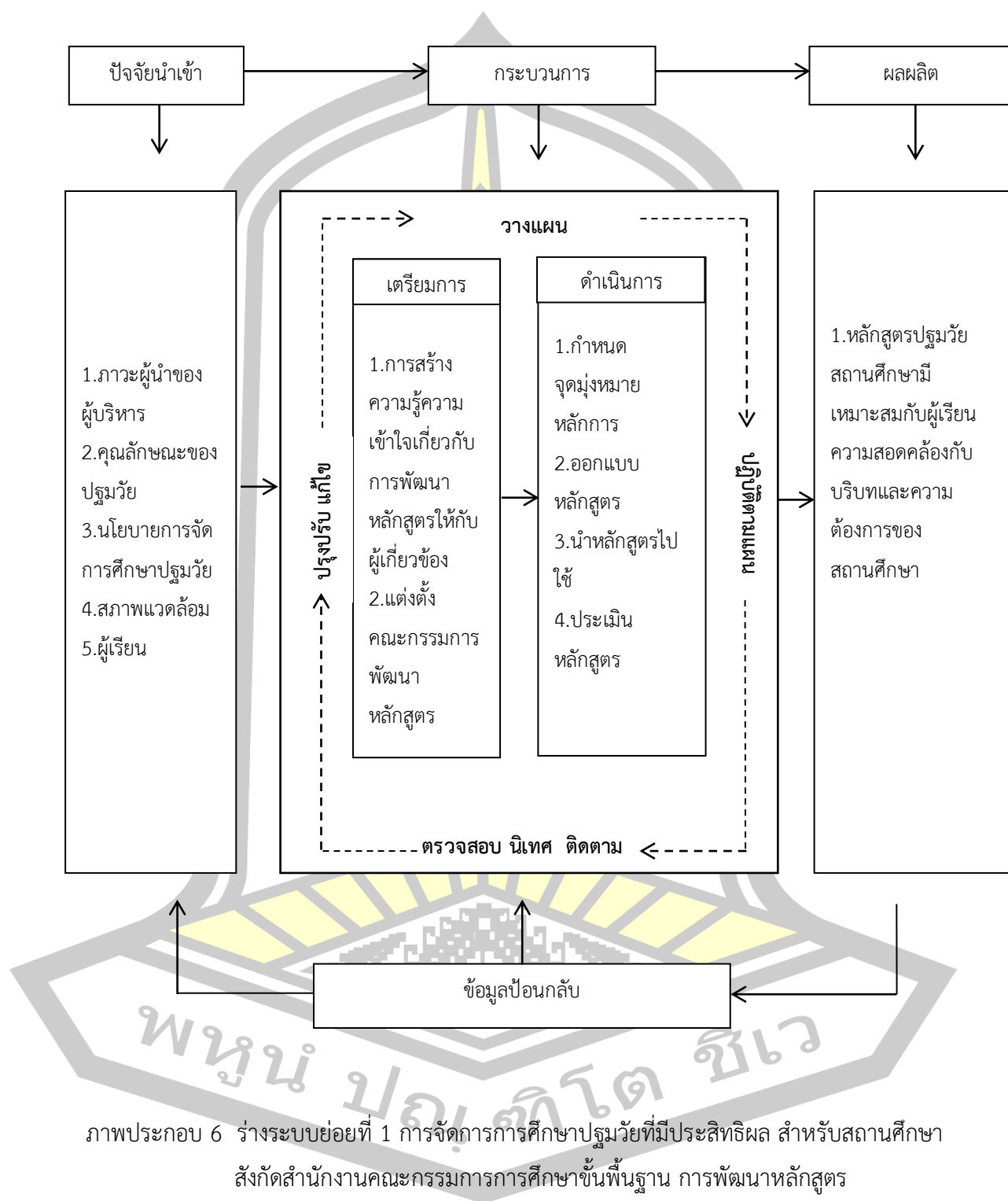
1.3 ร่างระบบ โดยนำผลจากศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามและผลการศึกษาศาสนศึกษาที่ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ นำมาพัฒนาระบบเป็นร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระบบย่อย ได้แก่ ระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ระบบที่ 2 การพัฒนาครู ระบบย่อยที่ 3 การจัดประสบการณ์ ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ เขียนภาพประกอบระบบได้ดังภาพประกอบ 5-10

ร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 5 ร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน

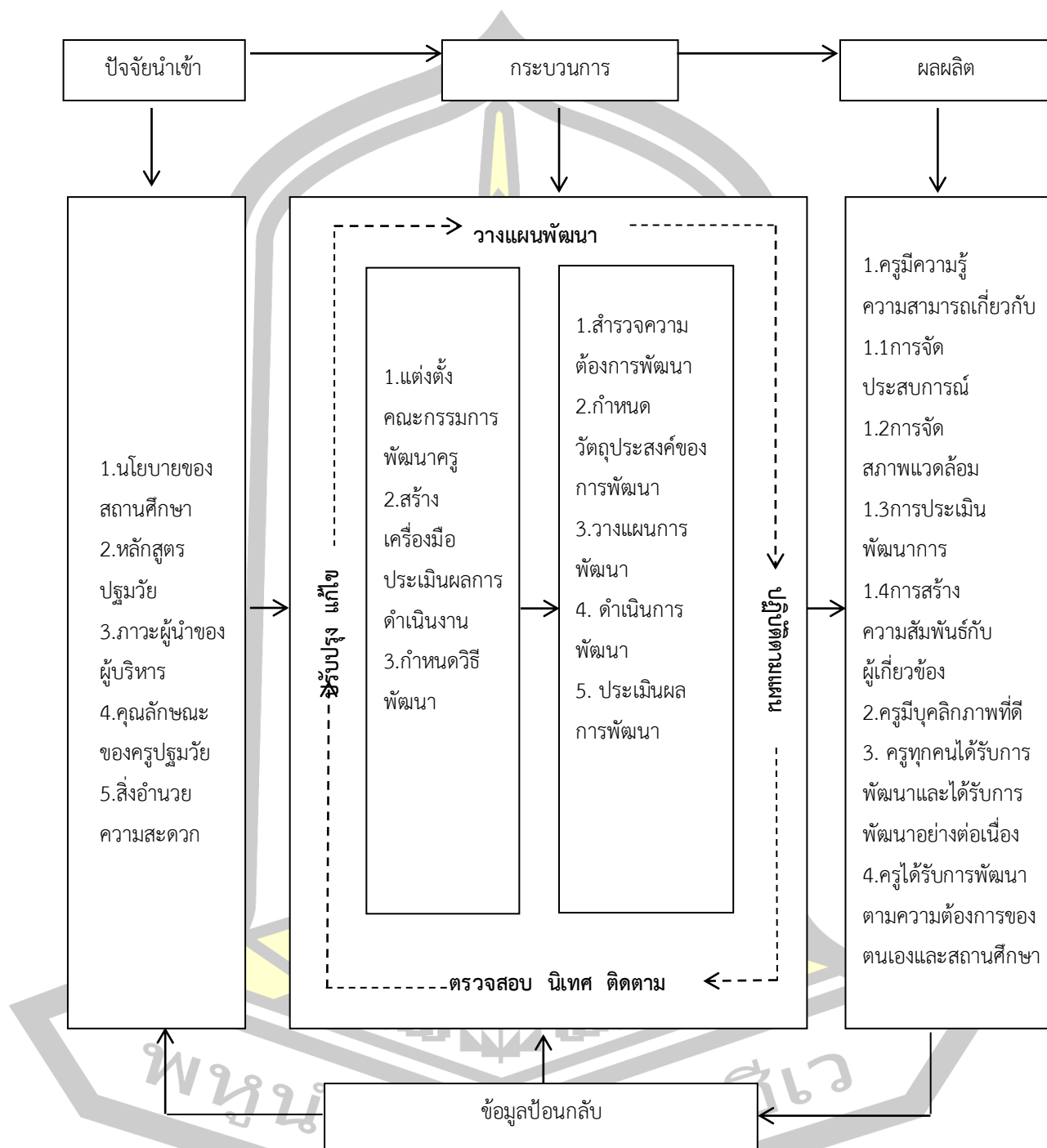
ร่างระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ภาพประกอบ 6 ร่างระบบย่อยที่ 1 การจัดการการศึกษาปทุมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร

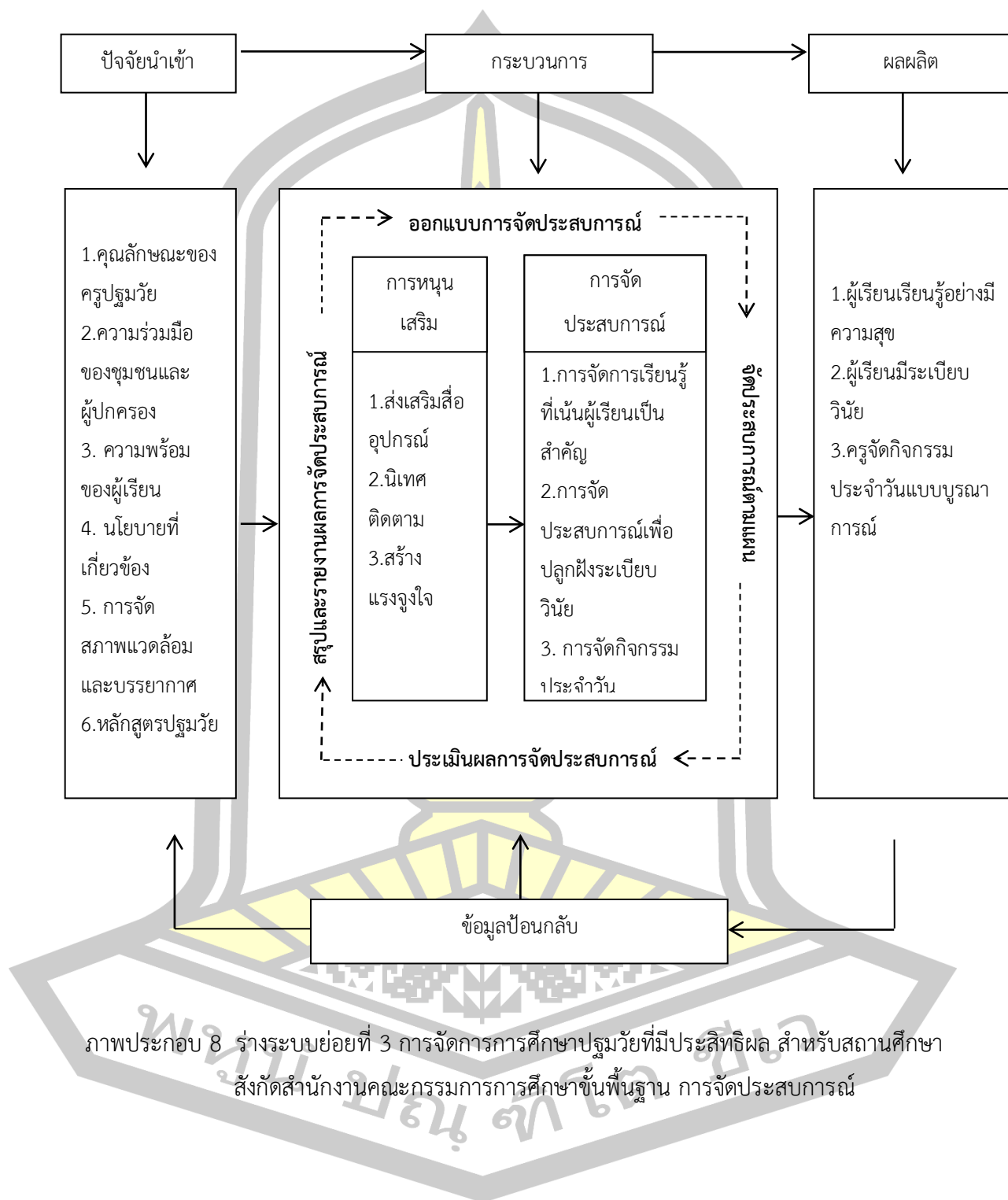

ร่างระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาครู

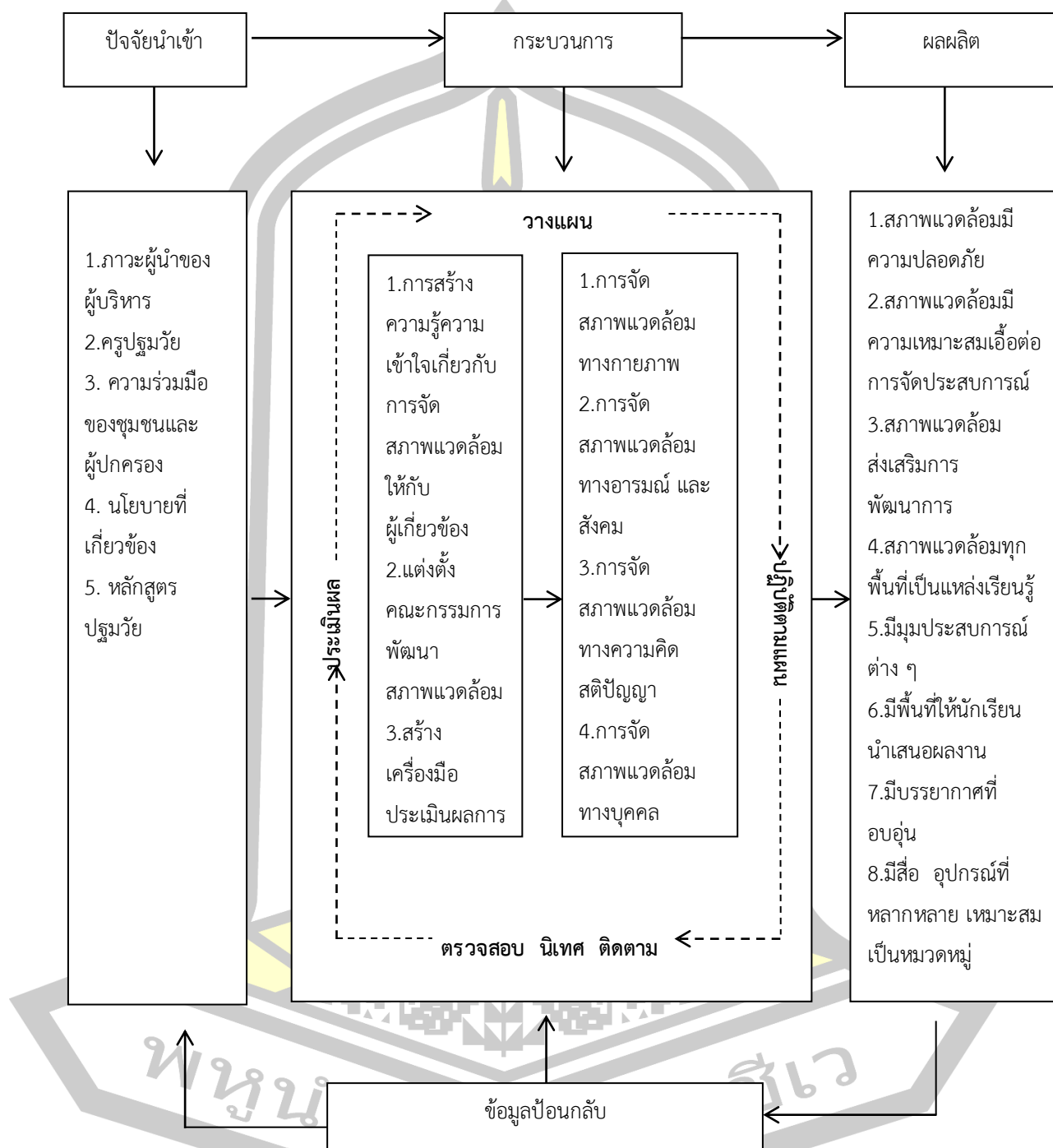
ภาพประกอบ 7 ร่างหน่วยระบบย่อยที่ 2 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาครู

ร่างระบบย่อยที่ 3 การจัดการประสบการณ์

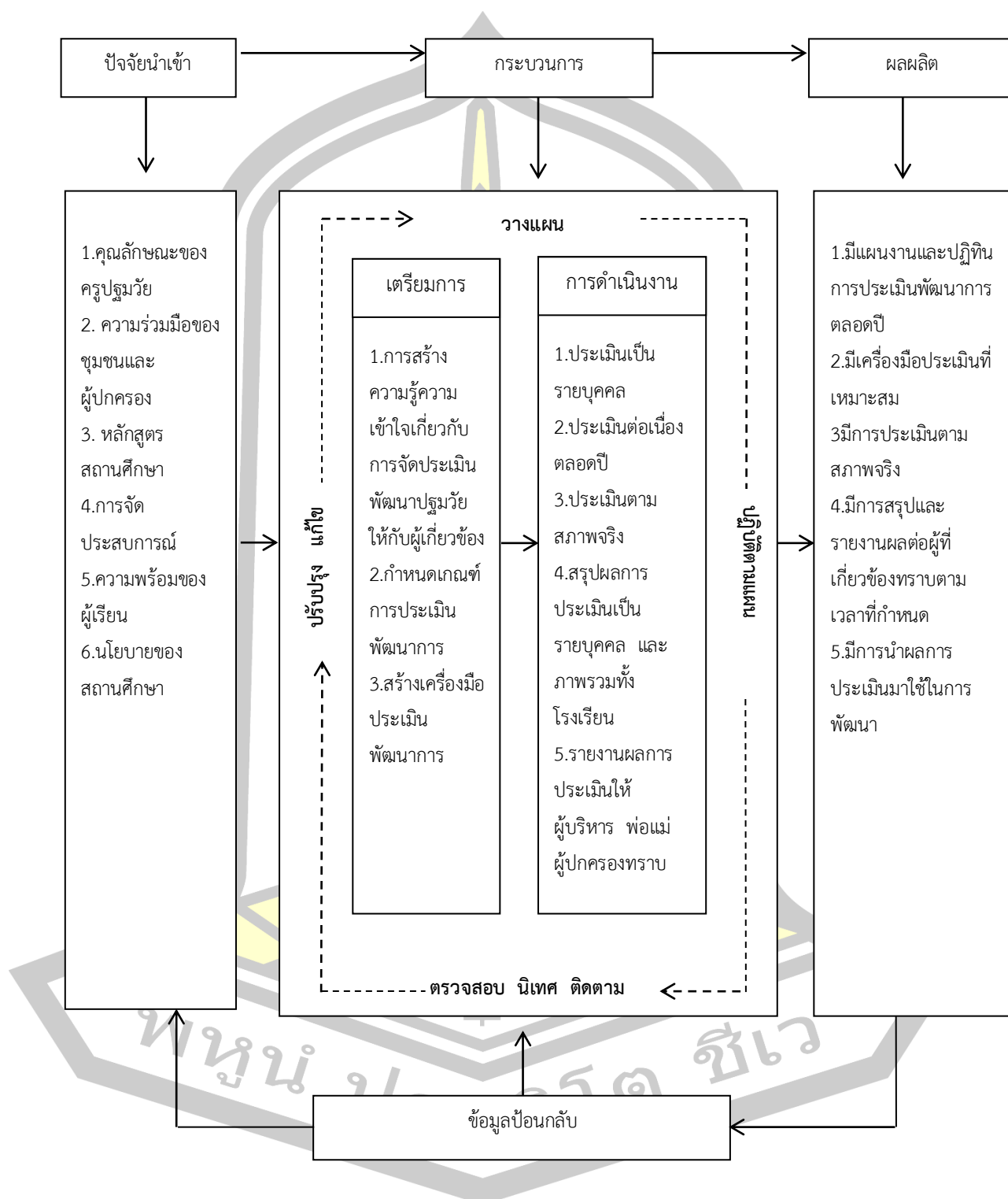
ภาพประกอบ 8 ร่างระบบย่อยที่ 3 การจัดการการศึกษาปทุมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการประสบการณ์

ร่างระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม

ภาพประกอบ 9 ร่างระบบย่อยที่ 4 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดสภาพแวดล้อม

ร่างระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ

ภาพประกอบ 10 ร่างระบบย่อยที่ 5 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินพัฒนาการ

2. ตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงวุฒิ

ผลการตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตาราง 50

ตาราง 50 ข้อเสนอแนะข้อเสนเพิ่มเติมจากแบบการตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษา
ปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ร่างระบบ	ข้อเสนอแนะ/สัมภาษณ์	การปรับปรุง
ระบบการจัดการศึกษา ปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาพประกอบระบบควรปรับส่วนที่เป็นกระบวนการ ควรเขียน แสดงกระบวนการทำงานในรูป Flow Chart 2. การเตรียมการในองค์ประกอบด้านกระบวนการตามภาพประกอบ ถ้าต้องการให้มีควรอยู่ในขั้นต้นของกระบวนการ 3. ข้อมูลป้อนกลับ ควรระบุองค์ประกอบด้วย 4. กระบวนการดำเนินงานควรมีการนิเทศติดตามและประเมินผล 5. การดำเนินงานจะต้องมีการเตรียมการโดยมีคณะทำงาน มีการสร้างความเข้าใจเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการประเมินความสำเร็จ 6 .กระบวนการพัฒนา องค์ประกอบการพัฒนาครู ดำเนินการก่อนพัฒนาหลักสูตร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาพประกอบระบบองค์ประกอบด้านกระบวนการ แสดงกระบวนการทำงานในรูป Flow Chart 2. ขั้นตอนการตั้งคณะทำงาน การเตรียมการ นิเทศตามและประเมิน นำมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ 3. ปรับเปลี่ยนลำดับขั้นการพัฒนาครู จัดลำดับขั้นการดำเนินการก่อนขั้นการพัฒนาหลักสูตร 4. เพิ่มตัวบ่งชี้การรายงานองค์ประกอบข้อมูลป้อนกลับ

ตาราง 50 (ต่อ)

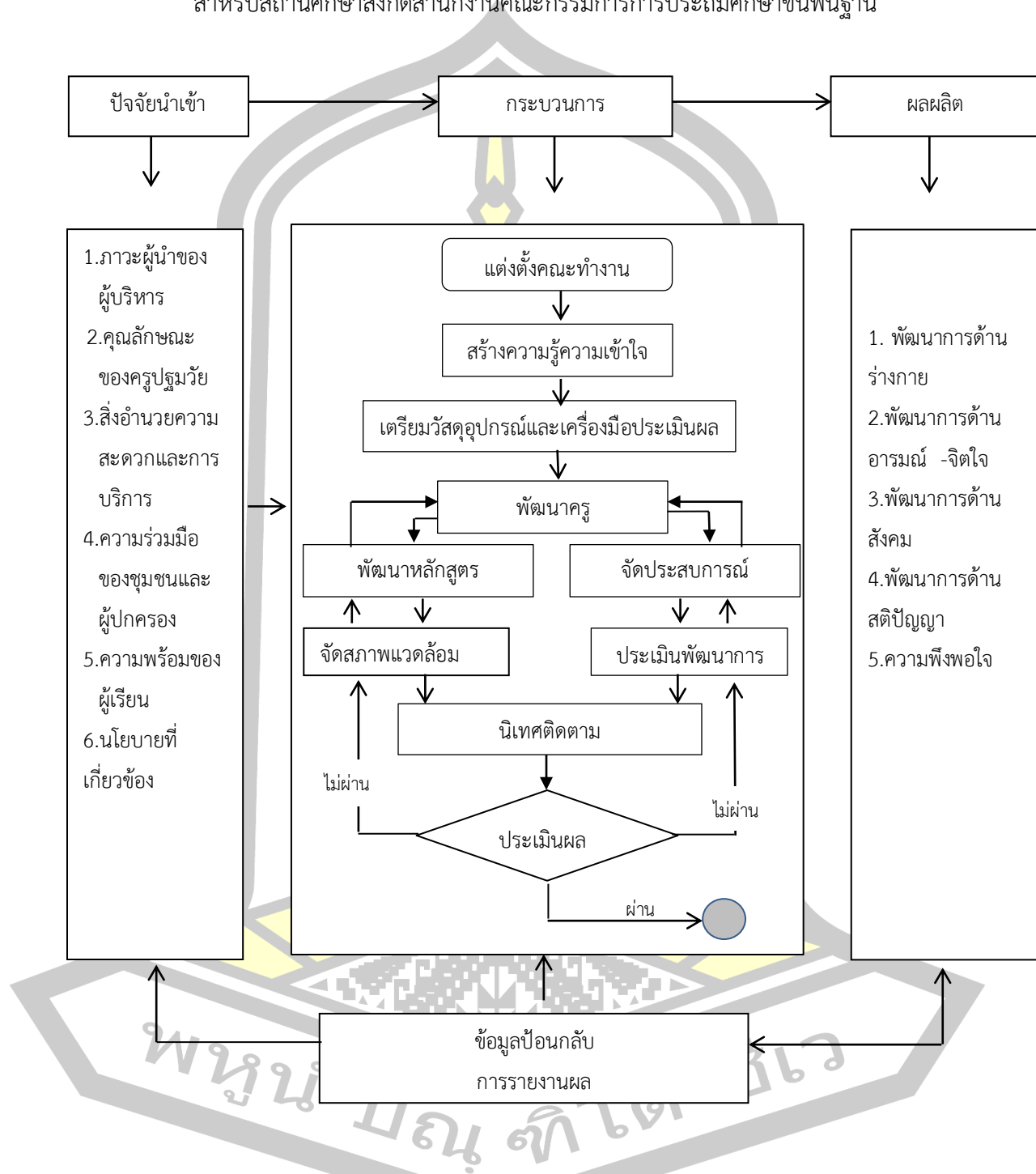
ร่างระบบ	ข้อเสนอแนะ/สัมภาษณ์	การปรับปรุง
ร่างระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร	1. ภาพประกอบในแต่ละร่างระบบย่อย ทุกหน่วยระบบควรปรับส่วนที่เป็น	1. ระบบย่อยทุกระบบ ภาพประกอบองค์ประกอบ
ร่างระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาครู	กระบวนการควรเขียนแสดงกระบวนการ ทำงานในรูป Flow Chart เช่นเดียวกับ	ด้านกระบวนการแสดง กระบวนการทำงานในรูป
ร่างระบบย่อยที่ 3 การจัดประสบการณ์	ระบบหลัก	Flow Chart
ร่างระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม	2. การเตรียมการในองค์ประกอบด้าน กระบวนการทุกระบบย่อย ควรปรับ	2. จุดเริ่มต้นของระบบเพิ่ม การตั้งคณะทำงาน
ร่างระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ	เช่นเดียวกันเหมือนกับระบบหลัก	3. ชิ้นงานนิเทศ ประเมินผล กำหนดไว้ในขั้นตอนท้ายๆ
	3. ตรวจสอบปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ของระบบย่อยในแต่ละระบบ มีอิทธิพลที่	องค์ประกอบด้านกระบวนการ ทุกระบบย่อย
	จะส่งผลต่อการดำเนินงานแล้วได้ผลผลิต ตามที่ต้องการหรือไม่	4. เพิ่มคำอธิบายกระบวนการ ดำเนินงาน ตัวอย่างชี้
	4. ตรวจสอบผลผลิตของแต่ละระบบย่อย เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของระบบ	ความสำเร็จ และผลผลิตที่เกิด จากการดำเนินงานของระบบ
	หรือไม่	ย่อย โดยแสดงในรูปตาราง ต่อจากภาพประกอบระบบ
	5. การกำกับ นิเทศติดตามและประเมิน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงาน	ย่อย
	ตามระบบ	

3. การพัฒนาและปรับปรุงระบบ

จากการตรวจสอบร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงระบบ
แสดงดังภาพประกอบ 11-16

ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน

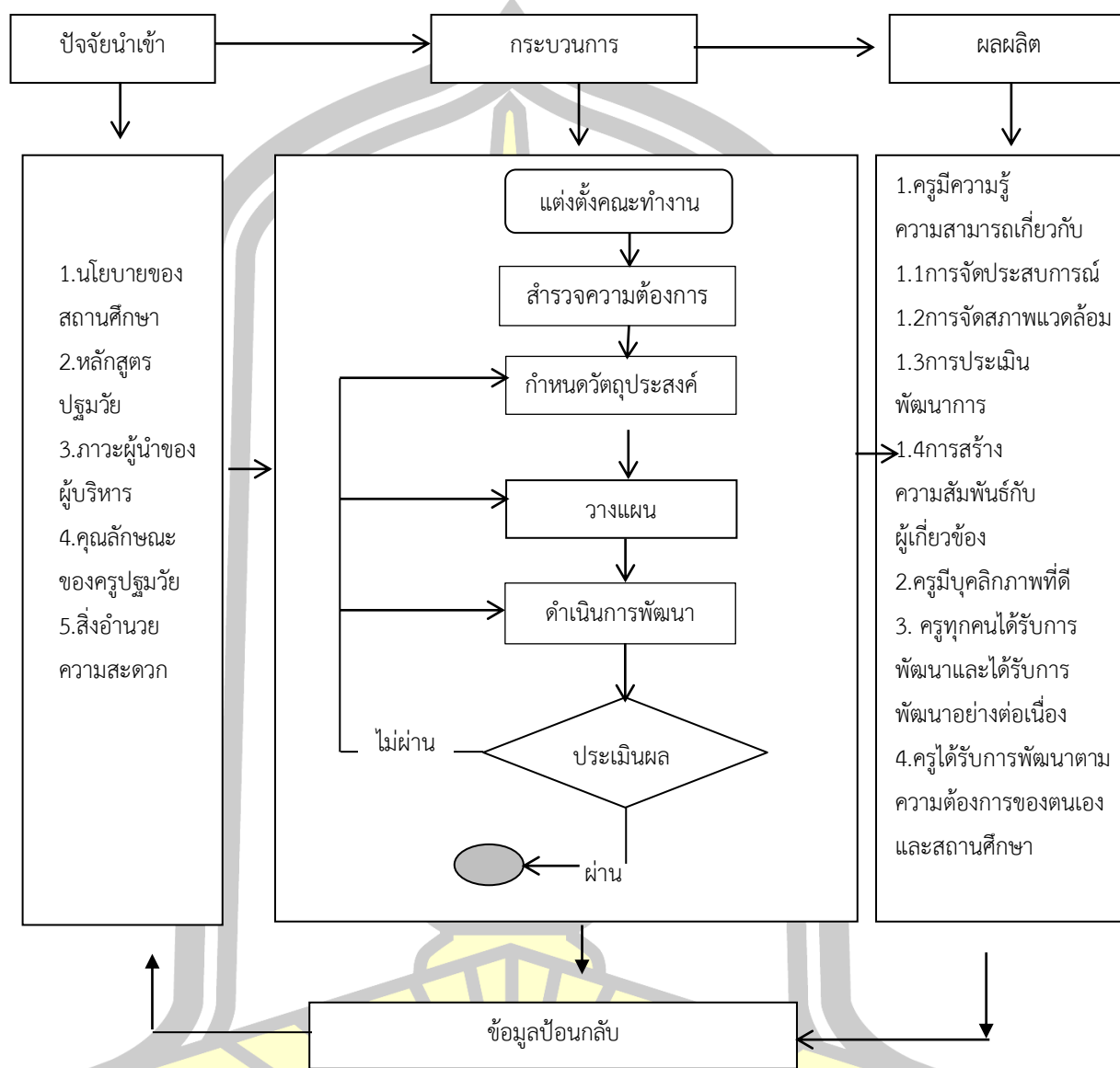

ภาพประกอบ 11 ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพประกอบ 11 ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน นโยบายที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะทำงาน การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ประเมิน การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ การนิเทศติดตามและการประเมินผล ด้านผลผลิต ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา ความพึงพอใจ ด้านข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ รายงานผลการพัฒนา

ระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาครู

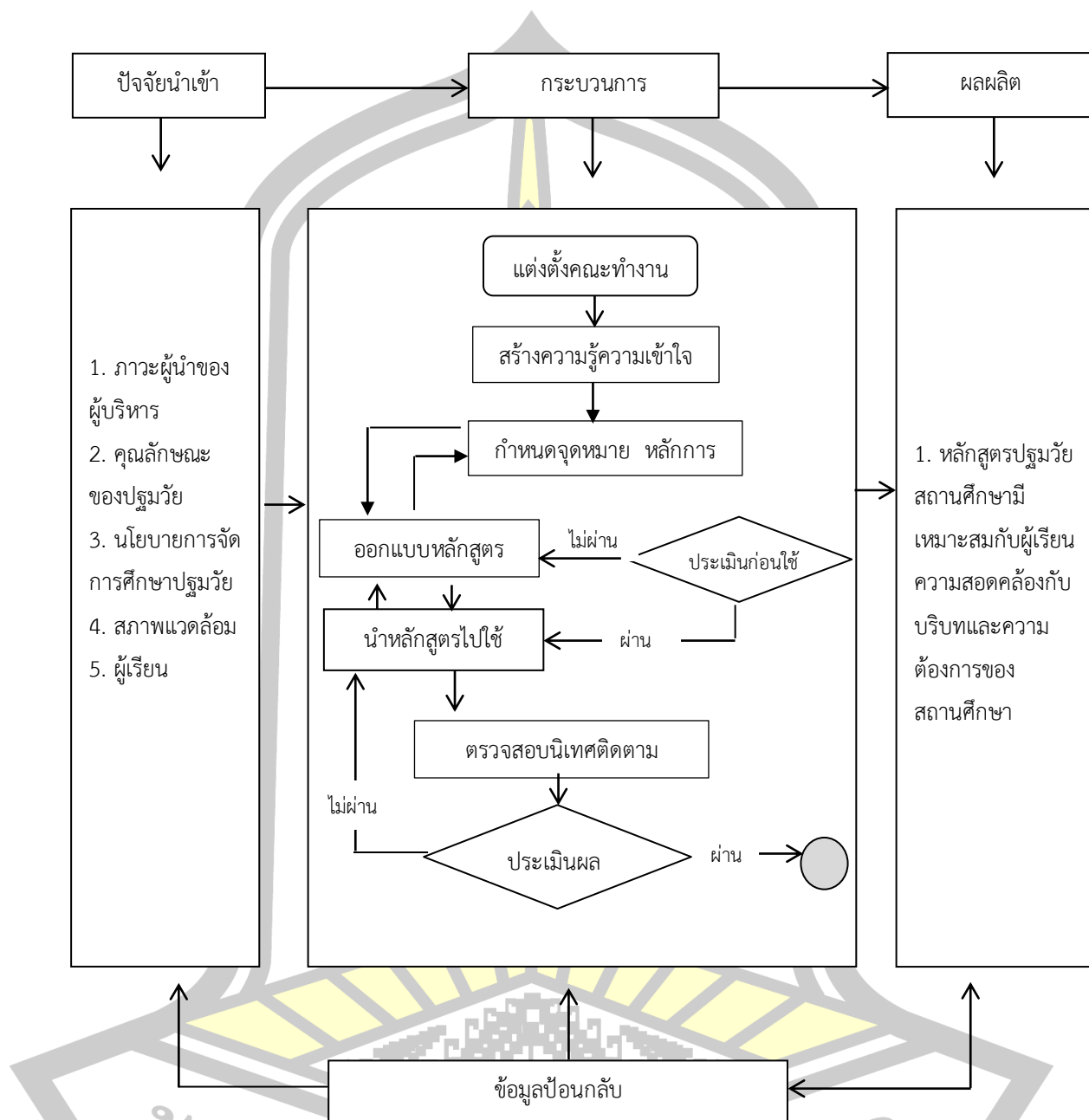
ภาพประกอบ 12 ระบบย่อยที่ 1การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาครู

จากภาพประกอบ 12 ผู้วิจัยพบว่า ระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาครู พบว่ากระบวนการพัฒนาครู ดังตาราง 51

ตาราง 51 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบบย่อย
ที่ 1 การพัฒนาครู

กระบวนการ	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิตการดำเนินงาน
1. แต่งตั้ง คณะกรรมการ พัฒนาครู	1. แต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาครู	1. คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาครู	1. คณะกรรมการพัฒนา ครู
2. สํารวจความ ต้องการ	1. ศึกษาความต้องการพัฒนา ของครูปฐมวัย เกี่ยวกับ 1.1การจัดประสบการณ์ 1.2การจัดสภาพแวดล้อม 1.3การประเมิน พัฒนาการของผู้เรียน 1.4การสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง	1. สถานศึกษามีข้อมูล ความต้องการพัฒนา ตนเองของครูปฐมวัย	1. ข้อมูลความต้องการ พัฒนาตนเองของครู ปฐมวัย 1.1 การจัดประสบการณ์ 1.2 การจัดสภาพแวดล้อม 1.3 การประเมิน พัฒนาการ 1.4 การสร้างความ สัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง
3. กำหนดจุด ประสงค์การพัฒนา	1. กำหนดจุดประสงค์ พัฒนาครูปฐมวัย	1. จุดประสงค์การ พัฒนาครูปฐมวัย	1.5.ครุมีบุคลิกภาพที่ดี
4. วางแผนพัฒนา	1. กำหนดเป้าหมายพัฒนา 2. กำหนดระยะเวลาพัฒนา 3. กำหนดวิธีการพัฒนา	1. แผนพัฒนารายบุคคล 2. แผนพัฒนาครู ปฐมวัยของสถานศึกษา	1. สถานศึกษามี จุดประสงค์การพัฒนา ครูปฐมวัย
5. ดำเนินการการ พัฒนา	1. สถานศึกษาดำเนินการ พัฒนาครูปฐมวัยตาม แผนงาน/โครงการ	1. สถานศึกษาพัฒนา ครูปฐมวัยด้วยรูปแบบ และวิธีการที่ หลากหลายเหมาะสม กับความต้องการของ ครูปฐมวัย	1. ครุมีแผนพัฒนา ตนเอง 2. สถานศึกษามี แผนพัฒนาครูปฐมวัย ของ
6. ประเมินผล	1. ประเมินผลการพัฒนา ครูปฐมวัย	1. สถานศึกษา ประเมินผลการพัฒนา ครูปฐมวัยเมื่อสิ้นสุด แผนงาน/โครงการ	1. สถานศึกษา ประเมินผลการพัฒนา ครูปฐมวัยเมื่อสิ้นสุด แผนงาน/โครงการ

ระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

ภาพประกอบ 13 ระบบย่อยที่ 2 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร

จากภาพประกอบ 13 ผู้วิจัยพบว่า ระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร พบว่า
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตาราง 52

ตาราง 52 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบย่อย
ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบย่อย	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิตการดำเนินงาน
1.แต่งตั้ง คณะกรรมการ คณะทำงาน	1. แต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตร	1. คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนา หลักสูตร	1.คณะกรรมการพัฒนา หลักสูตรปฐมวัย สถานศึกษาระดับ
2.สร้างความรู้ ความเข้าใจ	1.การสร้างความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรปฐมวัย ให้กับผู้เกี่ยวข้อง	1.การสร้างความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรปฐมวัย สถานศึกษา	สถานศึกษา 1.ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรปฐมวัย สถานศึกษา
3.กำหนดจุดหมาย หลักการ	1.ศึกษาข้อมูลสภาพ ทั่วไปเกี่ยวกับการจัด การศึกษาปฐมวัย 2.ศึกษาข้อมูลสภาพ ปัญหาการจัดการศึกษา ปฐมวัยของสถานศึกษา ในปัจจุบัน	1.ข้อมูลสภาพทั่วไป เกี่ยวกับการจัด การศึกษาปฐมวัยของ รัฐบาลและหน่วยงาน ต้นสังกัด 2.ข้อมูลสภาพปัญหา การจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาใน ปัจจุบัน	1.สถานศึกษามีข้อมูล และสารสนเทศการจัด การศึกษาปฐมวัยของ รัฐบาล หน่วยงานต้น สังกัด และสถานศึกษา 2.นโยบาย หลักการการ จัดการศึกษาปฐมวัย
4.ออกแบบ หลักสูตร	1.กำหนดจุดหมายของ หลักสูตร 2.กำหนดมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ 3.กำหนดสาระการ เรียนรู้	1.จุดหมายของหลักสูตร ปฐมวัย 2.มาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ระดับ ปฐมวัย 3.สาระการเรียนรู้ระดับ ปฐมวัย	1.หลักสูตรปฐมวัย สถานศึกษามี องค์ประกอบ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ สาระการ เรียนรู้ แนวทางการจัด ประสบการณ์ บรรยากาศการเรียนรู้

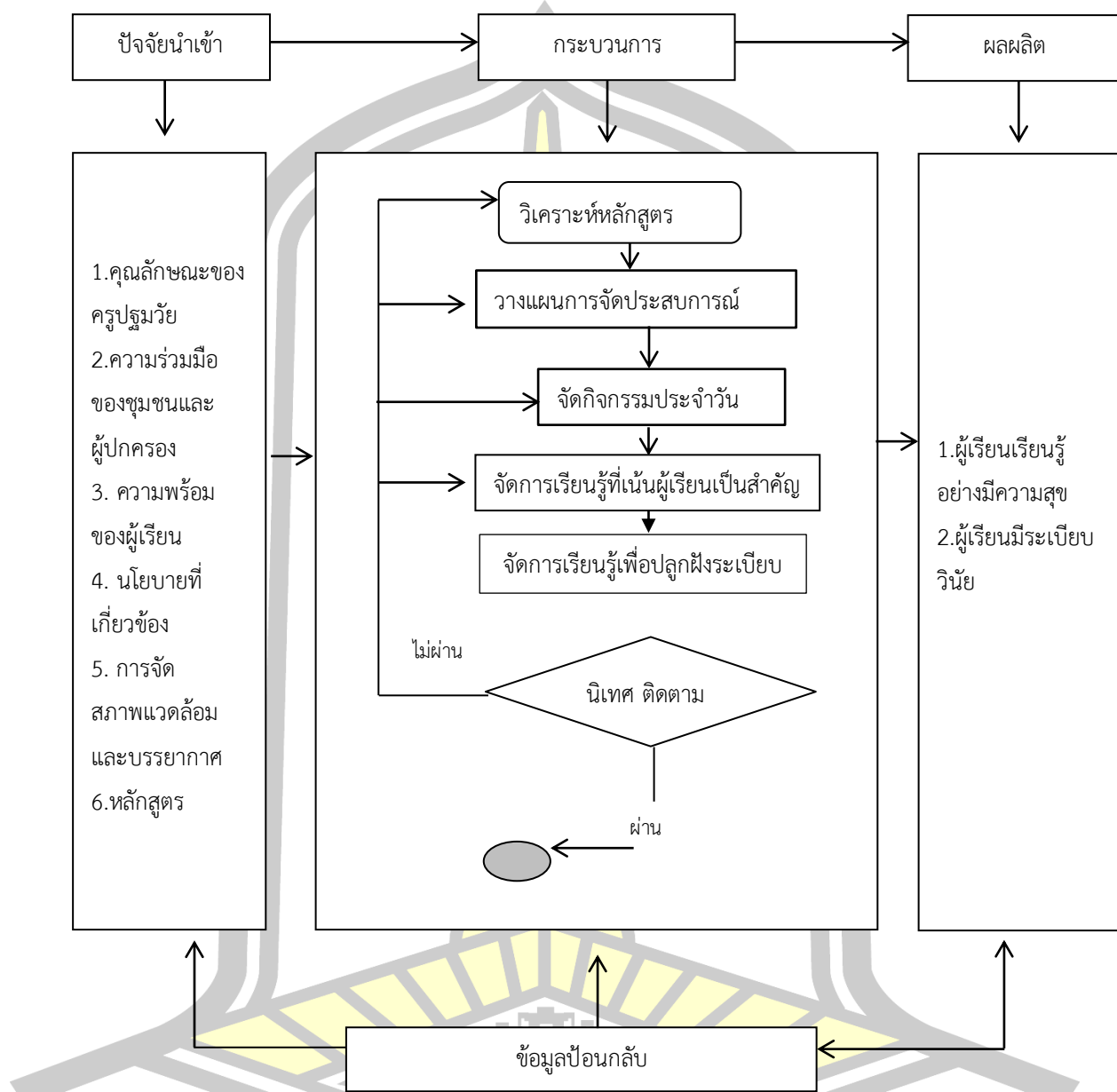

ตาราง 52 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิตการดำเนินงาน
5.ประเมินก่อนใช้	4.กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์และบรรยากาศการเรียนรู้ 5.กำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการ	4.แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ 5.หลักการและแนวทางการประเมิน	และการประเมินพัฒนาการสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัยกระทรวงศึกษาธิการ
6.นำหลักสูตรไปใช้	1.ประเมินหลักสูตรปฐมวัยโดยผู้เชี่ยวชาญ	พัฒนาการผู้เรียน	1.หลักสูตรผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
7.ตรวจสอบการนิเทศ ติดตาม	1.อบรมครูและบุคลากรก่อนใช้หลักสูตร 2.จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	1.สถานศึกษาประเมินหลักสูตรก่อนใช้ 1.สถานศึกษาอบรมครูและบุคลากรก่อนใช้หลักสูตร	1.ครูมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรปฐมวัย สถานศึกษา
8.ประเมินผลและพัฒนา	1.สถานศึกษาตรวจสอบนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร 1.ประเมินหลังหลักสูตรปฐมวัย	หลักสูตร 2.ครูจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักสูตรปฐมวัย 1.มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร 1.มีการประเมินหลักสูตรปฐมวัยอย่างน้อยปีละครั้ง	2.ครูจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร 1.หลักสูตรปฐมวัยมีความเหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา

พหุ ประถมศึกษา

ระบบย่อยที่ 3 การจัดการประสบการณ์

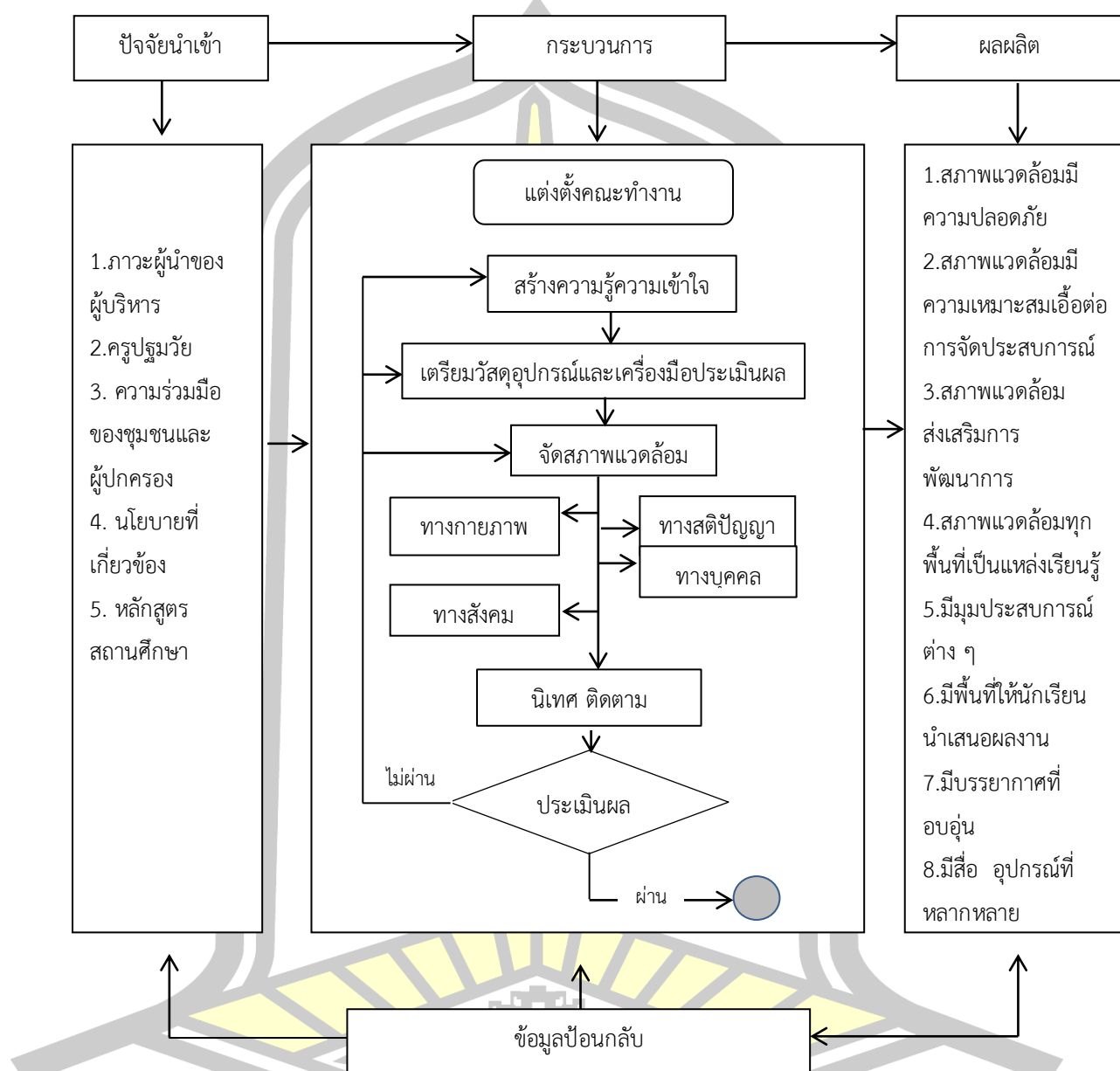
ภาพประกอบ 14 ระบบย่อยที่ 3 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการประสบการณ์

จากภาพประกอบ 14 ผู้วิจัยพบว่า ระบบย่อยที่ 3 การจัดการประสบการณ์ พบว่ากระบวนการ
จัดการประสบการณ์ ดังตาราง 53

ตาราง 53 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบย่อย
ที่ 3 การจัดประสบการณ์

กระบวนการ	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิต
1.จัดกิจกรรมประจำวัน	1.กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม 2.กิจกรรมตามนวัตกรรม หรือนโยบาย	1.จัดกิจกรรมบูรณา การ 6 กิจกรรมหลัก 2.ครูปฐมวัยจัดกิจกรรม ตามนวัตกรรมของครู หรือนโยบายของ สถานศึกษา	1.ครูจัดกิจกรรม ประจำวันแบบบูรณา การ
2.จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.จัดประสบการณ์ที่เน้น การบูรณาการ 2.จัดประสบการณ์ที่ผู้เรียน ได้พัฒนาทักษะ กระบวนการคิด การ แก้ปัญหา 3.จัดประสบการณ์โดยเน้น ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง 4.จัดประสบการณ์ที่ ส่งเสริมการพัฒนาสมอง ทุก ๆ ด้าน	1.การจัดกิจกรรมที่เน้น การบูรณาการ ฝึก ผู้เรียนได้ฝึกคิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ 2.จัดกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนพัฒนาทุกด้าน	1.ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมี ความสุข
3.จัดประสบการณ์ปลูกฝังระเบียบวินัย	1.การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะ พึ่งตนเอง 2.การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะ เชื่อมั่นในตนเอง 3.การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะ ปฏิบัติตามมารยาทสังคม 4.การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะมี พฤติกรรมแบบร่วมมือ	1.จัดกิจกรรมที่เน้นให้ ผู้เรียนช่วยเหลือตนเอง กล้าแสดงออก เป็น ผู้นำ ปฏิบัติตาม ข้อตกลงและทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	1.ผู้เรียนมีระเบียบวินัย

ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม

ภาพประกอบ 15 ระบบย่อยที่ 4 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดสภาพแวดล้อม

จากภาพประกอบ 15 ผู้วิจัยพบว่า ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม พบว่า
กระบวนการจัดสภาพแวดล้อม ดังตาราง 54

ตาราง 54 ความสัมพันธ์ของกระบวนการการดำเนินงานตัวบ่งชี้ความสำเร็จและผลผลิตระบบย่อยที่
4 การจัดสภาพแวดล้อม

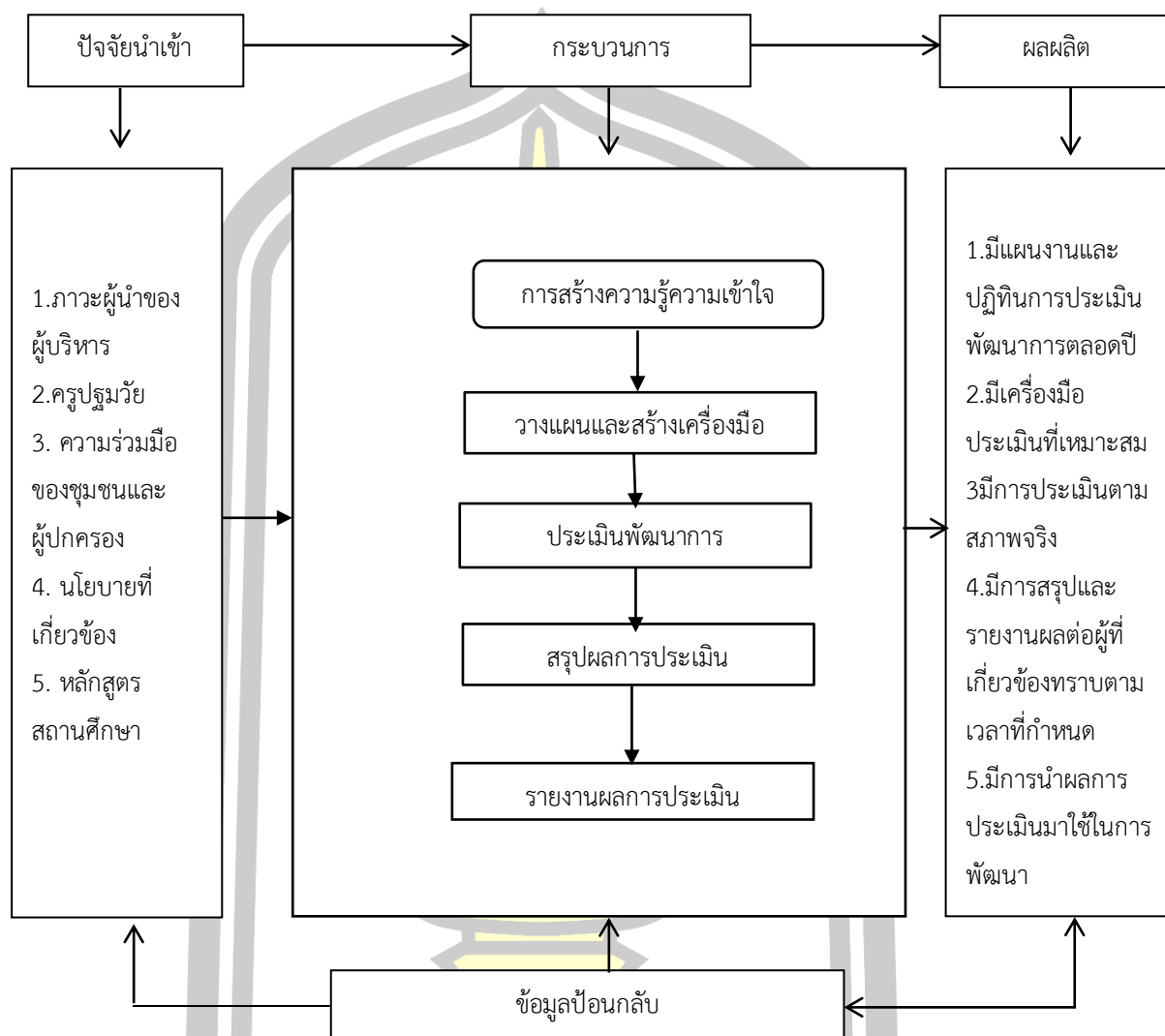
กระบวนการ	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิต
1.แต่งตั้งคณะทำงาน	1.แต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนา สภาพแวดล้อม	1. คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ สภาพแวดล้อม	1. คณะกรรมการ พัฒนาสภาพแวดล้อม
2.สร้างความรู้ความ เข้าใจ	1.สร้างความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการ พัฒนาสภาพแวดล้อม	1.การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อม	1.ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การพัฒนา สภาพแวดล้อม
3.เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือประเมินผล	1.จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการ ดำเนินงานตาม องค์ประกอบย่อย 2.สร้างเครื่องมือ ประเมินผลตามตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบ ย่อย	1.วัสดุอุปกรณ์สำหรับ การดำเนินงาน 2.เครื่องมือประเมินผล การดำเนินงาน 1.พื้นที่สีเขียวหรือมุม ธรรมชาติ 2.อุปกรณ์เครื่องเล่น	1.มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับ การดำเนินงาน 2.มีเครื่องมือ ประเมินผลการ ดำเนินงาน
4.จัดสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	1.สร้างพื้นที่สีเขียวหรือ มุมธรรมชาติ 2.จัดหาอุปกรณ์เครื่อง เล่นสนาม	สนาม ขนาดเหมาะสม กับผู้เรียน 3.อุปกรณ์ เครื่องเล่น มีความปลอดภัย 4.สภาพแวดล้อม สวยงาม ถูกสุขอนามัย เป็นระเบียบ	1.สภาพแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาการ 2.สภาพแวดล้อมมี ความเหมาะสมเอื้อต่อ การจัดประสบการณ์ 3.สภาพแวดล้อมมี ความปลอดภัย
5.จัดสภาพแวดล้อม ทางอารมณ์ และสังคม		1.มีข้อกำหนดเพื่อ ปฏิบัติร่วมกัน	4.สภาพแวดล้อมทุก พื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ 1.มีบรรยากาศที่อบอุ่น

ตาราง 54 (ต่อ)

กระบวนการ	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิต
6. จัดสภาพแวดล้อมทางความคิด สติปัญญา	1. สร้างข้อตกลงร่วมกัน 2. จัดมุมผ่อนคลาย มุมสบาย 3. มาตรการความปลอดภัย	2. มีมุมผ่อนคลาย มุมความเป็นอิสระ 3. บรรยากาศห้องเรียน มีความอบอุ่นและปลอดภัย 1. สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น ที่มาขนาดเหมาะสมกับ ผู้เรียน 2. ทุกพื้นที่ภายใน สถานศึกษาจัดเป็น แหล่งเรียนรู้ 3. พื้นที่นำเสนอผลงาน ของผู้เรียน 4. มุมประสบการณ์ ต่าง ๆ ภายใน ห้องเรียน	1. มีสื่อ อุปกรณ์ที่ หลากหลาย เหมาะสม เป็นหมวดหมู่ 2. มีมุมประสบการณ์ ต่าง ๆ 3. มีพื้นที่ให้นักเรียน นำเสนอผลงาน
7. นิเทศ ติดตาม	1. สถานศึกษา ตรวจสอบ นิเทศ ติดตามการจัด สภาพแวดล้อม	1. มีการนิเทศติดตาม จัดสภาพแวดล้อม	1. ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความใจเกี่ยวกับการจัด สภาพแวดล้อม
8. ประเมินผล	1. ประเมินหลังการจัด สภาพแวดล้อม	1. มีการประเมินการจัด สภาพแวดล้อมอย่าง น้อยภาคเรียนละครั้ง	1. รายงานผลการ ประเมินสภาพแวดล้อม

ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ

ภาพประกอบ 16 ระบบย่อยที่ 5 การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการประเมินพัฒนาการ

จากภาพประกอบ 16 ผู้วิจัยพบว่า ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ พบว่า
กระบวนการประเมินพัฒนาการ ดังตาราง 55

ตาราง 55 ความสัมพันธ์ของกระบวนการ การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และผลผลิตระบบ
ย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ

กระบวนการ	การดำเนินการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลผลิต
1. สร้างความรู้ความเข้าใจ	1. ประชุมสร้างความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการ	1. เกณฑ์และตัวบ่งชี้พัฒนาปฐมวัย	1. เอกสารเกณฑ์และตัวบ่งชี้พัฒนาการปฐมวัย 1. มีเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม
2. วางแผนและสร้างเครื่องประเมินพัฒนาการ	1. กำหนดเกณฑ์และตัวบ่งชี้พัฒนาปฐมวัยตามวัย 2. กำหนดปฏิทินการประเมินพัฒนาการผู้เรียนปฐมวัย 3. สร้างเครื่องมือประเมินพัฒนาการผู้เรียนปฐมวัย	1. เกณฑ์การพัฒนาคตามวัย 1. ปฏิทินการประเมินพัฒนาการ 3. เครื่องมือประเมินพัฒนาการ	1. เกณฑ์การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2. แผนงานและปฏิทินการประเมินพัฒนาการตลอดปี 3. เครื่องมือประเมินพัฒนา
3. ประเมินพัฒนาการ	1. ประเมินพัฒนาการผู้เรียนตามปฏิทิน	1. ประเมินเป็นรายบุคคล 2. ประเมินต่อเนื่องตลอดปี 3. ประเมินตามสภาพจริง 4. พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน	1. การประเมินพัฒนาที่หลายหลายและประเมินตามสภาพจริง
4. สรุปผลการประเมิน	1. วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินพัฒนาการรายบุคคล และสรุปผลรายชั้นเรียน	1. สรุปผลการประเมินรายบุคคล 2. สรุปผลการประเมินรายชั้นเรียน	1. ครูผู้สอนสรุปผลการประเมินทั้งครั้งที่ประเมิน 2. มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา
5. การรายงานผลการประเมิน	1. รายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	1. รายงานผลต่อผู้บริหาร 2. รายงานผลต่อพ่อ แม่ ผู้ปกครอง	1. มีการสรุปและรายงานผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทราบตามเวลาที่กำหนด

4. วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน โดยผู้ทรงวุฒิ

ตาราง 56 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบหลักระบบย่อยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี ประสิทธิผล	4.857	0.28	มากที่สุด	4.914	0.24	มากที่สุด
ระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร	4.800	0.22	มากที่สุด	4.714	0.42	มากที่สุด
ระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาครู	4.743	0.19	มากที่สุด	4.783	0.17	มากที่สุด
ระบบย่อยที่ 3 การจัดประสบการณ์	4.628	0.47	มากที่สุด	4.457	0.57	มากที่สุด
ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม	4.628	0.47	มากที่สุด	4.457	0.57	มากที่สุด
ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ	4.714	0.27	มากที่สุด	4.571	0.49	มากที่สุด
รวม	4.728	0.09	มากที่สุด	4.649	0.19	มากที่สุด

จากตาราง 56 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความเหมาะสม
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.728$, S.D. = 0.09) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.649$, S.D. = 0.19) และทุกระบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 57 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.โครงสร้างหลักของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และ ข้อมูลป้อนกลับ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.000	0.00	มากที่สุด
2.ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน และนโยบายที่ เกี่ยวข้อง	4.571	0.77	มากที่สุด	4.714	0.48	มากที่สุด
3.กระบวนการ ประกอบด้วย การแต่งตั้ง คณะทำงาน การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ประเมิน การพัฒนาครู การพัฒนา หลักสูตร การจัดประสบการณ์ การจัด สภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ การนิเทศติดตาม และการประเมินผล	4.714	0.49	มากที่สุด	4.857	0.38	มากที่สุด
4.ผลผลิต ประกอบด้วย พัฒนาการด้าน ร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้าน สติปัญญา ความพึงพอใจ	5.000	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.ข้อมูลป้อนกลับประกอบด้วย การรายงานผล	5.000	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.857	0.28	มากที่สุด	4.914	0.24	มากที่สุด

จากตาราง 57 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.857, S.D. = 0.28$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.914, S.D. = 0.24$) องค์ประกอบของระบบแต่ละด้านมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

ตาราง 58 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โครงสร้างหลักของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.000	0.00	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย นโยบายของสถานศึกษา หลักสูตรปฐมวัย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวก	4.571	0.77	มากที่สุด	4.714	0.48	มากที่สุด
3. กระบวนการ ประกอบด้วย แต่งตั้งคณะกรรมการ สืบหาความต้องการ กำหนดจุดประสงค์การพัฒนา วางแผนพัฒนา ดำเนินการการพัฒนา ประเมินผล	4.714	0.48	มากที่สุด	4.714	0.48	มากที่สุด
4. ผลผลิต ประกอบด้วย ครูมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ จัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ สร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง ครูมีบุคลิกภาพที่ดี ครูได้รับการพัฒนาและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูได้รับการพัฒนาตามความต้องการของตนเองและสถานศึกษา	4.571	0.53	มากที่สุด	4.571	0.79	มากที่สุด

ตาราง 58 (ต่อ)

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. ข้อมูลป้อนกลับประกอบด้วย การรายงานผล	4.857	0.28	มากที่สุด	4.914	0.24	มากที่สุด
รวม	4.743	0.19	มากที่สุด	4.783	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 58 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัย ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 1 การพัฒนาครู โดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.743$, S.D. = 0.19) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.783$, S.D. = 0.17) องค์ประกอบของระบบแต่ละด้าน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

ตาราง 59 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โครงสร้างหลักของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.000	0.00	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร คุณลักษณะของปฐมวัย นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย สภาพแวดล้อม ผู้เรียน	4.571	0.77	มากที่สุด	4.714	0.48	มากที่สุด

ตาราง 59 (ต่อ)

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. กระบวนการ ประกอบด้วย แต่งตั้ง คณะกรรมการ สร้างความรู้ความเข้าใจ กำหนดจุดหมายหลักการ ออกแบบหลักสูตร ประเมินก่อนใช้ นำหลักสูตรไปใช้ ตรวจสอบ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและพัฒนา	4.857	0.38	มากที่สุด	4.857	0.38	มากที่สุด
4. ผลผลิต ประกอบด้วย หลักสูตรปฐมวัย สถานศึกษามีเหมาะสมกับผู้เรียน ความสอดคล้องกับบริบทและความ ต้องการของสถานศึกษา	5.000	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การรายงานผล	4.571	0.77	มากที่สุด	4.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.800	0.22	มากที่สุด	4.714	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 59 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัย
ที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 2
โดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.800$, S.D. = 0.22) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.714$, S.D. = 0.42) องค์ประกอบของระบบแต่ละด้านมีความเหมาะสม
และมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 60 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานระบบย่อยที่ 3 การจัดประสบการณ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โครงสร้างหลักของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ	4.429	0.53	มากที่สุด	4.000	0.82	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย คุณลักษณะ ของครูปฐมวัย ความร่วมมือของชุมชนและ ผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน นโยบาย ที่เกี่ยวข้อง การจัดสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศ หลักสูตรปฐมวัย	4.571	0.53	มากที่สุด	4.286	0.76	มากที่สุด
3. กระบวนการ ประกอบด้วย วิเคราะห์ หลักสูตร วางแผนการจัดประสบการณ์ จัดกิจกรรมประจำวัน จัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดประสบการณ์เพื่อ ปลูกฝังระเบียบวินัย นิเทศ ติดตาม	4.286	0.76	มากที่สุด	4.571	0.53	มากที่สุด
4. ผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข ผู้เรียนมีระเบียบวินัย	3.714	0.76	มากที่สุด	3.857	0.69	มากที่สุด
5. ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การรายงานผล	5.000	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.400	0.47	มากที่สุด	4.343	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 60 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 3
โดยรวม ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.400$, S.D. = 0.47) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.343$, S.D. = 0.46) องค์ประกอบของระบบแต่ละด้านมีความเหมาะสม
และมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

ตาราง 61 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โครงสร้างหลักของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.000	0.00	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูปฐมวัย ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง นโยบายที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรปฐมวัย	4.571	0.77	มากที่สุด	4.714	0.48	มากที่สุด
3. กระบวนการ ประกอบด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือประเมินผล จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์ และสังคม จัดสภาพแวดล้อมทางความคิด สติปัญญา นิเทศ ติดตาม ประเมินผล	4.714	0.49	มากที่สุด	4.857	0.38	มากที่สุด
4. ผลผลิต ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม มีความปลอดภัย เหมาะสมเอื้อต่อการจัดประสบการณ์ส่งเสริมการพัฒนาการทุกพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ มีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มีพื้นที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานมีบรรยากาศที่อบอุ่นมีสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมเป็นหมวดหมู่	3.857	0.69	มากที่สุด	3.714	0.76	มากที่สุด
5. ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การรายงานผล	5.000	0.00	มากที่สุด	4.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.628	0.47	มากที่สุด	4.457	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 61 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.628$, S.D. = 0.47) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.457$, S.D. = 0.57) องค์ประกอบของระบบแต่ละด้านมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

ตาราง 62 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. องค์ประกอบโครงสร้างของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต และข้อมูลป้อนกลับ	5.000	0.00	มากที่สุด	5.000	0.00	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย คุณลักษณะของครูปฐมวัย ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการประสบการณ์ ความพร้อมของผู้เรียน นโยบายของสถานศึกษา	4.571	0.77	มากที่สุด	4.714	0.48	มากที่สุด
3. กระบวนการ ประกอบด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจวางแผนและสร้างเครื่องประเมินพัฒนาการ ประเมินพัฒนาการ สรุปผลการประเมินการรายงานผลการประเมิน	4.429	0.53	มากที่สุด	4.286	0.76	มากที่สุด
4. ผลผลิต ประกอบด้วย มีแผนงานและปฏิทินการประเมินพัฒนาการตลอดปี มีเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม มีการประเมินตามสภาพจริง มีการสรุปและรายงานผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทราบตามเวลาที่กำหนด มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา	4.571	0.53	มากที่สุด	3.857	0.69	มากที่สุด

ตาราง 62 (ต่อ)

องค์ประกอบของระบบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การรายงานผล	5.000	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.714	0.27	มากที่สุด	4.571	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 62 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบย่อยที่ 5 การประเมินพัฒนาการ โดยรวม ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.714$, S.D. = 0.27) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.571$, S.D. = 0.49) องค์ประกอบของระบบแต่ละด้าน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในอยู่ระดับมากที่สุด

ระยะที่ 4 การประเมินผลการนำระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้

1. ผลการศึกษาประเมินการดำเนินการตามกระบวนการของระบบระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการใช้ระบบ โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ดังตาราง 63-64

ตาราง 63 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม

กระบวนการ	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การพัฒนาครู	3.740	0.51	มาก	3.900	0.19	มาก
การพัฒนาหลักสูตร	3.985	0.38	มาก	4.326	0.50	มาก

ตาราง 63 (ต่อ)

กระบวนการ	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การจัดสภาพแวดล้อม	3.495	0.20	ปานกลาง	4.114	0.18	มาก
การประเมินพัฒนาการ	3.683	0.28	มาก	4.067	0.20	มาก
รวม	3.767	0.27	มาก	4.115	0.23	มาก

จากตาราง 63 ผลการประเมินการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวม ก่อนการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.767$, S.D. = 0.27) หลังการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.115$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ ก่อนการดำเนินการทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อม หลังการดำเนินการทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

ตาราง 64 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ/ข้อความ	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การพัฒนาครู						
1. สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการ จำเป็นการพัฒนาครูปฐมวัยจากผู้เกี่ยวข้อง	3.667	0.72	มาก	3.933	0.59	มาก
2. สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การ พัฒนาครูปฐมวัยไว้ชัดเจน	3.667	0.62	มาก	3.867	0.52	มาก
3. สถานศึกษาจัดแผนงาน/โครงการพัฒนา ครูได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และ วัตถุประสงค์	3.800	0.41	มาก	4.200	0.41	มาก

ตาราง 64 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อความถาม	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. สถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/ โครงการที่กำหนด	3.733	0.59	มาก	3.933	0.46	มาก
5. สถานศึกษาพัฒนาครูปฐมวัยด้วยวิธีที่ หลากหลายและเหมาะสม	3.933	0.46	มาก	4.067	0.26	มาก
6. สถานศึกษาประเมินผลการพัฒนาครูหลัง พัฒนาโดยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	3.867	0.35	มาก	4.000	0.53	มาก
รวมการพัฒนาครู	3.740	0.51	มาก	3.900	0.19	มาก
การพัฒนาหลักสูตร						
1. สถานศึกษานำผลการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาประกอบการพัฒนาหลักสูตร	3.933	0.80	มาก	4.067	0.88	มาก
2. จุดหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ทุกด้าน โดยผ่านกิจกรรม การเล่น	4.267	0.59	มาก	4.533	0.52	มาก
3. มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ	4.400	0.63	มาก	4.600	0.51	มาก
4. กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยกิจกรรม ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้	3.933	0.70	มาก	4.267	0.59	มาก
5. สถานศึกษามีการสร้างเข้าใจแก่ครู ก่อนใช้หลักสูตร	3.867	0.83	มาก	4.467	0.64	มาก
6. สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรปฐมวัย	3.733	0.70	มาก	4.267	0.70	มาก
รวมการพัฒนาหลักสูตร	3.985	0.38	มาก	4.326	0.50	มาก
การจัดประสบการณ์						
1. ครูจัดกิจกรรมเน้นการบูรณาการที่ผู้เรียน มีอิสระได้เล่นตามธรรมชาติและเล่นกับผู้อื่น	3.933	0.80	มาก	4.267	0.46	มาก

ตาราง 64 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อความคำถาม	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา	3.533	0.64	มาก	4.200	0.56	มาก
3. ครูจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหลาย เช่น ทดลอง สังเกต ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ นอก ห้องเรียน เป็นต้น	4.000	0.53	มาก	4.200	0.41	มาก
4. ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือและพึ่งตนเอง	3.933	0.59	มาก	4.133	0.52	มาก
5. ครูจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออกและสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	4.200	0.68	มาก	4.067	0.70	มาก
6. ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลง มารยาท และวัฒนธรรมไทย	4.067	0.70	มาก	4.333	0.62	มาก
7. ในแต่ละวันครูจัดกิจกรรมหลักครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และแต่ละกิจกรรมใช้เวลาได้เหมาะสม	3.933	0.70	มาก	4.200	0.56	มาก
8. ครูจัดกิจกรรมที่โดดเด่นตามนวัตกรรมที่คิดค้นของครู หรือตามนโยบายของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด	3.467	0.52	ปานกลาง	3.600	0.51	มาก
รวมกระบวนการจัดประสบการณ์	3.933	0.51	มาก	4.167	0.91	มาก
การจัดสภาพแวดล้อม						
1. พื้นที่สีเขียว หรือมุมธรรมชาติเอื้อต่อการเรียนรู้	3.400	0.63	ปานกลาง	4.000	0.65	มาก
2. อุปกรณ์ เครื่องเล่นสนาม ของเล่นมีความปลอดภัย ผู้เรียนอยากเล่น	3.200	0.56	ปานกลาง	3.467	0.52	ปานกลาง
3. พื้นที่ภายในห้องเรียนมี สวยงาม ถูกสุขอนามัย เป็นระเบียบ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	3.933	0.88	มาก	4.267	0.80	มาก

ตาราง 64 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อความคำถาม	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. กำหนดให้ผู้เรียนสร้างข้อปฏิบัติร่วมกัน	3.733	0.56	มาก	4.067	0.59	มาก
5. ประเภทสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น มีหลากหลาย ขนาดเหมาะสม ใช้ง่าย	3.667	0.62	มาก	3.867	0.52	มาก
6. พื้นที่ในและภายนอกห้องเรียนทุกพื้นที่ เป็นแหล่งเรียนรู้	3.267	0.59	ปานกลาง	4.267	0.80	มาก
7. มีพื้นที่สำหรับครู/ผู้เรียนนำเสนอผลงานของผู้เรียน	3.333	0.49	ปานกลาง	4.333	0.49	มาก
8. มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเรียนอย่างน้อย 5 มุม	3.533	0.83	มาก	4.267	0.59	มาก
9. ครูรู้จักและมีความเป็นพี่เป็นน้องกับผู้ปกครองนักเรียนทุกคน	3.333	0.62	ปานกลาง	4.333	0.72	มาก
รวมการจัดสภาพแวดล้อม	3.495	0.20	ปานกลาง	4.114	0.18	มาก
การประเมินพัฒนาการ						
1. สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย	3.800	0.86	มาก	4.200	0.86	มาก
2. ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวทางการประเมินพัฒนาการ	3.867	0.74	มาก	4.067	0.70	มาก
3. ครูปฐมวัยใช้เครื่องมือประเมินได้เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของผู้เรียน	3.933	0.88	มาก	4.200	0.86	มาก
4. ครูปฐมวัยประเมินตามปฏิทินและประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดปี	3.333	0.49	ปานกลาง	4.067	0.80	มาก
5. ครูปฐมวัยประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินหลายครั้งต่างบริบท	3.733	0.70	มาก	3.933	0.70	มาก
6. ครูปฐมวัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	3.667	0.62	มาก	3.867	0.64	มาก

ตาราง 64 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อความ	ก่อนดำเนินการ			หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. ครูปฐมวัยมีการสรุปผลการประเมินทุกภาคเรียน	3.600	0.74	มาก	4.067	0.80	มาก
8. ครูปฐมวัยมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารและผู้ปกครองนักเรียนทราบอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง	3.667	0.72	มาก	4.067	0.59	มาก
รวมกระบวนการประเมินพัฒนาการ	3.683	0.28	มาก	4.067	0.20	มาก
รวม	3.767	0.27	มาก	4.115	0.23	มาก

จากตาราง 64 ผลการประเมินการดำเนินการตามกระบวนการของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามองค์ประกอบก่อนดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.767$, S.D. = 0.27) หลังดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.115$, S.D. = 0.23)

2. ผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนหลังใช้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครูปฐมวัย ดังตาราง 65-66

ตาราง 65 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนโดยรวม

องค์ประกอบ	ระดับพัฒนาการ (n = 24)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
พัฒนาการด้านร่างกาย	2.799	0.19	ดีมาก
พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ	2.799	0.10	ดีมาก
พัฒนาการด้านสังคม	2.847	0.06	ดีมาก
พัฒนาการด้านสติปัญญา	2.590	0.20	ดีมาก
รวม	2.759	0.11	ดีมาก

จากตาราง 65 ผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนโดยรวม พบว่า ระดับพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X} = 2.759$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า องค์ประกอบที่มี ระดับพัฒนาการมากที่สุดคือ พัฒนาการด้านสังคม ($\bar{X} = 2.847$, S.D. = 0.06)

ตาราง 66 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ/ ข้อคำถาม	ระดับพัฒนาการ (n = 24)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
พัฒนาการด้านร่างกาย			
1. นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นยาวรอบศีรษะตามเกณฑ์มาตรฐาน	3.000	0.00	ดีมาก
2. นักเรียนใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน	2.708	0.46	ดีมาก
3. นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง	2.667	0.48	ดีมาก
4. นักเรียนมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย	2.958	0.20	ดีมาก
5. นักเรียนหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุและสิ่งเสพติด	2.917	0.28	ดีมาก
รวมพัฒนาการด้านร่างกาย	2.799	0.19	ดีมาก
พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ			
1. นักเรียนแสดงออกทางอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสมกับวัย	2.833	0.388	ดีมาก
2. นักเรียนรักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	2.705	0.55	ดีมาก
3. นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก	2.667	0.56	ดีมาก
4. นักเรียนมีความร่าเริง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	2.875	0.34	ดีมาก
รวมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ	2.799	0.10	ดีมาก
พัฒนาการด้านสังคม			
1. นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้	2.833	0.38	ดีมาก
2. นักเรียนเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้	2.958	0.20	ดีมาก
3. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้	2.792	0.41	ดีมาก
4. นักเรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย	2.875	0.34	ดีมาก
5. นักเรียนซื่อสัตย์สุจริต รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น	2.917	0.28	ดีมาก
6. นักเรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้อุปกรณ์และของเล่น	2.708	0.46	ดีมาก

ตาราง 66 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ ข้อคำถาม	ระดับพัฒนาการ (n = 24)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รวมพัฒนาการด้านสังคม	2.847	0.06	ดีมาก
พัฒนาการด้านสติปัญญา			
1.นักเรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	2.458	0.59	พอใช้
2.นักเรียนมีความสามารถในการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ	2.583	0.65	ดีมาก
3.นักเรียนมีความคิดรวบยอดและสามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย	2.792	0.41	ดีมาก
4.นักเรียนมีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.375	0.65	พอใช้
5.นักเรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์	2.875	0.34	ดีมาก
6.นักเรียนสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ชักถามอย่างตั้งใจ และรักการเรียนรู้	2.542	0.15	ดีมาก
7.นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	2.417	0.72	พอใช้
รวมพัฒนาการด้านสติปัญญา	2.590	0.20	ดีมาก
รวม	2.759	0.11	ดีมาก

จากตาราง 66 ผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก
($\bar{X} = 2.757$, S.D. = 0.11)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ดังตาราง 67-71

ตาราง 67 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	n = 65	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	25	38.46

ตาราง 67 (ต่อ)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	n = 65	
	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	40	61.54
รวม	65	100
2. ตำแหน่ง		
ครูและบุคลากร	20	30.77
กรรมการสถานศึกษา/ผู้นำชุมชน	22	33.85
ผู้ปกครองนักเรียน	23	35.38
รวม	65	100

จากตาราง 67 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 65 คน เพศผู้ตอบแบบสอบถามชาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 หญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม ครูและบุคลากร จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 กรรมการสถานศึกษา/ผู้นำชุมชน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 33.85 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 35.38

ตาราง 68 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม

องค์ประกอบ	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.350	0.15	มาก
2. ด้านกระบวนการ	4.396	0.14	มาก
3. ด้านผลผลิต	4.778	0.36	มาก
รวม	4.508	0.13	มากที่สุด

จากตาราง 68 ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้ระบบการจัดการการศึกษา
ปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.508$, S.D. = 0.13) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า
องค์ประกอบที่พอใจมากที่สุดคือ ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.778$, S.D. = 0.36) รองลงมาคือ
ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.396$, S.D. = 0.14)

ตาราง 69 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบ
การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อความถาม	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย และการบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย	4.341	0.48	มาก
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมและ แรงจูงใจ การจัดการให้เกิดประสิทธิผล	4.314	0.53	มาก
3. ผู้บริหารมีทักษะการบริหาร เช่น การวางแผน การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา	4.286	0.46	มาก
4. ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ มนุษยสัมพันธ์ ความมุ่งมั่นพัฒนา	4.371	0.49	มาก
5. ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา พัฒนาการ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการปฐมวัย	4.283	0.52	มาก
6. ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ได้แก่ การออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้มีความสุข การปลูกฝังระเบียบวินัย การพัฒนากระบวนการคิด และการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน	4.200	0.58	มาก
7. ครูปฐมวัยมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน เป็นผู้มีน้ำใจ เป็นผู้มีระเบียบวินัย	4.400	0.50	มาก

ตาราง 69 (ต่อ)

ข้อความ	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
8. ครูปฐมวัยมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น สุขภาพดี แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย สนใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และจัดการปัญหา อารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส	4.314	0.53	มาก
9. สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารประกอบ พอเพียงและพร้อมใช้งาน มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	4.629	0.69	มากที่สุด
10. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมสวยงามร่มรื่น ส่งเสริมการพัฒนาการ และเอื้อต่อการเรียนรู้	4.743	0.44	มากที่สุด
11. สถานศึกษาบริการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เอาใจใส่ดูแลรักษาสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ	4.086	0.37	มาก
12. สถานศึกษาบริการความปลอดภัย เช่น มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ความปลอดภัย ให้กับผู้เรียน	4.086	0.37	มาก
13. ชุมชนและผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการค้นหาปัญหา ความต้องการ	4.371	0.49	มาก
14. ชุมชนและผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการวางแผนหรือจัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษา	4.257	0.51	มาก
15. ชุมชนและผู้ปกครองเข้าร่วมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของ สถานศึกษา	4.486	0.51	มาก
16. ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการผู้เรียน และการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.571	0.70	มากที่สุด
17. ชุมชนและผู้ปกครองให้การสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก	4.171	0.38	มาก
18. ผู้เรียนเข้าเรียนอนุบาลอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.886	0.32	มากที่สุด
19. ผู้เรียนผ่านการคัดกรองพัฒนาการหรือเข้าเรียนอนุบาล 1 ปี	4.800	0.41	มากที่สุด
20. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ ผู้เรียน และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียน	4.200	0.76	มาก

ตาราง 69 (ต่อ)

ข้อความ	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
21. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา มีความชัดเจน ยึดหลักการมีส่วนร่วมและคุ้มค่า ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับ การพัฒนาการครบทุกด้าน	4.114	0.32	มาก
22. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้เหมาะสมกับ บริบทและสถานศึกษา	4.057	0.34	มาก
รวม	4.350	0.15	มาก

จากตาราง 69 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้าโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X} = 4.350$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่พอใจมากที่สุดคือ ผู้เรียนเข้าเรียนอนุบาลอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} = 4.886$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ผู้เรียนผ่านการคัดกรองหรือเข้าเรียนอนุบาล 1 ปี ($\bar{X} = 4.800$, S.D. = 0.41) ข้อที่พอใจน้อยที่สุดคือนโยบายรัฐบาลส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยได้เหมาะสมกับบริบทและสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.057$, S.D. = 0.34) รองลงมาคือ สถานศึกษาบริการความปลอดภัย เช่น มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.086$, S.D. = 0.37) และสถานศึกษาบริการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เอาใจใส่ดูแลรักษาสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.086$, S.D. = 0.37)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 70 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบ
การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการ

ข้อความ	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สถานศึกษามีการศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพปัญหาการจัดการ การศึกษาปฐมวัยประกอบการพัฒนาหลักสูตร	4.257	0.44	มาก
2. หลักสูตรปฐมวัยสถานศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้ การจัด ประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องตามบริบทของ สถานศึกษา	4.314	0.47	มาก
3. สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้และหลังใช้หลักสูตร	4.371	0.49	มาก
4. สถานศึกษามีเป้าหมายการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจการจัด ประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง และพัฒนาด้านบุคลิกภาพ	4.570	0.54	มากที่สุด
5. สถานศึกษาพัฒนาครูทำเป็นกระบวนการ คือ สำรวจความต้องการ พัฒนา จัดทำแผนพัฒนา ดำเนินตามแผน และประเมินผล	4.714	0.52	มากที่สุด
6. สถานศึกษาพัฒนาครูด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายและ เหมาะสม	4.686	0.53	มากที่สุด
7. ครูปฐมวัยจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็น ผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และส่งเสริมการพัฒนาสมองทุก ๆ ได้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา	4.543	0.51	มากที่สุด
8. ครูปฐมวัยจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย โดยจัด ประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ที่จะฟังตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติตาม มารยาทสังคม และพฤติกรรมแบบร่วมมือ	4.600	0.50	มากที่สุด
9. ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม กิจกรรมตามนวัตกรรมหรือ นโยบายในรูปแบบการบูรณาการจัดการจัดประสบการณ์เป็นประจำทุกวัน	4.371	0.49	มาก

ตาราง 70 (ต่อ)

ข้อความ	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10. สถานศึกษาจัดให้มีพื้นที่สีเขียวหรือมุมธรรมชาติ มีอุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม ขนาดเหมาะสมกับผู้เรียน อุปกรณ์ เครื่องเล่นมีความปลอดภัย สวยงาม ถูกสุขอนามัย เป็นระเบียบ	4.029	0.38	มาก
11. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนสร้างกำหนดข้อปฏิบัติร่วมกัน จัดมุมผ่อนคลายความเป็นอิสระ จัดบรรยากาศห้องเรียนที่ให้ความอบอุ่น ความปลอดภัยให้กับผู้เรียน	4.086	0.28	มาก
12. สถานศึกษาจัดหาสื่อ อุปกรณ์ ของเล่นที่มาจากขนาดเหมาะสมกับเด็ก เหมือนของจริง ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ได้สะดวก ทุกพื้นที่ภายในสถานศึกษาจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีพื้นที่เพื่อผู้เรียนนำเสนอผลงาน และมีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ภายในห้องเรียน	4.000	0.38	มาก
13. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ครูกับผู้เรียน และครูกับผู้ปกครองของผู้เรียน	4.086	0.28	มาก
14. สถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ให้กับครูปฐมวัยเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งหลักการและแนวทางการประเมิน	4.514	0.51	มากที่สุด
15. ครูปฐมวัยวางแผนและสร้างเครื่องมือประเมินพัฒนาการ และประเมินพัฒนาการผู้เรียนตามแผน	4.543	0.51	มากที่สุด
16. ครูปฐมวัยประเมินพัฒนาการผู้เรียนเป็นรายบุคคล ประเมินต่อเนื่องตลอดปีและประเมินตามสภาพจริง	4.457	0.51	มาก
17. ครูปฐมวัยวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินพัฒนาการรายบุคคล และภาพรวมทั้งโรงเรียนภาคเรียนละครั้ง	4.257	0.44	มาก
18. ครูปฐมวัยรายงานผลการประเมินพัฒนาต่อผู้บริหาร และพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ตามปฏิทิน	4.371	0.49	มาก
รวม	4.396	0.14	มาก

จากตาราง 70 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X} = 4.396$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่พอใจมากที่สุด คือ สถานศึกษาพัฒนาครูทำเป็นกระบวนการ คือ สำรวจความต้องการพัฒนาจัดทำแผนพัฒนา ดำเนินตามแผน และประเมินผล ($\bar{X} = 4.714$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ สถานศึกษาพัฒนาครูด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.686$, S.D. = 0.35) ข้อที่พอใจน้อยที่สุดคือการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.050$, S.D. = 0.20) รองลงมาคือ นโยบายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.085$, S.D. = 0.22)

ตาราง 71 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต

ตัวบ่งชี้	ความพึงพอใจ (n = 65)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พัฒนาการด้านร่างกาย	4.886	0.32	มากที่สุด
2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ	4.800	0.41	มากที่สุด
3. พัฒนาการด้านสังคม	4.771	0.43	มากที่สุด
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา	4.657	0.48	มากที่สุด
รวม	4.778	0.36	มากที่สุด

จากตาราง 71 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.778$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้ที่พอใจมากที่สุดคือ พัฒนาการด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.886$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ($\bar{X} = 4.800$, S.D. = 0.41) ตัวบ่งชี้ที่พอใจน้อยที่สุดคือ พัฒนาการด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.657$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.771$, S.D. = 0.43)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ พบว่ามี 11 องค์ประกอบ 41 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3 ตัวบ่งชี้ 2) คุณลักษณะครูปฐมวัย 4 ตัวบ่งชี้ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 4 ตัวบ่งชี้ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5 ตัวบ่งชี้ 5) ความพร้อมของผู้เรียน 3 ตัวบ่งชี้ 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง 2 ตัวบ่งชี้ 7) การพัฒนาหลักสูตร 4 ตัวบ่งชี้ 8) การพัฒนาครู 4 ตัวบ่งชี้ 9) การจัดประสบการณ์ 3 ตัวบ่งชี้ 10) การจัดสภาพแวดล้อม 4 ตัวบ่งชี้ และ 11) การประเมินพัฒนาการ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบ

และตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 25 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย 5 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 4 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสังคม 6 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสติปัญญา 7 ตัวบ่งชี้ ความพึงพอใจ 3 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัยสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณลักษณะของครูปฐมวัย 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5) ความพร้อมของผู้เรียน และ 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบกระบวนการ ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้งคณะทำงาน 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจ 3) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมิน 4) การพัฒนาครู 5) การพัฒนาหลักสูตร 6) การจัดประสบการณ์ 7) การจัดสภาพแวดล้อม 8) การประเมินพัฒนาการ 9) การนิเทศติดตาม และ 10) การประเมินผล องค์ประกอบผลผลิตประกอบด้วย 1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 3) พัฒนาการด้านสังคม 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ความพึงพอใจและองค์ประกอบข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย 1) รายงานผล ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบการพัฒนาหลักสูตร 2) ระบบการพัฒนาครู 3) ระบบการจัดประสบการณ์ 4) ระบบการจัดสภาพแวดล้อม และ 5) ระบบการประเมินพัฒนาการ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนใช้ระบบการดำเนินการโดยรวม อยู่ในระดับมาก หลังใช้การดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้ระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยที่ได้รับจากการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการอภิปรายในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับลักษณะของผลการวิจัยที่พบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล พบว่ามี 11 องค์ประกอบ 41 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3 ตัวบ่งชี้ 2) คุณลักษณะครู

ปฐมวัย 4 ตัวบ่งชี้ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 4 ตัวบ่งชี้ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5 ตัวบ่งชี้ 5) ความพร้อมของผู้เรียน 3 ตัวบ่งชี้ 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง 2 ตัวบ่งชี้ 7) การพัฒนาหลักสูตร 4 ตัวบ่งชี้ 8) การพัฒนาครู 4 ตัวบ่งชี้ 9) การจัดประสบการณ์ 3 ตัวบ่งชี้ 10) การจัดสภาพแวดล้อม 4 ตัวบ่งชี้ และ 11) การประเมินพัฒนาการ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 25 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย 5 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 4 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสังคม 6 ตัวบ่งชี้ พัฒนาการด้านสติปัญญา 7 ตัวบ่งชี้ ความพึงพอใจ 3 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยจากเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจำนวนมากและสังเคราะห์ตามหลักวิชาการ ได้รับการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานให้มีประสิทธิผลเป็นไปตามข้อเสนอของ Steers (1977) ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ได้แก่ ลักษณะองค์การ ลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยของ Malaguzzi (1980) ในการจัดการศึกษาปฐมวัย สิ่งที่ต้องคำนึงสำหรับผู้จัดการศึกษาปฐมวัย คือ 1) เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และการเรียนรู้ตั้งแต่วินาทีแรกที่เกิดขึ้น เด็กมีวิถีของการเรียนรู้เป็นไปตามระยะของพัฒนาการในแต่ละวัย 2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้จินตนาการของเด็กและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้ปรากฏออกมาและสื่อออกมาด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) จัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การสอนและการเรียนจะต้องควบคู่ไปด้วยกัน การจัดสิ่งแวดล้อมแวดล้อมและให้โอกาสเด็กได้คิด ประดิษฐ์ และคิดพบด้วยตนเอง 4) ความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้บริหาร ครู และความเข้าใจของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ 3) การประกันคุณภาพการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 6) เน้นการเรียนการสอน 7) การเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์ 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Glickman (2001) ที่ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนประสิทธิผล ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จประกอบด้วย 1) ผู้บริหารที่มีความหลากหลายของภาวะผู้นำซึ่งรวมถึงภาวะผู้นำของครูด้วย 2) ตระหนักถึง สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของโรงเรียน 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง 5) ได้รับการสนับสนุนจากทั้ง

ภายนอกและภายในโรงเรียนในเรื่องเวลาเรียน การจัดกิจกรรมด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม 6) เน้นที่การเรียนการสอน 7) มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง 8) มีแผนการสอนที่ดี 9) ครูมีความร่วมมือกัน 10) มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อมูลในการสร้างรูปแบบของโรงเรียน 11) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน 12) ใช้วิธีการหลากหลายเพื่อพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chrispeels and Ann (1990) ทำการศึกษาวิจัยประสิทธิผลโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหลักสูตรและครูได้ทำงานร่วมกันมีความจำเป็นสำหรับการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน 2) การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ครูใหญ่ต้องมีภาวะผู้นำ 3) ต้องมีวางแผนการพัฒนาบุคลากรที่ดี

2. การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัยสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้พัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพและสนองตอบนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า “นักเรียนก่อนระดับประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีการพัฒนาเหมาะสมตามวัยและมีคุณภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงานและมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์” ประกอบกับสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานตามองค์ประกอบของการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล โดยรวมและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทน์ภัส วิกุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิผลสถานศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลงานวิจัยของ ศิรินนภา นามมณี (2557) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั้นหมายความว่าสถานศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงต้องการที่จะพัฒนาการดำเนินงานตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีการปฏิบัติและมีคุณภาพจะส่งผลให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิผลมากขึ้น ตามแนวคิดของวิโรจน์ สารัตนะ (2548) โรงเรียนที่มีประสิทธิผลในทัศนะของผู้ปกครอง โรงเรียนที่มีประสิทธิผลก็อาจให้ความสำคัญในเรื่องความสุขของเด็ก คະแนนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็ก การปฏิบัติตนของเด็ก ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน การเอาใจใส่ต่อเด็กของครูความน่าเชื่อถือของโรงเรียนหรือความร่วมมือของผู้ปกครองกับชุมชน เป็นต้น ในทัศนะของครูก็อาจมองในเรื่องของการเรียนรู้ของเด็ก สภาพของชุมชน การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็ก ความผูกพันกับภารกิจ การให้การสนับสนุนของผู้บริหาร

และแนวคิดของ Edmonds (1979) ที่สรุปว่า ปัจจัยการจัดการศึกษาที่ทำให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งของผู้บริหาร ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในทักษะพื้นฐาน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สะอาด มีวินัยและความปลอดภัย ครูมีความคาดหวังสูงต่อสมรรถนะของผู้เรียน ทำการติดตามผู้เรียนอยู่เสมอเพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

3. ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณลักษณะของครูปฐมวัย 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 4) ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 5) ความพร้อมของผู้เรียน และ 6) นโยบายที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบกระบวนการ ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้งคณะทำงาน 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจ 3) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมิน 4) การพัฒนาครู 5) การพัฒนาหลักสูตร 6) การจัดประสบการณ์ 7) การจัดสภาพแวดล้อม 8) การประเมินพัฒนาการ 9) การนิเทศติดตาม และ 10) การประเมินผล องค์ประกอบผลผลิตประกอบด้วย 1) พัฒนาการของผู้เรียน 2) ความพึงพอใจ และองค์ประกอบข้อมูลป้อนกลับประกอบด้วย 1) รายงานผล ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบการพัฒนาหลักสูตร 2) ระบบการพัฒนาครู 3) ระบบการจัดประสบการณ์ 4) ระบบการจัดสภาพแวดล้อม และ 5) ระบบการประเมินพัฒนาการ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้จัดโครงสร้างองค์ประกอบของระบบตามแนวคิดของ Bertalanffy (1968) องค์ประกอบของระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ และกระบวนการพัฒนาระบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวคิดของ Stair and Reynolds (2001) ได้แก่ การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การนำระบบไปใช้ การตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบ ส่งผลให้องค์ประกอบของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาสอดคล้ององค์ประกอบระบบพัฒนามาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองชุมชน สภาพแวดล้อมและบริการด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการสนับสนุนจากชุมชน/ท้องถิ่น การร่วมมือกันระหว่างบ้านกับสถานศึกษา การส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถานศึกษา การจัดกิจกรรมตามมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา ด้านผลผลิตประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรัชกร ทองน้อย (2556) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) สมรรถนะของครู 3) ลักษณะของนักเรียน 4) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการได้รับทรัพยากร ด้านกระบวนการ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) การนิเทศการศึกษา 8) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ด้านผลผลิต 1) นักเรียน 2) ครู 3) ผู้บริหาร ด้านข้อมูลป้อนกลับ 1) การรายงานผลและข้อเสนอแนะ 2) การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรขา ศรีวิชัย (2554) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำเข้า 1) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) การตอบสนองความต้องการของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) นโยบายของรัฐบาล 4) นโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา 5) ผู้เรียน 6) ผู้บริหารและครู 7) จรรยาบรรณวิชาชีพของครู 8) จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร

9) งบประมาณ ด้านกระบวนการ 1) การบริหารจัดการหลักสูตร 2) การเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล ด้านผลผลิต 1) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2) ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน

4. ผลการศึกษาการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนใช้ระบบการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก หลังใช้การดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้ระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการศึกษาที่นำระบบไปใช้มีความสมัครใจและมีความพร้อมสำหรับการนำระบบไปใช้ ประกอบกับผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาที่นำระบบไปใช้ ก่อนใช้ระบบผู้วิจัยได้ศึกษาและทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมบริบทของโรงเรียนเป็นอย่างดี มีการจัดทำคู่มือการใช้ระบบ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการดำเนินการครูปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการ ในระหว่างดำเนินการตามระบบผู้วิจัยได้กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการและครูปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุผลที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับผลการประเมินพัฒนาการคุณภาพเด็กปฐมวัย 5 ปี ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่พบว่า ในภาพรวมเด็กอายุ 5 ปี ส่วนใหญ่มีพัฒนาการทุกด้านดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรัชกร ทองน้อย (2556) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินการนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา

1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ครูมีความตระหนัก มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการใช้ระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการวิจัยไปใช้จัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรใช้ข้อบังคับประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลและประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย มากำหนดเป็นองค์ประกอบในการประเมินประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นให้ชุมชนและผู้ปกครองร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จัดสภาพแวดล้อม และประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1.2 ผู้บริหาร

1.2.1 ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัยให้กับครู ชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิผล

1.2.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปฐมวัยได้รับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัย การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 ผู้บริหารให้ความตระหนักในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ชัดเจน

1.3 ครูผู้สอนปฐมวัย

1.3.1 พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ และคุณลักษณะของครูปฐมวัย

1.3.2 จัดประสบการณ์ที่เน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการครบทุกด้านทุกคน และผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และมีระเบียบวินัย

1.3.3 จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาการของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

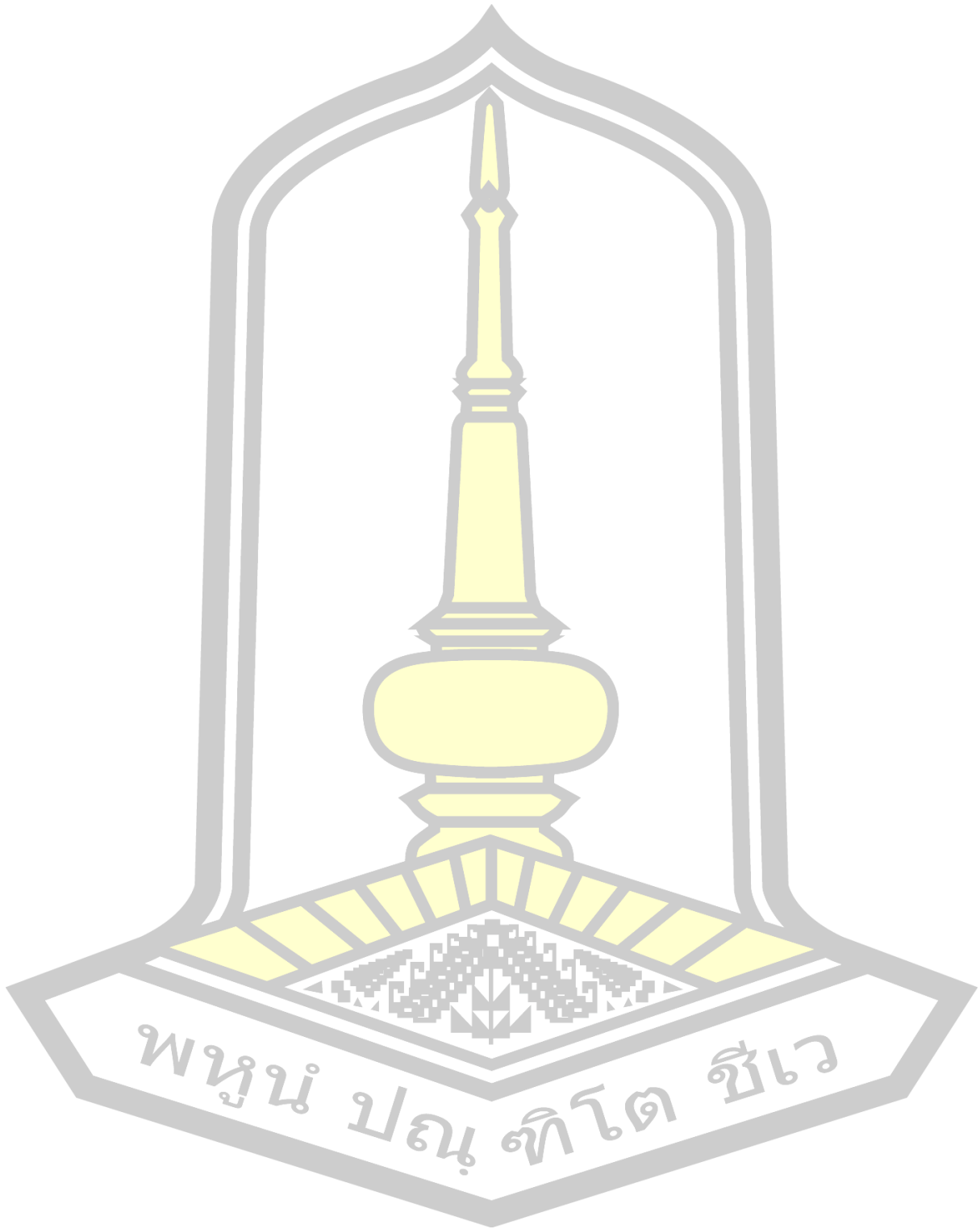
2.1 ควรวิจัยการนำระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพไปใช้กับหน่วยงานอื่น

2.2 ควรวิจัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการใช้จ่ายเงินอุดหนุน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลธน ธนาพงศธร. (2530). *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล สาขาวิทยาการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เบรน-เบสบุ๊คส์.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2542). *การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist Education)*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรยส ภัทราวาท. (2558). *รีเซตการศึกษาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553). *วันครูประจำปี 2553*. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีและเครือข่ายเพื่อการศึกษาและสำนักงานเลขานุการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณิง สายแก้ว. (2549). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2546). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดมอนเตสซอรี*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2555). *คุณลักษณะสำคัญของครูปฐมวัยตามการรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4*.

วารสารครุศาสตร์, 39(2) : 1-10, พฤศจิกายน 2554 - กุมภาพันธ์ 2555.

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2557). *แนวคิดและแนวทางปฏิบัติในการสอนแบบมอนเตสซอรีสำหรับเด็กปฐมวัย*. [ออนไลน์]. ได้จาก : www.pecerathailand.com/pdf/Montessori2.pdf.

[สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 ตุลาคม 2558].

เฉลิมชัย หาญกล้า. (2545). *การพัฒนาระบบตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เฉลียว บุรีภักดี. (2549). *คู่มือการฝึกคิดเป็นระบบ*. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 0511904

การประยุกต์ทฤษฎีระบบในการพัฒนาและบริหารการศึกษา. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ชิตาพร เอี่ยมสะอาด. (2548). *เด็กปฐมวัยกับทักษะทางภาษา*. สุราษฎร์ธานี : คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ชูชัย สมितिไกร. (2556). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2538). *การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม

กรุงเทพฯ.

ดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย และคณะ. (2555). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่าง*

มหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2544). *การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

ทองหล่อ เดชไทย. (2544). *ภาวะผู้นำเพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2535). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย*. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2554). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี*

ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธงชัย สันติวงศ์. (2545). *การจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- চারঙ্গ বসুক্রী. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
พัฒนาศึกษา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2549). *สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). *รูปแบบการบริหารปรัชญาโรงเรียนที่มีประสิทธิผล*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2551). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- น้อมศรี เคท และคณะ. (2549). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล สำหรับ
สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นันท์นภัส วิกุล. (2560). *ประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครราชสีมา*.
JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE, 11(1) : 1-16, มกราคม-เมษายน.
- นัยนา อิศระวิทย์. (2549). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย : แนวคิดและการปฏิบัติ*.
สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลา.
- นิตยา คชภักดี. (2530). *จิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์*. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามาธิบดี.
- นิตยา คชภักดี. (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- นริชกร ทองน้อย. (2556). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน
ประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7 (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุษบง ตันติวงศ์. (2546). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : การศึกษาออลดอร์ฟ*. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี.
คอมมิวนิเคชั่น.
- เบญจา แสงมะลิ. (2531). *การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยในเอกสารการ
สอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหน่วยที่ 5*. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). *นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี*. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ประสพศรี อึ้งถาวร. (2535). *การดูแลสุขภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ : สหมิตรเมดิเพรส.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระสำคัญ โครงการพัฒนาผู้บริหาร
การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา องค์การมหาชนเฉพาะกิจ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พนัส หันนาคิน. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารบุคลากร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พร พันธุ์โอสถ. (2543). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- พรธณี ชูทัย เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2540). *ภาวะผู้นำ: ความสำคัญต่ออนาคตไทย*. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์พิมพ์ไทย.
- พัชรี เจตน์เจริญรักษ์. (2545). *การเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เอกสาร
ประกอบการสอนรายวิชา 1072307. ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเทพสตรี*.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. (2550). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดไฮสโคป*. กรุงเทพฯ :
วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2530). *การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย เอกสารการบรรยายชุดที่ 8
แผนการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2546). *รัฐประศาสนศาสตร์ : ทฤษฎีและแนวการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2551). *เทคนิควิธีประเมินโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ด้านสุนธาการพิมพ์.
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). *การวัดความพึงพอใจ*. กรุงเทพฯ : แสงอักษร.
- ภิญโญ สาธร. (2519). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศ.ส.การพิมพ์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บুদ্ধ พอยท์
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). *ความเป็นครู (Self Actualization for Teachers)*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :
ไอเดียเนสโตร์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เอบี กราฟฟิกส์ดีไซน์.

- โยธิน แสงวงดี. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). *ระบบและวิธีการเชิงระบบ*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/73282>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 เมษายน 2559].
- รักตวรรษ ศิริภาพร. (2548). *การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. ราชบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). *กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา (เล่ม 124. ตอนที่ 24 ก.)* กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก)*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ. (2529). *คู่มือการนิเทศการศึกษาก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2548). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มติชน.
- เรขา ศรีวิชัย. (2554). *รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลใน จังหวัด.นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- วรัท พงกษากุลนันท์. (2550). *ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://peenet.blogspot.com/2008/07/efficiency-effectiveness-administrator.html>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 14 มิถุนายน 2559].
- วัฒนา ปุณญฤทธิ. (2552). *การประเมินตามสภาพจริงในระดับการศึกษาปฐมวัย*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.poonyarit.com/?p=274> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 มีนาคม 2559].
- วัฒนา ปุณญฤทธิ. (2556). *บทบาทครูในการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://info.muslimthai.com/main/index.php?page=sub&category=33&id=20821>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 กันยายน 2559].
- วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. (2548). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://members.thai.net/intira/article_theorymgr_01.html. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 เมษายน 2559].
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). ผู้บริหารโรงเรียน : สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มี
ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วีระชัย จิระชาติ. (2551). แนวทางพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่. [ออนไลน์]. ได้จาก :
http://midtep.go.th/plan/data_plan/new_teacher_d.pdf. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10
เมษายน 2559].
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา และคณะ. (2557). การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและ
ยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม
มาเลเซีย และอินโดนีเซีย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- แหวววรรณ พงษ์สะอาด. (2554). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลของการจัด
การศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2550). การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2558). เปิดสถานการณเด็กปฐมวัย มุ่งตัวตั้งแต่วัยอนุบาล. [ออนไลน์]. ได้จาก
: <http://www.thaihealth.or.th/Content/27887>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 17 มีนาคม 2559].
- ศิรินภา นามมณี. (2557). รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 9(2) : 12-20,
กรกฎาคม-ธันวาคม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและ
ไซเท็กซ์.
- ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย. (2559). เปิดสถานการณเด็กปฐมวัยพบ 1 ใน 3 พัฒนาการล่าช้า.
[ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.qlf.or.th/Mobile/Details?contentId=812>.
[สืบค้นเมื่อ วันที่ 12 มีนาคม 2559].
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมิต สัจฉกร. (2551). *การประสานงานกับการสร้างความร่วมมือ*. [ออนไลน์]. ได้จาก:

http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?pageid=2&bookID=394&read=true&. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 7 ตุลาคม 2559].

สราวดี เฟิงศรีโคตร. (2554). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย.

วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7(1) : 5-9.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : เกรียงศักดิ์การพิมพ์.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการ*. 8(10), 9-11.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). *คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก*.

พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). *แนวการจัดการศึกษาระดับก่อน*

ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *พัฒนาการของคุณภาพนักเรียน*

ประถมศึกษาและแนวทางการประเมิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน*

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล*

พระราชทานระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง

ประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *นโยบาย ปิงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงาน*

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2545). *แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น*

สำคัญระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกรรมการการศึกษาเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 -2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2551). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง* (พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). *มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 -2559*. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เพลินสตูดิโอ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552*. กรุงเทพฯ : เพลินสตูดิโอ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *แนวทางการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เพลินสตูดิโอ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2556). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547). *คู่มือหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 -5 ปี)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวคิดการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย)*. กรุงเทพฯ : อีเลคทรอนิคส์เวิลด์.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พิทักษ์สินสุข. (2550). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย*. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สุชา จันทน์เอม. (2541). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ และสมคิด พรหมจ้อย. (2557). *การวัดและประเมินการจัดการศึกษาในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 15*. นนทบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). *หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2534). *คุณธรรมและคุณลักษณะของครูในสังคมข่าวสารในกรณีศึกษาเพื่อการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรมแห่งวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล พุฒคำ. (2544). *โครงสร้างการจัดการศึกษาในสถานศึกษา*. ลพบุรี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2540). *ปฏิบัติการบริหารงานบุคคลการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการ*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการ (ก.ค.).
- สุวิมล ตีรกาพันธ์ (2548). *การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การยูนิเซฟ. (2557). *การเสริมสร้างสมองที่ดีกว่าขยายขอบเขตของความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <https://www.unicef.org/thailand/tha/Building-better-brains-TH.PDF>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560].
- องค์การยูนิเซฟ. (2560). *เด็กทุกคนสำคัญเสมอข้อมูลที่น่าสนใจจากการสำรวจเด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558- 2559*. [ออนไลน์]. ได้จาก : https://www.unicef.org/thailand/tha/Thailand_MICS_Fact_Sheet_TH.pdf. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ตุลาคม 2560].
- อนงค์ พีชสิงห์. (2553). *การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนันต์ ศรีอำไพ. (2549). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 0501702 การบริหารทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา*. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อนันท์ งามสะอาด. (2551). *ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล(Effective) ต่างกันอย่างไร*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.kat.ac.th/index.php/2012-01-06-10-50-38/2584-28aaa>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 27 กันยายน 2559].

- อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดลพัฒน์กิจ. (2548). *จิตวิทยาการบริการ*. กรุงเทพฯ : เพรสแอนด์ดีไซน์.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2549). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย (หน่วยที่ 8)*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อารยันต์ แสงนิกุล. (2556). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ.
- Austin, G. E.; & Reynold, J. D. (1990). *Managing for Improved School Effectiveness : An International Survey*. USA. : School Organization.
- Bardach, Eugene.(1998). *Creating Value Through Collaboration in Getting Agencies to Work Together : The Practice and Theory Of Managerial Craftsmanship*. Washington, D.C. : Brooking Institution Press.
- Beauchamp. G.A. (1975). *Curriculum Theory*. 3rd ed. Wilmette Illinoid : The Kagg Press.
- Bedeian, Arthur G. (1993). *Management*. 3rd ed. Orlando : Harcourt Brace Javanavich College.
- Bertalanffy, L.V. (1968). *General system theory : Foundations, Development, Applications*. New York : George Braziller.
- Bertrom M Gross. (1972). *Concept and Controversy in Organizational Behavior*. Pacific Polisdader : Calif Goodyear Publishing Co.
- Biggs and others. (1980). *Managing the systems development process*. Engle wood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Bloom, Benjamin S. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives : The Classification of Educational Goals. Handbook Affective Domain*. London : Longman.
- Campbell, R. F. (1977). *Introduction to Education Administration*. 5 th ed. New York : McGraw-Hill.
- Carl, J. Friedrich. (1963). *Man and His Government*. New York : McGraw - Hill.
- Cascio, W.F. (1992). *Manaing Human Resource*. New York : McGraw-Hill.
- Checkland, Peter. (1981). *Systems thinking, systems practice*. Chichester : Wiley.

- Chien, M. H. (2007). *A study of the factors effecting organizational effectiveness*. [Online]. Available from: http://www.hicbusiness.org/biz2003_procedures/chien%20min-huei%203.pdf. [accessed October 14, 2016].
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York : World Developments.
- Cunningham, W. G. & P. A. Cordeiro. (2000). *Educational Administration : A Problem-Based Approach*. Boston : Allyn and Bacon
- Edmonds, Ronold R. (1979). Effective schools for the Urban poor. *Education Leadership*, 13(6), 36-37.
- Edwards,P. (1985). *System analysis design and development : With structured concepts*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Epstein, J.L. and others. (1997). *School, family, community partnerships : Your hand book for action*. Thousand Oaks : Corwin Press.
- Essa, E. (1996). *Introduction to Early Childhood Education*. 2nd ed. Albany : Delmar Publishing.
- Fitz Gerald, J. and Fitz Gerald, A. F. (1987). *Fundamental of system analysis : Using structured analysis and design techniques*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sons.
- Fitzpatrick, J.L., Sanders, J.R. and Worthen, B.R. (2004). *Program evaluation, alternative approaches and practical guidelines*. New York : Longman.
- Gibson and Others. (2000). *Organizations : Behavior, Structure, Process*. 10th ed. Massachusetts : McGraw-Hill.
- Glickman D and others. (2001). *Supervision and instructional Leadership a Developmental Approach*. New York : Addison-Wesley Reading.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Gordon, A. & Browne, K.W. (1995). *Beginning and Beyond : Foundations in Early Childhood Education*. 4rd ed. New York : Delmar Publishers.
- Hall, M. J. (2002). Aligning the organization to increase performance results. *The Public Manager*, 31(2), 7-10.

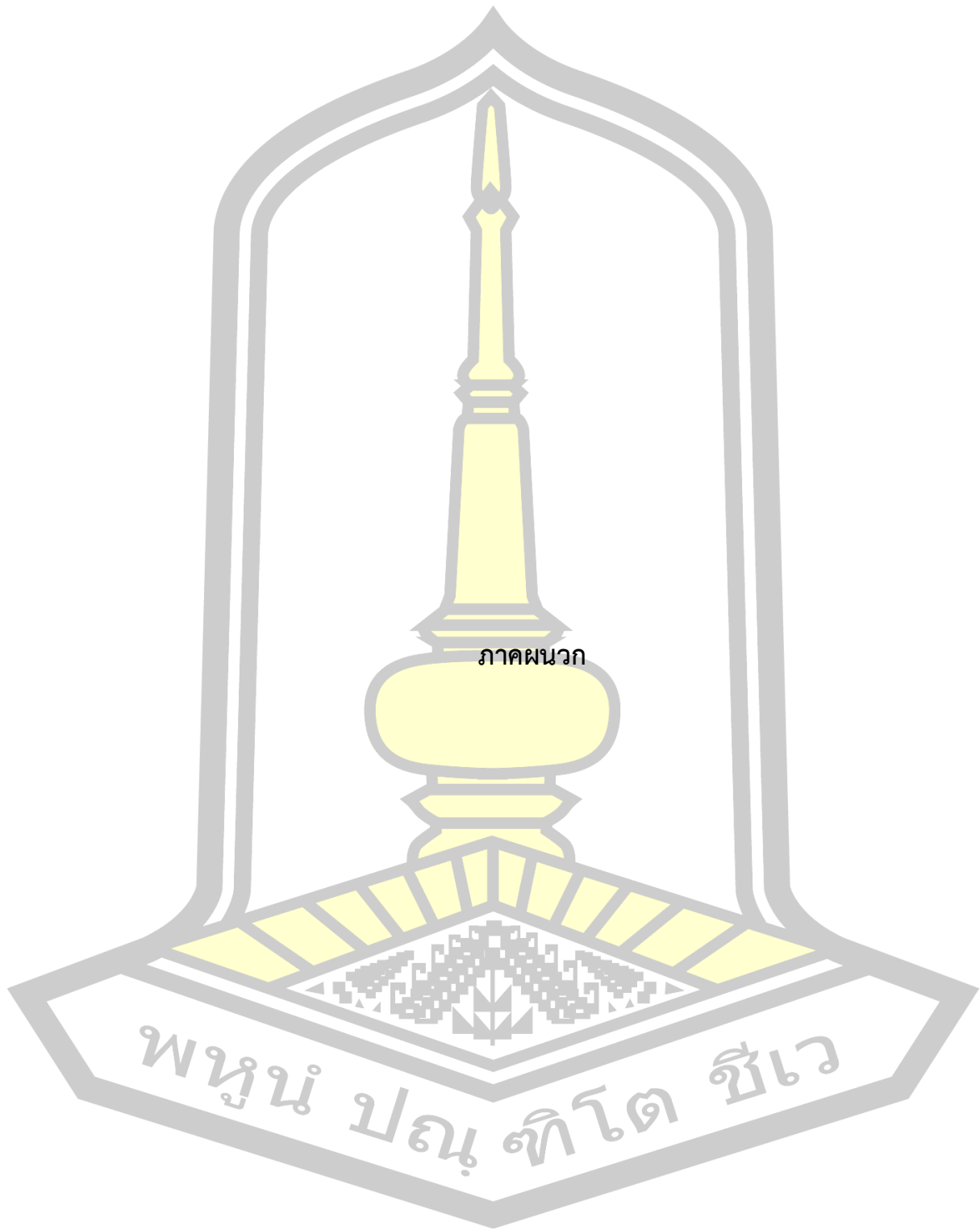

- Hoy, W.K, and Miskel, G. (2008). *Educational Administration : Theory, Research, and Practice*. 8th ed. Boston : Mc Graw-Hill.
- J. Chrispeels, and Ann. (1990). *A Study of Factor Contributing to Achieving and Sustaining School Effective in Elementary Schools*. Available from Dissertation Abstracts International, 13(6), 136-145.
- Jensen, Eric. (2000). *Brain-Based Learning*. San Diego : The Brain Store Publishing.
- Jesse. B. (1999). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper & Row.
- Katz, D and Kahn, L.R. (1978). *The Social Psychology of Organizations*. 2nd Ed. New York : John Wiley and Sons.
- Knezevich, S. J. (1984). *Administration of Public Education*. 4th ed. New York : Harper and Row.
- Koontz, H and Odonnell, C. (2001). *Essentials of Management*. New York : McGraw-Hill.
- Kotler, Philip. (1994). *Marketing Management: analysis, planning, implementation, and control*. 8th ed. Singapore : Prentice-Hall.
- Latham, G. P., & K.N. Wexley. (1994). *Increasing Productivity through Performance Appraisal*. Reading Massachusetts : Addison-Wesley.
- Levin, Daniel M, and Other. (2009). Novice Teachers' Attention to Student Thinking. *Journal of Teacher Education*, 60(2), 2-8.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (2004). *Educational Administration Concepts and Practice*. 4th ed. Belmont, Calif : Thomson.
- Massoglia, D.R. (1977). *Early Childhood Education in the Home*. New York : Delmar.
- McMillan, J.H. & Schumacher, S. (2001). *Research in Education*. 5th ed. New York : Addison Wesley Longman. Inc.
- McMurrain, T. and Other. (1979). *Orientation to Preschool Assessment : A User's Guide for the Child Development Assessment Form*. Atlanta, Georgia : Humanistics Ltd.
- Mortimore, P. (1988). *School Matters-The Junior Year Open Book*. In Woods, D., & Orlik, S. *School Review and Inspection*. London : Biddles Lid. Guildford and King's Lynn.

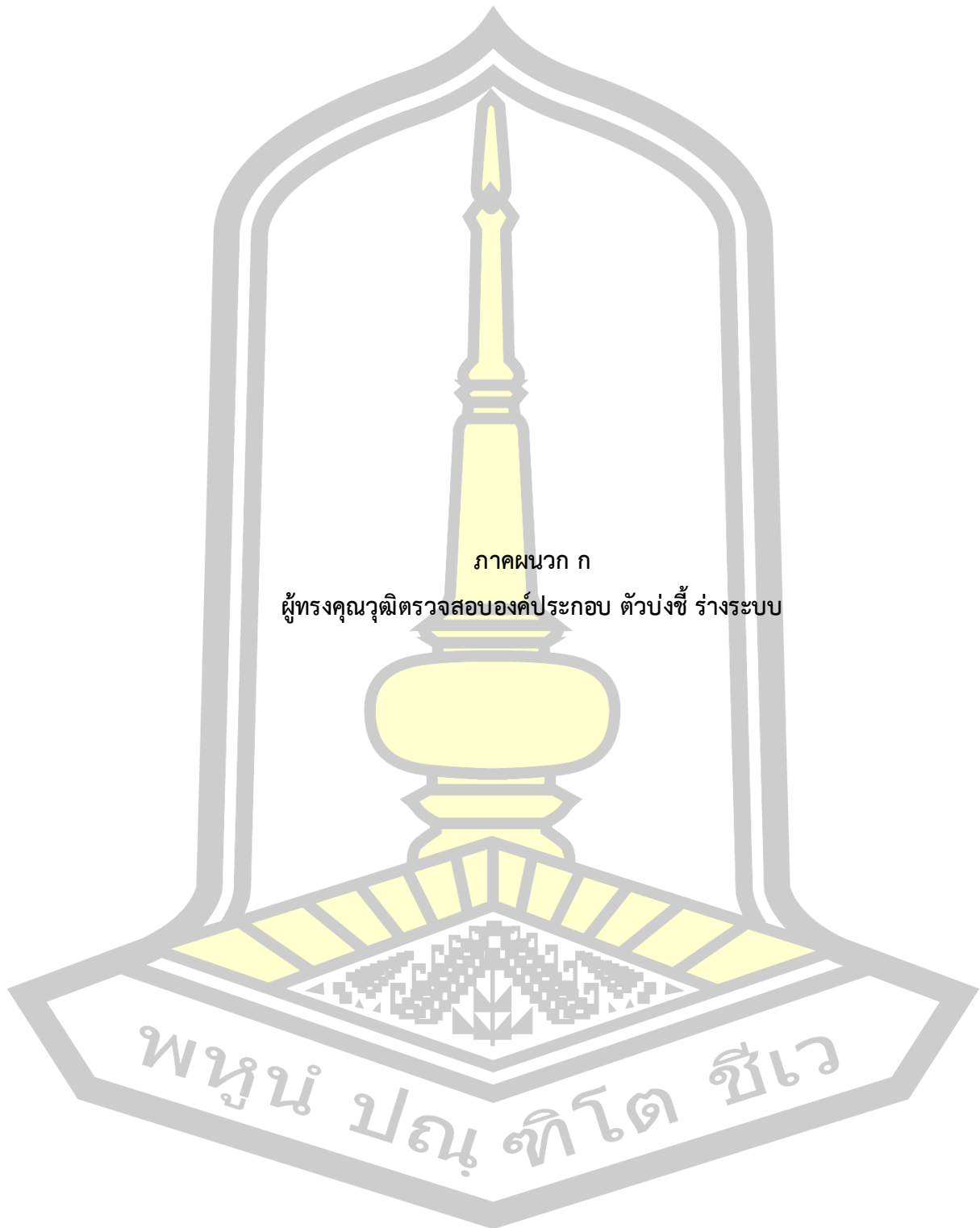
- OECD. (2010). *Teachers' Professional Development : Europe in International Comparison*. New York : John Wiley & Sons.
- Robbins S.P. and Coulter,M. (2003). *M. Management*. 3rd ed. Upper Saddle River, New jersey : Prentice-Hall.
- Robbins, S. P. (1990). *Organization Theory : Structure, design, and application*. 3rd ed. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Robert , R Reilly. (1983). *Educational Psychology : Application for Classroom Learning and Instruction*. New York : Mac Millan Publishing Co.
- Saylor Galen J. and Alexander, W.M. (1974). *Planing Curriculum for Schools*. 3rd ed. New York : Holt Rinchart and Winston.
- Saylor Galen J., Alexander, William M., and Arther J Lewis. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. 4th ed. New York : Holt Rinchart and Winston.
- Schoderbek, C. G. and Others. (1990). *Management System: Conceptual Consideration*. Texas : Business Publications.
- Scribner, A.P. (1999). High Performing Hispanic Schools : An introduction. *Lessons from High Performing Hispanic Schools : Creating Learning Communities*. New York : Teachers College Press.
- Senn, James A. (1990). *Analysis and design of Information Systems*. New York : McGraw-Hill.
- Sergiovanni Thomas J. (1991). *The principal ship : A reflective practice perspective*. 2nd ed. Needham Heights : Allyn and Bacon.
- Shrode, W. A., & Voich, D. (1974). *Organization and management : basic systems concepts*. Malaysia : Richard D. Irwin.
- Smith, W. A. (1980). *System concept, total in Encyclopedia of Professional Management*. New York : McGraw-Hill.
- Smith, W. A. (1993). *Management system : Analysis and application*. Japan : CBS College publishing.
- Spark and Loucks - Horsley. (1989). *Education Administration : A Decade of Reform*. Thousand Oaks, CA : Sage.

- Stair, Ralph M. and George W. Reynolds. (2001). *Principles of Information Systems : A Managerial Approach*. Boston : Course Technology.
- Stecklein, John E. (1989). *Policy Research : Nature and Approach*. Bangkok : The Association of Research.
- Steers, R.M. (1977). *Organization Effectiveness: A Behavioral View*. Santa Monica, California : Good year Publishing Company Inc.
- Stogdill, R.M. (1974). *Handbook of Leadership : A survey of theory and research*. New York : Free Press.
- Stone, R.J. (1998). *Human Resource Management*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sons.
- Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. (1990). *Systematic Evaluation*. Boston : Kluwer-Nijhoff.
- Stufflebeam, Daniel L.(1973). *Stufflebeam's CIPP model : Decision Management*. California : Wadsworth Publishing Company.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: theory and practice*. New York : Harcourt, Brace & World.
- The Association for Childhood Education International, (1998). *ACEI Position paper preparation of early childhood education teachers*. [Online]. Available from : http://www.sisat.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=187%. [accessed April, 2016].
- UNESCO. (2015). *Education For All 2000-2015 : Achievements and Challenges Summary*. [Online]. Available from : http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=232565&set=0055A46C6E_0_468&gp=1&lin=1&ll=1. [accessed March, 2016].
- Woodill, G.A.:Bernhard.J.and Prochner. (1992). *International Handbook of Early Childhood Education*. New York : Garland Publishing.
- Worthen, B. R. and Sanders, J. R. (1987). *Education Evaluation : Alternative Approaches and Practical Guidelines*. New York : Longman.
- Yukl,G.A. (1998). *Leadership in Organizations*. Englewood Cliffs , New jersey : Prentice-Hall.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต อุดมศึกษา
- 2) อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนการศึกษา
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณิง สายแก้ว อาจารย์โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา
- 4) อาจารย์ ดร. วสันต์ชัย กากแก้ว อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและการบริหาร
- 5) ดร.กิตติภักดิ์ ไกรเพชร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา
- 6) ดร.สุภาพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา
- 7) ดร.ประเสริฐศักดิ์ เหมนโธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 วุฒิการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนการศึกษา

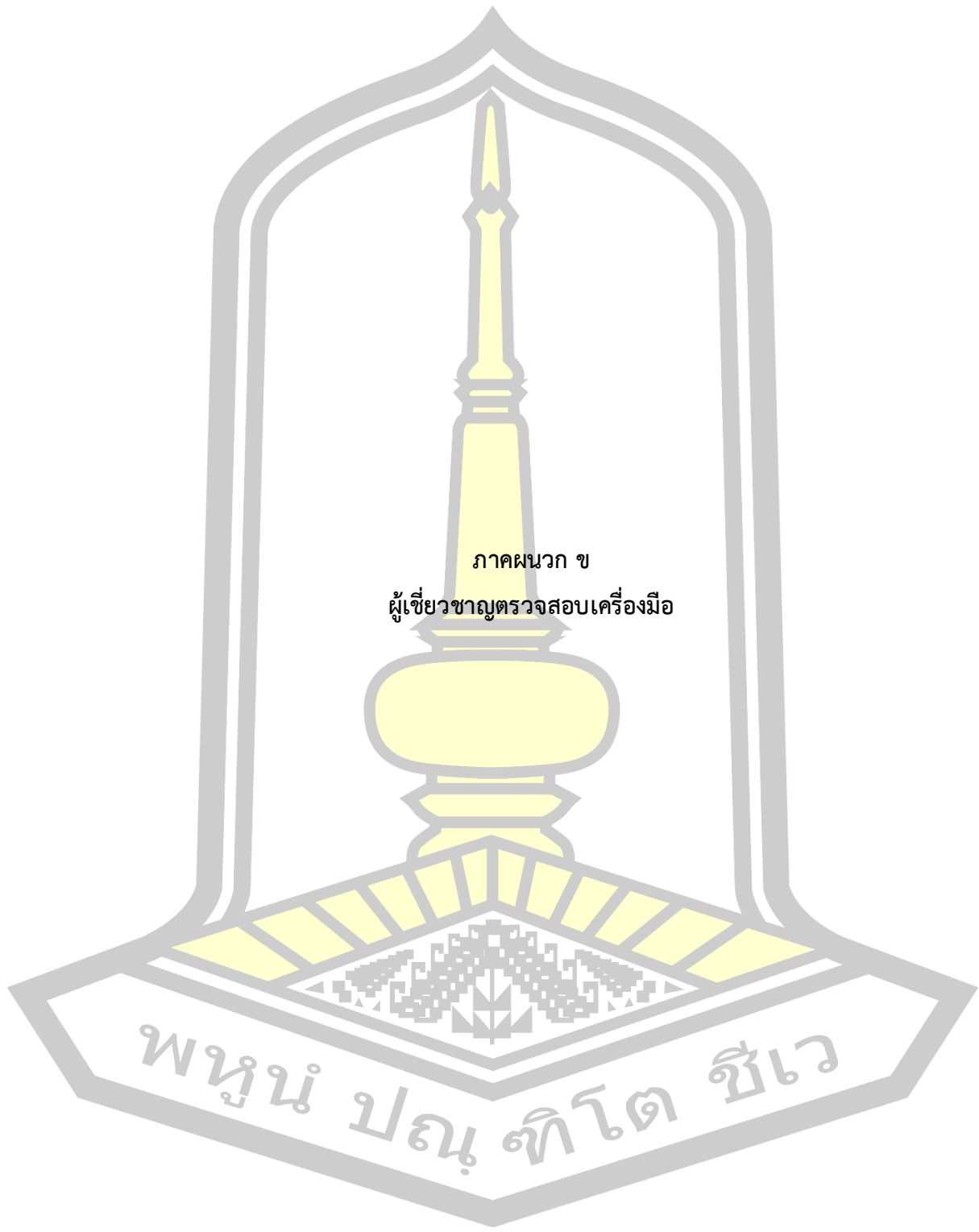
พูน ปณ ทัโต ชีเว

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจร่างระบบการจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิผล

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนการศึกษา
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณิง สายแก้ว อาจารย์โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา
- 3) นางวาทีณี อีระตระกูล ข้าราชการบำนาญ อดีตที่ปรึกษาสำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ 10 วุฒิการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา
- 4) ดร.ยรรยง ผิวอ่อน ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้
- 5) นายมานะ ครุฑาโรจน์ ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมณีราษฎร์คอนาลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 วุฒิการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา
- 6) นายสุรชาติ ทอนศรี ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกันทรารมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วุฒิการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
- 7) นางสาวราญ ทองคำ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ข
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

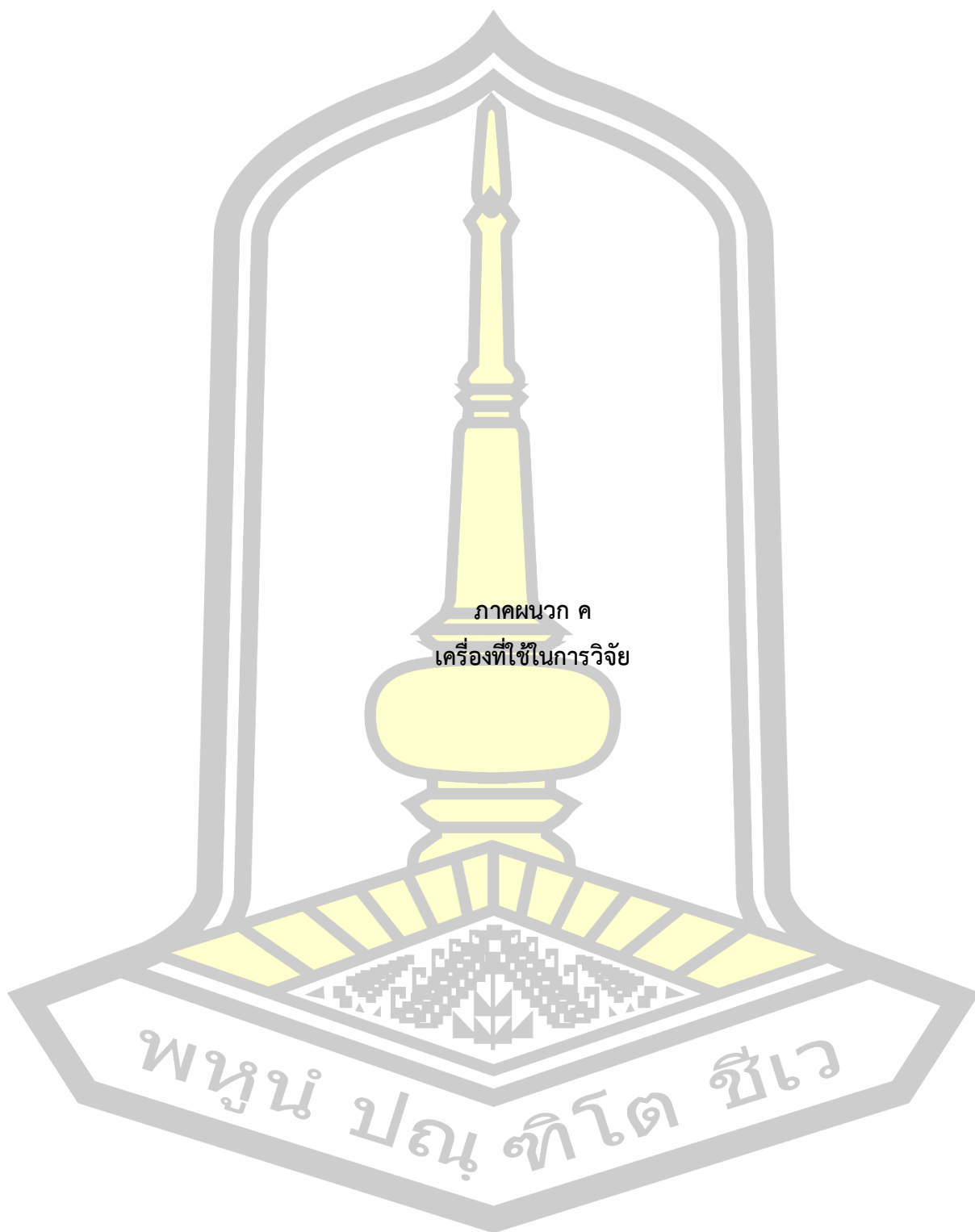
- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและประเมินผลการศึกษา
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล อาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต การทดสอบและวัดผลการศึกษา
- 3) ดร. แรกขวัญ นามสว่าง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและประเมินผลการศึกษา
- 4) ดร.ปริยานันท์ เทินโรสง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ่มอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้
- 5) ดร.วรภรณ์ บุญเยี่ยม ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนาการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ แบบประเมินพัฒนาการของผู้เรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ

- 1) นางวาทีณี ธีระตระกูล ข้าราชการบำนาญ อดีตที่ปรึกษาสำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ 10 วุฒิการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา
- 2) ดร.วรารณณ์ บุญเจียม ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ วุฒิการศึกษาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและพัฒนาการศึกษา
- 3) ดร.แรกรักษ์ นามสว่าง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การวิจัย และประเมินผลการศึกษา
- 4) ดร.ยรรยง ผิวอ่อน ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 วุฒิการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต นวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้
- 5) นางสาวกาญจนา ทองคำ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
- 6) นายมานะ ครุฑโรจน์ ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมณีราษฎร์คุณาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 วุฒิการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา

ภาคผนวก ค
เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัย
ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง .....หน่วยงาน.....

ผู้สัมภาษณ์ นายศุภณัฐ อินทร์งาม

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....เริ่มเวลา.....น.ถึง.....น.

แนวทางการสัมภาษณ์

1. ก่อนสัมภาษณ์ ให้เวลากับผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยได้จากสังเคราะห์เอกสาร
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง บอกวัตถุประสงค์ของการนำผลการสัมภาษณ์ไปใช้ประโยชน์
3. ก่อนสิ้นการสัมภาษณ์ ให้สรุปประเด็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบ เพื่อให้ประเด็นการสัมภาษณ์ได้ข้อสรุปที่ตรงกัน

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์เอกสาร องค์ประกอบใดบ้างที่ท่านคิดว่าเป็นองค์ประกอบการจัดการศึกษาที่จะทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถจัดการศึกษาปฐมวัยแล้วเกิดประสิทธิผล และองค์ประกอบใดบ้างที่คิดว่าไม่ใช่

องค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลที่ผู้วิจัยสังเคราะห์

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง
5. ความพร้อมของผู้เรียน
6. การพัฒนาหลักสูตร

7. การพัฒนาครูปฐมวีย์
8. การจัดการจัดประสบการณ์
9. การจัดสภาพแวดล้อม
10. การประเมินพัฒนาการ

2. นอกจากองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวีย์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอแล้ว มีองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวีย์อื่นอีกอะไรบ้าง ที่จะทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถการจัดการศึกษาปฐมวีย์แล้วเกิดประสิทธิผล

3. องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวีย์ที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์เอกสารองค์ประกอบใดบ้างเป็นองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวีย์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์ประกอบใดบ้างที่ไม่ใช่

องค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวีย์ที่มีที่ผู้วิจัยสังเคราะห์

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ
3. พัฒนาการด้านสังคม
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

4. นอกจากองค์ประกอบประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวีย์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอแล้ว มีองค์ประกอบอื่นที่บ่งบอกถึงประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวีย์อะไรบ้าง

แบบตรวจสอบตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดการการศึกษาปฐมวัย

ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

คำชี้แจง

1. ขอความกรุณาจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ตรวจสอบตัวบ่งชี้ต่อไปนี้ว่าเป็นตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลหรือไม่โดยทำเครื่องหมาย/ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ดังนี้

ใช่ หมายถึง แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ที่กำหนดเป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบนั้นจริง

ไม่ใช่ หมายถึง แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ที่กำหนดไม่เป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบนั้นจริง

2. ขอความกรุณาจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยเขียนลงในช่อง ข้อเสนอแนะ/คำแนะนำ

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ/ คำแนะนำ
	ใช่	ไม่ใช่	
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร			
1. ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย	.....	.....	
2. ความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ	.....	.....	
3. ความรู้และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย	.....	.....	
4. การส่งเสริมและจูงใจให้บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีม	.....	.....	
5. การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	.....	.....	
6. ทักษะการติดต่อสื่อสารและประสานงาน	.....	.....	
7. ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา	.....	.....	
8. ความมุ่งมั่นพัฒนาองค์กร	.....	.....	
คุณลักษณะของครูปฐมวัย			
1. ความเข้าใจปรัชญา หลักการ และธรรมชาติของการจัดการศึกษาปฐมวัย	.....	.....	
2. บุคลิกภาพของครูปฐมวัย	.....	.....	
3. ความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	.....	.....	
สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ			
1. อาคารเรียนและอาคารประกอบ	.....	.....	
2. สภาพแวดล้อม	.....	.....	

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ/คำแนะนำ/ เสนอตัวบ่งชี้เพิ่มเติม
	ใช่	ไม่ใช่	
3.การดูแลความปลอดภัย	.....	.....	
ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง 1. ร่วมวางแผน 2. ร่วมปฏิบัติการ 3. ร่วมสนับสนุน 4. ร่วมประเมินผล	....	....	
ความพร้อมของผู้เรียน 1. วุฒิภาวะ 2. การเรียนรู้ 3. การเลี้ยงดู	....	....	
นโยบายที่เกี่ยวข้อง 1. นโยบายของรัฐ 2. นโยบายของสถานศึกษา	....	....	
การพัฒนาหลักสูตร 1. กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการและโครงสร้าง 2. การออกแบบหลักสูตร 3. การนำหลักสูตรไปใช้ 4. การประเมินผลการใช้	....	....	
การพัฒนาครู 1. การสำรวจความต้องการ 2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา 3. เตรียมแผนการพัฒนาศุคลากร 4. กำหนดรูปแบบการพัฒนา 5. การดำเนินการพัฒนา 6. ประเมินการพัฒนา	....	....	
การจัดประสบการณ์ 1. การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. การจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย 3. กิจกรรมประจำวัน	....	....	

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ/คำแนะนำ/ เสนอตัวบ่งชี้เพิ่มเติม
	ใช่	ไม่ใช่	
การจัดสภาพแวดล้อม			
1.การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	.....	.....	
2.การจัดสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และสังคม	.....	.....	
3.การจัดสภาพแวดล้อมทางความคิดสติปัญญา	.....	.....	
การประเมินพัฒนาการ			
1. การเตรียมความพร้อม	.....	.....	
2. วางแผน	.....	.....	
3. ประเมินพัฒนาการ	.....	.....	
4. สรุปผลการประเมิน	.....	.....	
5. รายงานผลการประเมิน	.....	.....	

2. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ/คำแนะนำ
	ใช่	ไม่ใช่	
พัฒนาการด้านร่างกาย			
1. น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน	.....	.....	
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน	.....	.....	
3. สุขภาพแข็งแรง	.....	.....	
4. สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย	.....	.....	
พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ			
1. การแสดงออกทางอารมณ์	.....	.....	
2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	.....	.....	
3. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	.....	.....	
4. ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก	.....	.....	
พัฒนาการด้านสังคม			
1. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้	.....	.....	
2. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้	.....	.....	
3. วินัย ความเป็นมิตรและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้	.....	.....	
4. มารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย	.....	.....	
5. ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน	.....	.....	

2. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ/คำแนะนำ
	ใช่	ไม่ใช่	
พัฒนาการด้านสติปัญญา			
1. ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	.....	.....	
2. ความสามารถในการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ	.....	.....	
3. ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย	.....	.....	
4. จินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	.....	.....	
5. ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์	.....	.....	
6. ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้	.....	.....	
7. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	.....	.....	

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายศุภณัฐ อินทร์งาม

นิสิตการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและพัฒนาศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ ปณุ ทิโต ชีเว

แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบประเมินนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ- นามสกุลประเมิน.....

วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน/สังกัด.....

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยกำหนดเหมาะสมเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิผล อยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม ดังนี้

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง ความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง ความเหมาะสมน้อยที่สุด

1. องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

1.1 องค์กรประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร					
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย					
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ					
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง					
5. ความพร้อมของผู้เรียน					
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง					
7. การพัฒนาหลักสูตร					
8. การพัฒนาครู					
9. การจัดประสบการณ์					
10.การจัดสภาพแวดล้อม					
11.การประเมินพัฒนาการ					

1.2 ตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร					
1.1 ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย					
1.2 ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย					
1.3 คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ					
2. คุณลักษณะของครูปฐมวัย					
2.1 ความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย					
2.2 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย					
2.3 คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ					
2.4 บุคลิกภาพของครูปฐมวัย					

1.2 ตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ					
3.1 อาคารเรียนและอาคารประกอบ					
3.2 สภาพแวดล้อม					
3.3 บริการความปลอดภัย					
4. ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง					
4.1 ร่วมวางแผน					
4.2 ร่วมปฏิบัติกร					
4.3 ร่วมสนับสนุน					
4.4 ร่วมประเมินผล					
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง					
6.1 นโยบายของรัฐ					
6.2 นโยบายของสถานศึกษา					
7. การพัฒนาหลักสูตร					
7.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ					
7.2 ออกแบบหลักสูตร					
7.3 นำหลักสูตรไปใช้					
7.4 ประเมินหลักสูตร					
8. การพัฒนาครู					
8.1 สืบหาความต้องการพัฒนา					
8.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา					
8.3 วางแผนการพัฒนา					
8.4 ดำเนินการพัฒนา					
8.5 ประเมินผลการพัฒนา					
9. การจัดประสบการณ์					
9.1 จัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
9.2 จัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย					
9.3 จัดกิจกรรมประจำวัน					

1.2 ตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การจัดสภาพแวดล้อม					
10.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ					
10.2 สภาพแวดล้อมทางอารมณ์ และสังคม					
10.3 สภาพแวดล้อมทางความคิด และสติปัญญา					
10.4 จัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล					
11. การประเมินพัฒนาการ					
11.1 สร้างความรู้ความเข้าใจ					
11.2 วางแผนและสร้างเครื่องมือ					
11.3 ประเมินพัฒนาการ					
11.4 สรุปผลการประเมิน					
11.5 รายงานผลการประเมิน					

2. ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1 องค์ประกอบ/องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พัฒนาการด้านร่างกาย					
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ					
3. พัฒนาการด้านสังคม					
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา					
5. ความพึงพอใจ					

2.2 ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พัฒนาการด้านร่างกาย					
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน					
1.2 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน					
1.4 สุขภาพแข็งแรง					
1.5 สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย					
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ					
2.1 การแสดงออกทางอารมณ์					
2.2 ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น					
2.3 รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม					
2.4 ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก					
3. พัฒนาการด้านสังคม					
3.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน					
3.2 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น					
3.3 วินัย ความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน					
3.4 มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย					
3.5 ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน					
3.6 รู้จักประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น					
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา					
4.1 ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร					
4.2 ความสามารถในการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ					
4.3 ความคิดรวบยอดและแก้ปัญหา					
4.4 จินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
4.5 ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์					
4.6 ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้					
4.7 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์					
5. ความพึงพอใจ					
5.1 ความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยนำเข้า					
5.2 ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการ					
5.3 ความพึงพอใจที่มีต่อผลผลิต					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. โปรดพิจารณาความสอดคล้องตัวบ่งชี้/รายการสอบถามคำถามกับวัตถุประสงค์ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร โดยพิจารณาจาก

1 หมายถึง แนใจว่ามีความสอดคล้องกับข้อความ/ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่ แนใจว่ามีความสอดคล้องกับข้อความ/ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1 หมายถึง แนใจว่าไม่มีความสอดคล้องกับข้อความ/ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้/ รายการสอบถาม	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
1.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	1)ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย				
	2)ผู้บริหารมีความรู้การบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย				
	3)ผู้บริหารมีความสามารถในการจูงใจให้บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีม				
	4)ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	5)ผู้บริหารมีทักษะวางแผนและกำหนดนโยบาย				
	6)ผู้บริหารมีทักษะการติดต่อสื่อสารและประสานงาน				
	7)ผู้บริหารมีทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา				
	8)ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นพัฒนาองค์กรและเสียสละ				

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล(ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้/ รายการสอบถาม	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
	1) ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจปรัชญา หลักการ เป้าหมายการศึกษาปฐมวัย				
	2) ครูปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน				
	3) ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจหลักการจัด ประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
	4) ครูปฐมวัยมีทักษะในการออกแบบการจัด ประสบการณ์				
	5) ครูปฐมวัยมีทักษะในการจัดประสบการณ์ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ				
	6) ครูปฐมวัยมีทักษะในการประเมินพัฒนาการของ ผู้เรียน				
	7) ครูปฐมวัยมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน				
	8)ครูปฐมวัยความสนใจใฝ่รู้ ตื่นตัว กระฉับกระเฉง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการจัดการกับปัญหา				
3.เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง ประสงค์ องค์ประกอบและ ตัวบ่งชี้สิ่งอำนวยความสะดวกและ การบริการ	1)อาคารเรียนอนุบาล อาคารประกอบมีเพียงพอและ พร้อมใช้งาน				
	2)อาคารเรียนอนุบาล อาคารประกอบสภาพความ มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย				
	3)สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้				
	4)บริการอาหารที่คุณค่าทางโภชนาการแก่นักเรียนเป็น ประจำ				
	5)สถานศึกษาเอาใจใส่การดูแลรักษาสุขภาพของ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง				
	6)สถานศึกษามีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ				
	7)สถานศึกษาเอาใจใส่และดูแลป้องกันภัยที่เกิดจาก บุคคล				
	8)สถานศึกษาดูแลและป้องกันภัยจากสิ่งเสพติระดับ ปฐมวัย				

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
4.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง	1)ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย				
	2)ชุมชน ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมระดับปฐมวัยของสถานศึกษา				
	3)ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการผู้เรียน				
	4)ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดการศึกษาปฐมวัย				
	5)ชุมชน ผู้ปกครอง สนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย				
5.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความพร้อมของผู้เรียน	1)ผู้เรียนระดับอนุบาล 1 อายุไม่น้อยกว่า 3 ปี บริบูรณ์				
	2)ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้เบื้องต้นระดับอนุบาลอายุ 3 ปี				
	3)พ่อ แม่ ผู้ปกครองเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น				
	4)ผู้เรียนได้ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมในสังคมที่ดี				
6.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้นโยบายที่เกี่ยวข้อง	1)สถานศึกษากำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สามารถปฏิบัติได้ และเป้าหมายที่ชัดเจน				
	2)สถานศึกษากำหนดแผนงาน โครงการ การจัดการศึกษาปฐมวัย ที่ส่งผลต่อพัฒนาการผู้เรียนปฐมวัย ครบทุกด้าน/ทุกคน				
	3)งบประมาณที่รัฐสนับสนุนเพื่อพัฒนาความรู้พ่อแม่ ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย				
	4)งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้สถานศึกษาจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของรัฐ				

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
7. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตร	1)สถานศึกษานำผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาประกอบการพัฒนาหลักสูตร				
	2)จุดหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทุกด้านโดยผ่านกิจกรรมการเล่น				
	3)มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกระทรวงศึกษาธิการ				
	4)กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้				
	5)สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจแก่ครูก่อนใช้หลักสูตร				
	6)สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรปฐมวัย				
8. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้พัฒนาครู	1)สถานศึกษาดำเนินการสำรวจความต้องการจำเป็นพัฒนาครูปฐมวัยจากผู้เกี่ยวข้อง				
	2)สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาครูปฐมวัยไว้ชัดเจน				
	3)สถานศึกษาจัดแผนงาน/โครงการพัฒนาครูได้ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และวัตถุประสงค์				
	4)สถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่กำหนด				
	5)สถานศึกษาพัฒนาครูปฐมวัยด้วยวิธีที่เหมาะสม				
	6)สถานศึกษาประเมินผลการพัฒนาครูปฐมวัยตามวัตถุประสงค์ของโครงการ				

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
9.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดประสบการณ์	1)ครูจัดกิจกรรมเน้นการบูรณาการที่ผู้เรียนมีอิสระได้เล่นตามธรรมชาติ และเล่นกับผู้อื่น				
	2)ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา				
	3)ครูจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หลาก เช่น ทดลอง สังเกต ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ นอก ห้องเรียน เป็นต้น				
	4)ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือและพึ่งตนเอง				
	5)ครูจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออก และสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง				
	6)ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลง มารยาท และวัฒนธรรมไทย				
	7)ในแต่ละวันครูจัดกิจกรรมหลักครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และแต่ละกิจกรรมใช้เวลา ได้เหมาะสม				
	8)ครูจัดกิจกรรมที่โดดเด่นตามนวัตกรรมที่คิดค้นของครู หรือตามนโยบายของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด				
10.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดสภาพแวดล้อม	1)พื้นที่สีเขียว หรือมุมธรรมชาติเอื้อต่อการเรียนรู้				
	2)อุปกรณ์ เครื่องเล่นสนาม ของเล่นมีความปลอดภัย				
	3)พื้นที่ภายในห้องเรียนมี สวยงาม ถูกสุขอนามัย เป็นระเบียบ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย				
	4)กำหนดให้ผู้เรียนสร้างข้อปฏิบัติร่วมกัน				
	5)ประเภทสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น มีหลากหลาย ขนาดเหมาะสม ใช้งานง่าย				
	6)การจัดพื้นที่ในและภายนอกห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้				
	7)การจัดพื้นที่สำหรับครู/ผู้เรียนนำเสนอผลงานของผู้เรียน				
	8)มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเรียนอย่างน้อย 5 มุม				
	9)ครูเป็นกันเองกับผู้เรียนแสดงความรัก ความอบอุ่นกับผู้เรียนทุกคนทุกวัน				

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
11.เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง ประสงค์ องค์ประกอบและ ตัวบ่งชี้การ ประเมิน พัฒนาการ	1)สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย				
	2)สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจหลักการและ แนวทางการประเมินพัฒนาการ				
	3)ครูปฐมวัยกำหนดเครื่องมือประเมินได้เหมาะสมกับ พัฒนาการและวัยของผู้เรียน				
	4)ครูปฐมวัยประเมินตามปฏิทินและประเมินอย่าง ต่อเนื่องตลอดปี				
	5)ครูปฐมวัยประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย ประเมิน หลายครั้งต่างบริบท				
	6)ครูปฐมวัยเปิดให้ผู้ปกครองประเมินพัฒนาการของ ผู้เรียน				
	7)ครูสรุปผลการประเมินในภาครวมของโรงเรียนทุก ภาคเรียน				
	8)ครูปฐมวัยรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารและ ผู้ปกครองทราบทราบภาคเรียนละครั้ง				

2. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
	2)ผู้เรียนสามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้ อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย				
	3)ผู้เรียนมีสุขภาพแข็งแรง				
	4)ผู้เรียนมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย				
	5)ผู้เรียนหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด				

2. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ	1) ผู้เรียนแสดงออกทางอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสมกับวัย				
	2) ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม				
	3) ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก				
	4) ผู้เรียนมีความร่าเริง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น				
	4) ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมกับวัย				
	5) ผู้เรียนซื้อสัตย์รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส				
	6) ผู้เรียนเป็นผู้ประหยัด รู้จักใช้อุปกรณ์และของเล่น				
4. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านสติปัญญา	1) ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย				
	2) ผู้เรียนมีความสามารถในการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ				
	3) ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย				
	4) ผู้เรียนมีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
	5) ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์				
	6) ผู้เรียนสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ชักถามอย่างตั้งใจและไม่เรียนรู้				
	7) ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์				
5. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความพึงพอใจ	1) มีความพึงพอใจต่อปัจจัยนำเข้า				
	2) มีความพึงพอใจต่อกระบวนการ				
	3) มีความพึงพอใจต่อผลผลิต				

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

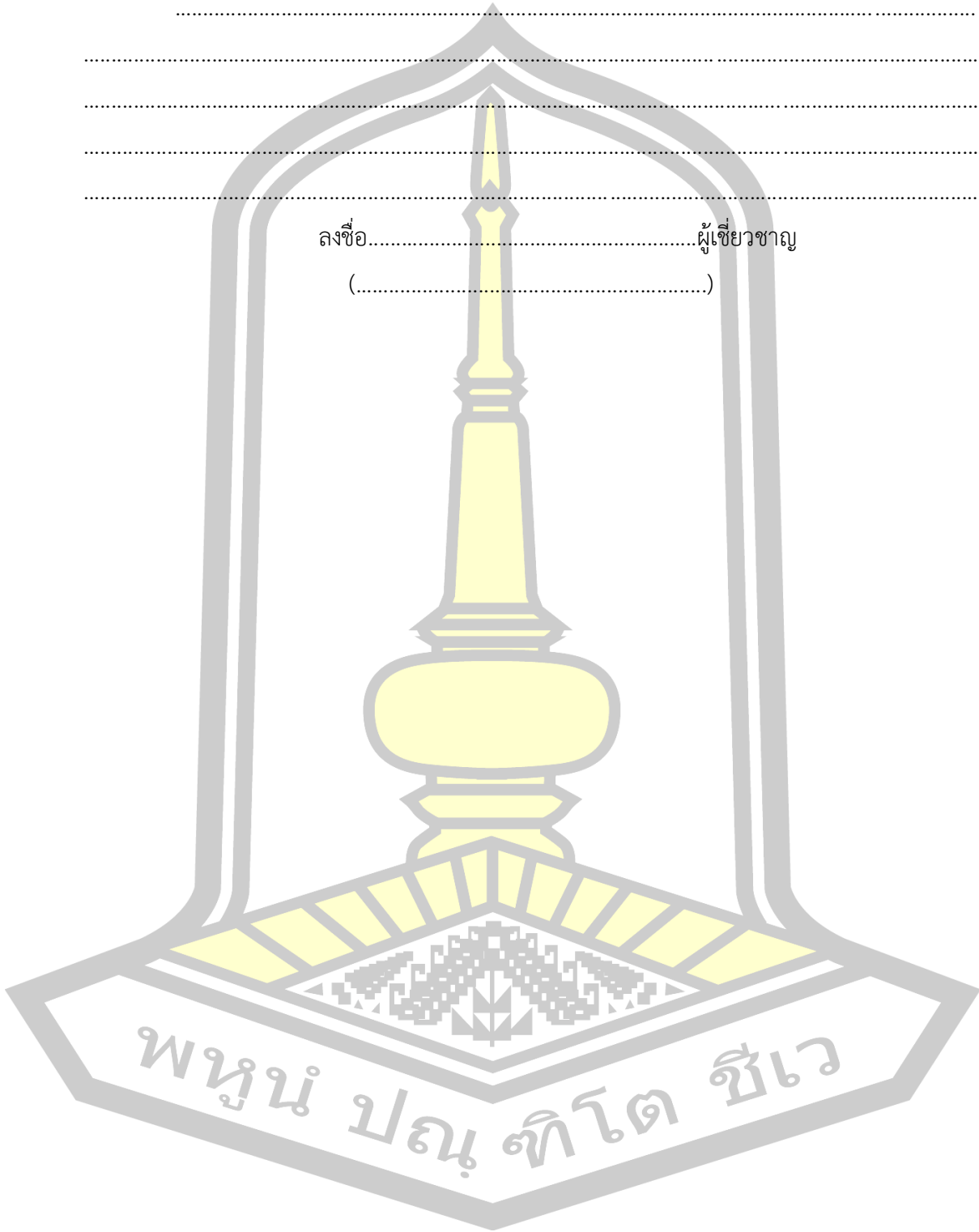
.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการ
การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่
  - 2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.2 หัวหน้าสายชั้นปฐมวัยหรือครูผู้สอนปฐมวัย
3. แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลสถานศึกษา
  - ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
    - ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้
การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
    - ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้
ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
4. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่านที่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อ
ประโยชน์ในการศึกษาและการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูล
ส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับ การเสนอผลการศึกษาจะเป็นภาพรวมจึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดีในการตอบแบบสอบถาม
และขอขอบคุณในความร่วมมืออันดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

ชื่อผู้วิจัย นายศุภณัฐ อินทร์งาม

นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

หัวหน้าสายชั้นปฐมวัย ครูผู้สอนปฐมวัย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาตัวบ่งชี้ในแต่ละข้อสอบถามว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับใด และแล้วทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

สภาพปัจจุบัน

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

นิยามศัพท์

1. สภาพปัจจุบัน หมายถึง การปฏิบัติหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ปรากฏในสถานศึกษาของท่านในสภาพปัจจุบัน

2. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ความคิดเห็นว่าตัวบ่งชี้นี้ต้องปฏิบัติให้มากหรือพัฒนาให้มีคุณภาพเพราะตัวบ่งชี้นี้จะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิผล

3. ความพึงพอใจต่อปัจจัยนำเข้า หมายถึง พึงพอใจต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน นโยบายที่เกี่ยวข้อง

4. ความพึงพอใจต่อกระบวนการ หมายถึง พึงพอใจต่อการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู การจัดประสบการณ์ การจัดสิ่งแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการจัดการการศึกษาปฐมวัย(ต่อ)

ชื่อ/ตัวบ่งชี้	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3)ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและสามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย										
4)ผู้เรียนมีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์										
5)ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์										
6)ผู้เรียนสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัวซักถามอย่างตั้งใจ และใฝ่เรียนรู้										
7)ผู้เรียนมีทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์										
5.ความพึงพอใจ										
1)ความพึงพอใจต่อปัจจัยนำเข้า										
2)ความพึงพอใจต่อกระบวนการ										
3)ความพึงพอใจต่อผลผลิต										

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายศุภณัฐ อินทร์งาม

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ
ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง .....

หน่วยงาน.....

ผู้สัมภาษณ์ นายศุภณัฐ อินทร์งาม

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....เริ่มเวลา.....น.ถึง.....น.

เกริ่นนำ

โรงเรียน...(ชื่อโรงเรียน).....เป็นโรงเรียนหนึ่งที่ มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ มีผลงานเชิง
ประจักษ์ นั่นคือสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ท่านจัดการ
การศึกษาปฐมวัยอย่างไร จึงทำให้โรงเรียนมีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การพัฒนาครูปฐมวัยโรงเรียนดำเนินการอย่างไร มีรูปแบบวิธีการพัฒนาอย่างไรบ้าง เป้าหมาย
การพัฒนาครูเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง และสิ่งที่ท่านคิดว่าพอใจมากที่สุดคืออะไร และท่านมีแนวทางใน
การดำเนินงานอย่างจริงจังเกิดสิ่งนี้

.....

.....

2. ชุมชน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไรบ้าง และสิ่งที่ท่านคิดว่าพอใจ
มากที่สุดคืออะไร และท่านมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างจริงจังเกิดสิ่งนี้

.....

.....

3. การจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร และสิ่ง
ที่ท่านคิดว่าพอใจมากที่สุดคืออะไร และท่านมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างจริงจังเกิดสิ่งนี้

.....

.....

4. การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับปฐมวัยโรงเรียนมีหลักการหรือแนวคิดในการดำเนินงานอย่างไร
และสิ่งที่ท่านคิดว่าพอใจมากที่สุดคืออะไร และท่านมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างไรจึงเกิดสิ่งนี้

.....

.....

แบบสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน/ครูสอนปฐมวัย โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ
ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง .....

หน่วยงาน.....

ผู้สัมภาษณ์ นายศุภณัฐ อินทร์งาม

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....ปี .....เริ่มเวลา.....น.ถึง.....น.

เกริ่นนำ

โรงเรียน...(ชื่อโรงเรียน).....เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ มีผลงานเชิง
ประจักษ์ นั่นคือสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ในฐานะที่ท่านเป็นหัวหน้างานวิชาการ/ครูผู้สอน
ปฐมวัย ท่านดำเนินการอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

1. การพัฒนาครูปฐมวัยท่านคิดว่ารูปแบบหรือวิธีการใดที่เหมาะสม เพราะเหตุใด และการพัฒนาครู
ปฐมวัยควรพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง เพราะเหตุใด

.....
.....

2. ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไรบ้าง

.....
.....

3. การจัดประสบการณ์สำหรับปฐมวัยคุณครูมีแนวทางหรือหลักการอย่างไร แต่ละกิจกรรมใช้เวลา
มากน้อยเพียงใด และสิ่งที่คุณครูคิดว่ากิจกรรมที่นักเรียนเรียนรู้มีความสุขมากที่สุดคือกิจกรรมใด
ลักษณะของกิจกรรมเป็นอย่างไร

.....
.....

4. การจัดประสบการณ์สำหรับปฐมวัยเพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย หรือการปฏิบัติตามข้อตกลง
มารยาทและวัฒนธรรมไทยให้กับนักเรียน คุณครูมีดำเนินการอย่างไร และกิจกรรมที่ดำเนินการแล้ว
คุณครูพอใจมากที่สุดคือกิจกรรมใด ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมในแต่ละวันมากน้อยเพียงใด

.....
.....

5. การจัดกิจกรรมประจำวัน คุณครูดำเนินการอย่างไร

.....

.....

6. การจัดสภาพแวดล้อม ทางกายภาพคุณครูมีแนวคิดและหลักในการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

7. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาการทางอารมณ์ ทางสังคม ที่คุณครูดำเนินการ
อะไรบ้าง ที่คุณครูคิดว่าเหมาะสม

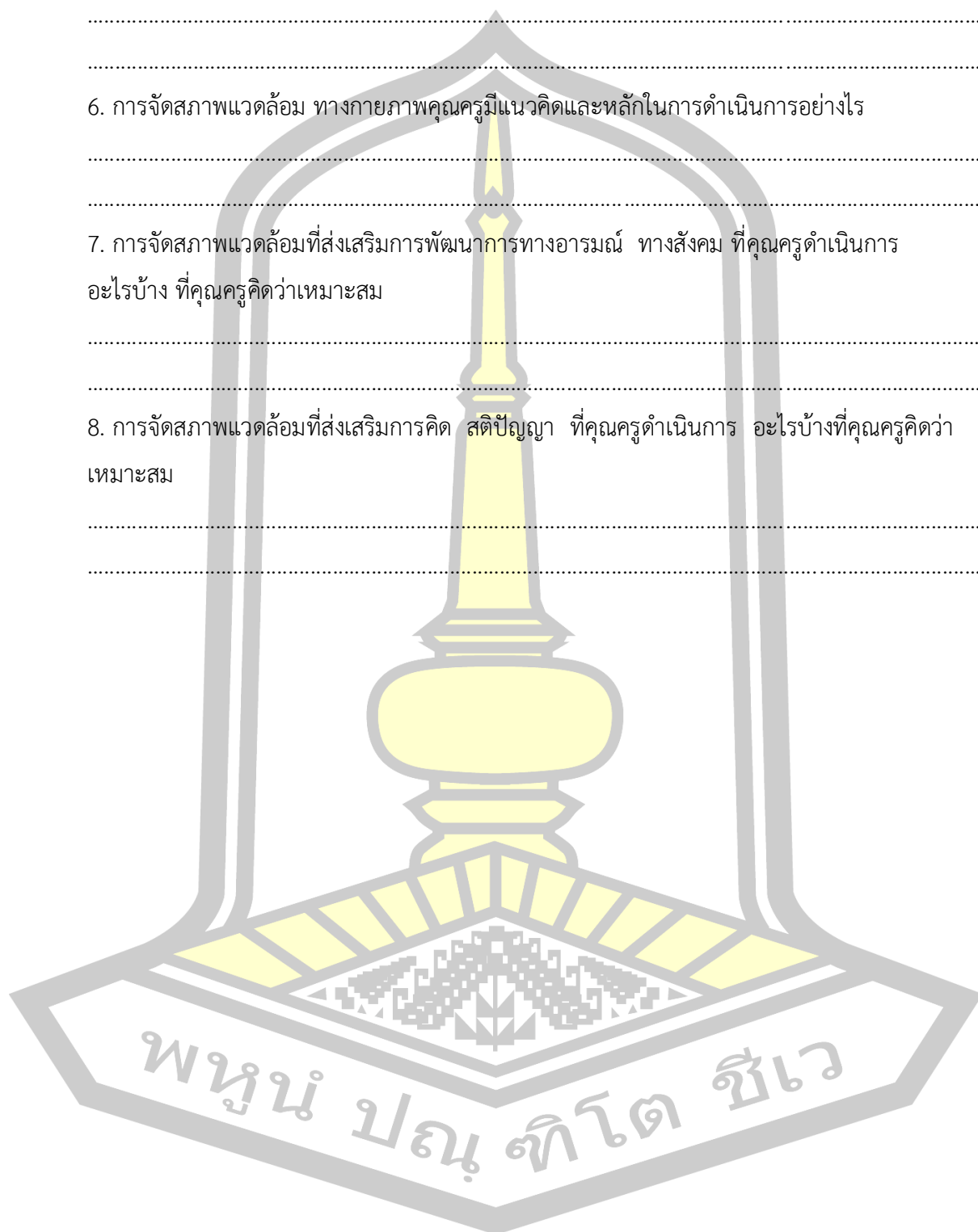
.....

.....

8. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิด สติปัญญา ที่คุณครูดำเนินการ อะไรบ้างที่คุณครูคิดว่า
เหมาะสม

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ - สกุล.....
2. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง..... ระดับ.....
3. สังกัดหน่วยงาน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด..... สาขา.....
5. ความเชี่ยวชาญ/ผลงานดีเด่นด้าน.....

ผู้สัมภาษณ์ นายศุภณัฐ อินทร์งาม

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....เริ่มเวลา.....น.ถึง.....น.

แนวทางการสัมภาษณ์

1. ก่อนสัมภาษณ์ ให้เวลากับผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาร่างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยยกร่าง
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง บอกวัตถุประสงค์ของการนำผลการสัมภาษณ์ไปใช้ประโยชน์
3. ก่อนสิ้นการสัมภาษณ์ ให้สรุปประเด็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบ เพื่อให้ประเด็นการสัมภาษณ์ได้ข้อสรุปที่ตรงกัน

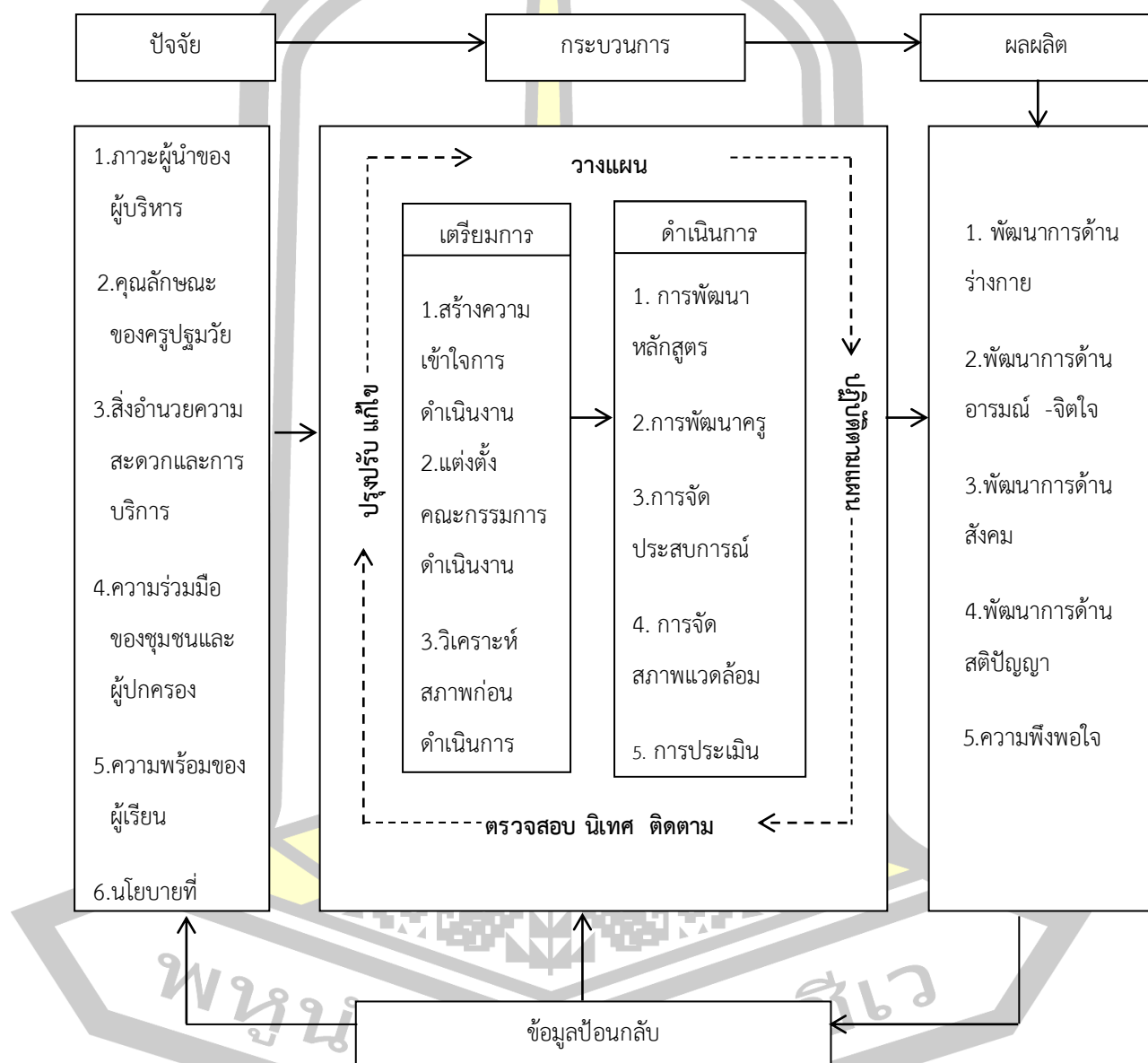
ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่า ร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยยกร่างถ้านำมาใช้จริง ข้อบกพร่องของระบบมีอะไรบ้าง
2. ถ้าต้องการให้ระบบนำมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยแล้วเกิดประโยชน์มากที่สุด และมีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรปรับปรุงหรือพัฒนาในส่วนใดของระบบ

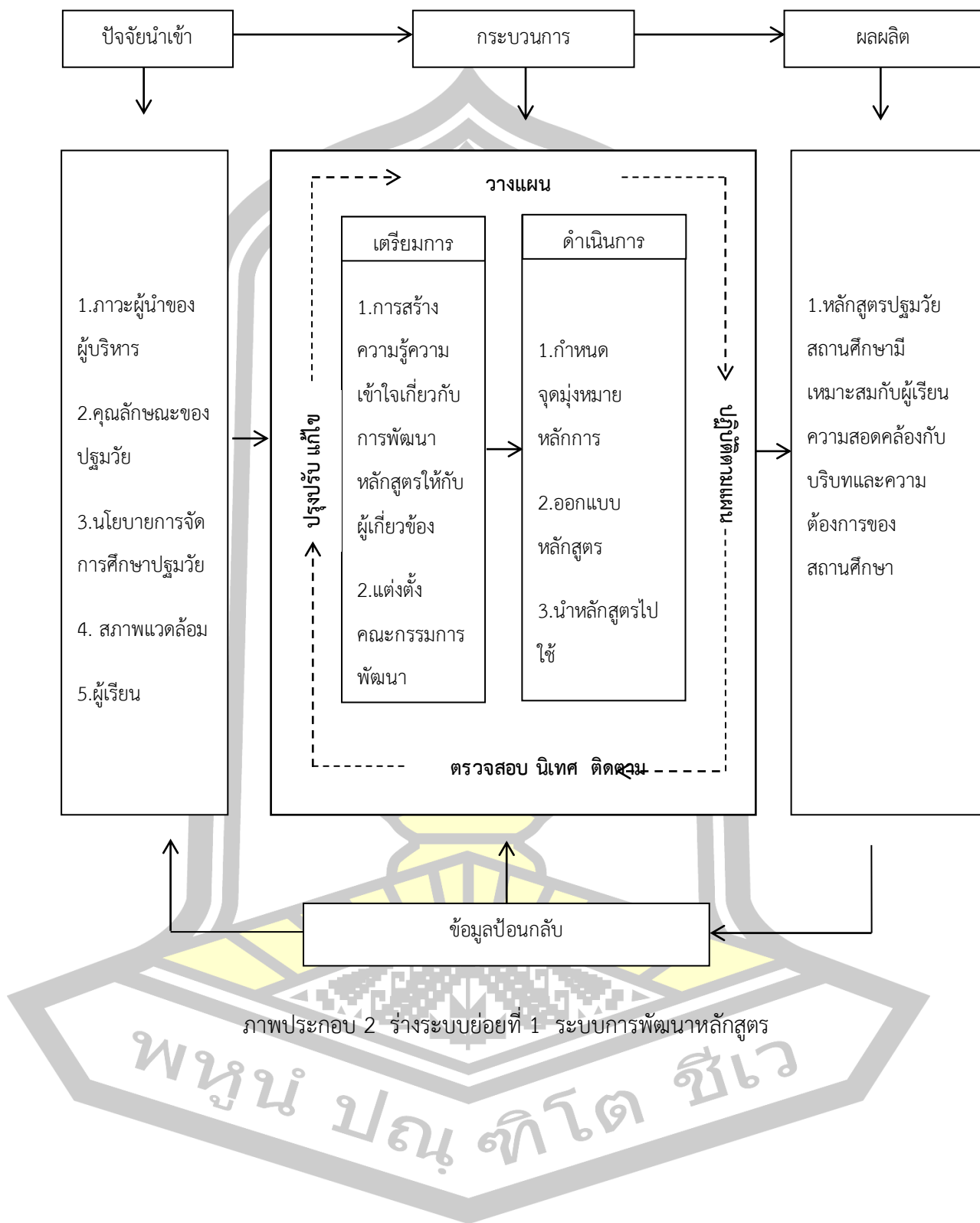
ตอนที่ 2 แผนภาพร่างระบบ

คำชี้แจง

แผนภาพร่างระบบ ต่อไปนี้คือร่างระบบที่ผู้วิจัยร่าง เพื่อให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา
ประกอบการสัมภาษณ์

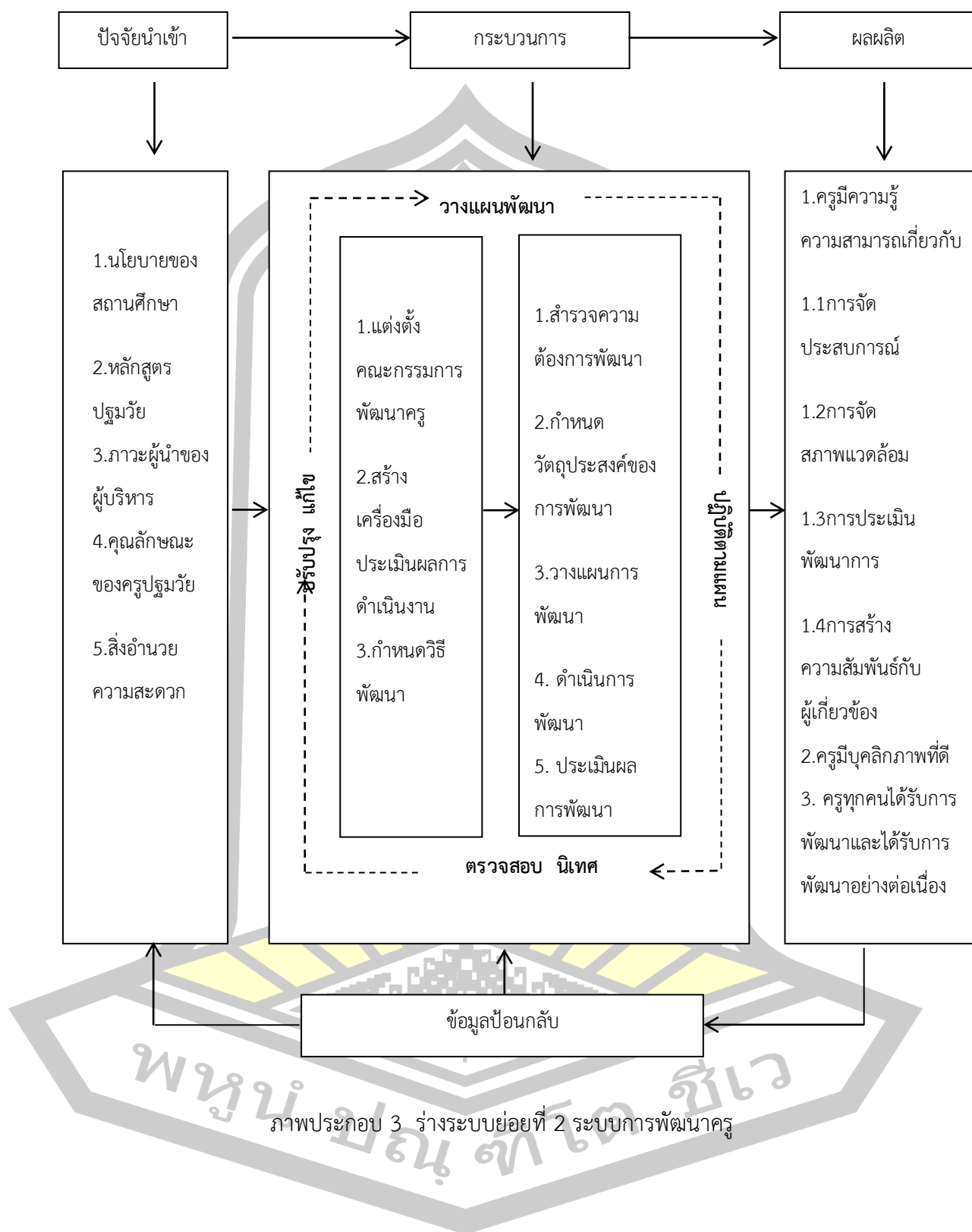

ภาพประกอบ 1 ร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน

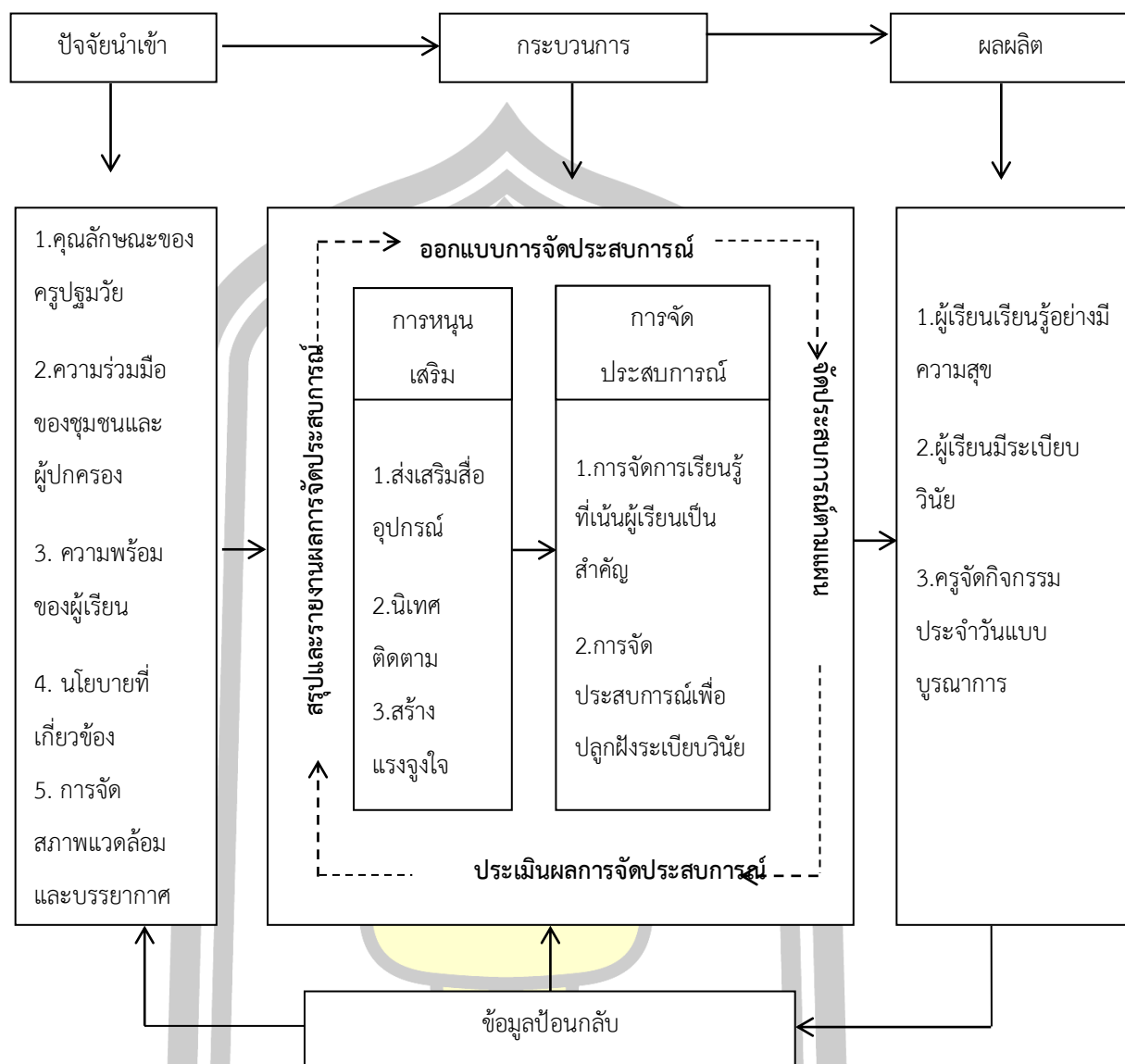

ภาพประกอบ 2 ร่างระบบย่อยที่ 1 ระบบการพัฒนาหลักสูตร

พหุบัณฑิต ชีวะ

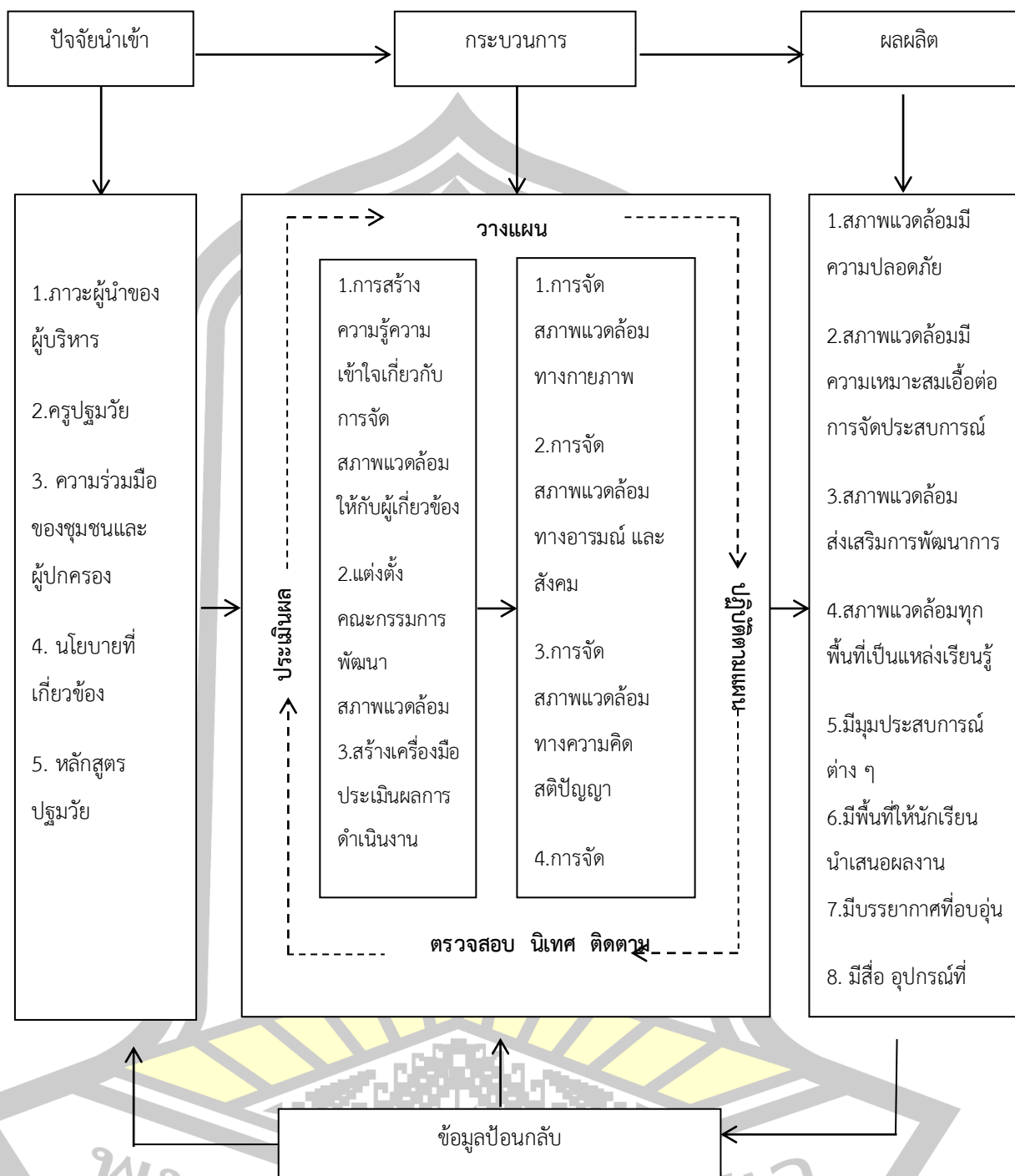

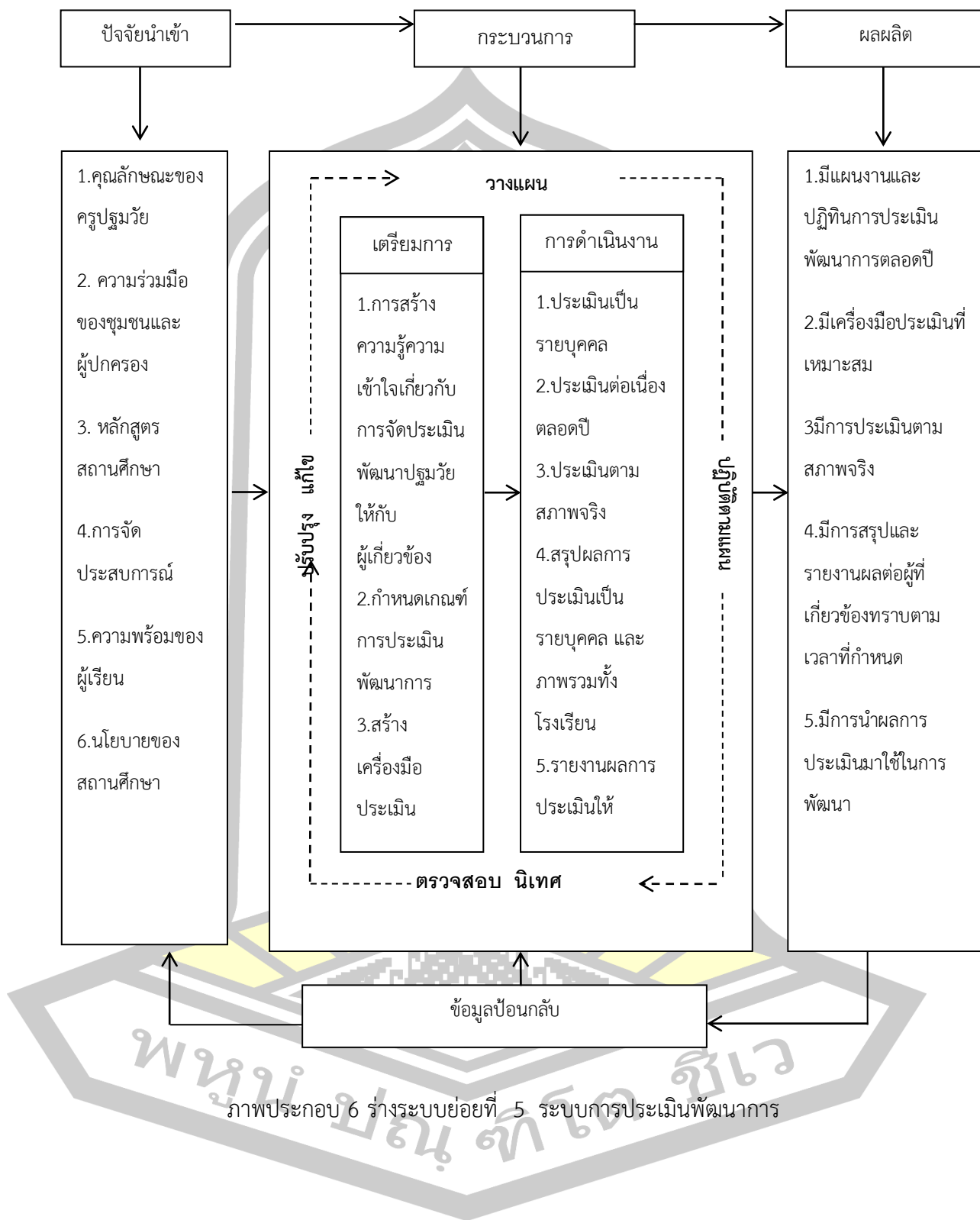

ภาพประกอบ 4 ร่างระบบย่อยที่ 3 ระบบการจัดการประสบการณ์

ภาพประกอบ 5 ร่างระบบย่อยที่ 4 ระบบการจัดสภาพแวดล้อม

ภาพประกอบ 6 ร่างระบบย่อยที่ 5 ระบบการประเมินพัฒนาการ

แบบประเมินระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ เป็นแบบประเมินการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบประเมินนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
  - ตอนที่ 2 แผนภาพระบบ
  - ตอนที่ 3 รายการประเมิน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1. ชื่อ - สกุล.....
- 2. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง..... ระดับ.....
- 3. สังกัดหน่วยงาน.....
- 4. วุฒิการศึกษาสูงสุด..... สาขา.....
- 5. ความเชี่ยวชาญ/ผลงานดีเด่นด้าน.....

ตอนที่ 2 แผนภาพระบบ

คำชี้แจง

แผนภาพระบบ ต่อไปนี้คือระบบที่ผู้วิจัยพัฒนา เพื่อให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของระบบ ว่าระบบที่พัฒนามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ที่จะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิผล อยู่ในระดับใด

ภาพประกอบ ที่ 1 ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

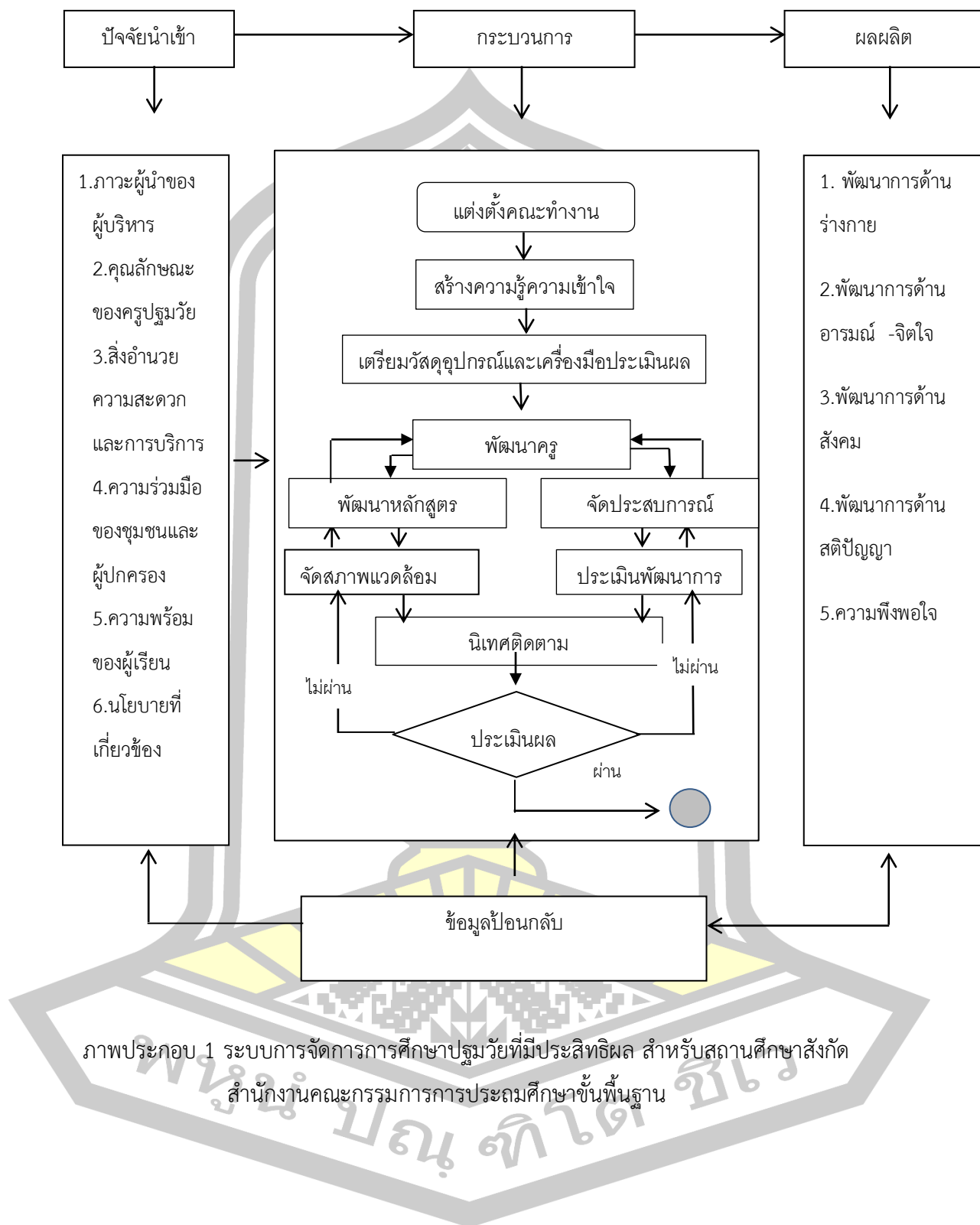
ภาพประกอบ ที่ 2 ระบบย่อยที่ 1 ระบบการพัฒนาครู

ภาพประกอบ ที่ 3 ระบบย่อยที่ 2 ระบบการพัฒนาหลักสูตร

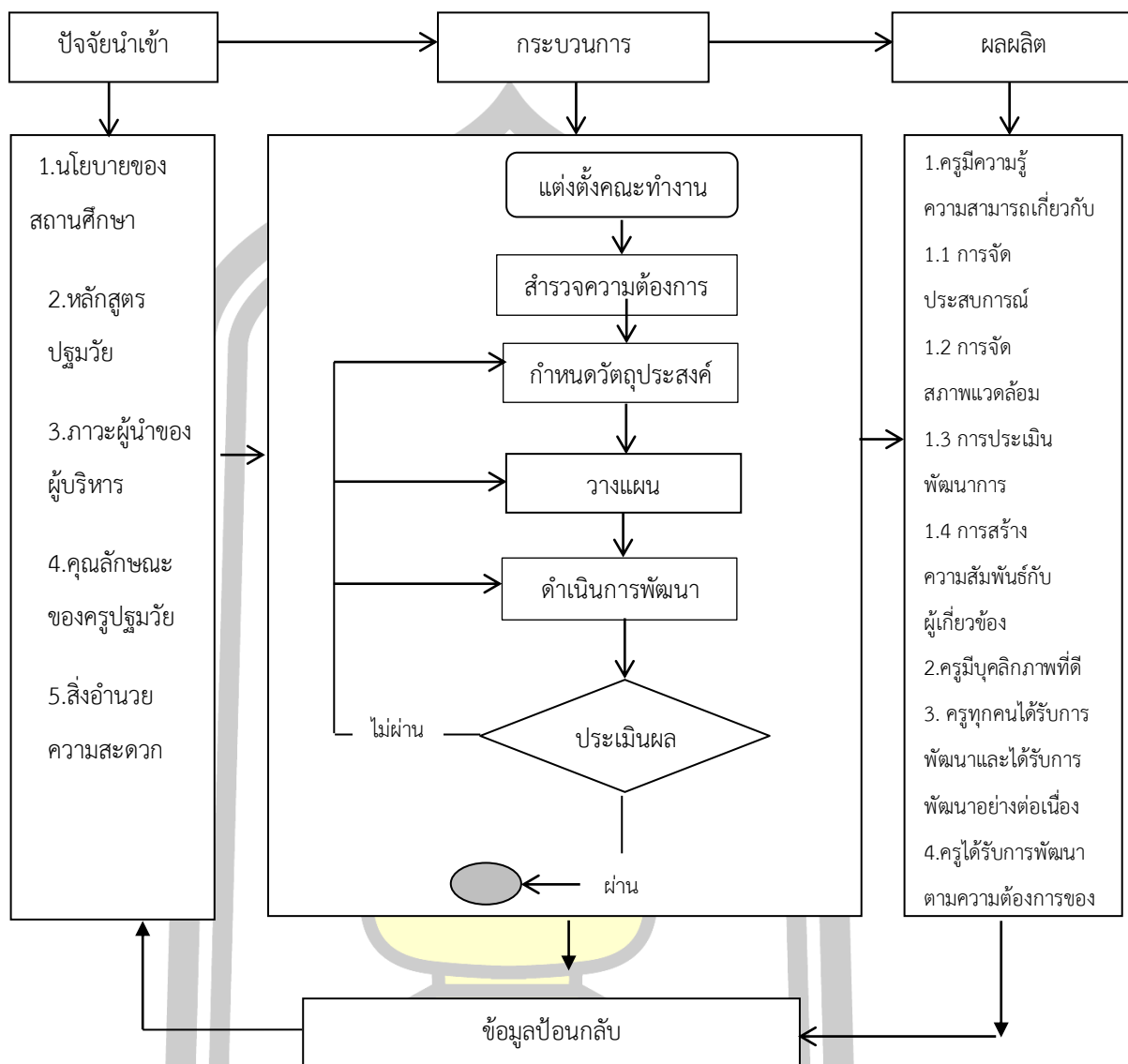
ภาพประกอบ ที่ 4 ระบบย่อยที่ 3 ระบบการจัดประสบการณ์

ภาพประกอบ ที่ 5 ระบบย่อยที่ 4 ระบบการจัดสภาพแวดล้อม

ภาพประกอบ ที่ 6 ระบบย่อยที่ 5 ระบบการประเมินพัฒนาการ

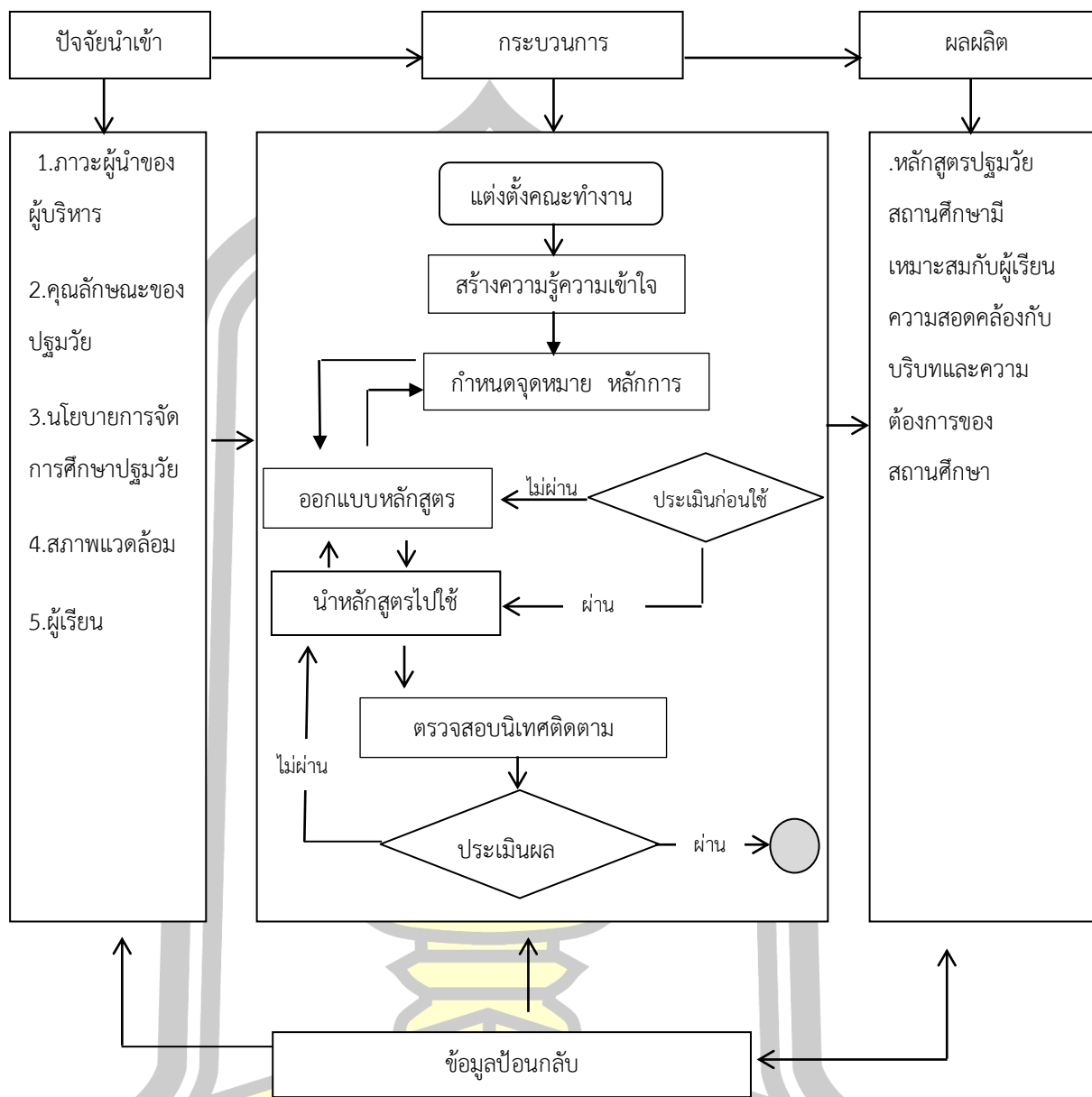

ภาพประกอบ 1 ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบที่ 2 ระบบย่อยที่ 1 ระบบการพัฒนาครู

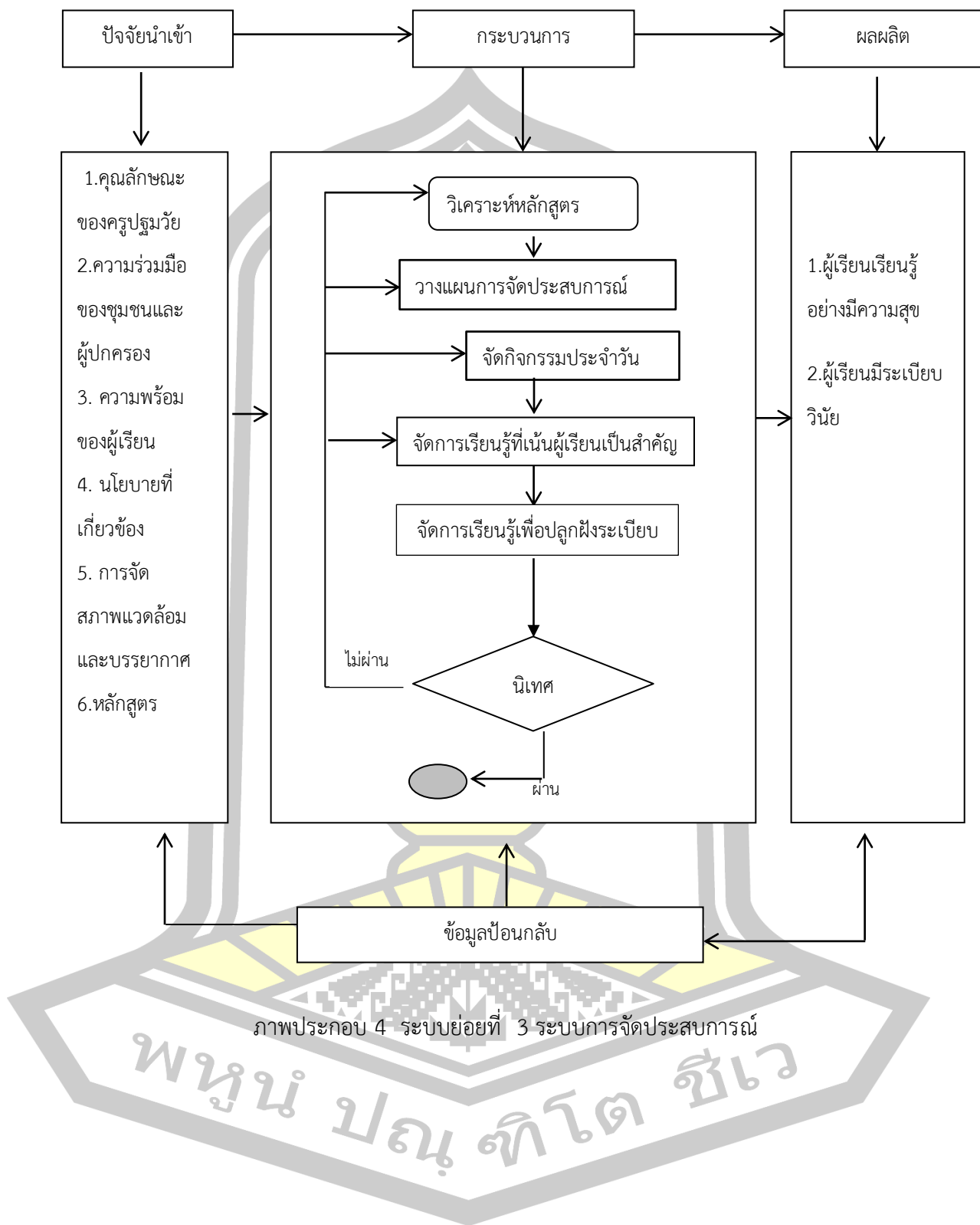

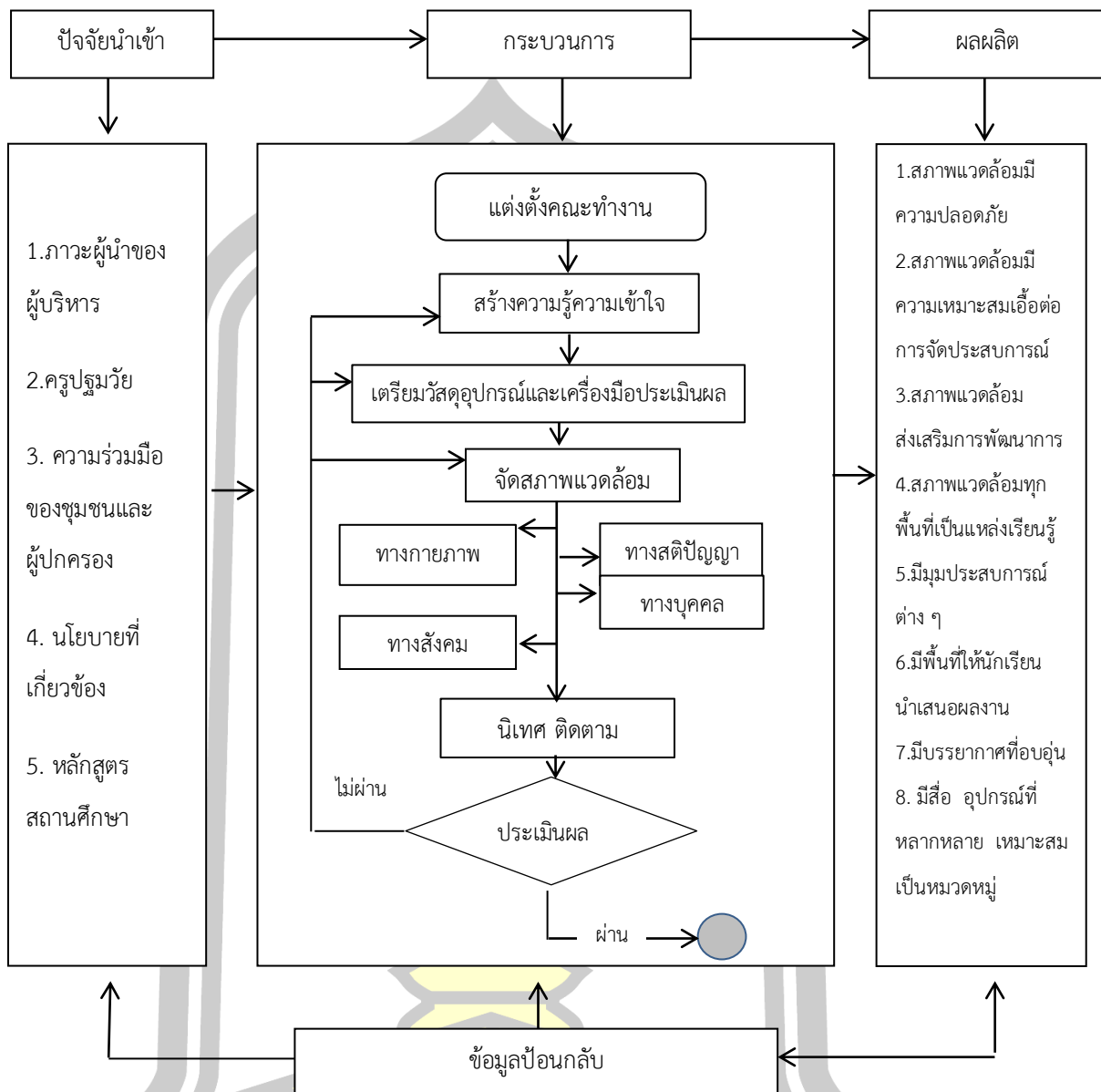

ภาพประกอบ 3 ระบบย่อยที่ 2 ระบบการพัฒนหลักสูตร

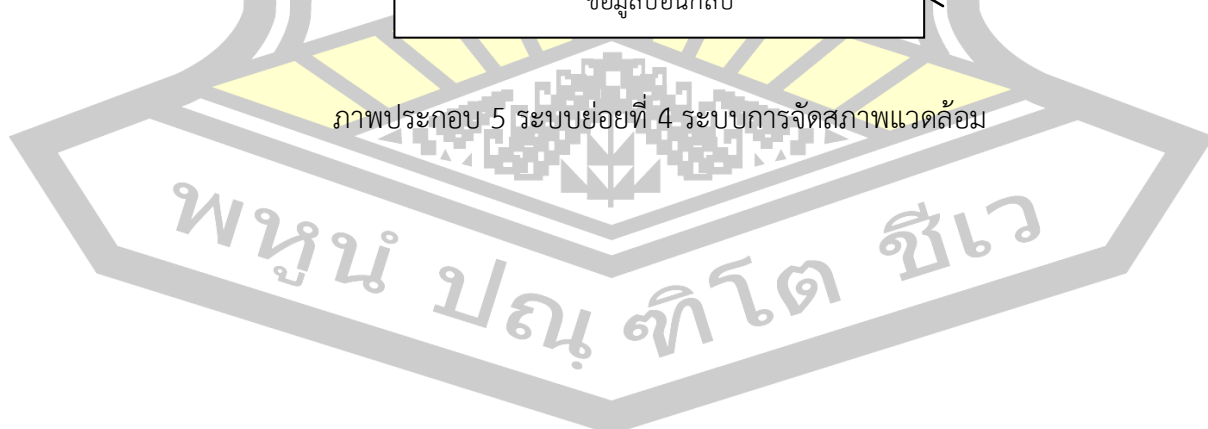

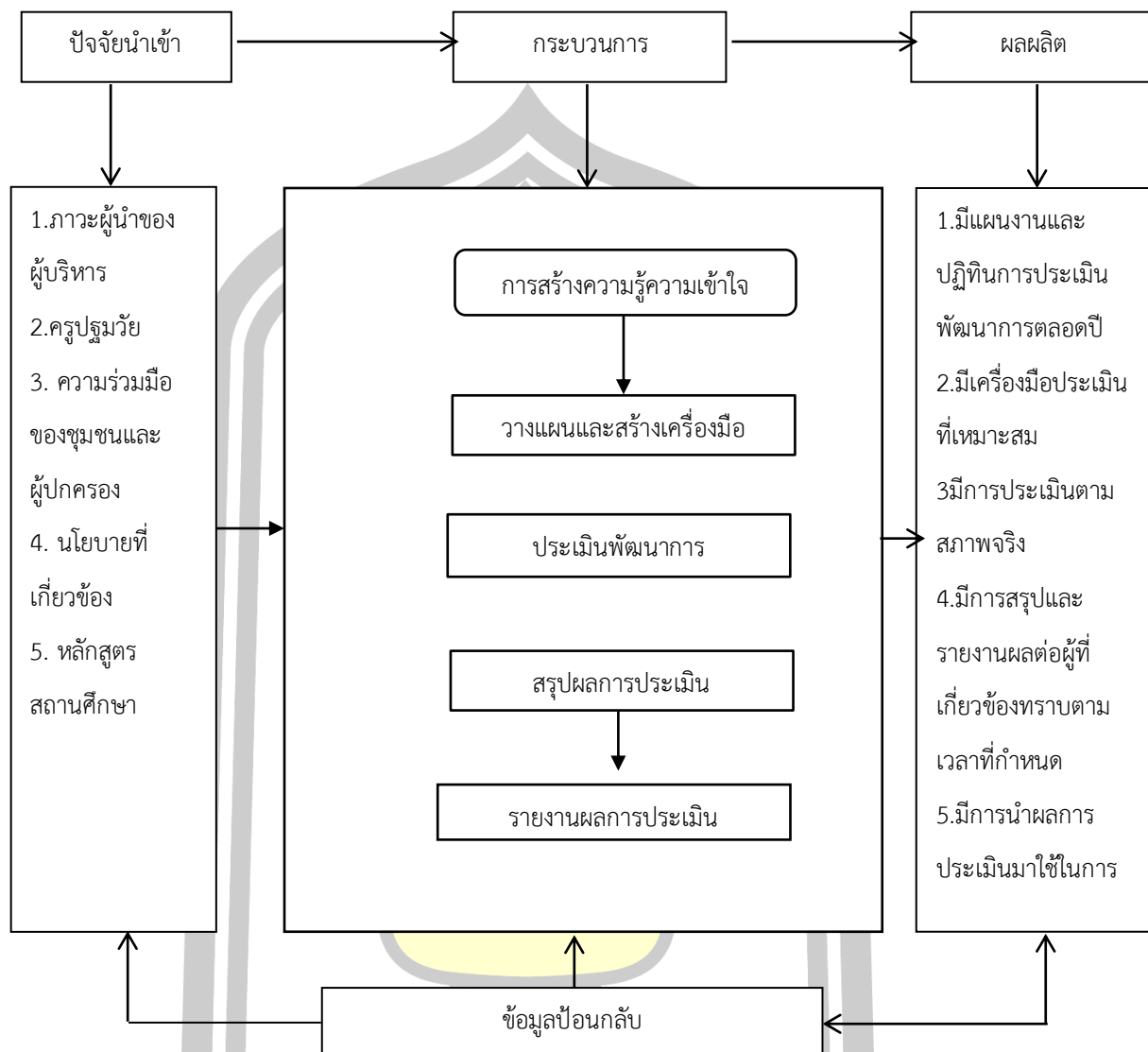

ภาพประกอบ 5 ระบบย่อยที่ 4 ระบบการจัดสภาพแวดล้อม

ภาพประกอบ 6 ระบบย่อยที่ 5 ระบบการประเมินพัฒนาการ

แบบประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ก่อนและหลังการใช้ระบบโดยคณะกรรมการดำเนินงาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการของระบบ
การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังใช้ระบบ

2. แบบประเมิน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามกระบวนการของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. ตำแหน่ง

ครูและบุคลากร กรรมการสถานศึกษา/ผู้นำชุมชน

ผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามกระบวนการของระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดตามเกณฑ์
การประเมิน ดังนี้

5 หมายถึง การดำเนินงานมากที่สุด

4 หมายถึง การดำเนินงานมาก

3 หมายถึง การดำเนินงานปานกลาง

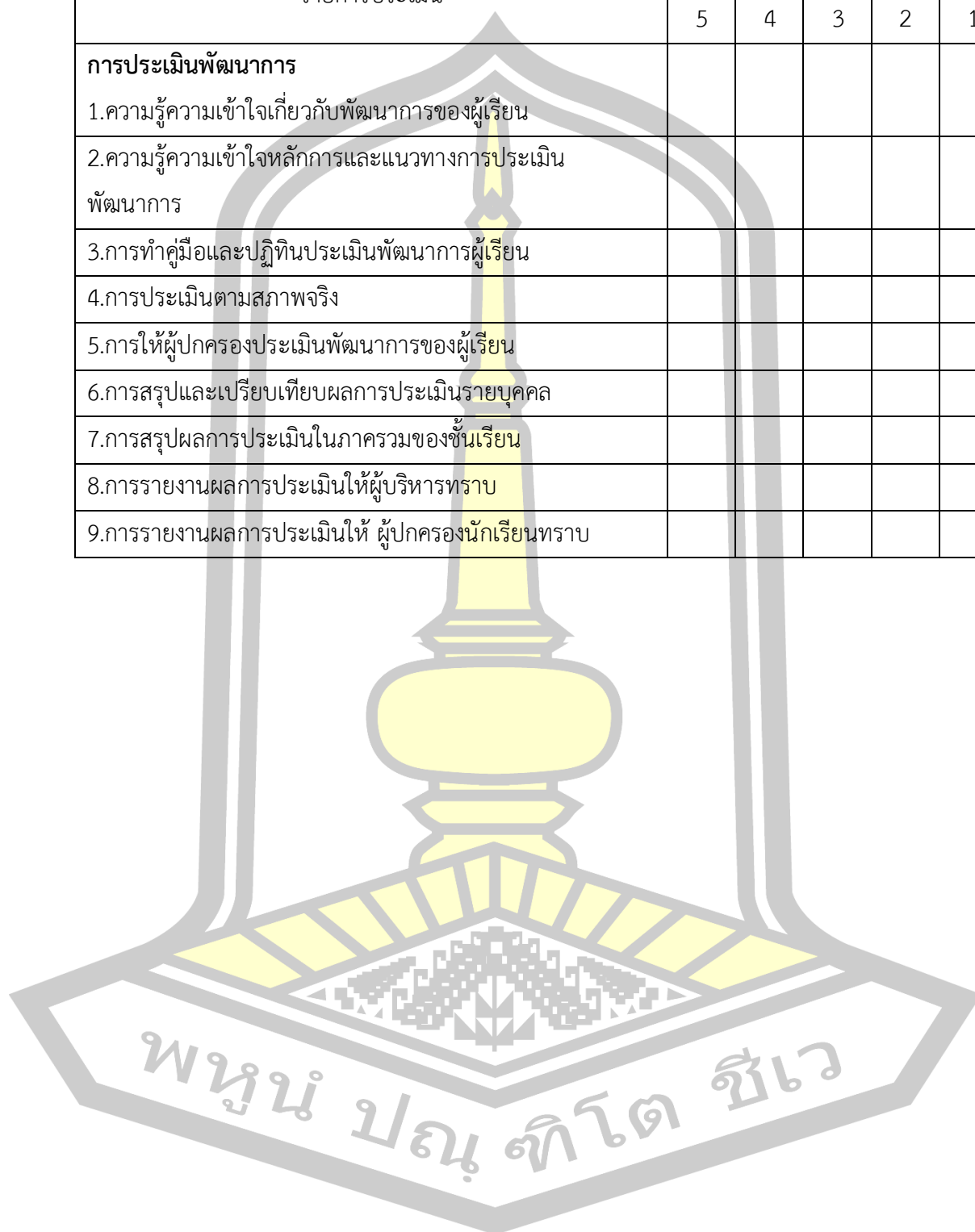
2 หมายถึง การดำเนินงานน้อย

1 หมายถึง การดำเนินงานน้อยที่สุด

รายการประเมิน	การดำเนินงาน				
	5	4	3	2	1
การพัฒนาครู					
1.ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน					
2.ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
3.ครูปฐมวัยมีทักษะในการออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข					
4.ครูปฐมวัยมีทักษะในการออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย					
5.ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน					
6.ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม					
7.ครูปฐมวัยมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน					
8.ครูปฐมวัยกระทำตนที่แสดงถึงความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและนักเรียนทุกคน					
9.ครูปฐมวัยความสนใจใฝ่รู้ ตื่นตัว กระฉับกระเฉง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการจัดการกับปัญหา					
การพัฒนาหลักสูตร					
1. วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน					
2. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย					
3. หลักการของหลักสูตรเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติจริง					
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องพัฒนาการของเด็กปฐมวัย					
5. เป้าหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 และความต้องการของชุมชน					

รายการประเมิน	การดำเนินงาน				
	5	4	3	2	1
6. การจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่พัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน					
7. สารของหลักสูตรตามสาระที่ควรเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย					
8. การจัดประสบการณ์ผ่านจัดกิจกรรมการเล่น					
9. การจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข					
10. การจัดกิจกรรมประจำวันส่งเสริมการปลูกฝังระเบียบวินัย ให้นักเรียน					
11. การประเมินพัฒนาการผู้เรียนเหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย					
5.ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือและพึ่งตนเอง					
6.ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลงมารยาท และ วัฒนธรรมไทย					
7.ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมแบบร่วมมือ					
8.ครูจัดกิจกรรมหลักครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และแต่ละ กิจกรรมใช้เวลาได้เหมาะสม					
การจัดสภาพแวดล้อม					
1.พื้นที่สีเขียว หรือมุมนธรรมชาติเอื้อต่อการเรียนรู้					
2.อุปกรณ์ เครื่องเล่นสนาม ของเล่นมีความปลอดภัย					
3.พื้นที่ภายในห้องเรียนมี สวยงาม ถูกสุขอนามัย					
4.ข้อกำหนดเพื่อปฏิบัติร่วมกันเหมาะสมกับผู้เรียน					
5.พื้นที่มุมสงบ มุมผ่อนคลาย					
6.บรรยากาศสถานศึกษามีความอบอุ่น ปลอดภัย					
7.สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น มีหลากหลาย ใช้งานง่าย					
8.พื้นที่ในและภายนอกห้องเรียนทุกพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้					
9.พื้นที่สำหรับ ผู้เรียนนำเสนอผลงาน					
10.มุมประสบการณ์ภายในห้องเรียน					

รายการประเมิน	การดำเนินงาน				
	5	4	3	2	1
การประเมินพัฒนาการ					
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน					
2. ความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวทางการประเมินพัฒนาการ					
3. การทำคู่มือและปฏิทินประเมินพัฒนาการผู้เรียน					
4. การประเมินตามสภาพจริง					
5. การให้ผู้ปกครองประเมินพัฒนาการของผู้เรียน					
6. การสรุปและเปรียบเทียบผลการประเมินรายบุคคล					
7. การสรุปผลการประเมินในภาพรวมของชั้นเรียน					
8. การรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารทราบ					
9. การรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบ					

ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน						สรุป
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			
	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้เป็น บางครั้ง	ปรับ ปรุง	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้เป็น บางครั้ง	ปรับ ปรุง	
2.ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น							.....
2.1แสดงสีหน้า/ท่าทางยิ้มแย้ม แจ่มใส สนุกสนาน ทุกช่วงกิจกรรม	.....	.....	.....	.....	.....		
2.2แสดงสีหน้า ท่าทาง และคำพูดพอใจต่อความ ความสามารถหรือความสำเร็จของผลงานตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....		
2.3 แสดงสีหน้า ท่าทาง และคำพูดพอใจต่อความ ความสามารถหรือความสำเร็จของผลงานของ ผู้อื่น	.....	.....	.....	.....	.....		
3.รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม							.....
3.1กระตือรือร้น แสดงออกถึงสนใจและมีความสุขขณะ ทำงานศิลปะ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
3.2กระตือรือร้น แสดงออกถึงสนใจและมีความสุขกับ เสียงเพลงและกิจกรรมด้านดนตรี การทำท่าทาง ประกอบ ร้องเพลง ฟังเพลง การเคาะจังหวะ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
3.3กระตือรือร้น แสดงออกถึงสนใจและมีความสุขกับ การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
3.4สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
4.ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก							.....
4.1 แสดงสีหน้าท่าทางต่าง ๆ ตามกิจกรรมได้ด้วย ตนเองอย่างมั่นใจ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
4.2 แสดงสีหน้าท่าทางต่างๆตามกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน						สรุป
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			
	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้เป็น บางครั้ง	ปรับปรุง	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้เป็น บางครั้ง	ปรับปรุง	
7. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์							.....
7.1สามารถในการสังเกต ถามคำถาม คาดคะเน คำตอบ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
7.2สามารถออกแบบวิธีการหาความรู้หรือลงมือทำ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
7.3สามารถนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
7.4สามารถใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแสวงหาความรู้	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
7.5สามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	

หมายเหตุ

การตัดสินเพื่อสรุป ให้ยึดตามเกณฑ์การประเมินพัฒนาการที่กำหนด

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
1. น้ำหนัก ส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์มาตรฐาน	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. น้ำหนัก ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2. ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 3. น้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ไม่เป็นไปตามประเด็นข้อ 1 และข้อ 2 และข้อ 3</p> <p>ระดับ 2 เป็นไปตามประเด็นข้อ 1 หรือ 2</p> <p>ระดับ 3 เป็นไปตามประเด็นข้อ 3</p>
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วสัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับวัย	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า 2. เดินต่อเท้าเป็นเส้นตรงโดยไม่ล้ม 3. เดินต่อเท้าถอยหลังตามแนวเส้น 4. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ 5. ตัดกระดาษตามแนวได้ 6. จับดินสอได้ถูกต้อง <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 4 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 4 - 5 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 6 ข้อ</p>
3. สุขภาพแข็งแรง	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถเล่นออกกำลังกายได้ประมาณ 10 นาที โดยไม่เหนื่อยง่าย 2. ไม่เจ็บป่วยบ่อย <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 1 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 1 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 2 ข้อ</p>
4. สุขอนามัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร 2. ล้างมือหลังจากใช้ห้องน้ำ/ห้องส้วม 3. แปรงฟันหลังรับประทานอาหาร 4. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิด

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
	5. เล่นลูกวารีและปลอดภัย 6. เล่นร่วมกับผู้อื่นอย่างปลอดภัย เกณฑ์การประเมิน ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 4 ข้อ ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 4- 5 ข้อ ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 6 ข้อ
5. หลีกเลี้ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด	ประเด็นการประเมิน 1. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงเกี่ยวกับความปลอดภัย 2. สามารถบอกโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา 3. ปฏิเสธสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา 4. หลีกเลี้ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด เกณฑ์การประเมิน ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3 ข้อ ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
1. การแสดงออกทางอารมณ์	ประเด็นการประเมิน 1. แสดงความรู้สึกและอารมณ์เหมาะสมในทุกช่วงของกิจกรรม 2. แสดงความรู้สึกและอารมณ์เหมาะสมในบางช่วงของกิจกรรม 3. บอกให้คอยก็ไม่อแง 4. เมื่อเจอปัญหาสามารถสงบสติอารมณ์หาทางแก้ปัญหาโดยไม่ไว้วางใจ 5. เมื่อผิดหวังเสียใจสามารถคืนอารมณ์หลังการปลอบโยนให้เป็นปกติในเวลาไม่นาน เกณฑ์การประเมิน ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 2 ข้อ ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 2-3 ข้อ ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4-5 ข้อ

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงสีหน้า/ท่าทางยิ้มแย้ม แจ่มใส สนุกสนาน ทุกช่วงกิจกรรม 2. แสดงสีหน้า ท่าทาง และคำพูดพอใจต่อความสามารถหรือความสำเร็จของผลงานตนเอง 3. แสดงสีหน้า ท่าทาง และคำพูดพอใจต่อความสามารถหรือความสำเร็จของผลงานของผู้อื่น <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 2 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 2 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 3 ข้อ</p>
3. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระตือรือร้น แสดงออกถึงสนใจและมีความสุขขณะทำงานศิลปะ 2. กระตือรือร้น แสดงออกถึงสนใจและมีความสุขกับเสียงเพลงและกิจกรรมด้านดนตรี การทำท่าทางประกอบ ร้องเพลง ฟังเพลง การเคาะจังหวะ 3. กระตือรือร้น แสดงออกถึงสนใจและมีความสุขกับการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ 4. สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม(ต่อ)	<p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 2 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 2- 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ</p>
4. ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงสีหน้าท่าทางต่าง ๆ ตามกิจกรรมได้ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ 2. แสดงสีหน้าท่าทางต่าง ๆ ตามกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะ <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 1 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 1 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 2 ข้อ</p>

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านสังคม

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
<p>1. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน</p>	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกต้อง 2. ช่วยงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ 3. ทำความสะอาดร่างกายเล็บ มือ เท้าได้ด้วยตนเอง 4. เลือกเครื่องแต่งกายของตนเองและแต่งตัวได้ด้วยตนเอง <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ</p>
<p>2. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p>	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เล่นร่วมกันในกลุ่มได้ 2. ทำงานร่วมกันในกลุ่มได้ 3. รู้จักรอคอยตามลำดับก่อนหลังได้ 4. เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ</p>
<p>3. วินัย ความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้</p>	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน 2. ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน 3. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 4. รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 2 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 2- 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ</p>

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านสังคม (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
4. มารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงความเคารพเมื่อพบผู้ใหญ่ 2. รู้จักกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ 3. วาจาสุภาพเหมาะสม 4. ยืนตรงมือได้ยืนเสียงเพลงชาติ 5. ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามกาลเทศะ <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 4-5 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5 ข้อ</p>
5. ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยแบ่งปัน	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง 2. ไม่พูดโกหก 3. แบ่งปัน และให้ความช่วยเหลือผู้อื่น 4. มีน้ำใจรู้จักแบ่งปัน <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 2 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 2-3 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ</p>
6. ประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ / น้ำ ไฟ อย่างประหยัด 2. รู้จักเก็บออมและใช้จ่ายอย่างประหยัด <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 1 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 1 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 2 ข้อ</p>

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
<p>1. ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร</p>	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สนทนา ได้ตอบเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ 2. ฟังแล้วนำไปถ่ายทอดได้ 3. เล่านิทานจากภาพได้ 4. เขียนชื่อของตนเองตามแบบหรือจำมาได้ 5. นับจำนวนได้ถึง 30 6. เขียนตัวเลขและสัญลักษณ์จำนวน 1 – 10 ได้ <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3-4 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5-6 ข้อ</p>
<p>2. ความสามารถในการสังเกตจำแนก และเปรียบเทียบ</p>	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกลักษณะจากการสังเกตในเชิงลักษณะได้ 2. บอกลักษณะจากการสังเกตในเชิงปริมาณได้ 3. บอกขยายลักษณะจากการสังเกตในเชิงการเปลี่ยนแปลงได้ 4. จำแนกสิ่งของตามสี ขนาด รูปทรง น้ำหนัก 5. เปรียบเทียบตาม จำนวน ขนาด น้ำหนักสิ่งของได้ <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3 - 4ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5 ข้อ</p>
<p>3. ความคิดรวบยอดและการแก้ปัญหา</p>	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นับปากเปล่า 1- 30 ได้ 2. บอกแสดงค่าจำนวน 1- 10 ได้ 3. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง 4. ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 2 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 2-3 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 4 ข้อ</p>

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
4. จินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่ 2. เล่าเรื่องจากผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นตามจินตนาการได้ 3. เคลื่อนไหวอย่างมีจินตนาการและสร้างสรรค์ 4. แสดงท่าทางเล่นบทบาทสมมติตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ 5. เล่าเรื่องหรือนิทานจากภาพตามจินตนาการได้
	<p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3 – 4 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5 ข้อ</p>
5. ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถบอกสิ่งของที่อยู่หน้า - หลังได้ 2. สามารถบอกสิ่งของที่อยู่บน - ล่างได้ 3. สามารถบอกสิ่งของที่อยู่ขวา - ซ้ายได้ 4. สามารถบอกสิ่งของที่อยู่นอก - ในได้ 5. สามารถบอกสิ่งของที่อยู่ไกล - ใกล้ได้
6. สนใจ ใฝ่เรียนรู้	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ 2. ซักถามเพื่อค้นหาความรู้หรือเหตุผลในสิ่งที่อยากรู้อย่างตั้งใจ 3. สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว 4. สนใจในการอ่าน เขียน 5. รักหนังสือและสนใจในการอ่านเขียน <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3-4 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5 ข้อ</p>
7. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	<p>ประเด็นการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถในการสังเกต ถามคำถาม คาดคะเนคำตอบ 2. สามารถออกแบบวิธีการหาความรู้หรือลงมือทำ 3. สามารถนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	แนวทางการประเมิน
	<p>4. สามารถใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแสวงหาความรู้</p> <p>5. สามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ระดับ 1 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินต่ำกว่า 3 ข้อ</p> <p>ระดับ 2 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมิน 3 - 4 ข้อ</p> <p>ระดับ 3 ปฏิบัติได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5 ข้อ</p>

แบบสรุปผลการประเมินพัฒนาการ ระดับชั้นอนุบาล

ชื่อ.....

คำชี้แจง

ให้กาเครื่องหมาย ช่องที่ตรงกับสภาพความสามารถในการปฏิบัติ/การแสดงออกของนักเรียน ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน		
	3	2	1
1.พัฒนาการด้านร่างกาย			
1.1 น้ำหนักส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์มาตรฐาน			
1.2 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน			
1.3 สุขภาพแข็งแรง			
1.4 สุขนิสัยในการรักษาสุขภาพและอนามัย			
1.5 หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด			
2.พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ			
2.1 การแสดงออกทางอารมณ์			
2.2 ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น			
2.3 รักการออกกำลังกาย ศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม			
2.4 ความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก			
3. พัฒนาการด้านสังคม			
3.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน			
3.2 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น			
3.3 วินัย ความเป็นมิตรและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน			
3.4 มารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย			
3.5 ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยแบ่งปัน			
3.6 รู้จักประหยัด รู้จักใช้สิ่งของและของเล่น			
4.พัฒนาการด้านสติปัญญา			
4.1 ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร			
4.2 ความสามารถในการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ			
4.3 ความคิดรวบยอดและการแก้ปัญหา			
4.4 จินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			
4.5 ทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์			
4.6 ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้			
4.7 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์			

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนระบบครบทุกกิจกรรม

2. แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดีในการตอบแบบสอบถามขอขอบคุณในความร่วมมืออันดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นายศุภณัฐ อินทร์งาม

นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้วิจัย

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ตำแหน่ง

ครูและบุคลากร

ผู้ปกครองนักเรียน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน / ผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โปรดพิจารณาแต่ละข้อคำถามที่เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ว่ามีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการนำไประบบไปใช้ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย และการบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย					
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมและแรงจูงใจ การจัดการให้เกิดประสิทธิผล					
3. ผู้บริหารมีทักษะการบริหาร เช่น การวางแผน การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจการแก้ปัญหา					
4. ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ มนุษยสัมพันธ์ ความมุ่งมั่นพัฒนา					
5. ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา พัฒนาการ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการปฐมวัย					
6. ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ได้แก่ การออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข การปลูกฝังระเบียบวินัย การพัฒนากระบวนการคิด และการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน					
7. ครูปฐมวัยมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน เป็นผู้มีน้ำใจ เป็นผู้มีระเบียบวินัย					
8. ครูปฐมวัยมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น สุขภาพดี แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย สนใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และจัดการปัญหา อารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส					
9. สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารประกอบ พอเพียงและพร้อมใช้งาน มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ					
10. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมสวยงามร่มรื่น ส่งเสริมการพัฒนาการและเอื้อต่อการเรียนรู้					
11. สถานศึกษาบริการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เอาใจใส่ดูแลรักษาสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ					

ด้านปัจจัยนำเข้า(ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
12.สถานศึกษาบริการความปลอดภัย เช่น มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ความปลอดภัย					
13.ชุมชนและผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการค้นหาปัญหา ความ ต้องการ					
14.ชุมชนและผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการวางแผนหรือจัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษา					
15.ชุมชนและผู้ปกครองเข้าร่วมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของ สถานศึกษา					
16.ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการผู้เรียน และ การประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา					
17.ชุมชนและผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก					
18.ผู้เรียนเข้าเรียนอนุบาลอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด					
19.ผู้เรียนผ่านการเข้าเรียนอนุบาล 1 ปี					
20.พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ ผู้เรียน และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียน					
21. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา มีความชัดเจน ชัดเจน ยึดหลักการมีส่วนร่วมและคุ้มค่า ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการ พัฒนาการครบทุกด้าน					
22. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้เหมาะสมกับ บริบทและสถานศึกษา					

ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. สถานศึกษามีการศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพปัญหาการจัดการศึกษา ปฐมวัยประกอบการพัฒนาหลักสูตร					
2. หลักสูตรปฐมวัยสถานศึกษามุ่งองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา					
3. สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้และหลังใช้หลักสูตร					
4. สถานศึกษามีเป้าหมายการพัฒนาการครูด้านความรู้ความเข้าใจ การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง และพัฒนาด้านบุคลิกภาพ					
5. สถานศึกษาพัฒนาครูทำเป็นกระบวนการ คือ สำรวจความต้องการ พัฒนา จัดทำแผนพัฒนา ดำเนินตามแผน และประเมินผล					
6. สถานศึกษาพัฒนาครูด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายและ เหมาะสม					
7. ครูปฐมวัยจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และส่งเสริมการพัฒนาสมองทุก ๆ ได้ผู้เรียน ได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา					
8. ครูปฐมวัยจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย โดยจัด ประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ที่จะฟังตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติตาม มารยาทสังคม และพฤติกรรมแบบร่วมมือ					
9.ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม กิจกรรมตามนวัตกรรมหรือ นโยบาย ในรูปแบบการบูรณาการจัดการประสบการณ์เป็นประจำทุกวัน					
10.สถานศึกษาจัดให้มีพื้นที่สีเขียว หรือมุมธรรมชาติ มีอุปกรณ์เครื่อง เล่นสนาม ขนาดเหมาะสมกับผู้เรียน อุปกรณ์ เครื่องเล่นมีความ ปลอดภัย สวยงาม ถูกสุขอนามัย เป็นระเบียบ					

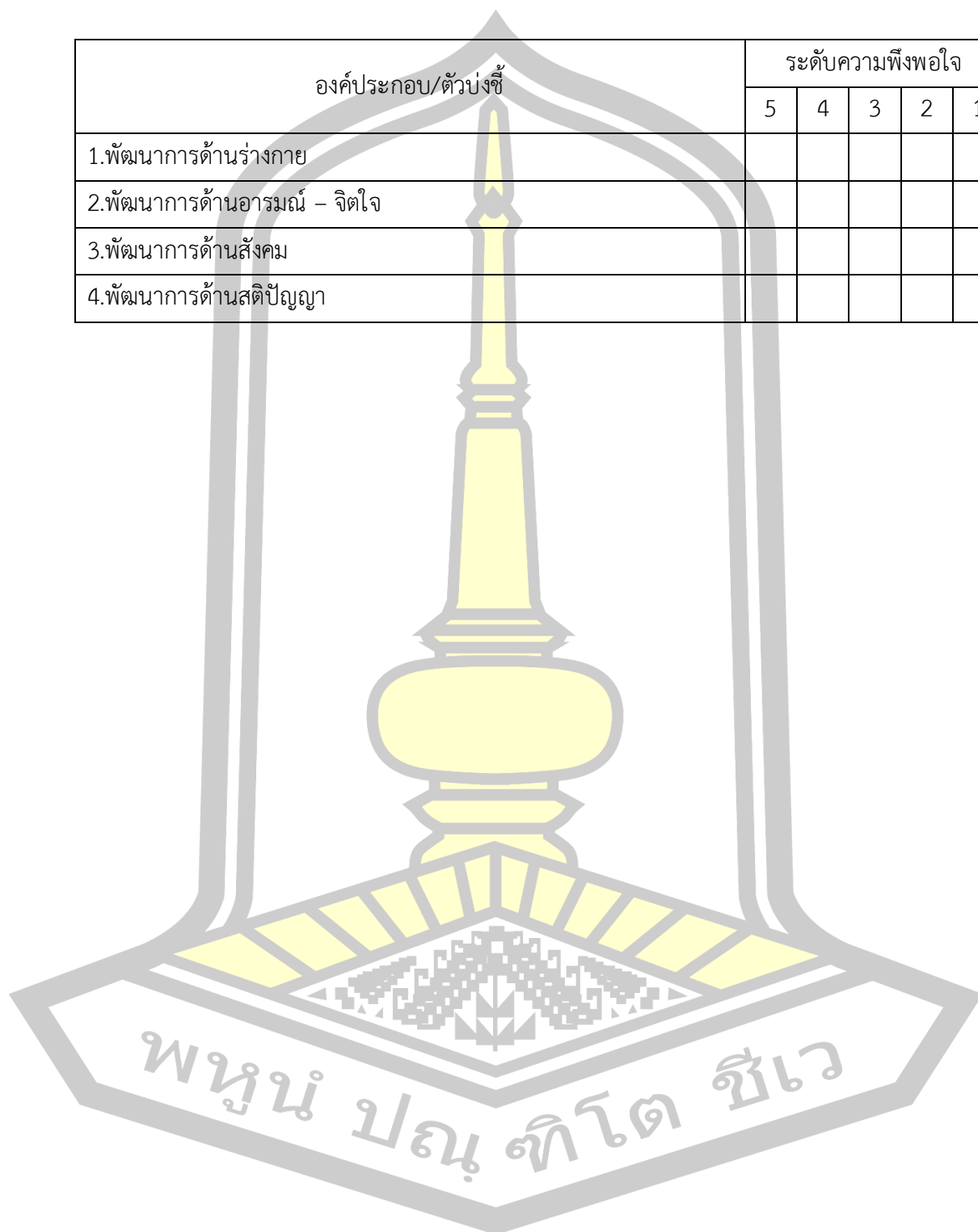
ด้านกระบวนการ(ต่อ)

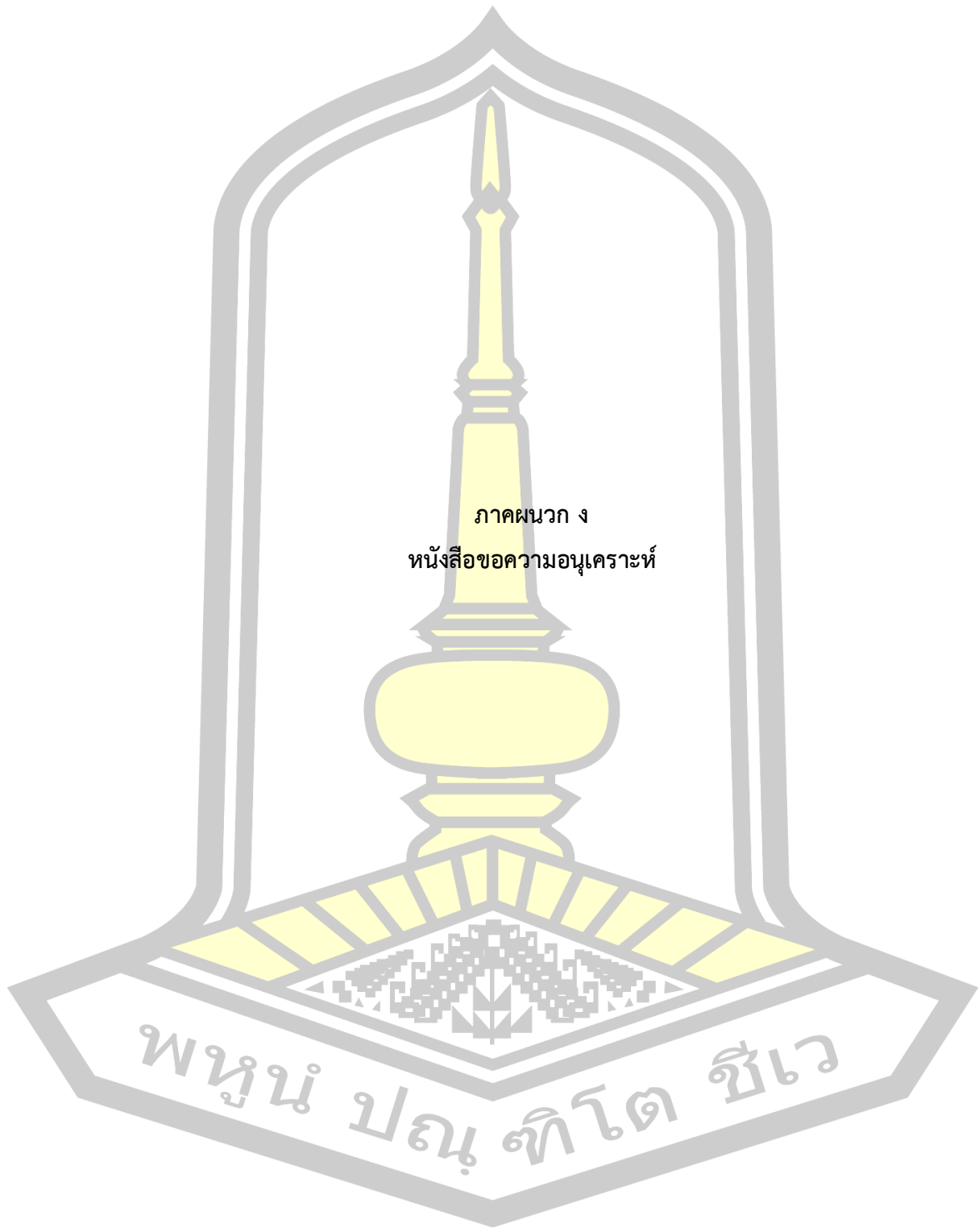
องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
11. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนสร้างกำหนดข้อปฏิบัติร่วมกัน จัดมุมผ่อนคลายความเป็นอิสระ จัดบรรยากาศห้องเรียนที่ให้ความอบอุ่น ปลอดภัยให้กับผู้เรียน					
12. สถานศึกษาจัดหาสื่อ อุปกรณ์ ของเล่นที่มาขนาดเหมาะสมกับเด็ก เหมือนของจริง ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ได้สะดวก ทุกพื้นที่ภายใน สถานศึกษาจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีพื้นที่เพื่อผู้เรียนนำเสนอผลงาน และมีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ภายในห้องเรียน					
13. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ครูกับผู้เรียน และครูกับผู้ปกครองของผู้เรียน					
14. สถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ให้กับครูปฐมวัยเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งหลักการและแนวทางการประเมิน					
15. ครูปฐมวัยวางแผนและสร้างเครื่องมือประเมินพัฒนาการ และประเมินพัฒนาการผู้เรียนตามแผน					
16. ครูปฐมวัยประเมินพัฒนาการผู้เรียนเป็นรายบุคคล ประเมินต่อเนื่องตลอดปี และประเมินตามสภาพจริง					
17. ครูปฐมวัยวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินพัฒนาการรายบุคคล และภาพรวมทั้งโรงเรียนภาคเรียนละครั้ง					
18. ครูปฐมวัยรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตามปฏิทินที่กำหนด					

พูน ปณ ทิโต ชีเว

พัฒนาการของผู้เรียน

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1.พัฒนาการด้านร่างกาย					
2.พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ					
3.พัฒนาการด้านสังคม					
4.พัฒนาการด้านสติปัญญา					

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ที่ ศธ. 0530.5(2) / 2858

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ

ด้วย นายสุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ศ. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / 1701

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายศุภณัฐ อินทร์งาม เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / 3024

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขออนุเคราะห์ใช้ระบบเพื่อการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนครก

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขออนุเคราะห์ใช้ระบบเพื่อการศึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 1455

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

30 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ศ. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายศุภณัฐ อินทร์งาม ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2625

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศร. 0530.5(2) / ว 2625

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน ดร.วาทีณี อีระตระกูล

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงส์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2625

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน ดร.ยรรยง ผิวอ่อน

ด้วย นายสุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ศ. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2625

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน ผู้อำนวยการมานะ ครุฑาโรจน์

ด้วย นายสุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ศ. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2625

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน ผู้อำนวยการสุรชาติ ทอนศรี

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ศ. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) /ว 2625

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน อาจารย์สำราญ ทองคำ

ด้วย นายสุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
 ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2625 16 พฤศจิกายน 2560
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบ การจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

พูน ปรนุ ทิโต ชีเว

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2495

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อำนาจ ชนะวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2495

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกันทรารมย์

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อำนาจ ชนะวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2495

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหนองเม็ก

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ที่ ศธ. 0530.5(2) / 2520

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์

ด้วย นายศุภณัฐ อินทร์งาม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานการจัดการการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเลิศ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0898652760

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายศุภณัฐ อินทร์งาม
วันเกิด	วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2505
สถานที่เกิด	อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 425 หมู่ที่ 7 ถนนปัทมานนท์ ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโพนครก หมู่ที่ 13 ตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32120
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2524 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่าตูมประชาเสรมวิทย์ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2526 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ปกศ.ชั้นสูง) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ พ.ศ. 2527 ประกาศนียบัตรประโยคพิเศษครูมัธยม (พ.ม.) กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2529 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาการสอนคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา พ.ศ. 2545 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสุรินทร์ พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พจนัน ปณฺ สํจิตฺตํ